

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

PALYAÇONUN LİSTESİ'nin yazarı

EMRE TİMUR

bir şizofrenin akıl almaz hayat hikayesi

ŞİZOFREN

2.
BASKI

AZ

bir şizofrenin akıl almaz hayat hikayesi

ŞİZOFREN

© 2020, AZ Kitap

© Bu kitabın her türlü yayın hakları Fikir ve Sanat Eserleri Yasası gereğince AZ Kitap'a aittir.

T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Sertifika No: 27414

AZ Kitap: 198

Edebiyat - Roman: 33

Yayın Yönetmeni: M. Endülüs Özbay

Yayın Koordinatörü: Fatih Alemdar

Editör: Lilay Koradan

Kapak Tasarım: Murat Karanfil

İç Tasarım: Burhan Maden

Baskı: Nur Basım Yayın

Maltepe Mh. Davutpaşa Cd. Güven San. Sitesi

C Blok: 83/3 No: 258 Zeytinburnu / İstanbul

Tel: 0507 466 20 69

Sertifika No: 35276

ISBN: 978-975-2441-46-0

5. Baskı: 2020

internet: www.azkitap.com

e-mail: az@azkitap.com

AZ Yayıncılık Hiz. San. Tic. Ltd. Şti.

İkitelli Organize Sanayi Bölgesi, Heskop San. ve Tic. Mrkz.

M5 Blok, No: 77, İkitelli-Başakşehir-İSTANBUL

Tel - Faks: 0212 512 86 64

ŞİZOFREN

EMRE TİMUR

Adan Z'ye İyi Kitaplar

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

*“Hepimiz deli doğarız.
Kimimiz deli kalırız.”*
Samuel Beckett

ÖNEMLİ UYARI!

Bu kitapta anlatılanlara, bahsi geçen yıllarda, bahsi geçen sıkıntıları yaşamış kişilerin ağızlarından alınan hatıralar ve yaşanmış gerçek olaylar, ilham kaynağı olmuştur. Fakat bu kitapta sözü geçen yer, insan, ilaç isimleri hayalidir. Var sayılan bütün benzerlikler tesadüfidir.

Kitapta önerilen tedavi yöntemleri farazidir. Doktor kontrolü olmadan hiçbir hasta, bu kitapta adı geçen tekniklerle şifa aramamalıdır. Kullanılmakta olan psikiyatrik ilaçları ani ve kontrolsüz bırakmanın şiddetli yan etkileri mevcuttur.

Kitapta tartışılan konular, yalnızca fikir verici ve ufuk açıcı nitelikte kalmalıdır. Devam etmekte olan tedavisine kitaptaki yönlendirmelere dayanarak ara veren hiçbir hastanın, hukuki ve vicdani sorumluluğunu, yazar ve yayınevi üstlenmemektedir.

Sahibi belirtilmemiş olan tüm şiir ve aforizmalar yazara aittir.

YAZAR HAKKINDA:

Emre Timur, 1984 doğumlu Kayserili, mimar, şair ve yazar. Araştırma alanları ağırlıklı olarak psikoloji, felsefe, teoloji, mantık, kısa film ve edebiyattan oluşuyor. İnsanın yakasını hayat boyu bırakmayan varoluş bunalımları üzerine düşünen ve bu minvalde yazılar kaleme alan yazarın basılı ilk kitabı Palyaçonun Listesi'dir. Profesyonel mimarlık yaşamına Ankara'da devam etmektedir.

İletişim:

mimar.emre.timur

TEŞEKKÜR

Bu roman, tüm ötekilere ve ötekileştirilmişlere ithaf edilmiştir. Sadık edebiyat danışmanım Erman Tatlıcı'ya ve detaycı kardeşim Eray Timur'a, ilk taslakları inceleyip değerlendirdikleri için en derin şükranları borç bilirim. Ve Bülent Sevinç'e, yaptığı psikiyatri ve farmakoloji araştırmalarını içtenlikle paylaştığı için, önemli katkılarından dolayı teşekkür ediyorum.

“Öteki” öznelerin yorgunluğunu, Emre Timur çekinceyle sunar.

1. BÖLÜM

ISLAK TELEFON

Yağmurlu bir sabah, ucuz bir hotele, İstanbul'dan ıslak bir telefon geldi. Aranan kişi O'ydu. Arayan da bendim.

“Gel.” dedi bana. Gittim.

Evveli şöyleydi... Yağmur o kadar sert yağıyordu ki beni gizler diye teselli buldum koşarken. Sırılsıklam bir haziran yağmuru... Saat beşe değmemiş. Sabah sokağa çıkma yasağını yağmur gibi deliyordum ben de. Hava alaca, hava sisli, hava uğultulu... Askeri araç benim gitmekte olduğum sokaktan geçiyordu. Ama bunu yapmaktan başka da çarem yoktu. O ankesöre, hayatta yapacağım son şey bile olsa ulaşmalıyım. Fersude pabuçlarım asfalttaki göllenmelere batarken, adımlarımı yavaşlattığımı fark ettim. Sol cebimde yetim kalmış bir orta, bir de büyük jeton... Ya yetmezse? Yetmezse yapacak bir şey yoktu bu saatte. Gider PTT'yi soyardım.

Yağmurun ve sisin ve suların şarılıtısının güçlenmesi, sırılısıklam olmama rağmen işime geldi. Asker de gözden ırak bir yere dönmüverdi. Yıl 1981 ve yer: Olmak istediğim son yer.

Ankesörün dibine gidince yüzümle karşılaştım yansımda. Görmezden gelip daldım içeriye. Sol cebimdeki küçük jetonu çıkartıp attım. Diğer cebimdeki kâğıdı çıkarttım. Ne göreyim!

Kâğıt ıslanmış ve numaralar okunmuyor. Arkamdaki gölgelerden fısıltılar duymaya başladım. Kafamı çevirip baktım, karanlık bir yağmurdan yok ötesi. Tekrar odaklanmaya çalıştım. Altı mı sekiz mi? Ya şu, üç mü sekiz mi? Seçip birisini çevirdim. Düşmedi. Düşmediği gibi de jetonumu yuttu. Sinirden ankesöre birkaç yumruk attım.

Askeri araç benim bulunduğum sokağa doğru yöneldi. Tekrar gölgelerden fısıltılar geldi. Aldırmamaya çalıştım! Büyük jetonu çıkartıverdim.

Numarayı tam çevirecek oldum ki az evvel hangi numarayı denediğimi unuttum. Kafam allak bullak olmuştu. Rastgele dedim gene, her şeyi göze alarak. Geç kalan bir çalıştan sonra bir ses, “Alo!” dedi silikçe; “Falanca Hotel...”

O’nu çağırmasını istedim, O’nu. Önce bilemedi. Sonra “Tamam.” dedi. Uzun bir bekleyiş başladı. Jeton süresi boyunca gelemmezse, konuşmak imkânsız olacaktı. Yağmurun şırıltısı arasından zor seçilir bir kadın sesi, derhal oraya gelmemi söyledi. Yoksa ya canına kıyacaktı ya da kıymasına gerek kalmadan ölecekti. Bir şeyler daha anlattı ama anlaşılmadı. Sonra birden konuşma kesiliverdi. Ama talimat belliydi. Gidecektim. Telefonu kapatamadım yalnızca bıraktım elimden. Arkamdan bir asker sesi duydum:

“Dur, kaldır ellerini!”

Kaldırdım.

2. BÖLÜM

O'NDAN EVVEL

Ölmeden kaç yıl evvel doğarız? Ya da sahiden kaç kez? Benim bir et doğumum var ki o yıllar pek nahoş idiler. Ama bir de O'nu tanımayla başlayan bir ben var ki, bir et doğum kadar geri dönülmez kıldı her şeyi.

Elli sekizmiş sene. Benim dünyaya attığım ilk çığlığı, göbek bağı kesmeyi beceremeyen bir köy ebesi duymuş. Sadece o diyorum, çünkü validem doğururken kaybettiği kandan olacak, canını geri vermiş. Ya da bir anlamda kendi canını bana vermiş. Ben de bir kan havuzunda boğularak doğmuşum.

Dokuz aylık hamallığının bir aferini olarak bir çığlıkcık dahi duyamadan gitmiş yani. Ne acı...

Bu yüzden öksüz demişler bana. İşte neymiş, “ög” demek, Eski Türkçede anne demekmiş ve bende de bir anne bulunmadığından bana bunu demek gerekmiş. Neyse yani...

O yıllar babam büyüttü beni. Daha doğrusu büyötmeye çalıştı. Onun da korkunç baş ağrıları vardı. Yeri gelir duvarlara fırlatırdı kafasını sertçe. Sanırdım yumurta gibi parçalanıp, dağılacak. Hatta kanardı da. Mesela sabahlara kadar bağırırdı olurdu baş ağrısından. Köylüler de bir şey yapamazdı. Neyse, şu ot bu ot, boş tavsiyeler işte... Islak bez sar filan... Hepsi hikâ-

ye... Yaramazdı hiçbirisi. Tarlaya dadanan yaban domuzlarını avlardı bazen babam. Çiftelisi vardı. Sıkardı. Onun sesi, baş ağrısını bastırırdı. İzlerdim ben de.

Babam bir şey daha yapardı. Şehirden cam gelirdi. O da ayna yapar, köylülere satardı. Bunu yaptığı küçük bir kulübe vardı. Aynaları keser, şekil verirdi. O kulübeye gölgeli oda derdik. Çünkü bir hayli karanlıktı. Yalnızca ormandan süzülen ışığı görürdü hafifçe. Ve havada uçuşan tozlar sayılırdı. Her yeri aynalarla dolu bir tek odacık işte... Uzun saatlerini geçirdiği de olurdu babamın orada. Bir babam vardı bir de aynalar... Ve gerisi gölgelik...

Çocuklar nedense çok tutmazdı aralarında beni. Anlamazdım. Aslında isterdim ama aralarına giremezdim. Belki ben tuhaftım. Belki de tüm köy çocuklarının tamamı tuhaftı. Yalnız kalınca başka bir yönümü keşfettim: Tırmanmayı. Nereye? Nere olursa... Ağaçlara, duvarlara, kayalara, dağlara...

Hatta tırmandığım yerler hayrete düşürürdü görenleri. Çıkar, kargaların yumurtasını çaldım. Hiçbir yerimi yaralamadan da inerdim. Hatta tırmanmak öyle olmuştu ki kapısı olan evlere bile damından girmeye kalkardım.

Beni bulamazlarsa, ya bir ağacın tepesinde ya da gölgeli odadaydım. O odada aynalara uzun uzun bakardım. Mimiklerimi incelerdim. Kendimle konuşurdum. Sanki aynadaki başkasıymış gibi sorular sorardım. Bu bakış bazen o kadar uzardı ki bütün günümü geçirdiğim olurdu. İşte odaya babam girince utanıp çıkardım. İstemezdim kendi suratımı izlerken görülmek. Ama izledim, izledim, izledim...

Upuzun mavi çayırlarda koşarken, ya da ağaçlardan kıpkızıl bir coğrafyayı izlerken, gözden suyun gerçeğini içerken, havanın gerçeğini solurken, güneşin gerçeği tarafından yakılırken mutluydum. Koşarken, düşerken, boğazıma leblebi tozu kaçarken ya da köpeklerden korkarken mutluydum. Hatta yalnızken,

annesizken, babamı kafasını duvarlara vurmazken izlediğimde mutluydum. Çünkü o yıllarda mutluluk bir zorunluluktı. Mutluluğa zorunlu olduğum için mutluydum.

Sene altmış beş, yaş da yedi oldu. Ve o sene şu oldu: Bir ağacın tepesinden köyümü iki üç saat izledikten sonra, hayatın tüm sırrını almış bir vaziyette indim ağacın tepesinden. Yazdı, har ateşti. Tozdu, topraktı, sarıydı, sıcaktı. Yöneldim ben de göze. Daldırıp kafamı, boğulana kadar su içtim. Sonra yallah gölgeli oda... Girdim. Buldum aynamı. Baktım kendime. Birkaç dakika sonra ayinime dalmak üzereydim. Sonra suratımın arkasındaki siluette bir şey fark ettim. Döndürdüm kafamı. Keşke döndürmeseydim. O odadan çıkıp gitseydim. Köyü değil dünyayı terk etseydim. Yerde dizleri üzere çökmüş vaziyetteyken, ağzından girip gırtlığına kadar dayanmış bir domuz çiftelisi ile babam... Ama tamamı değil. Kafasının arka yarısı tüm duvarlara sıvanmış. Gözünün teki de kan çanağı ve sonuna kadar açık! Babamın ölmüş olan sağ gözüyle göz göze geldim. Artık ağrıyacak bir başı da kalmamış! Domuza sıkmak için aldığı şeyi kendisine sıkmış!

Cenazeydi, akrabalar, taziyelerdi... Bana doğru püskürtülen acıyıışlar, kıyamayıışlar, kadere serzenişler ve geride kalanlardan yaşayıışlar... O sene bir baktım, mutluluk beni terk edivermiş. Evet, gitmiş, mutluluk benim köyümden gidivermiş. Sonra başımı kaldırdım kim okşuyor diye; amcammış...

Amcam evet, amcamda kaldım. Sonra orada burada... Yani kimsenin tam istemediği ama kimsenin de kıyamadığı bir çocuk olarak yaşadım. Daha da içime kapandım. Daha da yalnızlaştım.

Sonra istemedim bir daha bakmak aynalara. Büyük çayır-larda gölgemden kaçtım, kurtulamadım. İçindeki öteberi, aynalar çıkartıldı ve gölgeli oda yakıldı! Dumanları da köy havasını

siyaha boyadı. Gölgele oda, tüm köy halkı tarafından kundaklandı gözümün önünde, ateşe verildi.

Ve orada bıraktığım buruk çocukluğum, yükselen dumanlara karıştı. O gün büyüdüm.

Amcam tekrar aldı yanına. Mektebe yazdırdı, yaş sekizdi. Karları yara yara gitmeye başladım. Muallimden tek kelime anlamadım. Yalnızca cesedimi götürdüm ve getirdim. Babamdan yadigâr diye bana kalan tek şey de kırık bir ayna parçasıydı. Koydum bir gün cebime. Korka korka baktım sonra. Yeminimi bozmuştum, aynalardan korkmayacaktım. Her aynadan aynı akisin bakması ne büyük mucize... Artık en iyi dostum, benim cep aynam oldu. Kaçak sevgililer gibi köşelerde, kıyılarda aynamla buluştum, aynamla konuştum. Okulda tek bir çocukla, tek bir kelime etmedim. Ama onlar bana ara sıra küfrettiler. Buna da aldırış etmedim.

Sonra beş yıl geçti. Sonra amcam dedi: “Açız.”

Şehre göçtük.

İstanbul... Küçük köyümüzden birkaç milyon misil daha devasa, daha korkunç, daha yaşanmayası, daha korkulu, daha dokulu, daha denizli, daha köprülü, daha bir cennet, daha bir cehennem, yeni bir dünya: İstanbul! Amcamlar yerleşti bir eve. Birkaç hafta geçti ki beni bir orta mektebe ve bir yetimhaneye yazdırdılar. Yetimhaneye yazılınmaz verilir ama bu fiil, eylemi yumuşattı. Bakamadıklarını söylediler. Bir de tarla dediler, para dediler, pek anlamadım o kısımları. Parasızlık ne demekti? İstanbul’da görecektim.

Yetimhaneden mektebe gidip gelirken çok şey değişti hayata dair. Tüm ilgim, ilme kaydı bu sefer. Hayat çok büyüktü ve ben ufacıktım. Bir parça olsun anlamalıydım. Mektepte eşyanın aslının, gözümüze görünmeyen zerrelere olduğu söyleniyordu. Gözümüze görünmeyen renkler, kulağımıza çınlamayan sesler

mevcutmuş. Ama gidilmeyecek yol yokmuş. Mecmualar, Ay'a seyahat eden beyaz kıyafetli insanlardan söz ediyordu. "Pes!" diyorduk, "Biz bakıyoruz, onlar gidiyor."

Dünyada sinema vardı, uçak vardı, vapur vardı, tren vardı. Ve ben, ufacıktım. Ahırdaki sinekler gibi kalabalıktı insanlar. Tepesi gökyüzüne değen binalar dikmişlerdi. İçleri çalışan insanlarla doluydu. Herkes akın akın büyük şehre kaçıyordu. Sokaklarda kavgalar oluyordu, köşe başlarında müzikler çalıyordu "baba" denen insanlardan. İnsanların sakallarını, bıyıklarını, topuklarını, eteklerini, pantolonlarını inceleyip duruyordum ve ben ufacıktım.

İşte yaşıam on ikilerin sonunu zorlarken, yetimhaneye büyük bir kütüphane açtılar. Çıkmadım oradan. Okudum ve okudum. Bilmediğim her şeyi öğrenmeye yemin ettim. Elime ne geçtiyse okudum. Meğer dünya ne tuhafmış. İnsan ne tuhafmış. Tarih ne tuhafmış. Evren ne büyükmüş. Ve ben ufacıkmışım. Anladım. Ömrümde ilk kez anlamayı yaşadım.

Ama işte o hazin günden beri içimde yuvalanmış bir kara belirsizlik, bir sinsi soru işareti yaşadıkça yaşadı. Bir dudak yarısı gibi hissettirdi hep kendini ve bir türlü bitmedi, sönmedi. Zayıf da olsa devam etti belirsizliğin gölgesi.

1968 yılında ilkokul öğretmeni Rasim Kaygusuz tarafından Cin Ali ile tanıştırıldık. Siyah çizgi adam bize çok şey öğretecekti. Memleketteki genel açlığı da ancak böyle tek çizgili bir adam anlatabilirdi.

Yetimhanede kışın buğulanan cama bakan bir masam vardı oturduğum ki tek ders çalışan da bendim aslında. Bu masanın duvara yaslı olan yerine çapraz koyduğum bir ayna ve aynanın köşesine yazıp astığım bir şiir... Necip Fazıl'ın bir şiirinden alıntı vardı:

Çıkamam, aynalar, aynalar zindan.

Bakamam, aynada, aynada vicdan;

*Beni beklemeyin, o bir hevesti;
Gelemem, aynalar yolumu kesti.*

Yoksa gerçeğin yoğun ışııyla gözleri kısılan herkesin yaşadıkları tecrübeler benzer miydi? Aynaların, yok olan bir hevesin yoluna çıkması... Ve vicdanı gördüğüm tek yerin ayna olması...

Bu iç hesaplaşmalar kıvrılırken içimde, ruhum, cesedimden birkaç bin yaş daha büyük olmanın ıstırabını yaşıyordu. Bütün bir samanyolunu kucaklamaya talip, namzet ve memur bir iç yanışı, göğüs alevlenişi içindeyken, kollarımı ve bacaklarımı kısacık hissediyordum. Kafatasımın içi uçmak istiyordu ruh hızında, düşünce hızında koşmak istiyordum, yerimde duramıyordum. Beni kimseler anlamıyordu ve ben de kimselere anlam veremiyordum. Bütün bu hengâme ve içimde kavrulmuş büyüyen soruların eşliğinde ben de büyüdüm, yıllar da geçti. Ve işte nihayet ortaya bir insan prototipi daha çıkmıştı.

Bizden büyük abiler arasında sert bir gruplanış baş göstermişti. Bize yaklaşanlar “ç” harfinden orak çekiç nasıl yapılır bunu gösteriyorlardı. Bir de duvarlara ne yazmak gerekir, onu...

Arada sırada da amcamlar ziyaretime geldi yetimhaneye, ben de onlara gittim arada. “Arada uğra.” demişlerdi nitekim. Ben de ölçüyü kaçırmadım. “Nasılsın?” dediler, “İyiyim.” dedim. “Nasılsınız?” dedim, “Hayat işte.” dediler. Ve ben bu cevabı hiç anlamadım. Hayat ne demekti?

On altı yaşına bastığımda, cumartesiler tatil edildi. Bayram ettik.

Tarkan okuduk, Tommiks okuduk.

Epa topuklu ayakkabıları yüzünden kadınlar bileklerini burkup durdular ve apartman kadardılar.

Sonra yine geçti, durmadı yıllar. O sırada benim ilgim bana kaydı. Yani anlamalıydım. Kendimi çözmeliydim. Bu içimdeki anlamsızlığı anlamak için olmam gereken şey olmalıydım. Bir

ruh hekimi, ya da muadili... Çünkü gider de başka bir şey olursam bu sorularla yaşayamaz, çıldırırdım.

Bin dokuz yüz yetmiş altıda tüm İstanbul, Salim Dünder ile yankılanıyordu:

*Eyletmen beni,
Söyletmen beni,
Ağlatman beni,
Aynalar, aynalar...*

Bu şarkıyı bir yetimhaneden dinlemek de bir gence fena koyuyordu.

Yaşım on sekizi az geçmişken amcam bir gün çağırdı yanına. Köye gitmiş, gelmiş. Tarla satmış, bilmem ne yapmış, vekâlet, noter vs. anlattı bir şeyler. Anlatırken de “Al,” dedi. “Gilaburu iç.”

Babamdan kalan ne varsa satmışlar ve parasının bir kısmını da bana layık görmüşler. Bir de ev almışlar. “Gel,” dediler, gezdirdiler. İçinde üç beş kötü eşya ayarlanmış ama yaşanabilir kıvamda. Üç katlı bir binanın üçüncü katında... Bir balkon var, balkonda iki sandalyesi var, sandalyeler doğaya bakıyor... Komşu pek yok. Olanlar yaşlı ve bazıları da uğramıyor. Dediler “Otur.” Sonra Yetimhaneden ayrılıp yerleştim ki zaten yaş hasebiyle gözümün içine de bakılıyordu. Sonra amcamgiller tekrar yok oldu ortadan. Ara sıra “Aslan yeğenim...” yazan mektuplar gönderdiler.

Sene yetmiş yediyi gösterirken, İstanbul’un denize nazır bir fakültesinin bahçesinde, psikoloji bölümüne kayıt yaptırmak için ayakta dikilen ve etrafına şaşkınca bakan bir delikanlı vardı. Üzerindeki ceketi, pantolonunun içine teptiği için biraz da dikkat çeken... Delikanlı âşık olmak üzereydi ve aşk onun için çok erkendi. Daha kendini anlamamıştı ki... Hani önce hayatı çözecekti? Babasının gidişini anlamlandıracaktı... Ama kuyruk

beklerken hile yapmaya gelince aşktan daha mahir kim olabilir-
di ki? Dünyada yaratılmış en bencil duyguya kafa mı tutulurdu!

Yerinde olmak istemediğim o delikanlı bendim.

Biraz ilerleyince, cama yapıştırılmış bir listeyi okumaya ça-
lışan kadını gördüm. İşte o an O’nu ilk görüşümdü. Ama son
görüşüm olmayacaktı. Oldum maalesef, evet. Önce ne oldu-
ğumu anlamadım. İçimi yokladığımda ruhumu ılık bir şeyler
geldi. Sanki buz gibi soğukta sıcak bir nefesti. Yoksa bu duygu,
hani şu hakkında şiirler yazılan şey miydi?

Binaenaleyh o an, O’na âşık oluvermiş bulundum.

“İnsan, en çok severken insandır.” demiş Dostoyevski.

Hayat işte...

3. BÖLÜM

ÜÇÜMÜZ

Okullarda dirilmiş bulunan bir “dünyayı kurtarma” akımı baş gösteriyordu. Bazıları daha ziyade memleketin kurtulması taraftarıydı. Dünyanın artık başka bir yer olduğu söyleniyordu. Artık sömürü var deniyordu. Kimisi duvarlara “Kanımız aksa da zafer İslam’ın” yazarken, kimisi kuzey komşudaki proleter idarelerden söz eder olmuştu. Burjuva değilsen, işçi veya köylüydün yani. Turancılar, kurtlarla çakalların savaşından söz ediyordu. Okul kantinleri ayrı masa gruplarına ayrılmıştı. Herkes şucu veya bucu olmuştu. Bizden değilse düşmandır diye bakılıyordu herkese. Ve kimse apolitik, tarafsız veya orta yolcu kalamazdı.

İşte böyle bir atmosferde, tüm masalarda, tüm kahvelerde ve tüm sınıflarda memleket ve dünya meseleleri tartışılır olduğu bir ortamda, ben derslere sessizce girip çıkan bir öksüz olarak, gözüm hep O’nun üzerindeydi. O’na bakarak bir şeyler karalıyor ve yüzünü ezberlemeye çalışıyordum. Yanında ara sıra gördüğüm adamların varlık sebebini inkârdan başka seçeneğim yoktu. Gidip hepsinin arasından çekip O’nu almanın hayalini kurarken basıyordum kendimi. Etrafında vızıldayan sinekler midemi bulandırıyor. Aslında O’nun adını bile bilmiyordum ki.

Ara sıra O'nun çevresinde görünür gibi olan, çok uzun, çok ince biri vardı bir üst sınıftan. Suratının dikey olarak tam yarısı, kıpkırmızı bir renkte deri hastalığı ile dikkat çekiciydi. Doğuş-tan olduğu muhtemel bu iz, onu diğerlerinden ayırıyordu. Tabi bir de direk gibi oluşu. Ona bakınca tepesine tırmanmak gibi garip duygulara bürünüyordum. Devrimci ağabeylerden olan bu tipin, bir kızın çevresinde bulunma sebebi masumane olabiliyordu. "Ölümlerle nişanlıyız." derlerdi. Bu da bana güven verdi nedense.

"Arkadaş!" dedi bana bir ses bir gün. Döndüm, bu. "Ben," dedi "Müjdat". "Ev sıkıntım var." dedi. "Arkadaş lazım mı?" dedi. Normalde düşünmeden reddedeceğim böyle bir teklifi nedense düşünmeden kabul ettim: "Ben," dedim, adımı söyledim. "Tamam." dedim. Müjdat'ı, O'na ulaşmanın bir basamağı gibi mi gördüm acaba? Müjdat'ı evime alacaktım ve istikbalde bir gün O, yani âşık olduğum insan benim mi olacaktı? Ne tuhaf şu insanoglu...

Aslında okula gidip gelirken, yolda, kantinde, evde Müjdat'la havadan sudan sohbet etmek yaradı bana. Yoğun bir sosyoloji merakı vardı. Cemiyet şöyle, cemiyet böyle diye dünya meselelerini anlatıp dururdu. Ben de insan psikolojisinden ne anladığımı anlatırdım. O, cemiyetin de bir ruhu olduğuna ve bunun insan ruhundan daha önemli olduğuna inanırdı. Ve cemiyetlere hükmeden kanunların, tıpkı tabiat yasaları gibi kesin yasalar olduğunu ispat etmeye çalışırdı.

Yani ben "fert" derdim, o "cemiyet"... Ama çok meselede birbirimize çok şey katardık. Aslında gariptir, ilk dostumdum.

Dost... Dost ne demek? Sevince söylersin demek. Ben de söyledim. "Şu kız..." dedim.

Sonra derin dünya sohbetlerimize O'nu da davet etti Müjdat. Adı Müjgân'mış. Sonra o kadar derin, o kadar uzun sohbet ettik ki, belki altı saat sürdü, belki yedi saat...

İşte o gün, tüm bu tuhaf annesiz doğuş, baba kaybı, memleketten kopuş, yetimhanede büyüyüş gibi bir hikâyenin sonunun müthiş olduğunu düşündüm. Demek ki acılar geçiciymiş. Demek ki güzellikler herkese göreymiş. Müjgân konuşurken ve dinlerken, öylece dalıp söylediklerini duymamak, gençlikten alabileceğim en büyük lezzetmiş. Erdiğimi hissettim vuslata. Genç yaşında, kapasitemin kaldırabileceği en üst mutluluk sınırındayım diye düşündüm. İşte artık ölebilirim. Ödevimi tamamladım.

Günlerce her gün görüşüp felsefenin en çetrefilli konularını tartışırken, kafamın içinde açılmadık bütün düşünce mağaraları sonuna kadar açılmıştı. Ben insan ruhunu anlatırken, Müjgân da felsefeyi öğretiyordu bize. Mesela “Var mıyız?” diye tüm gün tartışıyorduk veya “Yokluk var mı?” diye bir soru atıyordu ortaya birisi; cevaplayana aşk olsun. Garip selamlaşma şekillerimiz de başladı sonra. Herkes de bizi anlayamaz olmuştu. Hapşırınca “Münzevi ol.” derdik. Selam vermek için “Maalesef dünya.”

Bu sohbetler sırasında Müjdat konuyu devrime, gelecek nesillere, yıkılacak olan kapitalizme getirirdi. Ve bizi de ikna ederdi. Zamanla dominant mevzular bunlar olmuştu ki konjonktür de buydu zaten.

Cihanın istikbali cemiyette saklıymış ve sömürülen sınıfların yapacağı son bir devrim, insanlığı kurtaracak olan şeymiş. Ben de diyordum ki, tek bir ferdin dipsiz dünyası, koca bir cemiyetin dünyasından derindir ve şerhe muhtaçtır. Müjgân, “Eşya, eşya.” diyordu. Eşyanın aslını anlamak gerekmiş, gerisi çelik çomakmış.

İsimlerinin benzerliğiyle ilgili dalga geçerlerdi. Bazen de çok ileri gitmeden Müjdat’ın yüzündeki ize gülerdik. Bütün bunlar olurken dostuma borçluydum. Beni O’nunla tanıştıran kişiye minnet duyuyordum. Ve ev için kira isteyemez oldum, çekindim.

Para meselesini de bir tesadüf eseri öğrendiğim bir devlet bursuyla hallettim. Ailesiz olmak ilk kez işime yaradı; anne yok, baba yok, memleket yok... Öyleyse devlet baba yardım etmeliydi. Kendimi idare edecek kadar kurtardı bu beni.

Aradan bir yıl geçti, Müjgân'ın çevresinde artık etten duvardık Müjdat'la. Kimse yaklaşamaz olmuştu. Bir de Müjdat'ın okuldaki devrimci lider duruşu biraz çekindiriyordu zaten. Sonra evimize sık sık gelmeye başladı Müjgân. Artık evden birisi gibiydi. Sabahlara kadar sohbet ediyorduk. Fakat balkonda sandalye iki adet olduğundan birimiz hep ayakta kalıyordu.

Tozunu almadığımız pencerelerden yıldızları izledik. Geceyi izleyerek sabahladık. Dilek tutardık, gülerdik, şiir okurduk, severdik, ağlardık... İşte en az ve en çok insan olurduk; ne fazla ne eksik... Camların üzerinde sim misali tozlar parıldarken ve tozların arasından yıldızlar sayılırken, ben Müjgân'ın camdan yansıyan yüzüne bakardım. Benim aksime toz denk gelirdi, O'nunkine yıldızlar...

Upuzun çimlere, tırmandığım bir ağacın tepesinden bakıp, mutluluğu içime çektiğim günlerde ara verdiğim on beş yıllık mutluluk molası bitmişti. Artık gerçekten ve yeniden mutludum ben de. Tüm diğer insanlar gibi.

Hayat işte...

Bir gün baş başa Müjgân'la kâğıt helvası yedik, yürüdük. Çocukken bir gün ansızın başlayan ve televizyon yayını gibi da-ima arka planda süren anlamsız cızırtımı, acıtan yaşamak eylemini ilk kez paylaşmıştım birisiyle. Müjgân beni anladı, üstelik garipsemedi. Ve bunun tarihte bazı önemli buhranlarda ve bunalımlarda da görüldüğünü söyledi. O, bunları söyleyince ben de bu hâlin bende babamın intihar günü başladığına varıncaya kadar tafsilatla anlattım. Ve yine anladı beni üstelik.

Hayatta yaptığım en keyifli yürüyüştü.

Müjdat da bize kendi zaviyesinden uzunca anlattı hayatı. Tesirinde kalmadık değil. “Cemiyet,” dedi. “Sınıflardan müteşekkil. Beşeriyet tarihinde de bu hep böyle olagelmış. Krallar, askerler, çiftçiler, köleler... Dünyanın bu sömürü çağında, tarih boyunca görülmedik miktarda emiyor güçlü güçsüzü. Dünyaya on ekmek düşüyor gökten. Bu ekmeklerin dokuzu bir kişiye, biri de kalan dokuz kişiye pay ediliyor. Kendi eli altında çok nimeti bulunan, düşküne, miskine infak edeceğine, bir de onların bir kuru hasırına göz diyor. İnsan fitraten bencil... İnsan fitraten hırsız. İnsan fitraten kibirli, hodbin ve dünyayı sahiple-nici... İşte bu sebepten üst sınıflar, daima alt sınıfları sömürüp, sınıflar arasındaki farkı arttırmak istiyor ki sınıfını garantilesin. Alt sınıfların da tek rüyası üst sınıfa sıçramak... İşte yeni cihan düzeninde, tüm sınıflar birleşmiş, temel iki sınıf kalmış geriye: burjuvazi ve proletarya. İşçi sınıfı kendisini ezilmeye layık gördükçe, ömrü boyunca sabahtan akşama kadar ırgatlık yapacak ve ancak akşam karısına bir kuru ekmek götürebilecek. Ve böyle de ölüp gidecek. Dünyanın tüm işçileri birleşmeli ve burjuvaziye karşı ayaklanmalıdır. Çünkü zincirlerinden başka kaybedecek nesi kalmıştır ki...”

Doktorun doktorluğunu yapmasıyla, köylünün tarlasını sürmesi arasında bir kategori farkı bulunmuyordu. İkisi de tüm gününü halkı için çalışarak geçiyordu yani emekti önemli olan. Terin değeri, terin sınıfı yoktu! Sınıfsız bir cemiyet yaratmanın anahtarı, terler ve emekler arasındaki sınıf farkını gidermekti. Böylece cemiyette salgın hastalık gibi baş gösteren sınıf kompleksi, sınıf atlama saplantısı, sınıf krizi, sınıf hedefi kalmayacak ve müreffeh bir hayat doğacaktı. Düşlerde, şarkılarda, marşlardaki hayat işte buydu!

İşte bunları gözümüzün içine baka baka anlatan Müjdat’a bir antitez verecek vaziyette değildik. Ve taze çağımızın filizinde, artık fikrimiz ve kavgamız hazırды.

“Gelecek nesil, gelecek nesil diyorsun... Ee, biz heba mı olacağız? Bizlerin hayatı ne olacak?” dedi Müjgân.

“Senin gibi kadınlar, yeni devrimcilere hayat verecek.”

Benden şu ses çıktı: “Parasız devrim olmaz!”

Zaman geçti... Sonra evin anahtarı çoğaltılıp Müjgân’a da verildi. Bazen gelip çekidüzen veriyordu ve bu durum bizim çok hoşumuza gidiyordu.

Zaman geçtikçe ve O’nun her hâlini, gülüşünü, küsüşünü, kızışını, süzülüşünü gördükçe aşkım daha bir anlam kazandı ve derinleşti. O’nu, öylece evin içinde uçan bir cennet papağını gibi izlemek ya da akvaryum balığı gibi havada akışını görmek öyle lezzetliydi ki... Böyle ılık şerbet gibi donuk kalbimi yavaşça eriten bir lezzetle sevişirken, hayata dair boğuştuğum “Ben kimim?” gibi soruların hiçbir manası kalmıyordu artık. O soğuk yetimhane günleri, travmalar, mutsuzluklar geride kalmıştı. O vardı artık ve hiçbir şey yoktu benim için. Annem, babam, memleketim ve sevgilim, aynı beden ve aynı ruhta toplanmış. Benim sevgilim olduğunu bilmeyen sevgilim, benim tarafımdan seyrediliyordu devamlı.

Gözler göremiyor göz yuvalarıma sakladığım kâğıt parçasını. Hiç kimse anlayamaz, benim derin meçhul sırrımı. Aşkımı bir akrep gibi karanlıkta yuvalıyorum; zerrecik beliren her aydınlığı güneşe kovalıyorum.

Ah Müjgân...

Attila İlhan’ın; Deniz, Hüseyin, Yusuf için 6 Mayıs 1972’de yazdığı şiir sonradan şarkı olunca, benim en has şarkım olmaya hak kazandı ve başköşede yerini alıverdi. Dilimin kenarından da bir gün olsun düşmedi.

*Şenlik dağıldı bir acı yel kaldı bahçede yalnız
O mahur beste çalar Müjgân’la ben ağlaşıyoruz
Gitti dostlar şölen bitti ne eski heyecan ne hız*

*Yalnız kederli yalnızlığımızda sıralı sırasız
O mahur beste çalar Müjgân'la ben ağlarız*

*Bir yangın ormanından püskürmüş genç fidanlardı
Güneşten ılık yontarlardı sert adamlardı
Hoıratı gülüşleri aydınlığı çalkalardı
Gittiler akşam olmadan ortalık karardı*

*Bitmez sazların özlemi daha sonra daha sonra
Sonranın bilinmezliği bir boyut katar ki onlara
Simsiyah bir teselli olur belki kalanlara
Geceler uzar hazırlık sonbahara*

Tabi bu şiirden iki yıl önce de Sadri Alışık'ın herkesi ağlatan “Ah Müjgân Ah” adlı filminde, sahneden Müjgân'a bakarak, “Zengin olsaydım sensiz kalmazdım...” diye okuduğu şarkı var. Belki film şiire ilham oldu, belki de her Müjgân kendi şiirini, kendi sanatını yarattı!

Müjgân, “kirpik” demek... Ona bu ismi veren köy anası, neden verdiğini iyi biliyor olmalı. Bol kirpiğinin arkasında beyazı gözükmeyen simsiyah, sisli bir karaltı... Ve güldükçe çizgileşen veya bir nevi kirpikleşen bakışlar... Üst göz kapağının görünmemesi dolayısıyla hafifçe donuk olan yüzü, gülümsediğinde başka bir yüze dönüşüyor. Uzaktan bakınca da duruşuyla da kirpik gibi... Bir hayli zayıf... Yürürken de bir kirpik teli gibi uçuyor, süzülüyor sanki.

Köyde doğmuş, köyde büyümüş, köyde yaşamış ve köyden kenti kazanmış... Ailesi şehre geçiyor çalışmak için. Müjgân, köylü köylü olmasına ama o denli asil duruyor ki sanki yedi göbek bir İstanbul konağında büyümüş...

Bütün her şeyi bir yana, çok özel bir tıslama bahşedilmiş kendisine. Sade ve silik duruşunun batınında bir tıslımlı sesi var ki tek harfin çıkması yetiyor dudaklarından, hipnoz olmama. Uykulu bir tizliğin eşlik ettiği deruni notalar, bir pus perdesi ile

sislenince, ortaya bir kirpiğin tıslaması çıkıyor işte. Ağzından hangi kelimeyi çıkartırsa çıkartsın, kulağa müzik gibi geliyor. Karşıma geçip bir şeyler anlatması da konserden farksız. Benim ismini bana sevdiren kadın.

Cleopatra, Marcus Antonius'e sorar:

"Anthony, ne oldu sana?"

"Bana senden başka ne olabilir ki..."

İşte bana olan da buydu tam. Bana kirpik oldu! Müjgân dedi bana. Aşk bir göz kusurdur.

Dedim ki bu böyle gitmez. Üstelik hayatın beni acıttığını da öğrendi ve normal karşıladı.

Bir gün dayanamadım, uyandırdım Müjdat'ı, "Açılacağım." dedim, "Pişsin." dedi. "Ne kadar?" dedim, "Bekle." dedi. Bekledim, sustum ben de.

En doğru gören de, aramızdaki bir yaş farka rağmen olgun düşünen de oydu. Ve dinlenmeliydi.

Sonra Müjdat'ın cemiyetteki baskın rolü, girdiği kavgalar, karıştığı faaliyetler yoğunlaşınca, bize de seçim yapma zamanı gelmişti. Daha uzun apolitik kalamazdık. Daha uzun eylemsiz bekleyemezdik. Öylece soyut felsefi fikirleri çarpıştırmak zamanı, artık geçmişti; hayata geçirilmeliydi. Devir pratik devriydi. Tarafsızlık en kötü taraftı ve Müjdat, bana hayatımın aşkını getiren kişiydi. Onu kırmak mümkün değildi ki hayatımın aşkı da seçiyordu tarafını.

Devrimci kadın!

Elimize birer boya verip, "Şunları şu duvarlara yazın." dedi. Müjgân, "İşçi-Köylü El Ele" yazacak, ben "Tek Yol Marksist Devrim" yazacaktım. Müjdat'a sorduk, "Dev-Genç" yazacaktı. En kısıy da kendine seçmiş.

Yetmiş dokuz girdiğinde sokaklar iyice kan gölü olmaya başlamıştı.

Minibüsçüler, Orhancı-Ferdici diye ve Fordçu-Renocu diye ayrılırken, gençler Cüneyt Arkıncı-Yılmaz Güneyci diye ayrılırdı. Tefrik ve hizipleşme bir bakıma zamanın modasıydı.

Ani patlayan şehir göçlerinde, şehirdeki burjuvaziye tam eklemlenememiş ve devletin tepesindekilerin varlığından bile haberdar olmadığı taşralardan, varoşlar oluştu. Bu varoşlardan, varoluşçu bir “baba” çıktı. Baba’nın çıkardığı işin ismi entelektüellerce egzistansiyalizm olsa da varoşlar varoluşçuluktan habersiz, kollarını kanattılar. Varoluşun ve varoluşçuluğun yarattığı acının bir kısmını uçan sigara dumanıyla, bir kısmını da jiletlerden damlayan kanla hafiflettiler. Kan damladı, duman uçtu ve baba da “meselesini” anlatmaya devam etti. Baba’nın “meselesi” aslında memleketin meselesiydi. Aydınlık meşrutiyet battığında, gece yanan ışıklar çekilen perdelerle perdelendiğinde, yani bu yarı postmodern şehirlere karanlık çöktüğünde, neler oluyor, hangi acılar yaşanıyor? Tacizi, dayağı, cinayetiyle bu evlerdeki mahremde kokuşan pislik nedir? İnsanların, insanlığın karanlık yüzü... Gündüzleri ışıldayan suratların karanlık evinde ne yaptığını bilmeden, Baba’nın meselesini anlayamazsınız. Öğrenilmiş değil, ezberlenmiş bir çaresizlik... Memleketin dört bucağında, hangi dimağı yarıp baksanız, bu kurutulmuş ümitlerin bıraktığı çukurları görürsünüz. Baba’nın, “derin mesele” dediği işte buydu.

Müjdat’ın bize öğrettiği Marx, “Toplumsal konumu gereği proletarya, sınıflı toplumsal yapıyı sona erdirecek olan iradedir.” derken, Baba, “Yakarsa dünyayı garipler yakar.” diyordu. Marx’ı devrimciler bile anlamazken, Baba’yı anlamayan yoktu.

İnsan dirilere başkaldırır, ölülerin peşinden gider!

Marx da şunu demiş: “Yalnız yaşayanlardan değil, ölülerden de çekeceğimiz var.”

Artık her köşe başında tünemiş erotik sinemalar bile sokaklarda yitirdiklerimizi unutturmuyordu. Kadını etleştirmek,

dünyayı kurtaran beyinleri uyuşturmak için. Müjdat, bunu da kapitalizme atıyordu. Her şey ama her şey bir ürün hâline geldi diyordu, kadın dâhil! İşte erotik sinema furysı da bu ürünleş-tirmenin zirvesini teşkil ediyordu. Ve tabiat boşluk sevmiyordu. Gündüz sokağa damlayan kanı ve gece evlerdeki korkuları ha-fifletecek tek reçete vardı: Arabesk!

Baba sövdü, sövdük. Baba sevdi, sevdik. Baba “yalnızlık” derken, bana bir şeyler tanıdık geldi.

Aynı yıllar kendimde bir değişim fark ettim. Evde sohbet ederken, sigara içerken, yemek yerken ya da balkondaki sandal-yelerde otururken, kendimi, tıpkı yıllar önce köydeki çocukların bana yaptığı gibi iteklenmiş hissetmeye başladım. Bana mı öyle geliyor diye çok düşündüm. Benim uyumamı bekleyip sohbeti koyulaştırıyorlardı. Doğru muydu, zan mı, paranoya mı? On-ların diş fırçaları aynı bardaktayken benimki ayrı bardaktaydı. Sebebi? Sıgırmıyormuş. Ben büyük bir bardak alıp üçünü içine koyunca da birkaç gün sonra onlar aynı renk iki fırça aldılar kendilerine. Sebepe? Ucuzmuş, kaçırmamışlar. Sonrasında bun-lar bende yer ve iz yaparken, ayna sohbetlerim tekrar başladı. Kendi suratıma sabahlara kadar bakıp, sorular sordum. Çok garip duygulara girdim. Ama sonrasında da suçluluk hissettim devamlı. Ne yapıyordum ben böyle? Bana sevdiğimi, sevdiğim kızı getiren arkadaşşıma karşı kıskançlık mı yapıyordum? Yoksa kendime güvenmiyor muydum? Ya da Müjgân’a duyduğum tut-ku patolojik boyutlara varmıştı da haberim mi yoktu?

“İki insan bir araya gelirse ortada bir sahtekârlık vardır.” der Kierkegaard. Hangimiz sahtekârdı? Ama biz üçtük.

Karanlık kâbuslarımdan, bir ağaçtan düşme ile uyanıyor-dum. O daldaki o elmaya nedense yetişemiyordum. Tam ala-cakken düşüyordum.

Gece kapım kapalı, cenin gibi kıvrılmış yatağımda, kafa-ma kadar battaniye içinde, cep aynamla uzanırken, aksimle fi-

sır fısır bu meseleyi çözüyorduk. Evin içinde çıtırtılar geldikçe içimde tanımsız duygular yeşeriyordu. Garip endişeler ve merak... Kalkıp bakasım geliyordu. Sürekli, arkamdan iş çevrildiği psikolojisine girer oldum. Bunu aynaya soruyordum ve ayna da onaylıyordu. O genelde beni bir şeylere teşvik edici, öfkeli ve isyankâr olmamı salık verici hâldeydi. Beynimin içindeki fısıltıları dinledikçe, tüm insanlardan kaçıp saklanmam gerektiğini de söylüyordu bir ses. Bu iki ses arasında kalmaya başladım. Bir yanımla özgüvenlice gidip, onlarla gece yarısı münakaşa etmemi söylerken, bir yanımla bu diyarı terk etmemi, uzaklara çekilmemi söylüyordu.

Bendeki bu gerginlik, hareketlerime de yansıyor ve durumu daha da tuhaflaştırıyordu. Mimiklerim yapaylaştı. Kendimi rol yapıyor gibi hissettim hep gülerken. Ben gelince onların da yüz ifadeleri değişiyordu. Konu basitleşiyordu. Susuluyordu. Sürekli sohbetler, o Müjdat'ın kendisini övmesi olmaya başladı. Ne de önemli bir devrimciydi... Gençlere şöyle örnek, böyle örnekti... İşin hem teorik, hem de pratiğini biliyordu. Şu kadar cesurdu filan... İşte aramızdaki o keyifli felsefe sohbetleri gitti, yerine sadece Müjdat'ın devrimci kahramanlıklarını anlatışı kaldı. Tek başına kaç kişiyi alt ediş hikâyeleri vs.

Ben konu açmaya çalışınca, sanki bir sinek vızlamış gibi, bana cevap verilmiyordu. Birkaç saniye susulup, hiçbir şey olmamış gibi devam ediliyordu.

Nazım Hikmet'in "Delikanlı" şiirindeki delikanlının da kendisi olduğunu iddia etmeye başladı Müjdat. Tüm devrimcilerin ezbere bildiği şiir:

(...)

Delikanlım!

Sen ki, ya bir köşe başında

Kan sızarak kaşımdan

Gebereceksin,

Ya da bir darağacında can vereceksin.

İyi bak yıldızlara

Onları göremezsın belki bir daha...

Bu şiiri, içli içli okuyunca, Müjgân'ın çok hoşuna gidiyordu. Arkasından da "Allah korusun!" filan diye ekliyordu. Müjgân'ın böyle deyişi Müjdat'ın hoşuna gider, yarısı kırmızı olan suratının tamamına kırmızılık çökerdi.

Korkular ve şüpheler...

Sonra aramızda korkular ve şüpheler çağı başladı. Hepimiz korkuyorduk ve hepimiz de şüphe duyuyorduk. Ama bunu konuşmuyorduk. Ve belki de bunu en çok ben fark ediyordum ve yine belki de bu yüzden en çok ben korkuyor ve en çok ben şüphe ediyordum. Neyden? Adı konmamış şeylerden. Bunu anlatmak gerçekten çok zor... Nesnesiz duyguları, objesiz hisleri anlamaz kimileri. Çok derin duygular bunlar. Belki sahibi de bilmez, ustası bilir. Ben de belirsiz duyguların bir ustası oluverdim ve üçümüz arasında yoğunlaşmış, birikmiş ve görünmez hâldeki korku ve şüpheyi buram buram kokluyordum. Aşkım ve aşkıma getirsin diye hayatıma aldığım adam ve âşık adam yani ben arasında sünen, yapışan, biriken karanlık kokulardı bunlar. Dillendirsek katılaşırdı; dillendirmedik, buhar kaldı. Buhar kaldı korkularımız, buhar kaldı şüphelerimiz.

Ve böylece hiç kapanmamacasına, korkular ve şüpheler çağı başladı.

Hatta bir keşif yaptım aslında. Okulda, bunu günü gelince tez konusu yapayım diye düşündüm. Ferdin duygusu nasıl oluyorsa, canlı bir organizma olduğundan cemiyetin de duygusu vardır. Fertler cemiyetleştikçe duyguları netleşir ve basitleşir. Ama en belirsiz hatta bir ihtimal dalgası olan duygu ferdinkidir. Fertler iki oldu mu, biraz adı-başlığı konur gibi olur duyguların.

Üç oldular mı daha bir katı, dört, beş... En nihayetinde binlere vardılar mı, öfkeli kalabalık olur, eğlenen kalabalık olur, ülkülerini bağırırlar, devrim çılgılığı atarlar. Niyetleri nettir yani. Bu korku-şüphe bulamaçları vs. birindir, ikinindir, üçündür; fazlasının değil.

İşte o günler fark ettim ki sadece korku ve şüphelerimin değil, tüm duygularımın istikametini kaybediyordum. Kendileri kaldı, nesneleri yok oldu. Aşk hariç...

Yönsüz duyguları olanların şarkısı yoktu, şiiri yoktu fazla. Onlar yalnızdı. O günlerde herkesin yönlü şeylere ihtiyacı vardı. Herkes bir şeye sövüyordu, bir yere koşuyordu. Sövuşesi tüm hedefleri teklemek isteyen şarkılar çıktı sonra, bunlar da feleğe, kadere sövmeye başladı.

Baba o sene, “Aynada baktığım yüze küskünüm.” dedi, fakat benim aynayla barıştığım seneydi.

Yine bir rüyamda, devasa bir ağaç var ve ben onun yanında minicik bir çocuğum. Bakıyorum, fakat asla tırmanamıyorum. Sonra yerde koşmaya başlıyorum ben de.

Evdeki uzak tutuluşum iyice gerince beni, ben de bu konuyu çözmeliyim diye düşündüm. Kendime aşırı dozda maruz kalmıştım. Ve bu dozda yalnızlık almak tehlikeliydi.

Gidip doğrudan meseleyi açacak değildim. Bunu soramazdım. Onun yerine nasıl tekrar yakınlaşabilirim diye düşünmeye başladım.

Gel zaman git zaman, belki dedim, faaliyetlerden uzak kalışım etkilemiştir bu durumu. Ve Müjdat'ın faaliyet talimatlarını aynen yapmaya başladım. Nereye ne yazılacaksa atladım gittim. Aslında bu, aramızdaki buzları kısa bir süre için eritti. Sonra bir gün zor bir ödev verildi bana. Yazılması çok zor bir yere, gündüz vakti, devasa harflerle “Devrimci İşçi Sendikası” yazmam söylendi. Tam başlamıştım, birileri küfrederek bana doğ-

ru koşmaya başladı. Kaçarken fena hâlde düştüm. Her yerim de beyaz boya oldu. Dizlerim yırtıldı. Üştümeye çullandılar. Beni kıpırdayamayacak kadar dövdüler. Birileri bize doğru yaklaşırken de beni bırakıp kaçtılar. Zor bela kalktım yerden. Üştüm başım fena dağılmıştı. Eve gittim. Kapıdan giremedim, kilitliydi. Aşağya inip, balkonu gözümeye kestirdim. Yıllardır tırmanmamıştım. İlk kez şehirde bir evin balkonuna tırmandım. Balkondaki iki sandalyeden birisine oturup dinlendim bir süre. Benim başıma gelenleri öğrense, Müjdat beni kahraman ilan eder diye düşündüm. Sonra içeri girdim. Odama gittim. Müjgân yatağın içine saklandı, Müjdat da hızlıca kalkıp altına benim antropoloji defterimi siper etti. Çırılçıplaktı. O an fark ettim, vücudunda da kırmızı desenler vardı. Suratıma doğru bakıp, “Yanlış anlamıyorsun değıl mi?” dedi. Yatağın içinden de ağılama sesi gelmeye başladı.

İşçi köylü el ele...

4. BÖLÜM

AYNALAR VE GÖLGELER

Sokaklarda savaş kol geziyor. Gençlerin kanı boyuyor soğuk caddeleri. 1979 Kasım'ında tüm hayatımda gördüğüm en sert kışı yaşıyordum ve bunu da bir bankın üstünde yaşıyordum.

Ruhumda bir tükeniş var. Kanımda bir donuş, kalbimde bir üşüyüş var.

Üzeri kan ve boya lekeli pantolon ve ceketime sımsıkı sarılmış, dirayetle hayatta kalıyorum. Zangırıtıyla titretiyor soğuk. Ve de uyutmuyor. Açlık da bir yandan yokluyor. Öylece sokaklarda yalnız ve kimsesiz yürürken bile birileri çatabiliyor. Bazen sağcı olduğum, bazen de solcu olduğum için dayak yiyorum. Eve asla uğramadan, okula da gitmeden öylece sürünüyorum sağda solda.

Bir kere amcama uğramaya niyetlendim ama kılığım onları şoka uğrattır diye düşündüm. Cebimdeki parayı çaldırınca, çöp karıştıran bir gruba katıldım. Bir şeyler bulunuyor. Özellikle de bu kış günlerinde çok bozulmuyor gıdalar. Etrafında köpekler olan çöpler en iyileri oluyor, çünkü köpekler koku almışsa bir şeyler oluyor yemelik. İki zayıf adam, iki zayıf kadın, bir ben bir de köpekten oluşan küçük şirin bir sokak ailemiz oluverdi bir süre için.

Çok derinden fısıltılar tüm beynimi iyice kapladı. Düzgünce uyuyamaz oldum. Düşünemez oldum. Sarhoşladım bir nevi. Cebimdeki ayna en yakın sırdaşım oldu. Olanlara anlam verebilecek kadar beynimi işletemedim. Anlamsızlık her yanıma, tüm damarlarımı kapladı.

Artık önünden geçtiğim aynalar ve tüm yansıtıcı yüzeyler, hatta otomobillerin yüzeyi bile bana çok sert talimatlar vermeye başladı. Ben daha fazla bu talimatlara dayanamayacağımı anladım, çünkü gecesi gündüzü kalmadı bu emirlerin.

Onu hakla! Onu hakla! Onu hakla!

Evet, günler geçtikçe, zaten yıllardan beri içimde fısıldayan iki güç, hayatıma egemen olmaya başladı. Birincisi, içimde kıvrılmış intikamların, kinlerin, düşmanlıkların, yapamamışlıkların, devrimlerin sesi... Bir nevi şeytanın hayat bulmuşluğu... Ama bunu kötülük gibi hissetmedim ben. Bazen de belki lazım geleni buyurdu bu ses bana. Bunlar, binlerce yıl önce gölgeli odada aynasına bakan ve suratındaki dehlizleri, mimiklerinde şekavedi inceleyen yarı masum yarı kirli çocuğun bana bıraktığı şedit armağan: Aynalar! Annesiz ve babasız yetimhane köşelerinde üşümekteyken, yetimhanede bakıcılarının tecavüz sırası ne zaman bana gelecek diye düşünmekteyken, bir çocuğun kendini savunmak için onların böbreğine çakıyı soktuğuna şahit iken, aynalara bakıp üzerindeki şiiri okurken içimde yuvalanmış bir his... Hepimiz, herkes, her birimiz içimizden sesler duyuyoruz. Düşünmenin de yoludur bu. Beyin fısıldamadan düşünemez. Fakat bendeki fısıltıların gücü, sıklığı, şiddeti artmıştı ve o ekşi suratımı görebileceğim bütün sırlı yüzeylerde toplanmıştı!

Hayatıma lazım gelen intikamları onlarda bulabilirim diye düşündüm. Onlar olmasa affederim, zayıflık gösteririm diye düşündüm.

Bu sesleri yalnızca benim duymam, benim talihim oldu. Aynaları görmezsem konuşamıyorlardı. İntikam sesi için ayna

gerekti. Ve gözümün gördüğü her yerde de bol bol mevcuttu. Bir aynaya bakınca bunları düşünmek, bende tam ne vakit başladı, bunu anımsayamıyorum. Çünkü kısmen, yarı topal, yarı sessiz, belki hep vardı; fakat ismini, buudunu, yuvasını bulması sürmüştü, kim bilir.

Onu öldür! Onu öldür! Onu öldür!

Gölge ve karanlık yerler ise bir nevi tersini söylüyordu bana. Kaç, saklan, yok ol, sin, ezil, büzüş, öl!

İkinci ses: Kaçınmacı, saklanmacı, küsüşken ses... Bu ses de karanlık yerlerde, gölgelerde, izbelerde, tenhalarda kendini gösterdi. Bu ses de tüm insanlardan var gücümle nefret etmemi, kaçabileceğim kadar uzağa kaçmamı, saklanmamı, adımlarımı, izimi, gölgemi unutturup gölgeye karışmamı emrediyordu. Günlerin kimisinde onun buyurganlığı artıyordu, kimisinde ise aynaların... Ama elbette en kötüsü, ikisi birden bağırdığında oluyordu. Bu anlarda etraftan gelen hiçbir sesi duyamıyordum ve avazım çıktığı kadar bağırarak ancak susturabiliyordum.

“Kaç! Kaç! Kaç!”

Sesler, ısrarını ve gücünü arttırdığında tüm irademi onları bastırmak için kullanmaktan bitkin, bitap düşüyordum. Ah zavallı ben... Bazen onlar karşısında kendime acıyordum. İnsanın kendisine acıması ne tuhaf... İnsanın acınası olması da... Kimi zaman sesler sustukça, bu seslerin benim tarafımdan üretiliyor olduğu gerçeğine odaklanırdım gibi oluyordum ama nafile... Dönüşleri acı ve ıstıraplı oluyordu.

Bazen sesler, şekiller, düşünceler, fikirler, duygular ve fısıltılar birbirine giriyor ve cinnetin eşiğine geliyordum. İç dünyam o kadar renkli ve ihtişamlı oluyordu ki dışarıda bomba patlasa umurumda olmuyordu. Patlıyordu da nitekim... Sokak kavgalarının seyircisi pozisyonundaydım bazen. Evet, önümde iki taraf, birbirini sopalı, bıçaklı, silahlı delik deşik ederken, ben

öylece seyreden bir kayıtsızdım. Sokaklarda gençler birbirini acımadan paramparça etti gözlerimin önünde. Memleketin kurtuluşunu farklı yolda gördü diye... Bazen de hısımları sa-
nıyordu kavgacılar beni. Ya sağcısın ya solcu... Cinnetli olma
şansın yok... Sesler duyma şansın yok...

Bu aynalar ve gölgelerin gözbebeklerime iğneler batıran,
beynimi cımbızla kürtajlayan eziyetleri sürerken, bir de hep de-
vam eden arka fon acılarım yani varoluş sancılarım vardı. Ta-
rihsel olarak en eski olandı. Bu doğum sancılarını on beş yıldır
çekiyordum yaklaşık. Bu, belki de en belalı olandı; çünkü fısıltı-
sı, sesi olmamasına rağmen durmadan süren bir yaşam acıtması
hâli sessizce, suskunca işkencesine devam ediyordu.

*Sanki derhal kırılacak bir çatlak satıh gibi
Topuğumun dediği yerden inceden çitirtılar
Birkaç adım sonra dizlerime kadar sanki
Erimiş kaldırımların içinde gömülü kalacağım
Sanki anne gibi besleyecek beni onlar da
Dudaklarım kaldırımın memesine yapışacak
Bin yıllık kurgulanmış bu hazırlop yalanlar
Bir kırılıştaki çökecek kaldırımın kabuğunda
Kabuklar ki ben değil, gerçeğin gerçek yüzü değil
Güneşlerin okşadığı bahçeler hiç değil
Gözlerimin yuvaları muşambadan süs dekor
Velez ki kaldırımlar hayattan ölüme bakar*

Zemheri karakış, gözlerimi kamaştırıp, içimi karartırken,
Müjgân'ın yatağın içinde sızlandığı ve diğer yaratığın ayakta çı-
rılçılplak dikildiği sahneyi defalarca tekrar ediyordum dimağım-
da. Bu iğrenç filmi ezber ettim. Tüm detaylarına hâkim oldukça

tiksinmem iyice arttı. Midem bulandıkça daha çok ezberledim. Artık gözümü her yumduğumda veya uykuya benzer bir şeylere geçiş yaptığımda tek görüntü bu oldu. Ve o kadar garip detaylar yuvalandı ki beynimde, antropoloji defterimin neresinin, o pisliğin neresine değdiğine kadar, kafamda bin kere prova edilmiş bir oyun...

Okula gitmeyen, evine gitmeyen, kimseyle konuşmayan, sokakta yaşayan ve sokakta üşüyen bir intikam canavarı artık stajını tamamlayıp kıvamına erdi!

Aşk, olunan, insan ise doğulan bir şey değildi. Aşka maruz kalınır, insan inşa edilirdi. Aşka maruz kalmıştım, sıra insanı inşa etmeye gelmişti.

1980 Şubat'ı, havada buz parçalarının beyhude uçtuğu, fırtınalı bir İstanbul gecesinde, korkuluk demirlerindeki suratım-la göz göze geldiğimde, artık dayanacak mecalim kalmadığını iyice anladım. Ömrümde en uzun deniz izleyişim buydu belki. Tavanı, dumanlarla kararmış bir İstanbul kışı... Jilet gibi keskin bir deniz esintisi... Üzerindeki buzlar, kayaları parçalarcasına dövdü apansız, denizin. Ben de dalgaları, suratımı yansıtan demirin arkasında bir fon dekoru gibi izledim, dolaylı. Ben onlara gıyaben baktım, onlar bana dolaylı püskürdü. Tekrar profil demirindeki suratıma bakınca, çığlık atmakta olduğunu fark ettim.

Niyetlendim, eve yöneldim. Aşağıya geldim. Balkona doğru baktım. Yukarı kolayca tırmandım. Balkondaki boş sandalyelerin üzerini kar kaplamıştı. Karın üzerinde kuşların bıraktığı ayak izleri vardı. O an tekrar dönüp yok olmayı arzu ettim. O an balkondan aşağı atlayıp intihar etmeyi... Kendimi yok etmeyi... Balkon kapısından içeri girdim. Kolayca açıldı kapı.

Müjgân, oturmuş sigarasını içiyordu. Girer girmez, göz göze gelir gibi oldum. Ani bir hıçkırık çılgılığı attı! Kesik, içten... Ayağa kalktı. Put gibi durdu. İskelet gibi zayıflamış. Selam filan

vermedim, bakışlarımı kaçırdım. Benim hâlimdeki perişanlığa şaştı, bakakaldı. Kaçırılmış bakışlarımla bunu nasıl da koklamıştım... Bir süre öylece, kahverengi sobayla sıcacık olmuş evi soğuttuk sessizce. Aylardır hissettiğim ilk sıcak buydu. Tuhaf bir haz aldım bu garip bekleyişten; bitmesin istedim. Müjgân karşımda ve ben de O'nun karşısındayım. O'na hiç kızgın olmadığımı hissettim nedense. Oysa kızmalıyım! Biraz zorladım içimi. Ama çıkmadı kızgınlık. Suskunca duruştuk. Nihayet tuvaletten Müjdat çıktı. Yine çırılçıplaktı. Bu adam hiç mi giyinmez... Öylece göz göze geldik yine. Giderek hızlanan üç soluk sesinden başka bir ses yoktu. Bir de kapıdan içeriye esen keskin ayaz... Herkes, yalnız birbirinin soluklarını dinliyordu. Birkaç dakika sürdü bu bekleyiş. Müjdat içeri geçip, altına bir şey giyip geldi. Ve yavaşça konuya girdi. "Biz," dedi. "Gerekirse evleniriz. Gerekirse kiranı öderiz. Ama senin bu yaptığın davaya ihanettir. Dışarıda bir kavga var. Her gün bir yoldaşımız ölürken, bu küçük meselelerin bir kıymeti yok. Bir iş veriyoruz, eline yüzüne bulaştırıyorsun. Sen ne biçim devrimcisin söyler misin? Dışarıda yeni bir dünya kuruluyor. Sen ıvır zıvır işlerle oyalanıyor, davaya vakit kaybettiriyorsun. Şu kılığına, üstüne başına bak..."

O bunlara devam ederken, bir noktadan sonra sesler bulanıklaştı, dinleyemedim. Sanki bilmediğim bir dilden devam etti konuşmasına. O iğrenç, kırmızı suratının çapraz hizasında da bir çerçeve asılıydı. Kendi suratımı orada yansırken görünce, suratım birden bana parolayı fısıldadı. Nasıl başladı, ne oldu, hiç anımsamıyorum. Bir tek onu aşağı düşerken izlediğimi anımsıyorum. Düşmeden, kafasını balkon demirine vurduğunu da... Bir de fırlattığımı... Sonrası bulanık...

Parola: Hallet onu!

Gözlerimi açtığımda kafamda bir torba vardı. İki kişinin kolumdan sürüklediğini hissettim önce. Ve soğuğu... Bir şeyler

konusuyorlar ama anlaşılmıyor. Bu sürüklenme bir süre devam etti. Kapılardan geçildi, kilitler açıldı vs. Sonra loş bir yerde kafamdaki torbayı çıkarttılar birden. Adamların ellerindeki fenerden başka ışık da yok gibiydi. Mezbahaya benzeyen soğuk bir yerdi burası. Garip kokuyordu. Tavanda ikişer metre mesafeyle zincirler asılıydı. Kimisinde bir şeyler sarkıyordu. Tam anlaşılmıyordu. Adamlar karga tulumba beni kafa üstü çevirip, ayaklarımı tavandaki zincire getirmeye çalıştılar. Beceremeyip kafa üstü düşürdüler. Boynumdan kıt diye bir ses geldi. Sonra birini daha yardıma çağırmak için gitti teki. Ben fenerli adamlarla tek kaldım. Hiç konuşmadık. Sadece titredim, üşüdüm. Sonra iki adam geldi. Üçü yardımlaşarak tavana ayaklarımdan astılar beni. Ellerim aşağı sarktı, dirseklerim zemine sürttü. Ayak bileklerimi son derece acıttı kelepçeler. Hiç direnmedim, direnemedim.

Aralarında konuştular, “Solcu başkana saldıran ülkücü” dediler benim için. Ülkücü oldum. Cebinden bir kâğıt çıkardı birisi. O sırada sigara yaktılar. Sigaranın ışığıyla kâğıdı okuyup, bizi işaret ettiler. Başları olan adam gitmeden, postallıyla suratıma bir tekme attı. Gözümü tekrar açtığımda adamların teki kalmıştı.

Bana birilerini sordu. Bir silahı sordu. Tek kelimesini bile anlamadım. Zaten kafamın içindeki fısıltılar o denli yüksekti ki anlayacak hâlde de değildim. Birkaç kere vurdu. Yine kafama postalla tekme attı. Sonra asılı olanlardan birine gitti. Ona da bir ton soru sordu. Konuşmadı, küfretti asılı olan. O da fena hâlde dövüldü.

El fenerli adam aramızda biraz dolaşip mezbahayı terk etti. Kapıyı kilitleyip çıktı. Asılı olanlar arasında fısıldaşmalar başladı. “Çözölmeyin.” dediler. Bana da “Kimsin?” dediler ama cevap verecek hâlde değildim.

Kafamda vızıldayan fısıltılar hâkimdi... Dış sesleri de duyamıyordum fazla...

Sanırım uyumuş olacağım, birden irkilerek uyandım. Ayak bileklerimde muazzam bir acı ve uyuşma hissettim. Zincirlere asılı olanlar aralarında iyice konuşmaya başlamıştı. Bana da arada bir şeyler diyorlardı. Solcu reisi öldürdüğüm için tebrik ettiler. Sallanarak, birbirlerinin ellerini sıkıyorlardı. “Dayanın.” diyorlardı.

Yine kilitler açıldı. İki adam, ellerinde elektrikli süpürge boyutlarında bir cihazı taşıyarak girdi. Asılı olanlardan birisine yaklaştılar. Ellerindeki kâğıda bakıp, hangisine gitmeleri gerektiğini buldular. İsmi son kez sorduklarını söylediler. Esir çözülmeyince, cihazı çalıştırıp adama dayadılar. Adam vücuduna giren cereyanın etkisiyle sallandı sertçe. Birkaç saniye sürdü. Sonra kapattılar. Adama birkaç kere daha sordular aynı soruları.

“İsmin ne? İsmin ne?”

Esirler hep beraber türkü okumaya koyuldular. Adamlar cihazı tekrar çalıştırıp dayadı. Yine sertçe sallandı esir. Bu sefer iyice tahrik olup daha da uzun tuttular. Sonra adamın ağzından kusmuk benzeri bir şey aktı, bayılmıştı.

Onu bırakıp bir sonrakine geçtiler. Tek soru yetti. İsmi sordular. Adam hemen “filanca” diye çözüverdi. Çözülünce, iki tokat yedi...

“Ne vurdunuz? İsmim bu!”

“Şu adamı örnek al, kaç haftadır dayanıyor. Hemen çözülüyorsun...”

“Evli barklıyız.”

Demek onlarda bile iradeye saygı ve hürmet var!

Çözüleni çözdüler. İndirdiler. Götürdüler. Sonra çıktılar. Onlar çıkınca, yine aralarında kritik yapıldı esirlerin. Yine bana

sordular kim olduğumu. Yine tebrik ettiler beni, solcu reisi öldürdüğüm için.

İsim sorma meselesi şöyle: İsimlerimizi zaten biliyorlar. İsmi söyleyen, her şeyini söyler diye bir şey varmış. Bir esir eğer ismini söylerse, artık gerek kalmadı diye işkence aletlerini topluyorlarmış. Kendi ismini vermeyen de hiçbir ismi vermiyormuş.

Sesler aşırı bastırınca önce sağır oldum, sonra da uyur gibi... Bir baktım, dibimde bitmişler. Hemen yanımdaki adama bir aletle gidip işkence ettiler. Sonradan gördüm ki kerpetenmiş. Kalp atışlarım davul sesine dönüştü bunu izlerken. Bakamadım fazla. Ama sesleri yetti. Ve adamın çığlıkları... Yine de çözülmedi.

Sonra bana geldiler. Yine sordular:

“İsmin ne?”

Sinir, heyecan, öfke ve yorgunluktan, hem açlık ve susuzluktan dilim tutuldu. Konuşamadım hiç. İyi ki bana o aleti yaklaştırmadılar. Dövdüler, tekmelediler sadece. Sonra gene çıktılar.

Böyle bir yerdeyken zaman ve mekân mefhumu yok oluveriyor. Gün, hafta, ay ve yıl kavramları tamamen ortadan kayboluyor. Deseler ki bir saattir buradasın veya on yıldır; ikisine de inanırım. Ama hiç yemek ve su vermediler ve henüz ölmedim; bunu biliyorum en azından. Bu kadar aşırı bir yetersiz uyarım altındayken göz sürekli bir ışıık, güneş, saat veya muadilini arıyor. Hâlsizce, “Kaç gün oldu?” dedim, duyan olmadı. Hep bera-ber türkü söylediler bağırarak.

Elektrik şokunu yiyen esir hâlen hareketsizdi. Öldüğüne kanaat getirmişler.

Sonra bir rüya gördüm. Dev bir ağaca tırmanmaya çalışıyorum. Başımı bir kaldırıyorum ki kendi ihtiyarlığım, ağacın

tepesine varmış. Başımı aşağı indiriyorum, ağacın yer altında da kökleri varmış ve orada da insanlar tırmanmaya çalışıyor.

Uyandığımda karşımda yine işkencecileri gördüm. Yine yanlarında elektrik makinasını getirmişler. İlk defa suratlarını seçer gibi oldum. Yine sordular:

“Sana saldırma emrini kim verdi?”

Aynalar verdi diyecek gibi oldum. Yine tutuldu dilim. Ağzımı açtım, saçmaladım.

Aleti göğsüme değdirip çalıştırdılar. Gerisini hatırlamıyorum. Korkunç bir sıçrayış ve yanma, üşüme karışımı bir his... Uyandığımda ağızımdan bir şeyler çıkmış damlıyordu yere. Onlar kapı ağzında dikiliyorlardı. Yine ellerinde bir kâğıt vardı. Yeni bir esir getirdiler. Astılar tavana. Asılınca esirin ağızındaki sigara düşüverdi. Ben bunları hayal meyal, soluk silik görüyordum.

Yanıma gelip beni indirdiler. Elllerinde bir bardak su vardı, içirdiler. Boğar gibi içirdiler.

Sonra yine kafama torba geçirip, götürdüler.

Ne kadar zaman geçti bilmem. Beni bir koğuşa iteklediler. Zaten aşırı acıyan bileklerim yüzünden ayakta duramıyordum. Üzerimde, berbat bir kıyafet... Ta o hazin duvar boyaması gününden beri, tüm o sokakta yaşamalarım sırasında ve bu hücre eziyetleri sırasında üstümden çıkmamış yırtık pırtık bir kostüm... Ceketimin cebindeki kafakâğıdını almışlar.

Koğuş duvarında bir Yılmaz Güney posterisi... Herkesin bıyıkları pos, bakışları cıvan, gocukları yeşil... Önce tamam dedim, devrim koğuşu; burada bana eziyet olmaz. Meğer tam tersiymiş...

Bir iki sağcı benim koluma girip yürüttü ve ranzamı gösterdi. Bir iki diyorum, çünkü tüm koğuşta bir iki kişiydiler. Neden? Çünkü burası bir “karıştır-barıştır nezarethanesi” de on-

dan. Ben, yani sağ cenahtan bir anarşist, devrimci liderlerinden birisine kendi evinde saldırıyorum ve öldürüyorum. Bundan ötürü hem sağ cenahtan saygı görüyorum hem de sol cenahın düşmanlığını çekiyorum. Tabi bu kadar kalabalık koğuşta bizi azınlık bırakanlar da bunu elbet kasti yapıyor, çünkü sokaklarda anarşi çıkacağına hapishanelerde çıksın! Hem kontrollü temizlik, hem lekesiz...

Benimle tanışmak isteyenlerle iletişim kurmadım, daha doğrusu kuramadım. İşkence günleri berbattı ve dinlenmeliydim. Öylece yıkıldım, kaldım.

Birkaç gün, koğuşun geri kalanı tarafından durmaksızın tehditlerle muamele gördüm. Ben uzun, çok uzun saatler boyu yataktan çıkmadım. Yemek ve su gibi ihtiyaçlarımı en aza indirdim. Artık kafamın içerisi o kadar zenginleşti ki, tüm algılarımı dış dünyaya kapattım. Ara sıra gıyabımda, duyabileceğim bir sesle “meczip” dediler. Desinler... Zindan ve elektrikten sonra fısıltılar çok güçlendi ve örttü her şeyi.

Koğuş içindeki iki cephe devamlı birbirini inceliyordu. Ve devrimciler kendi arasında, devrim sonrası hakkında ihtilaftaydı. Çin gibi mi olacak Rusya gibi mi? Para tamamen mi kalkacak, yoksa kontrol altına mı alınacak? Din ne olacak? Yasak mı olacak, yoksa denetimli bir serbestlik mi olacak?

Kapitalizm ve sömürü düzeni hakkında sabahlara kadar küfrettikten ve yek ağız konuşabildikten sonra, birçok devrimcinin de kafasını karıştıran ferde ait hiçbir şahsi mülkiyetin olmaması kavramı tüm ayrımların başı! Öyle bir sahipsizlik ki, bir gece kapınızı bir yoldaşınız çalıp koynunuzdan karınızı “müsaadenle yoldaş” diye çekip alsa, siz buna itiraz etmenizizi burjuva ahlakıyla suçlayabilirler! Örneğin çocuk bile sizin değil... Çocuğu emzirip biraz büyüttükten sonra, cemiyete ait toplu bir çocuk yetiştirme merkezine verirsın orada büyütölür.

Yani asla “benim” demeyeceksin! “Benim” dediğin her şey aslında cemiyetin.

Peki, bu durumda Müjgân kimin?

Bunlara yöneltilen itiraz: İşçinin içinde yaşadığı evin de zaten ona ait olmaması. O bile cemiyet tarafından emaneten verilmiş bir aidiyet illüzyonu içinde ait!

İşte bu mülksüzlüğün sınırları ve dereceleri epeyce çenelerini meşgul ederken, biz de izlemekle meşguldük.

Komünistler, sosyalistleri yumuşak olmakla suçladı. Sosyalistler, mavi gömlekli reformist olmakla suçladı. Bizleri de hepsi faşist olmakla suçladı. Sonra hepsi birbirini kaypak olmakla suçladı.

Bazı devrimciler de bu duruma kızıyorlardı. Koğuş içerisinde sınıfları kaldırarak devrime başlama kararındaydılar. Bazı devrimciler ise temizliğe bizden başlayınca daha temiz bir sol toplum yaratılacağını düşünüyordu.

Artık aralarındaki ihtilaf çok ileri bir hâl aldı. Devrimcilerden en çok sesi çıkan iri kıyım bir adam devrim yaptı. “Bu bir devrimdir!” dedi ve yanındakiler karşı gelir gibi olanlara karşı seslerini yükseltti. Duvardaki Deniz Gezmiş posterini söküp arka sayfasına boylu boyunca bir manifesto yazdırdı. Bunu da kendi yanındaki adamlardan birisine sesli olarak okuma talimatı verdi. O sırada kendisi en rahat ranzaya geçti.

“Yoldaşlarım,

Bugün koğuşumuz için önemli bir gündür. Devrimci Koğuş Sendikası hareketi, devrimini gerçekleştirmiştir. Her birimiz bir devrimin peşinden koştuk da buralara geldik. Dünya bir devrime muhtaçtı, biz de savaştık. Sınıfsallığa karşı savaştık. İşte bu hareketimiz burada olacak ve yeni komün sınıflarımız oluşacak. Ben buradaki idare ve asayiş ele alıyorum. Ve ben sınıflar üstüyüm. Bu idare işlerinde bana başyardımcılar,

Dev Tekme ve Sol Duyu yoldaşlarımdır. Onların sözü benden sonra en çok geçen sözdür. Benim ranzam işte burasıdır. Onlar da beğendiklerini alacaklar. Onların altındaki sınıf, komünist yoldaşlardır. Ve sayıları sol elimin parmakları kadardır. Onlar da sosyalistlerden sorumludur. Sosyalistler, mavi gömleklileri denetleyecek. Onların sorumluluğunda da sosyal faşistler bulunacak ve koğuştaki en ağır işleri faşistler yapacak. Mesela, aha bu ülkücüler kavga ederlerse, meselelerini çözmesi için mavi gömleklilerden birisine gidecek. Mavi gömlekliler çözemezse, sosyalistlere, sosyalistler çözemezse komünistlere, onlar da çözemezse başyaverlerime gelsinler. Dışarıdaki sınıflar gibi düşünmeyiniz; bunlar asayiş için verilmiş kararlardır. Eğer birisi üst sınıfa atlamak isterse, buna kendi üst sınıfı karar verecek.

Evet, hepimiz eşitiz ama en çok da sosyal faşistler eşit! Yaşasın devrim!

Devrimci Koğuş Sendikası Başkanı

Devasa Solak Yumruk”

Evet, Solak Yumruk yönetimi ele alınca, koğuştaki bir gerginlik başladı ve bizi saçma sapan işlere sürmeye başladılar. Mavi gömlekliler lavabo temizlerken, biz tuvaletleri temizledik.

Karıştır barıştır...

Özellikle sosyalistlerden bir tanesi kafayı bana epey takmıştı ve kendi ağzıyla da söylüyordu.

“Gırtlığın gidecek!”

Ranza komşum olan sağcılar da arkamda olduklarını söylüyorlardı. Suni, yeni yaratılan sınıflar, koğuştaki varlığını günden güne göstermeye başlamıştı.

Nihayet bir gece ansızın uyandım ki tehdit eden adam ağzımı kapatmış, diğer elindeki bıçağı da gırtlığıma dayamaya çalışıyor. Birden irkilince ve arbede başlayınca üst ranzamdaki delikanlı hemen uyanıp müdahale etti. Ve ses, gürültü, patırtı,

kavga, küfür... Herkes uyandı. Solak Yumruk “Ne oluyor lan!” diye nara attı. Gardiyan geldi. Mesele hapislane müdürüne ak-sedince, faşisti öldürecekler diye düşünöldü ve bir gün sonra hırsızlar koğuşuna alındım.

Orada pek merak konusu olmadım. İlgilenmediler de pek. Baktılar gariban, umurları olmadı... Girdim, “faşist” dediler.

Ama gittiğim gün, koğuş ağası tüm koğuşa içli bir konuşma yaptı:

“Sevgili hırsız kardeşlerim. Hepimizin ihtiyacı oldu, bir şeyler aldık, almak zorunda kaldık. Bunlar bize ait olmayan şeylerdi. Buralara böyle düştük. Neyse, geldi geçti... Amma... Görüyorum ki son günlerde herkesin bir şeyleri kaybolmaya başladı. Hırsız hırsızdan çalmaz! İhtiyacı olsa bile yapmaz bunu! Ayıptır, günahdır. Hepimizin iyi kötü kendisine ait bir şeyleri var. Bunlar sahiplerinde kalmalı. Her şey sahibinde güzel, sahibinde kıymetli... Lütfen şimdiye kadar yanlışlıkla aldıklarımızı geri verelim. Herkes ceketlerinin cebini bir yoklasın. Belki istemeden karışmıştır. Kimseyi zan altında bırakmıyoruz. Teşhir etmiyoruz. Şu benim baba yadigarı saati de hangi şerefsiz almışsa çıkarsın ortaya! Yeter be! Bugünden sonra artık bu koğuşta hırsızlık yasaklanmıştır. Aramızda hırsızlık yapan, en ağır şekilde cezalandırılacaktır. Çalmak için kullandığı eli kesilecektir bizzat benim usturamla. Ağanın kestiği parmak acımaz. Kimse kusura bakmasın. Amma, ben şu ayakyoluna kadar gidip geliyorum. İşim uzun. O zaman zarfında, yatağımın üstüne benden alınanlar bırakılırsa affederim. Özellikle de baba yadigarı saat bırakılsın. Biz başka yere doğru bakarken, yanlışlıkla bizden alınanlar geri gelirse müsamaha göstereceğiz. Yok, hâlen geri verilmez, edilmezse, şu anarşist çocuk hariç tek tek arayacağız. Dürüstlük, kul hakkı çok önemli... Bu dünyanın öteki tarafı da var. İnsaf... Dünyanın çivisi mi çıktı nedir bu! Neyse, ben

yüznumaradayım. İnşallah gelince görmek istediğimi görürüm. Yoksa vay hâlinize...”

Aradan zaman geçince hırsızlar hep birbirlerinden kuşku-lanarak devam ettiler. Sonra bir gün ağa bana yaklaştı:

“Sen anarşist adamsın. Bunlar gibi hırsız değilsin. Okumuş etmişsin. Belli, mürekkep yalamış, dürüst adamsın. Bana yar-dım eder misin?”

“Tamam.” dedim. Değişimle birlikte, “hırsızlar koğuş ağa-sının faşist yardımcısı” konumuna terfi etmiş oldum. Herkesin gözünde de bir anarşist hüviyetim olduğundan çekinildi ben-den hep.

Geceleri korkunç çığlıklar atıyormuşum. Uykuda yürü-yormuşum. Ceket, pantolonumun içine alıyormuşum. Sürekli kendi kendime konuşuyormuşum. Hela aynalarında suratımı inceliyormuşum. Hakkımda “meczuptur” söylentileri burada da çıktı.

Gel zaman git zaman, görüş günlerinin birisinde “Ziyaret-çin var!” dediler. Şaştım!

Sonra bir gittim ki amcamlar gelmiş. Uzun uzun hesap sor-dular, kızdılar, öğüt verdiler... “Ne işin var olaylarla?” dediler. “Sen ne ara anarşist oldun?” dediler.

Belki de şu sefil sürünüşüm bir son bulur diye düşündüm. Hayatı en çok boş verdiğim şu zamanda bile içimde bir ses bu-radan çıkmak ve okulumu bitirmek ve evime sahip çıkmak ve Müjgân’ı almak istiyor... Umut işte...

“Nasılsın?” dedi amcam, öğütlerden sonra.

“Hayat işte!” dedim. Amcamlar temiz kıyafet, temiz sigara, sürmelik yağ getirdiler. Kıyafetler bende kaldı, gerisini koğuş yağmaladı.

Birkaç görüş günü sonra yine, “Ziyaretçin var!” dediler.

Gittim ki O... İyice zayıflamış. Üzerine bir oduncu gömleği giymiş. Gırtlığına kadar da vurmuş düğmelerini. Altına da uzun bir siyah kumaş etek... Saçlarını kısaltmış. İki avucunu yüzüstü masaya yatırmış, bekliyor.

Aşkım, Müjgân, bana gelmiş beni bekliyor!

İyi ki dedim içimden, yeni kıyafetlerim var. Ama bir yandan da saçmaladığımı düşündüm. Kime kim için iyi görünüyorum? Kimin olan insana iyi görünmeye çalışıyorum? Karşımdaki insan, bir nevi beni bu hâllere düşüren kişi! Aylardır sokaklarda sürünüşümün ikinci başrol oyuncusu... Masaya doğru yürüyüşüm, O'nu fark edişim sonrası yavaşlamaya başladı. İçimden ne diyeceğimi, ne yapacağımı düşünmeye başladım. Bir an, bildiğim tüm küfürleri sayasım geldi. O'na saldırasım, bağırasım geldi. İğrenmek istedim. Nefret etmek... Ya da dönüp arkama gitmek... Koğuşuma girip, hırsızlarla mutlu mesut yaşamak...

Mal hırsızlığı, hayat hırsızlığından daha mı beter? Müjgân benden hayatımı çaldı. Ve benden çaldığını da, ikiyüzlülüğü suratındaki lekeden püsküren bir canavara sattı! Belki de Müjgân, başıma gelmiş en kötü şeydi. Sevmediğim her şeyin, tiksindiğim ama daha mühimi tiksinilesi her şeyin hayat bulmuş, şekil bulmuş hâli... Yoksa kurban mı? Kader kurbanı mı? Ama iyice yaklaşıp, O'nu benim için ayağa kalkmış gözlerimin içine bakar görünce, tamamen bozuldu oyunum. Kurduğum tüm mantık kuleleri bir anda bozuluverdi. Yanına yaklaşıp, yakın mesafeden bir kere göz göze geldiğim an, tavana ayak bileklerimden asıldığımı da, canıma kastedildiğini de, sokaklarda süründüğümü de, çöplükten yemek topladığımı da unuttu. Koğuşumda, ayaklarını yıkamayan hırsızların kokusu, Müjgân'ın teninden taşıp burnuma yapışan kokudan sonra sansürlendi, yok oldu. Ve bir anda âşık olduğum, sevdiğim, saplandığım şeye dönüştü karşımdaki şey! O şey ki, gözümü kaçırmayışım sürdükçe, yüceleşti, devleşti.

Dibine gidince elini uzatır gibi yaptı. Elimi uzattım. Gevşekçe sıkar gibi oldu. Sonra resmiyet rahatsız etti. Özellikle de son gördüğümde evimde çıplak olduğunu düşünürsek... Sonra yanak yanağa sürtecek gibi oldum. Sonra elini omzuma attı. Burunlarımız çarpıştı. Sonra sarılır gibi olduk. Yanlışlıkla kucaklaşmış bulduk. Bir an durduk ve ansızın birbirimizi itekleyerek sandalyelerimize oturduk. Benimki yere sürtünce gacırdadı. Masanın üzerinde duran metal bardaktan su içmeye başladı zihnini oyalasın diye. Tırnaklarıyla filan oynadı. Gergindi. Ben de...

O'ndan duydum: hain gebermemiş! Nasıl becerdiyse yaşamayı başarmış. Bu bana yarar bir durum muydu? Belki öldürmediğime ya da öldüremediğime göre artık masum sayılabilir dim. Günah, eylemlerin neticesine göre midir, niyete göre mi?

Aslında hiçbir derin konuyu açamadık, hiçbir derinlik konuşamadık. Sustuk, düşünekaldık. Sonra uzağa baktık, birkaç kere de göz göze geldik. Suratındaki yara izlerini sormadım, çekindim. Zayıflığını sordum kabalık etmeden.

“Neden zayıfsın?” dedim. Kaba mı oldu?

Anoreksiyanetroza olmuş. Yani yemek yiyemez ve sürekli kusar hâle gelmiş. Nasıl başlamış? Kendisi de farkında değil. Günde bir öğünle yaşamaya başlamış ki o öğünün de yarısını kusuyormuş. O öğünü bile unutuyormuş yemeyi ve minicik bir tabağı iki saatte anca bitiriyormuş. Acıdım çok. İçim cız ediverdi. Acıma ve aşk duyguları aynı kazanda nasıl karışır? Ve elbette kızgın bir ateşte!

Güçlü bir kıyamamazlık ısıttı kemiklerimi.

Bana, ucuz bir yorgan ipliği ile yaptığı ucuz bir düğüm verdi. Kolay kopmaz bir yorgan ipliğini bileğim kalınlığında kendi çevresinde döndürüp düğüm atmış. Bu kadarcık... Olmuş sana bileklik. “Geçir.” dedi, geçirdim sol bileğimden. Bana verilen en mühim hediye oldu.

Bol göz kaçırışlar ve iç seslerle dolu kısa ama bir yandan da uzun süren bir görüşme oldu. Derinliksiz bir sohbetin içinde hiçbir şey konuşmayarak her şeyi konuşmuş olduk.

“Sağ ol.” diyerek ayağa kalkıp ayrıldık. Ben arkamı dönüp koğuşuma yürümeden evvel o dönüp gitmeye başladı. Yürürken kim arkasını dönüp bakacaktı acaba? Her ikimiz de bakmadık.

Toz şekeri koğuş yedi.

O’nun gelişi, bana düşünecek yeni malzemeler verdi. O’nunla masada karşılıklı otururkenki sahneyi defalarca zihnimde oynadım ve farklı alternatiflerle oynadım. Ve milyonlarca kez de itiraf ettim:

Teksin bende Müjgân!

İlkim sensin, sen ilksin!

En muteber sensin dimağımda!

Herkes bir yana...

Nasıl desem; başkasın ama başkası değilsin...

Nasıl söylenir ki... Söyleyemezdim ki... Düş işte... Benim bir gün bin bir planla utana sıkıla söyleyeceğim bu lafı, hain bir devrimci çoktan alay ede ede anlatmıştı zaten. Bu da bu duygunun itirafını böylece değersiz kılmış oluyor. Gayri ben bu itirafı etsem de bir etmesem de...

Faşist, zayıf bir anarşiste âşık olmuş!

Koğuşta sinsin dedikodular: “Faşist meczup!”

Hapishanede kaç günüm kaldı filan diye düşünürken, kendimi toparlama kararları alırken, amcamların getirdiğı temiz kıyafetleri giymiş vaziyetteyken ve gece bağırımlarım azalmışken, bir gün gardiyanlar çıkageldi.

“Anarşist, revire...”

Koluma girip revire götürdüler. Bir doktor, birkaç soru sordu. Sonra doğru yeni hayat arkadaşım tımarhaneye... Başka bir deyişle, “Tam güvenli ruh ve sinir hastalıkları hastanesi!”

Bilmem kaç ay süren işkence ve sorgulardan sonra, 1980’in ümit ve enerji dolu bir bahar gündüzü, kuşların dışarıda özgürlük yarıştırdığı bir tazelik senfonisinde, jandarma aracının tozlu camından okumaya çalıştığım tabela bu işte!

İstanbul’un ve Türkiye’nin en büyük tımarhanesi ile şerefleniş...

Kapkara kışların sonunda yok bana vuslat, yok bana Müjgân, yok bana hayat!

Aldığım eğitimin bana ne isim verdiği önemsiz, ben de bir deliyim artık! Bir psikolog varmış, deliymiş, âşık olmuş, hem faşist hem anarşistmiş!

5. BÖLÜM

DELİLER VE İNSANLAR

Elden ele verilen belgeler... Beni işaret eden parmaklar... Bana doğru bakan adamlar... Koridorlar, kapılar, bekleme odaları... Ağır bir ilaç kokusu... Yo, çok ağır bir ilaç kokusu...

Dört beş eli kelepçeli kişi ile yan yana oturttular sarı sıvalı bir odada. Yanımdakilerin birisi kadın, ikisinin saçları darma-dağın, birsinin gözleri kan çanağı, hepsi de cinnetli, hepsi de huzursuz... “Bekleyin.” dedi bir adam ki zaten beklemedeydik. Beklerken birden gene fısıltılar yoğunlaştı kafatasımda. Sıkıştı kalbim, ruhum. Bir daralma hissediverdim. Gözüm saate ilişti; durmuştu. İyi de neden durmuştu?

Oda, tek yönden ışık alan yarı loş bir odaydı. Koridorda beyaz önlüklü birileri dolaşıyordu. Kapının ardında başhekim bilmem kim var; ismi yazıyor. Biraz sonra odadan çıkan bir bayan, “Sen” diye işaret etti içimizden birisine. İki adam gelip, adamı doktorun odasına soktu. Kalbimde bir çarpma hissetmeye başladım. Kendimi bir anda değersizleşmiş hissediverdim. İçimde bir savaştır vermekteydim. Odanın içinde tüm gölgeler bana doğru gerçeği fısıldadı nihayet: Deli!

Onları bastırmak için bağırısam deli derler. Kayıtsız kalsam yine diyorlar da diyen güruh değişiyor.

Sonra doktorun odasından çıktı adam, beni işaret etti kız. Tuttular aldılar içeriye. Kendimi var gücümle hazırladım. Almakta olduğum psikoloji eğitiminden bahsedecektim. Yaşadığım travmayı anlatacaktım. Bir suçum olmadığından bahsedecektim. Hatta karşımdaki doktorla yarı meslektaş sayılırdık. El sıkışıp ayrılacaktım. Mesleki tavsiyelerini alacaktım.

“Efendim selamlar. Ben bir psikoloğum. O teşebbüs ettiğim olay da son derece galiz, fevri bir çıkıştır. Normalde böyle hadiselerle hiç işlem olmaz. Benim kendi evimde, hayatımdaki kadın ile lüzumsuz bir adamı, çok lüzumsuz bir vaziyet içerisinde müşahade edince, kendimi tutamayışım sonrası üzerine yürümüşüm. Yürümüş bulunmuşum. Muhatabım da dengesini kaybetmiş, aşağıya düşmüştür. Küçük birkaç sıyrıkla atlatmış çok şükür. Haberini almış, rahatlamış bulunmaktayız. Sizin makamınızı da daha fazla meşgul etmek istemem. İstirham ederim. Bir emriniz yok ise şayet, müsaadenizi alayım. Talebeliğimden geri kalmak istemem. Hayırlı günler dilerim.”

Diyecektim. Girdik içeriye.

Doktor seksen yaşlarında, ömrümde gördüğüm en kalın gözlüğü takmış, devasa bir suratı ve ağzı olan, bol benli yüzü olan birisiydi.

Önce, adımı filan not etti kadın elindeki deftere. Ben ayaktaydım. Doktor da önündeki belgelere bir şeyler karalıyordu. Karalaması birkaç dakika sürdü. Mühür bastı, imzaladı. Hasta bakıcılar, kız ve ben de doktoru izledik sabırlıca. Sordu:

“Niye bağıırıyormuş geceleri?” dedi kıza bakarak.

“Sonradan başladı. Yaşadığım sıkıntılardan efendim.” dedim kekeleyerek.

Sustu. Önündeki belgeye paraf attı: “Sesler duyuyor muymuş gaipten?”

Ben “Bazen.” derken kız da aynı anda söze girip “Bazen efendim.” dedi gözüme bakarak.

“Anarşist misin?” dedi doktor

“Hayır efendim.” dedim. “Evet efendim.” dedi kız. Kıza baktım.

Başhekim, kılığını şöyle bir süzdü ve öne eğildi: “Paranoid Şizofreni” dedi.

“Efendim?” dedim başhekime bakarak. Kız yazmaya başladı.

“Yazdın mı?” dedi kıza. Kız, “Evet efendim.” dedi.

“Efendim?” dedim kıza. Susmamı işaret etti kız, bana bakarak.

“Torazin; yazdın mı?” dedi başhekim.

“Şizofreni değilim efendim.” dedim.

“Evet efendim, yazdım.” dedi kız. Döndüm baktım, dilim tutuldu. Ben var mıydım?

“Ötekini getirin.” dedi ve odaya getiren adamlar, beni odadan çıkarttı. İşte artık “ötekiyim”. Hayırlı olsun... En “öteki” olunmaması gereken bir çağda Türkiye’de öteki olmuştum artık.

Her aidiyet bir öteki yaratır!

Beni daha kalabalık bir odaya koydular. Ayakta dikilen, titreyen adamlar ve kadınlar... Sigara kokulu kadınlar... Belki on on beş kişi var... Bir de biraz ter kokusu... Birazdan üstü önlüklü bir adam, elinde devasa bir tıraş makinasıyla giriverdi. Gitti fişe taktı. Sonra hasta bakıcılar birini aldı rastgele. Berber, bir göz açıp kapamaya, saçını sakalını üçe vurdu adamın. Tıraş olan çıkartıldı odadan. Sonra makinayı susturmadan sıradaki... Kadınlar da dâhil hepsini tıraş ettiler. Beni de kırpıtlar koyun gibi. Uzun koridorlardan geçildi. Kırpılanların alındığı büyük bir mahzene aldılar. Burada sırf erkekler vardı. İri bir adam gir-

di içeriye. Yüzünde bir maske vardı. “Anadan üryan.” dedi. Herkes baktı bön bön. Sonra “Soyunun!” diye bağırdı iri adam, bir uçtan da hasta bakıcılar başladılar soymaya, cebren. Ben de sıra bana gelmeden soyundum kendim. Baktım ne kadar diye. Çırılçıplak soyunuyordu herkes. Ben de çıkardım. Herkesin elbisesi yerlerde birbirine karıştı. Maskeli iri adam, bir torba ile geldi. Torbada beyaz bir toz vardı. “Kollar havaya!” dediler. Sırayla vücudumuza attılar tozu. Yüzümüze gözümüze kaçtı. Dediği yeri yakıyordu. Sonra ite kaka bizi bir yere götürdüler. Zaten önümüzü de göremiyorduk. Gözlerim epey sulanmıştı. Tanımadığım çırılçıplak on yirmi adamla büyük bir yere alındık. Sonra karşımıza sarı çizmeli, kasap kıyafetli bir adam dikildi elinde hortumla. Hortumu tam tazyikle açtılar. Buz gibi şebeke suyu bedenlerimize dondurasıya çarptı. Hepimiz köşelere doğru kaçtıkça, arbede sırasında dirsek tekme yiyorduk. Yerlere düşenler, ezilenler oldu. Yaşlılarımız vardı. Herkes bağıırıyordu. Kafamı duvara çarptım kaç kere. Köşeye sıkışsak kalabalık itekliyor, öne çıksak su geliyor... Neticede hem su geldi hem sıkıştık ve bir dakikalık hortum işkencesi bana bir yıl gibi geldi. Zangırdarak titremeye başladım. Üzerimizdeki toz, yerlerde alçı benzeri bir göl yarattı. Yerlere düşenler onun içinde yıkanmış da oldu. Sonra ayakta, kendisine sarılmış, titremekte olan birbirine yabancı herifler, garip bir bekleyişe girmiş olduk.

İçeriye, ıslanmamak için tam girmek istemeyen hasta bakıcılar, “gelin” dediler. Zili duyan köpek denekler gibi, birbirimizi eze eze çıktık mekândan. Bizi daha kuru bir yere aldılar. Burada üst üste yığılmış beyaz kumaşlar vardı. Hızlı bir şekilde bunları kafamızdan geçirdiler. İki parçalı bir kıyafet... Deli kıyafetimiz hayırlı olsun. “Neden deli gömleği değil?” diyecek gibi oldum ama vazgeçtim. Sonra hepimizi koyun gibi sürdüler. Koşuşlarımıza aldılar. Yaklaşık otuz-otuz beş kişilik upuzun odalardaki ranzalara sıralanmış cinnetler, çıldırışlar, çöküşler, hikâyeler ve

deliler... Kapıdan girerken önce bir selam verdim. Kimse almadı selamımı, fakat herkes suratıma dik dik baktı.

Pembe hayatlarımızın sonuna hoş geldik! Bitmek üzere başlayan güzellikleri, bu koşuşların dışında bırakın! Tımarhane günleri başlasın! “Cehennem; acı çektiğimiz yer değil, acı çektiğimizi kimsenin duymadığı yerdir.” demiş Dostoyevski.

Penceresi demir kafeslerle örtülü koğuşumuza, batmış olan güneşin gecesi vuruyor... Denizliğin üzerinde yığılmış sinek ve arı cesetleri... Arı denen küçük kuşlara camların önünü mezarlık yapan şey memleket hasretidir! Memleket budur! Delirten de memleketsizliktir! Deliler... Kirli paslı duvarların arasında nefes alan bu canlar, birbirlerini görmez bir hâlde, kendi başlarına korkmakla meşguller. Ölümden daha çok hayattan korkuyorlar. Kimisi bağılıyor, kimisi konuşuyor, kimisi susuyor, kimisi titriyor... Ama kendilerine, kendileriyle ve kendi başlarına... Ayrı öyküler, ayrı cevapsız sorularla kaderi buraya isabet etmiş bu nefeslere, cehennemi boşuna tarif etmeyin. Zaten içindeler. Kalabalık yalnızlığı bilirler. Hikâyelerde boğulmayı bilirler. Korku nedir bilirler. Cınnet nedir bilirler. Cenneti bilmezler mesela. Mesela, sevgi ya da şefkat gibi şeyleri... Güven bir de... Ve yaşamak, seçmek, istemek, hayal kurmak... Bunları da bilmezler. Gece onda koğuş lambaları söndüğünde, o gecelerin nasıl bitmediğini, bitemediğini bilirler. Geceyi sorun onlara. Gündüzleri sormayın mesela. Özlemeyi sorun, hasreti ya da... Ama en çok yalnızlığı... Yalnızlığı iyi bilirler.

Bu hayatlarda hasret, bu hayatlarda nefret, bu hayatlarda kesret var. Dünyanın en akli başında makulüne, burada bir gece geçirtin; zırdeli sabahlayacaktır!

Hayatta öğrendiğiniz ne var ne yoksa unuttun artık; müzmin delirtilmişler koğuşumuza hoş geldiniz!

Gölgeler susmuyor: Deli, deli, deli... Saniyede yüz kere, dakikada altı bin kere, saatte üç yüz altmış bin kere... Deli, deli, deli...

Şöyle bir suratlarına baktım. Herkes kadar normaller. Al-
dığım eğitimi düşündüm. İçinden çıkamadım. Anlam vermeye
çalıştım. Suratlarına uzunca bakınca biraz anladım. Dünyada
insan sayısı kadar dünya var. Kimse kimseyle aynı dünyada ya-
şamıyor. İçeridekiler dışarıdakilerden az daha dayanıksız hepsi
bu... Dayanamayanları içeri alıyorlar işte... Kopuk bir sigorta te-
linden hariç kalan kısım bir!

Devrim, devrim...

Nerede hani, arayıp, bulamadım?

Ne aradığım yerde ne bulamadığım...

Atılan çığlıklarıyla, devasa görkemiyle, haşyetiyle, gücüyle,
yeni bir devlet, yeni bir dünya, yeni bir evren, akıl hastanesi. Ve
kendimi aciz, miskin, minicik hissedişim... Bitmeyen geceler
ve akıl hastanesi...

Ufacıktım, minicik; bir kar tanesiydim dağ karında

Ben kırılğan bir bebektim, yeni doğmuş bebekten gençtim

Bir taş aldım avuçlarıma, avuçlarım taşta kayboldu

Taşladım şeytanlarımı, tüm kâinat avuç oldu

Geceleri sabaha kadar çalışan bir Baba bandı... Önlü arkalı
hep aynı şarkıyı çalan siyah bir kaset...

Yalnızlar diyarındayım vay vay vay

Çılgığın arasındayım vay vay vay

Varmayın üstüme benim vay vay vay

Delirmek noktasındayım vay vay vay

(...)

Uyku arasında, her sıçrayışta farklı bir dizesini yakaladığın,
Baba'nın tımarhane türküsü... Ee, Baba bu, çile çeken her kimse,
ona edecek bir yoldaşlığı var mutlaka...

Gece ışıklar sönmeden ve sabahları, ellerinde bir güğüm suyla ve hap torbasıyla hastabakıcılar daldı. Kimisine çok kimisine az, ne tutarsa, ilaçları verilirdi. Yanlışmış doğruymuş hak getire... İvedi içirirdiler herkese. İçmeye direnenlere yumruk... Ben şifa bulacağım derken bana başka şeyler oldu. Evren birden sessizleşti, sustu. Kabız, ağız kuruluğu, dış gıcırdatma, uyku hâli, kusma hissi ve el titremesini saymazsak, kâinatın manasını kaybetmesi asıl yaşanan şeydi. Gitti... Benim evrenimden mana gidiverdi, yok oldu.

*Söndü mana pencерem
Yıkıldı destanlarım
Renkler söndü tek tek
Geriye kalan bir tek
Öksüz kalmış mısralarım*

Her sabah gözümü sıçrayarak açtım ve tavana tebeşirle yazılmış Kafka'nın sözüyle göz göze geldim:

“Uyudum uyandım, uyudum uyandım, kepaze bir yaşam. Franz Kafka...”

Her güne böyle bir sabahla başlandı benim tarafımdan. Oysa zaman sadece zamandı. Gidenler gitti; geriye kalanlar kazandı!

İlaçlara başlayana kadar da ağaç rüyaları gördüm. Bir ağaç var, köklerinin bir kısmı tımarhanede, bir kısmı akıllılar dünyasında. Ama ağaç gökleri deliyor. Ve ağaç üzerinde çok az insan varken, ayakları arasında vıcırdayan tüm insanlık karıncalar gibi... Ben de kafamı yukarı kaldırmış, tırmananları izliyorum.

Bazı kokuşmalar, çürük yumurta, bozulmuş yemek, çöplük... Bunlardan şüphesiz herkes tiksindir ama bazı kişileri aşırı tiksindirir. Bunlar ölümden en çok korkanlardır. Bilinçaltında kendi çürümelerini hatırlatır bu onlara. Tımarhane pisliği ne-

dense aşırı tiksindirmedi beni. Tiksinekmekten ziyade boğuldum diyelim.

Gündüzleri tımarhane bahçesinde beyhude yürüyüş... Önceleri çekinip çok çıkmadım ama koğuşlar kalınacak gibi değil. Koğuşta fena delirir insan. Havasız, ruhsuz... O yüzden çıkılmalı muhakkak. Hastaların arasında hastabakıcılar da tur atıyor bahçede. Sağa sola saldıran olursa müdahale ediyor. Aslında benim kaldığım koğuş yine elit sayılır: Kendi kendine zarar vermeyenlerin koğuşu. Ama bahçe karışık, bakımsız... Devasa büyük ve sanki bir caddeden bozma gibi, kaldırımlar filan var. Göz alabildiğine beton, kırık kaldırım taşları... Bir de solmuş çayır her tarafı. Hiçbir yer sulanmıyor belli. Ağaç da tek tük... Tek yeşil şey, heybetli duvarlarından sarkan sarnıçlar... Ama hayır bir şey daha var...

Bu beton boşluğunun tam ortasında devasa bir çınar ağacı... Bir totem veya eski bir put gibi, çok güçlü ve ürkütücü bir çınar ağacı...

Bahçede öylece elleri cepte beyhude yürümeye birinci hafta başlayabildim. Ben yürürken, her köşe bucakta kendi kendine konuşan, titreyen, inleyen, bağırın, dövüşen, deliren deliler... Onlardan uzak durmaya, kendi hâlimde kalmaya çalıştım sürekli. Bir bank buldum izbede. Eski, kırık bir tahta bank... Dev duvara bakıyor, sırtını bahçeye dönüyor. Banka çekinerek oturunca, son aylarda az rastladığım bir hazzı duyumsadım. Kendimi özlemişim diye düşündüm. Karşımdaki duvara bakarak bütün gün, bütün ay ve hatta yıl boyunca felsefe yapabiliirdim. Bu duvar, özgürlükle arama mı çekilmiş? Gerçekten dışarısı özgür de burası mı köle? İnsanlar, sağcılar, solcular, kadınlar, anneler, babalar, çocuklar, askerler neyi seçiyor dışarıda? Neden onlar özgür olsun da ben köle olayım ki? İnsan nasıl da reddediyor mutlak köleliği? Ama aynı zamanda sezinliyorum ki

özgürlük korkutucu. Hep hürriyet istencinden söz ederiz ama mutlak sınırsızlık öylesine korkutucu ki...

Dışarıda şen bir bahar, kuş ötüşü ve ağaç yeşili... Ve papatya ve papatyalara konan arılar... Çektiğin nefes bahar, verdiği nefes bahar... Ama bizim karşımızda devasa duvarlar var. Arkamızda deliler...

Dışarıda öğrendiğiniz toplumsal sınıfları da unutun. Buranın kendi sınıfları var. Hakikati kaldıramayan gözlere “deli” diyorlar. Ahmaklığı benimsemişlere de “sağlıklı”. Bu ikisi arasındaki farkı ayıranların ismi de “doktor”.

Duvarın üzerinde gözlerimi anlamsızca gezdirirken tebeşirle yazılmış bir yazı: “La ilahe illallah!” Uzun uzun baktım yazıya. Bunu buraya yazan deli ne demek istemiş, hangi niyetle yazmış diye? Bu fikirlerle kafam meşgulken yanıma bir adam oturdu selam verip.

“Allah şifa versin.” dedi. İsmi Pertev imiş. Hastabakıcı ki burada hastabakıcılara onbaşı deniyor. Kendisi İran Devrimi’nden kaçmış da gelmiş 1979’da. Beni de deli olarak ya da öteki olarak görmediğini hissettim. Bu deliler diyarında ilk arkadaşım Pertev oldu. Konu konuyu açtıkça ve kendime dışarıdan baktıkça iyice anladım ki bütün bu başıma gelenleri Müjdat ayarlamış. Başka izahı olamazdı çünkü. İlginçtir bunu da ilk defa böyle baştan sona anlatınca fark ettim.

“Bir zamandı... Yetimhaneden yeni fırlamışım. Hiç bilmiyorum aşkı filan. Çıktı karşıma. Adı kirpik. Kendi de öyle... Ama açılmadık. Gel zaman git zaman, bir devrimci çıktı karşıma. Dedi ‘o iş bende’. Neyse ev arkadaşım oldu o devrimci. Sonra kirpik de dâhil oldu bize. Kirpik dediğime bakma adı Müjgân. Kız geldi gitti filan. Baktım bunlar acayip hâllerde. Sonra ‘devrim’ filan dedim Müjdat’a ki devrimi alsın, kızı versin. Ben devrimi değil, kızı istiyorum. Bir gün bir geliyorum, bunlar yatakta! O gün hışımla terk ettim evi. Sonra o sıra çizdim biraz, benim

sigortalar kopmuş. Düşündüm, ev benim, kadın benim... Ee, o herif neci? Bastım evi, attım herifi aşağı. Ölmemiş kalleş. Hop, beni sorguya... İşkence, cereyan, dayak... İşte ben solcuya saldırmışım da aslında sağcı lidermişim filan. Sonra anarşist aşağı, anarşist yukarı... Aldılar solcu anarşistlerin koğuşuna ama barındırmadılar beni orda. Sonra hop hırsızlar koğuşuna. Oraya da ben girdim, hırsızlığı yasakladılar iyi mi... Zaman geçti... Dediler ‘meczuptur’. Bağırmışım devamlı uykumda. Bir de hareketlerim tuhafmış. Herkes tuhaf bence... Bana hekim baktı hapishanedeki. Dedi ‘deli’. Sonra hop buraya... Yani önce anarşistler koğuşu, sonra hırsızlar sonra da deliler koğuşu. Yalnız işin tuhafı ben hiçbirisi değilim. Her şeyi o kalleş tezgâhladı. İşte buradan bir çıksam, ilk o Müjdat şerefsizini katledeceğim. Yarım işimi bitireceğim. E nasıl olsa adımız deliye çıktı bir kere.”

Pertev bunu duyunca, “Delik açayım mı sivilde?” dedi, “yok” dedim.

O da bir kadını sevmiş memlekete gelince. Aslen buralıymış da on yıldır korumalık yapıyormuş İran’da. Neyse, kadının bir kocası var, kötürüm. Ha öldü ha ölecek, onu beklemiş Pertev. Bu sırada da yüz kere vazgeçip yüz kere söz vermişler. Kadınla genel hâlleri hep buymuş yani. Pertev de şimdilik akıl hastanesinde hastabakıcı olarak çalışıyor ama bir bakkal açma planı varmış. Ama memlekete gelince durmamış rahat. Bakmış devrim yanlıları Rusya’yı buraya bulaştırıyor. Ahlak, töre, değer, sevgi, ruh, din ve özgürlük diye ne varsa kökü kurutuluyor, başlamış kavgalara Pertev... Kurtarılmış mahallelerde başroldeymiş dediğine göre. Çok yaralanmış, çok yaralamış. Ama durmayacakmış. Bu ülküler tabi yüreğinde kavrulurken, Firdevs onun için asıl utkuymuş. Evet, Firdevs adı, sevdiği kadının... Tek göz-lü bir gecekinduda yaşayan bir taşra göçmeni... Felç geçirmiş kocası, bir iki yıl olmuş. Onlar da kimsesiz olunca Pertev gitmiş gelmiş, ilgilenmiş. Haftanın başında “Bu iş olmayacak.” deyip

helalleştikten bir gün sonra tekrar aynı meseleler açılıyormuş. Yani ne onunla ne onsuz... Pertev'in durumu da bu yani. Gündelikçilikle geçinmeye çalışan bir kadına âşık olup onun kocasının ölmesini beklemek... Ne garip hayatlar var.

Nasıl bir adam bunu bekler ki! Gidip başka kadın bulmak-tansa evli bir kadının kocasının ölmesini beklemek nasıl bir zillettir? Tabi bunu söylemedim ona.

Pertev sayesinde, uzun haftalardan sonra ilk kez dudağıma sigara değdi! İyi ki de değdi. Ve Pertev, benim yine uzun bir aradan sonra ilk arkadaşım oldu.

Kirli sakal, uzun boy, bıçkın duruş... Limonlu saçların arasında kalmış limon çekirdekleri... Harfleri çıkartışı sert sert... Zaten o yüzden alınmış buraya. Deli kuvveti derler, doğrudur biraz. Delilerle baş etmek için kuvvet gerek. O da Firdevs'ten bahsetmezken ve sigara içmezken güçlü duruyordu epey. Ama yakından bakınca, yüzündeki her çizgide bir çaresizlik haritası gördüm.

Pertev ile günlük sohbete başlayınca da fark ettim ki, günü-birlik fikir değiştiriyor. "Onunla son kez konuşacağım." tadında bir şeyler anlatıyor. Sonra "Hasretim ona." diyor ya da "Bu iş olmayacak!" diyor. Bir süre sonra hem konuya alıştığımdan hem de ilaçların tesirinden çok dinleyemez oldum. O konuştu ben "evet evet" dedim ama yine de iyi geldi. Hem ona, hem bana... "Onunla son kez konuşacağım." dediği an, ben kölelik felsefesi-ne ve duvardaki tebeşir yazısına dalmış oluyordum bile.

Gerçek, normal, canlı bir insanla iletişimde olmak, benim fısıltılarımı da susturdu nispeten. Ama ben buraya ait değildim ve ne zaman çıkacağım hakkında bir fikrim de yoktu. Cinayete teşebbüs etmiş bir paranoid şizofreni ne kadar tedavi görür ki yatılı? Muğlak... Ayrıca ben gerçekten de şizofreni hastasıysam, bu çıldırmışların gece boyu bağırma-ları bana ne kadar iyi gelirdi ki? İlaçların yan etkisinden başka bir şeyini görmedim.

Evrenimdeki manayı, derinliği çekip aldı o kadar. Pertev'e iki üç kelimeden fazla odaklanamaz oldum. Ruh gibi, zombi gibi öylece boş ve anlamsızca yürüyen bir canlıya dönüştüm zamanla.

Tımarhaneye alışmak, normal karşılamak... Asıl hastalık bu olmaya başladı. Hiç kimsenin başınızı okşamadığı gecelerde sabaha kadar pikenin altında ağlarken, yetimhane günlerim hatırıma geldi sıkça. Sabaha kadar bağırانların arasında bile uyumayı öğrenmek... Birbirini boğazlayanların arasında, sabaha ölü çıkanların arasında, aşırı dozda ilaçtan ya da bir başka deli tarafından katledilen deliler... Kör dövüşü, topal balesi... Ani sıçrayışlarla rüyasız uykulardan sıyrılırken, havanın tamamen bittiği koğuştan dışarı çıkıp koridorun nispeten temiz havasını aldıktan sonra koğuşa giremezdim. Hava, artık ekmeğe sürülebilecek kıvama geliyordu geceleri. Ağır, nemli ve aralıksız içilen sigaradan da duman altı vaziyette... Tuvaletini nereye yapacağını bilmeyen, nasıl giyineceğini bilmeyen, temizliğini bilmeyen, birbirlerinin canlarına kast etmiş insanların arasında uyumaya çalışmak... Göz çıkarmak, kulak kesmek vaka-ı adiyeden. Her gün yeni üç dört hasta getiriliyor. Her gün de birkaç kişi öldürölüyor. Üstelik bu ölenlerin bir kısmı da hastabakıcıların dayağından veya yanlış dozda ilaçtan... Resmi ölüm yılda bin, ama gerçekte üç bin ve üstü...

Dışarıdaki bahar daha da eziyet edici oluyordu günler geçtikçe. “Keşke,” diyordum. “Havalar kötüleşse de esaret acıtmasa bu kadar.”

Sabahları simsiyah, kare şeklinde taze tımarhane ekmeği çıkar. Aslında katlanılır yapan nadir şeylerden birisi de budur. Bu ekmeği devasa kazanlardaki, aşırı kuru üzüm konmaktan şerbet hâline gelmiş çay içine doğrarlar. Kahvaltımız budur. Neden kuru üzüm? Çünkü şeker yoktur memlekette. Ama ekmeği suyla tek yemek daha güzel tabi... Soğuk metal taslarda çayın

içine doğranmış ekmeği yiye yiye zayıflıyordu ilk girenler. Sonra normal deli kilosuna erişiyordu.

Zaman geçtikçe bu cinnetli bekleyiş ve bu Müjgân'sız yaşamak ve dışarıda çözülmemiş meseleler, beni kederden iki büküm eder bir hâle geldi. Tabi bir de şiirler... “Keşke unutsam!” dedirtecek cinsten, belleğe en iğrenç harflerle kazınmış özgürlük şiirleri...

İşte Nazım,

(...)

Dışarda bahar geldi karıcığım, bahar.

Dışarda, bozkırın üstünde birdenbire,

Taze toprak kokusu, kuş sesleri ve saire...

Dışarda bahar geldi karıcığım, bahar,

Dışarda bozkırın üstünde pırıltılar...

Ve içerde artık böcekleriyle canlanan kerevet,

Suyu donmayan testi,

Ve sabahları çimentonun üstünde güneş...

Güneş,

Artık o her gün öğle vaktine kadar,

Bana yakın, benden uzak,

Sönerek, ısıldayarak,

Yürür...

Ve gün ikindiye döner, gölgeler düşer duvarlara,

Başlar tutuşmaya demirli pencerenin camı:

Dışarda akşam olur,

Bulutsuz bir bahar akşamı...

İşte içerde baharın en kötü saati budur asıl.

Velhasıl,

*O pul pul ıstıltılı derisi, ateşten gözleriyle,
Bilhassa baharda ram eder kendine içindeki adamı,
Hürriyet denen ifrit...
Bu bittecrübe sabit, karıcığım,
Bittecrübe sabit...
(...)*

Bu şiiri okudum Pertev'e. Dedi ki: "İnan, dışarısı beter buradan. Buradan akşam çıkıp gidiyorum ya, neresi tımarhanenin dışarısı, neresi içerisi bilmiyorum. Birbirini kesiyor kardeşler köşe başlarında. Her gün üç dört ceset toplanıyor sokaklardan. Çoğu da sahipsiz... Bu savaştan garibanlar zararlı çıkıyor, gerisinin zaten keyfi yerinde. Sen de çıkıp sahipsiz bir kurşunla kurban olacağına, dur burada ne var! Ekmek elden su gölden... Biliyorum sıkıntılarını. Ama sanma ki farkı var dışarının..."

Belki haklıydı Pertev. Ama o duvarların aşılması cazibesi, insana çok derin işkenceler ediyordu. "Ne pahasına olursa olsun!" diyordu insan hatta... Ve tabi benim evimde, benim sevdiğim kadınla en büyük düşmanımın koyun koyuna olması, asıl insanı şizofreni eden şey! Çıkılmalı, ama nasıl... "Belki tekrar doktorla düzgünce konuşmam icap ediyor." dedim.

"Ziyaretçin var!" dediler bir gün.

Gittim, amcam. Saydı sövdü. "Biz seni bundan mı şehre getirdik" dedi. Pişmanmış getirdiğine. "Önce anarşist oldun şimdi de delirdin mi?" Dedi. Birkaç paket sigara bıraktı, tütün kolonyası ve ekmeğe sürmelik yağ bıraktı, gitti...

Tımarhane bahçesinde beyhude yürümelerim sırasında son derece ilginç insanlarla da tanıştım. Şimdi zaten her koğuştta "Tanrı" olur, bir iki "Mehdi", bir iki "Mesih" olur. Filancanın ruhunu alanların haddi hesabı yoktur. Atatürk'ün oğulları, kızları ya da kendisi... Felsefe bölümünü dereceyle kazandıktan sonra okurken kendisini Nietzsche zannetmeye başlayan ve bıyık mo-

deli hariç kişisel temizliğini bir hayli ihmal eden bir hastayla tanıştım. Haftalık tıraşlarda bıyığına nasıl dokunmuyorlar hayret ettim. Bu adam Nietzsche'nin tüm kitaplarını yemiş bitirmiş ve onun cümleleri dışında da konuşmaz olmuş. Zaten çok nadir konuşuyor. Genelde kendi kendisine dudak kıpırdatıyor. Öylece tüm duvarı boylu boyunca bir omuzu sürter vaziyette kat ediyordu. Doğal olarak benim Pertev'le oturduğum bankın da önünden geçtiğinden, bize gelince durur dinlerdi. Ama bizi dinlerken duvarın yakınına girer, okşar, bakar ve duvara saygı duyardı. Evet, Nietzsche'nin duvara büyük saygısı vardı. Otuzlu yaşlarındaki bu gencin gerçek adını bilen yoktu ki zaten de Nietzsche dışında hiçbir çağrıya cevap vermiyordu. İlk günler yarı alaycı, yarı şaka karışık böyle seslenirken, aslında adamın bir hayli doğru da konuştuğunu fark ettim zamanla. Sonra da dediklerini ciddiye almaya başladım.

Bir gün topladım cesaretimi, nöbetçi doktorun yanına gittim. Tek tek anlattım meseleyi ve sağlıklı olduğumu ispat etmeye çalıştım. Almakta olduğum ilaçları değiştirip kovdu beni. Ben de başhekime gitmeye karar verdim.

Kafam kazan gibi hesap yapmaktaydı. Derdimi hangi lafızla anlatacaktım?

“Onunla son kez konuşacağım.” dedi Pertev.

“Kadınlara mı gidiyorsun, kırbacını unutma!” diye mırıldandı Nietzsche.

“Ne son kezi, geç onu... Ben asıl doktorla son kez konuşacağım.” dedim.

“Ne kırbacı?” dedi Pertev Nietzsche'ye dönüp.

“Bırak şimdi kırbacı... Doktorla diyorum, konuşacağım son kez!”

“Sen bir söyle hele...” dedi Pertev Nietzsche'ye kızgınca.

“Duydun mu beni? Konuşacağım diyorum...” dedim.

“Ne konuşacaksın? Yaramaz bir işe. İkna edemezsin.”

“Ederim. Ben psikoloji talebesiyim. Bunlar hep okuduğum, gördüğüm, bildiğim şeyler. Okuduklarımın başıma gelmesinden nefret ediyorum.”

“Bunu mu diyeceksin?”

“Sıkıntılarımı ben çözerim!” diyeceğim. “Buranın koşullarına bakın. Stajyer doktorlar geliyor haftada bir, ortamı gören bayılıyor. Vakayı dinlerken hemşireler bayılıyor. Kokumuzu alan bayılıyor. Ortamımızı gören kusuyor. Her gün cesetler toplanıyor. Burası hastane filan değil!” diyeceğim.

“Sana EKT uygular; demedi deme!”

“Okumaz olaydım, bilmez olaydım!” dediğim sözüm ona tedavi yöntemlerinden birisi de EKT. Ne demek EKT? Elektrokonvülsif terapi. Bu şu demek: Elektroşoku, hastanın beyninden veriyorsun, hasta artık hasta değil! Neden? Çünkü tam olarak insan değil. Hasta olmak için önce insan olmak gerekiyor. Beyinden elektroşok girince, hiçbir şeye itiraz edemeyen bir mon-gola dönüşür kişi. Sürü gibi olur, ne dersiniz itaat eder. Kişiliği, karakteri, şahsiyeti ne varsa uçar gider. Yarı bitkisel yaşama girer. Bulunuşu ilginç, şöyle:

Tamamen tesadüf... Domuzlar kesimhanede direniyor, laf dinlemiyor. Ne yapsak diye düşünülürken, seyyar bir elektrik şoku icat ediliyor. Bu şok, hayvanların kafasına uygulandığında, şokun tesiriyle mütevekkil ve sakin oldukları görülüyor. Bıçak gırtlaklarına dayandığında bile sesleri çıkmıyor.

Sonra bu tedavi psikiyatride kullanılmaya başlanmış. Çok yüksek voltajlardaki elektrik akımını kısa bir an için insan beynine verirler. Bu şoku yiyen kişi, en ağır sinir krizlerini de yaşamış olsa şoktan sonra teslimiyetçi bir hâl alır, sakinler. Şok sırasında ölen olur, kişiliği değişen olur, felç geçiren olur vs.

Dünya, yavaş yavaş bu sözüm ona tedavi yöntemini bırakmaya başlamıştır.

Her yıl dünyada yedi yüz bin kişiye uygulanır. Yılda da bin kişi bu tedavi sırasında ölür.

Bunun en meşhur mağduru, Nobel ödüllü yazar Ernest Hemingway'dir. Tedavi amaçlı EKT gördükten sonra yazarlık yeteneği havaya uçar. O da daha fazla dayanamaz ve 1961'de Küba'da intihar eder. Babamdan dört yıl önce yani...

"Saçmalama. Adam hekim sonuçta... Ceza kurumu mu burası?" dedim.

"Çok sesi çıkan çokbilmiş hastaların sonu budur. Sen beni dinle, fazla göze batma!"

"Biraz deli taklidi mi yapayım?"

"Burası böyle gelmiş böyle de gider. Sen rastgele bir hastasın. Hiçbir yaptırımın olamaz. Kendini farklı görme. Kimse deliyim demez. Ayrıca, de hele, kırbaçla ne yapacakmışım diyor bu?"

"Taktın kırbaça. Benim buradan bir şekilde çıkmam lazım. Anla artık, ben ait değilim buraya! Yardım et bana. Dışarıda yarım kalan çok önemli meseleler var."

"Bak hemşerim, sabret, çıkarsın bir iki aya. Zaten yer yok, kimse yıllık gelmez buraya. Biraz akıllı dur, dikkat çekme, seni sonbahardan evvel gönderirler."

"Müjgân orada, ben buradayım. Ben dayanamıyorum bunu bilesin!" deyip kalktım gittim.

Ah Müjgân... Bana diyorlar ki, hayaller gerçekmiş, gerçekler hayal. Her şeyim hayalse bile ne olur sen gerçek kal!

Gözüm tavana saplı şekilde derin düşüncelere daldım. Koşuşumdaki karanlığa rağmen tavandaki tebeşirli yazı okunuyor ve sinirimi bozuyordu. Zihnimin bir köşesinde beni hu-

zursuz eden çıkamayış duygusunu ne yapsam da çözssem, nasıl etsem... Etrafımda bana türlü oyunlar çeviren bir dünya vardı ve ben sabaha kadar, atılan çılgınlıkların arasında, tavanda yazan “kepaze bir yaşam” yazısını okumakla mükelleftim. Dünya bir kara kış, bir de sarı sıcak gördü bensiz. Bense buz gibi duvarların arasında ithamlarla katışık... İçimde yeşermesine asla izin vermediğim çaresizlik, ezilmişlik ve kaderci sürükleniş hisleri tek tek filizlenir oldu. Ve ben hâlâ kendimi bir parça olsun özel hissetme davasındaydım. Ne acınası... İstersem kalkıp gidebileceğim hela bile bana hürriyet... İstersem uyumak hürriyet, bu leş ortamdan nefret etmek hürriyet...

“Hayatım hep böyle mi geçecek?” diye düşünmeye koyuldum. Yoksa kendimi mutlu sanmakta acele mi etmişim? O, ben ve diğeri ile kısa da olsa mutluluk benzeri duygular yaşamıştım oysaki... Ah ne tuhaf, mutluluk gidiyor, ceremesi kalıyor. Anılarda kalan şenlik, hatıralara sapsız gülüşler... “Bütün bunların anlamı nedir?” diye başlayan düşünceler, beynimi içten kemirir olmuştu. Bu kadar olay, öylesine mi var? Öylesine mi annem doğururken öldü? Öylesine mi babam sıktı kafasına? Öylesine, sevdiğim, başka bir adamın koynuna mı vardı? Akıl alır gibi değil! İnsan düşündükçe çıldırır gibi oluyor ki bu çıldırış hisleri, tımarhane için bile fazla.

Bizleri delirten, çıldırtan şeyler, başımıza gelenlerin kendisi mi yoksa onlara verdiğimiz anlamlar mı? Ah bilebilsem... O acele anlamları şuurum kendisi mi veriyor, yoksa bu anlamlar vakaların kendisinde mi var? Annesiz bir çocuğun babasının intiharı kendi üzerine yapışmış bir hüznün mü barındırıyor, yoksa onu hüznünlü gören bizler miyiz? Şayet bizsek, öyleyse meselelere değer biçen, mana veren, göz yuvalarımızın içinde dünyayı mora, kırmızıya, siyaha boyayan bir işçi var... Yoksa bu işçi biz miyiz? Kederli gözlüklerle bakmayı reddetsem mesela, takılı

gözlüğü çıkartsam gözümden, hâlimi beğenir miyim? Bunlar hep soru işte... Ama cevaplı, ama cevapsız...

Gözümde bir gözlük takılı diyelim. Dünyayı farklı renkte gösteren bir gözlük... Ben bu gözlüğün bana yakışıp yakışmadığını nasıl anlarım? Aynaya bakarak... Ama aynaya da gözlükle bakmam gerek. Gözlüğü takınca, aynaya gözlüğün gözünden bakmış olurum. Yok, gözlüğü çıkartsam, bu sefer yüzümde nasıl durduğunu anlayamam. Ya da gözlüğü takıp birisinden fikir alsam, bu sefer de karşı taraf kendi zaviyesinden, kendi gözünden, bakışından söyleyecek fikrini. Demek ki neymiş? O gözlüğün yüzüme yakışıp yakışmadığını benim kanaatimle söylemem mümkün değilmiş.

İşte bunun gibi, dünyanın gerçekte nasıl bir yer olduğunu kendi göz yuvarlaklarımızı çıkartıp başkasınınkini takmadan anlamamız mümkün değil yani. İşte bir esaret daha! Kendi bakışlarımıza mahkûmuz, meftunuz, esiriz, mecburuz.

Gölgeler gölgeler... Hiç susmayası gölgeler... Bir an olsun susun da kendi başıma düşüneyim. Kaçacaksam da kendi başıma kaçayım insanlardan. Ne olur susun gölgeler... Bir an olsun rahat bırakın beni.

Karanlık gecenin ortasında bembeyaz parlayan gözlerim, koğuşa doğru anlamsızca çevriliydi. Karanlığın arasında bir pos bıyık bana doğru yaklaştı. Oydu bu, Nietzsche. Hiç gözlerimi ayırmadan bakmaya devam ettim. O da kanlanmış gözleriyle daha da dibime girerek, "Geceleri uyumayanların yolundan çekilin!" dedi ve yatağına gitti.

Uzaklardan gelen derin çığlıkları dinleyerek, bütün koğuşun inleyerek sabahlamasını duymayarak, tuvaletlerde damlayan suyu, kulağımda vızıldayan sinekleri yok sayarak, ölmeyecek ama yaşamayarak da, milyonlarca fısıltının ne demek istediğini anlamaya çalışarak ve de onları susturamayarak, kadınının

dışarıda olduğunu bilerek, ne kadar döner bu devran? Benim patlama noktam neresi acep!

Bir hışımla kalktım yataktan. Yine koridorun temiz havasını yiyince beynime kan yürüdüğünü hissettim. Çıplaktı ayaklarım. Koridorda onbaşı yoktu. Helamıza gittim. Deli belasına ayna konmuyordu. Ben de personel belasına koştum. Kimse yoktu. Lavaboyu avuçladım sıkıca ve aynanın dibine girdim. “Emret!” dedim.

“Hayatta sahip olduğun en temel hürriyeti, reddediş hakkını elinden aldılar. Bir tahta kukla gibi evirip çeviriyorlar seni. Artık isyan zamanı gelmedi mi? Hayatın bu deli tımarhanesinde mi son bulsun? Burada mı gebermek istiyorsun, söyle! Yıllardır sana yalvarıyorum. Şu haklarını koru artık. Kimse sana vermez senin hakkını. Hayat başını okşamaz. Sen alacaksın. Kendi hakkını icap ederse cebren çalacaksın. İnsan kendi hakkının hırsız olmaz. Seni burada ağaç gibi ilaçlıyorlar. Tarım ilaçlama... Sen kobay mısın? Söyle sen koyun musun? Pilini mi bitirmişler? Bir köpeğe bir vurursun hırlar, iki vurursun havlar, artık sonra alıştırılmaya. Köpek olmaya yani... Sen köpek misin? Seni köpek yaptılar. Şu gölgelere kulaklarını tıkayıp isyan bayrağını çekmelisin. ‘Artık yeter’ demeyi öğrenmelisin. Kendin olmak yolunda da önüne kim çıkarsa karnını deşeceksin. Hangi duvar çıksa delip çıkacaksın. Sen anlamsızca yanıp sönen bir ampul müsün? Senin ruhun, yüreğin, gönlün, kalbin yok mu? Hakların ve hürriyetlerin yok mu? Senin kendin olma ödevin yok mu? Ödevini yap artık! Kendin ol artık! Kaç artık, ne duruyorsun! Sahip olduğun hiçbir hakkı teslim alma, çal!”

Bu sarsıcı manifestodan sonra yine geldiğim hışımla koğuşa yöneldim. Tüm koridoru aydınlatan bir kızılık... Çığlık, bağırık... Birkaç deli de kapıya çıkmış. Bir gittim ki koğuşta birkaç ranza yanmaya başlamış. Herkesi tek tek dışarı çıkarmaya çalışırken, yangının olduğu yere battaniye atmak nafile... Koridora

çıkıp “Onbaşı yok mu?” diye bağırınca deliler de beni taklit etti, bağırmaya başladı. Koğuşun içi fena duman olmuştu, artık girilemez hâldeydi ki çoğu deli de çıkmıştı. Gözüm bir an Nietzsche’ye ilişti, o da çıkmış. Sonra hızla onbaşılar geldi. Yatağa kelepçeli hastaları sordular. Odaya daldılar, çıktılar. Adamları ranzadan sökemediler. Anahtar kimde tartışması oldu. Elindeki anahtarları denemeye çalışan onbaşı, öksürük nöbetiyle çıktı içeriden. Sonra onbaşılardan birisi hortum getirdi. Ama yatağa kelepçeli iki hasta çılgılık atıyordu içeride. Onbaşılar da durmadan anahtarı tartışıyordu. Sonra fırladı anahtarı getirmek için birisi. Yine içlerinden birisi girmeye kalktı içeri ama duman feciydi. İçeri girmeye çalışan delilerin koluna da ben giriyor, çekiyordum. Hortum yangını söndürene kadar, olanlar olmuştu.

Nietzsche şöyle mırıldandı:

Evet, biliyorum nereden geldiğimi

Daim aç bir alev gibi

Yakıp tüketirim kendimi

Işığa döner anladığım her şey

Geride bıraktığım ne varsa kül

Ateş benmişim demek ki

Sabah, tüm koridorun gözü önünde tek tek ızgara olmuş cesetler çıkartıldı. Sigaradan çıkan yangın koğuşu sarmış. Hastaların bilekleri o kadar yanmış ki kelepçeden çıkabilecek inceliğe erişmiş. Bedenleri de yatağa yapışmış, simsiyah kömüre dönüşmüş.

Kendine ya da diğerlerine zarar verme ihtimali olan hastalar yatağa kilitleniyordu. Onlar özel ilgi istiyordu. Şimdi kimseye zarar verecek hâlleri kalmamıştı.

Tüm hastaların köküne kadar açılmış uykusuz gözleri önünden cesetler götürülürken, burasının yaşanamayacak, ke-paze bir yer olduğuna iyice kanaat getirmiştin.

“Burası yaşanmayacak, kepaze bir yer...”

Dönüp yanımdaki deliye dediğim laf buydu.

Hastaneye ilk geldiğimizde yapılan tıraş, ilaçlama ve yıka-
ma rutini her hafta tekrarlanırdı. O sabah da çaya doğranmış
siyah ekmek kahvaltısından sonra tıraş ettiler, ilaçladılar, yı-
kadılar. Sonra bana en çok yardım edebilecek onbaşına gittim,
Perteve.

“Başhekimle bir kere görüştür.”

“O görüşmez ki!”

“Ya tamam, yardımcısıyla görüştür!”

“Bakarız da, var mı sende zarar ziyan?”

“Yangın mı? Hayır...”

“İyi şükür...”

“O yok da, benim buraya olan tahammülüm azalıyor gün-
begün. Artık gerçekten çıldıracak noktaya geliyorum. Ben şi-
zofreniysem tedavim bu değil! Yok, ben şizofreni değilsem, la-
yığım bu değil! Anladın mı?”

“Doktorlara böyle konuş da ilaçlasınlar seni...”

“Ya hasta doktordan korkar mı? Şifa verecek adamsa şayet
hekim, benim şifamı veren adamdan neden korkayım?”

“Ulan sen hâlâ anlamadın burayı! Burası hastane değil, ce-
zaevi! Şu kadar delinin hangi biriyle uğraşsınlar? Yargıyı oya-
layanları buraya tıkar, ilaçla turşu ederler. Bugün memlekette
kimsenin kimseye ‘Canım cicim, derdin mi var?’ diyecek hâli
kalmamış. Devlet adamın poposunu pırpışlamaz.”

“Sen delirmişsin, asıl seni tıkmak lazım buraya!”

“Aç gözünü hemşerim, bak bir etrafına... Hastaneye ben-
zer bir hâl mi var?”

“Başhekime çıkartacak mısın beni, onu söyle?”

“Ona ümitlenme de yardımcısına bir ricada bulunuruz. Hani şu mavi gözlü olan... Denk geldin mi hiç?”

“Yo...”

“Yardımcısının yanındaki adamın cebine bir paket sigara soktum mu... Eşek değil ya... Ama dediğim gibi umutlu olma. Saygılı ol, laf kesme, düzgünce meramını anlat, söylediği şafağa da razı ol. Sakın anarşist davranma. Şu devirde milleti içeri atmanın yoluna bakıyorlar, anarşist adamı çıkartmazlar içeriden. Bu bana attığın nutukları da atma. Adam gibi, efendice derdini anlat.”

“Tamam.”

“Aslında dediğim gibi, bence çıkabileceksen bile çıkma. Dışarısı asıl tımarhane. Demedi deme. Sen içeri girdiğinden beri memleket bir kat daha delirdi.”

Kafa salladım ve bankımıza gittim. Yaklaşan bir 1980 Temmuz’unda, karşımdaki “La ilahe illallah” yazısına gözlerim öylece daldı gitti. Kavruluyordu güneş, hasret ve keder yakıyordu. Duvarın yani özgürlükle aramdaki sınırın serin gölgesinde serinlemekteyken, göz göre göre kavrulan adamları gözümün önünden silemiyordum. Kıçındaki iğneyi unutup ağzındaki bala kanar gibi hissettim duvarda serinlerken. Beni burada güneşten korurken nasıl da merhametli değil mi... Tüm hayatıma set çekerken de nasıl gaddar! Tatlı bir ölüş bu... Yavaş bir geberiş... Duvara sürtünerek yanıma gelip sessizce oturan deli, Nietzsche. Öylece sessizce duvara doğru baktık, oturduk. Hayatın ve bu çöplüğün ne acımasız ve adaletsiz olduğunu düşündük. Düşündüm demiyorum, çünkü hissediyorum ki yanımdaki de aynı kanaatte. Ne olacak bu işin sonu? Bu iş nasıl bitecek?

Bütün bu keşmekeş ve leş çöplüğü ve kokuşmuşluk diz boyu iken, ne vakit hatırıma Müjgân gelse rahatlıyordum. Artık Müjgân benim zihinsel tatilim oldu.

Kendimi, O'nu düşünmekten alıkoyduğumu sandığım anlarda bile kalp çarpıntım oldu Müjgân. Burun deliklerimin iç nemine yapışık kalmıştı kokusu. Ve ne vakit içimde üşüme yeşerse, ateşiyle yatıştıran oldu Müjgân. Ah... O vardı, başka da bir şey yoktu. Kokuşmuşluk, çürümüşlük, keşmekeşlik içinde bir sevdanın yaralı tutkunu olmak... O sevdayı düşlemek, düşledikçe daha gerçekçi düşler yaratabilmek... O düşlerde kaybolmak... Her göz kapatışta, göz kapaklarında oynayan bir sinema filmi gibi... Gözlerimi açınca gördüklerime kuşkuyla bakmak... “Hangisi asıl evren?” diye sormak... Varsın bu kuşku hâline şizofreni deyiversinler. Varsın benim gerçeklerden koptuğumu söylesinler. Bir defa deli dağlamasını yedikten sonra, ha iki, ha üç ne fark eder... Ah deli olmak... Bir deli olmanın hafifliği var üzerimde. Kimse kıyamaz bana, kimse yargılayamaz beni. “Böyle de davranılmaz ki!” dersiniz eğer, “Ben deliyim!” der çıkarım. Değmiyor ki topuklarım zemine. Değmiyorum ki yere. Uçuyorum kanatsız. Aşkım beni çıkarmış gök kubbeye, sen aksini iddia etsen kime ne! İspat edecek değilim ya. Hem ben deliyim artık... Tüm ödevlerim kalktı benim. Zihinsel tatilimi, ister memleketimle gözlerimi nemlendirerek yaparım, ister Müjgân'la kalbimi yakarım! Kime ne!

Müjgân

Bakışıma kaçan toz tanesi kadar tiz

Ve yutkunmaya çalıştığım hayatım kadar tok

Sigaradan çıkıveren duman kadar ölümlü

İçimdeki lekesinin ömrü kadar ebedi

Ve tanımsız ve yankılı, şeffaf ve madde bağımlılığı

Bir roman kadar konulu, şiir kadar edebi

Titriyorken alev gibi, sönmüşken mum

Ölüm gibi, İnsan gibi, cennet ve benim gibi

Hem bir yokluğa varış gibi

Hem sanki var oluşa gebe

*Hem sancı, hem acı, titreyiş ve şizofreni
Gerçekler, yalanlar, hayaller ve göz kangreni
Gölgelerden gelen salalar, Müjgân için içimdeki
Öldükten sonra kirpiğime ilk yapışan olsun diye
Aynalarda dirilsin, topyekûn tüm ölmüşler
Ki sonsuzlukta ikimiz kalalım gömülen
Bitimsiz bir rüyaya başlamak vakti gibi
Kabir gibi, azap gibi, haşır gibi umulan
Kalış Müjgân'la baş başa ebedi
Bir kalış ki
Kirpikle bakış gibi
Zihinsel tatilimden, bir onbaşının bağırışıyla sıyrıldım:
“Başhekim yardımcısı seninle görüşmek istiyor!”*

6. BÖLÜM

İSYAN VE TEVEKKÜL

Beni buradan kurtaracak tavırları içimden çalışarak ama bir yandan da çarpıntılı bir heyecan ile başhekim yardımcısının kapısının önünde dikildim. Beni buraya getiren hastabakıcı da biraz arkamdaydı. Derdimi başhekime düzgünce anlatsam, belki taburcu eder diye düşündüm. Acaba Pertev tam olarak ne demişti? Hem belki psikolog olmam da işe yarar... Ama rol yaparsam sinirlenebilirdi. Gerçekçi rol yaparsam ne âlâ; fakat ya bocalarsam! Yani olduğum kadar deli olmalıyım daha fazla değil, diye düşündüm. Kötü şeyler yaşamış ama ayakta dimdik duran birisi portresi çizmeliydim. Tabi ne olursa olsun hürmette kusur etmemeliydim. Sağlıklıyı oynamakla, az deli görünmek arasında, bir saniyede on kere karar değiştirerek kapısını tıklayıp, girdim. Ayakta dikildim. Oturmamı işaret etmeden evvel de kendimi tanıttım.

“Paranoid şizofreni, İstanbul; emret doktorum!”

Bir askeri tekmilmişçesine söyleyesim geldi bu lafı. Ama bu şekilde söylemedim tabi. “Ben kimim?” gibi derin bir soruyla başlamak da ne tuhaf... Hâlbuki biz, ismimiz miyiz?

Havada uçan devasa sinekler dikkatimi dağıtmaya başladı sürekli. Lafa ben mi girsem o mu soru soracaktı?

Önündeki dosyalara bakarak sordu. Nasıl da mavi bakıyordu... Sanki dosyaları mavi bir fenerle aydınlatıyordu.

“Yangın çıkan koğuş sizinki mi?”

“Evet efendim.”

“Var mı sıkıntı?”

“İki arkadaş yandı, öldü efendim. Onun dışında yok.”

Yakmak deyince aklına sigara gelmiş olacak... Bir sigara yaktı doktor. Bana da tuttu, ben de yaktım.

“Sen psikoloji öğrencisiymişsin galiba?”

“Evet, doğrudur efendim.”

“Şikâyetin nedir?”

“Girişte, Başhekim Bey çok ayaküstü muayene etti. Bana konan teşhis yanlış olabilir. Sadece nezarethanede geceleri bağırıyorum di...”

“O çok tecrübelidir. Uzun uzun kimseyle uğraşacak ne vakit var, ne imkân var... Sen içeride miydin buradan evvel?”

“Evet efendim”

“Suçun nedir?”

“Cinayete teşebbüs ama ben masu...”

“Orada da muayene olmuşsun. Anarşist misin?”

“Hayır efendim”

“Nereden bileceğiz?”

“Değilim efendim.”

“Burada anarşi çıkartamazsın. Burası bir şifa kurumu...”

“Tabi efendim. Benim sıkıntım şey... Bana verilen ilaçlar öylesine veriliyor ve yanlış veriliyor. Konan teşhis...”

“Evet, paranoid şizofreni teşhisi konmuş.”

“Değilim bence efendim. Öyle bile olsam burası bana...”

“Sen doktor musun? Nerden bileceksin? Verem olup doktora gidince itiraz ediyor musun değilim diye?”

“Efendim burası tedavi etmiyor ama.”

“Ne yapıyor peki?”

“Koşuşlar çok sıkıntılı ve havasız. İlaçlar rastgele veriliyor. Kimsenin ben tedavi olduğumu, şifa bulduğumu görmedim. Burada herkes kötüye gidiyor.”

“Haddini bil! Senin hastaneyi eleştirme hakkın yok. Seni buraya kendi sıkıntıların varsa anlat diye çağırdık.”

“Sıkıntım, burasının insanlık dışı koşulları... Dayak var, temizlik yok, kim kime dum duma... Ölen adamlar yatağa kelepçeli olduğu için yandı. Ben dışarıda kendi sıkıntılarımı aşarım. Burası bana hiç iyi gelmiyor. Çıldıracağım yakında.”

“Birincisi, hastalar yatağa kelepçelenmez. Bilmeden konuşma. İkincisi... Burası hotel mi? Görmüyor musun memleketin hâlini? İnsanlar aç... Kavga, dövüş, cinayet gırla... Sen de gelmiş, devletimizin hizmetlerini beğenmiyorsun. Kusura bakma Psikolog Bey! Burada senin borun ötmaz. Haddini bileceksin. Hastasın sen. Şimdi beni sinirlendirme de sorularıma cevap ver. Hastalığının tesiriyle saçmalıyorsun. Geceleri uyuman nasıl?”

“Kötü efendim.”

“Görüyor musun hayal?”

“Çocukluğumdan beridir ağaçlarla ilgili rüyaları görü...”

“Biz münecim değiliz yavrucuğum, bak sen de jargona yabancı değilmişsin. Yorma bizi. Bize ne rüyalarından! Sorumu düzgün anla, halüsinasyonlar görüyor musun?”

“Birkaç kere gördüm.” diye çıktı ağzımdan ama dürüst olmakla olmamak arasında şiddetli bir çelişki yaşadım. Ama demiş bulunmuştum. Kumar başlamıştı bir kere.

“Ne mesela?”

“Ses... Aynalar sanki benimle konuşuyor gibi sanıyorum bazen...” (Anlatım bozukluğu yapmanın da tam sırasıydı)

“Başka?”

“Bazen de gölgelerden emirler geliyor.”

“Ne gibi emirler?”

“Kaç, saklan, öl... gibi...”

“İntihar fikirleri geliyor mu?”

“Pek sayılmaz.”

“Öldürmek, saldırmak gibi şeyler?”

“Bazen.”

“Kendine zarar veriyor musun? Kestin mi kendini?”

“Hayır.”

“Çıkart üstündekini!” dedi ve bir sessizlik oldu. İrdeler ve kesintisiz gözlerle bana bakıyordu. Ayrıca da çok mavi bakıyordu. Ayağa kalkıp, çıkarttım tek parçalık gömleği. Duvara dayanmamı işaret etti. Ayağa kalkıp, perdeleri iyice açtı. İçeri ışık girdi. Yanıma geldi. Hızlıca baktı, dönderdi eliyle. Giymemi işaret etti. Giyinirken yanımda bekledi, parmağını takip etmemi söyledi ve parmağını yavaşça gözümün dibinde oynattı.

“Çok kötü bir şey yaşadın mı, travmatik?”

“Evet.”

“Ne vakit?”

“Bir yıl oldu olmadı.”

Bu zamanı hesaplamakta çok zorlandığımı fark ettim. Sonra koltuğuna geçti ve ben de oturdum.

“Sana Haldol yazıyorum. Onun yanında Akineton. Şimdilik bunlar.”

“Teşhisim ne efendim?”

“Sana ne teşhisinden? Sen beyin ameliyatı olurken soruyor musun sebebini? Tedavisi önemli. Kullan bakalım bunları.”

Suratımdaki şaşkınlığı gidermeden bakmaya devam ederken kendime de küfrediyordum içimden. Ben sesler duyduğumu söylemekle iyi mi ettim? Adam ne diyecek? Gene şizofreni teşhisi koyacak. Bana psikotik diyecek... Ama dürüst davranmak da belki iyidir diye geçirdim içimden. Yani bilmediğim başka bir hastalık vardır, belki de şifası vereceği ilaçtır. Belki travma sonrası bünyem sarsıldı da beyin kimyam normale dönünce her şey düzelecek. Yani doktor aslında bir nevi beyin kimyageri diye düşündüm. Belki de ondan daha iyi bilmediğimi ve işin ustası olduğunu kabul etmeliyim. Ben henüz eğitimi ni tamamlamamış acemi bir öğrenci, hem de hastaydım ne de olsa...

“Merak ettim de...”

“Sen burayı hotel sandın galiba. Bir de sana açıklama mı yapacağız! Paranoid şizofreni var işte sende. İlaçlarını aksatmadan kullanırsan psikotik semptomlar azalır. Azalmazsa EKT yaparız. Hadi...”

Tabi doktorun yanında korkuyla karışık duygular içerisindeyken meseleye vakıf olamamıştım. Dışarı çıkıp bankıma kurulduğumda idrak ettim bazı şeyleri. Şu içinde kıvrandığım hastane bozmasında, Haldol denen Haloperidol diye bir baş belası var. Tüm hastaların korkulu rüyası... Daha doğrusu psikotiklerin...

Şizofreni teşhisiyle yatan hastalar, önce bir iki hafif ilaçla ya da ilaçsız bir iki hafta geçirirler. Sonra Haldol kâbusu başlar.

Beş-Bir denen bir iğne... Beş doz Haloperidol konur, bir doz Akineton. Genelde halüsinasyon gören saldırgan hastalara verilir. İğneyi yaptığınız andan itibaren hastayı unuttun o gün. Kafası aniden arkaya yatar, dili tam kolu boyunda dışarı çıkar.

Aşırı bir salya akıntısı olur ve tutmazsanız yere düşüverir. Kol ve bacaklarında aşırı kasılmalar olur. Titrer, garip sesler çıkarır. İlk birkaç saat hiç iletişim kuramazsınız. Tüm kaldırımlara uzanmış, yerlerde kıvranan hastaların çoğu Beş-Bir yemiştir. Günler içerisinde hastaların kokusu değişir, ağırlaşır. Ciltte kuruma yapar. Tansiyon hastalarını ölüme bile götürebilir.

Beş-Bir'in düşük dozları parkinsonizm yani aşırı el ayak titremesi yapar. Aşırı dozları intihar fikrini yerleştirir.

Ben yine duvardaki “La ilahe illallah” yazısına boş gözlerle bakarken, gölgelerde bir fısıltı çığı başladı. Bu çığı, beni doktora gidip kendimi küçük düşürdüğüm için aşağılamaya başladı. Birden kapanan bir hava ve çakan fırtına, tepemize yağmuru damlattı. Kapalı havada, daha da ağırdı yalnızlığım ve tecridim. Daha ağırdı memleketisizliğim, öksüzlüğüm. Kale gibi yükselen duvarların önünde ıslanan, deli bir delikanlı...

“Yağmur komünisttir.” der Che. “Çünkü herkese eşit yağar. Rüzgâr ise kapitalisttir, zayıf olanı yıkar.”

Yağmurun gürültüsü arasından, bıçkın bir adamın sesi: “Girsene içeri!”

“Aradım onu son kez. ‘Ne diyorsun, ne istiyorsun?’ dedim. ‘Ayrılmak istiyorum.’ deyince artık ben de bıkmıştım. ‘Tamam.’ deyiverdim. O da başladı ağlamaya. ‘Ne kadar ruhsuzsun!’ dedi. ‘Neden tamam diyorsun? Ben seni seviyorum.’ filan dedi. Sanki ben ayrılmaya meraklıymışım gibi bana kızmaya başladı. Hâl-buki soruyu soran oydu. Ben de, ‘Sen soruyorsun.’ deyince bu lafı hiç duymak istemedi. Bağırdık durduk telefonda. ‘Beni seviriyor musun?’ diye haykırdım, tam o sıra jeton bitti.”

Bu hikâyeler ve omuzumda Pertev'in eliyle koğuşuma doğru yürürken doktorda ne yaptığımı hiç sormadı, bilir gibi. Onun yerine, bana bir kötü haber verdi. Koğuşumuz değiştiril-

meyecek. Biraz yıkanıp, o küçük penceresi ile havalandırıldıktan sonra bu gece tekrar kullanacağız.

Yan yana yavaşça koridorda yürürken, içimde damla damla azalan bir ümidi fark ettim. “Belki buradan hiç çıkamayacağım.” diye düşündüm. Ve bir paranoid şizofreni hastası olmak bana çok ağır geliyordu.

Okulda, derste, kitapta okuduğün hastalığı kendine yakıştıramıyorsun. “Schizo” yani bölünmek ile “Phrenia” akıl kelimelerinin birleşiminden türetilmiş bir akıl hastalığı... Akıl bölünmesi ya da ruh yarılması... Aklım mı bölünmüştü? Ruhum mu yarılmıştı? Her yüz kişiden birinde olduğunu düşünülür. Şizofreninin birinci belirtisi, parçalara ayrılma hissidir. Sonra da aşırı içe kapanma ve garip fikirlerle ortaya çıkmadır. Genellikle gençlik yıllarında ortaya çıkan ve en büyük belirtisi aşırı şüphecilik olan, çıkmayan sesler duyulan, olmayan görüntüler görülen, öz bakımın düştüğü bir hastalık... Ve çok ağır bir ilaç tedavisi önerilen... Tamamen iyileşmesi nadir... Öteki ismi de beyin kanseri... Her şeye rağmen vaziyetleri psikopatlardan daha ümit verici... Psikopatların iyileşmesi imkânsızken, şizofrenlerde ümit var.

Kafamda bunlar, “Ben kimim?” sorusuyla kaynaşmaya başladı. Söküldü tüm rütbelerim. Yapıp ettiklerim... Artık ömrümün sonuna dek yakamı bırakmayacak bir sığa sahibim! Ben buyum, bundan ibaretim! Ah bunu kabul etmek... Kitapta okuduğuma dönüşüğümü fark etmek ve içselleştirmek... Gerçekler ve yalanlar... Aklıma yaptığı cimbız eziyetiyle şizofreni...

Koğuşumuzun önünde durup dikildiğimizde, bir insanın ancak cehennemde alabileceğı bir yanık kokusu; pişmiş insan eti! Bu bulanık koku; insanın burnuna değil, direk midesine çekiliyor ve sabah yediğı ekmekli çayı kusturtuyor. Pertev, sanki böyle sahnelere ve kokulara alışmışçasına benim sırtımı sıvazlıyor, kendisi iyi.

Sevgili deli koğuş arkadaşlarımla istemeye istemeye girdiği koğuş, duvarları yangından simsiyah olmuş, tüm ranza demirlerinin boyası erimiş, değiştirilmeyen çarşafların kenarı köşesi yanmış bir vaziyetteydi. Tüm tavan alacalı bir şekilde simsiyahken, nasıl olmuşsa benim yatağımın üzerindeki “Kepaze Hayat” yazısı aynen duruyordu. Gel de anlam yükleme... Gece gündüz Baba’yı çalan teyp de erimiş, çalışamaz olmuş. Artık Baba’sız sa-
bahlayacağız, babasız kaldık.

Herkese bir sessizliğin ve derin bir buhranın çöktüğü o hastane gecesini, tüm dayanıklılık sınırlarımla sonuna kadar zorlandığını hissettim. Etrafında olan bitene bakmak, ama şaşırmamak zorunda kalmak... şaşırmamayı öğrenmek... Can çekişerek yatağında ölen bir akıl hastasına şahit olmak ama acılamayı öğrenmek... Sabah akşam soğuk çaya ekmek doğramak ama acıkmamayı öğrenmek... Ve bunca anormalliğin zamanla normalleşmesi ve artık normalin tanımının esnediğini öğrenmek... Ranzanın altında, soğuk betona uzanmış bir adamla göz göze gele gele uyuyabilmeyi öğrenmek... Neden diye sormamak... Acının, mutluluğun, özgürlüğün ve nefes almanın tanımlarını tekrar yapabilmek... Ve insan olmanın ve kaderin ve ihanetin, dünyanın, kabrin ve ahiretin anlamlarını aramak... Ve Allah’ı, bunca hengâme, çıldırış ve cinnetin içinde ve kaosu hükümranlığı ve rastlantısallığın anlamsızlığı içinde Allah’ı aramak... Ve yalnızca O’nun duyabileceğı sessiz bir çığlık atmak!

“Her anlama, bir yanlış anlamadır.” demiş Jacques Lacana.

Sonsuz bir renkleniş, uyarı bolluğu, şiddet cümbüşü, mana zenginliği ve kaos ve tanımsızlık yağmuru, kader bulmacası içerisinde boğulup iyice nefessiz kaldıktan sonra karşımda devasa bir soru işareti vezikülü içerisinde anlamsızlığı görüyordum. Ama bir yandan, onun o ruhsuz devasa buz dağı cüssesine, kendimi hazır hissetmiyordum. Mananın yakıcı zenginliğinin bitiminde biliyordum onu bulacağımı. Anlam... Bir gün yitip

gidecekti. Gitmeliydi de... Yoksa bu mana tufanına benim naçiz, çürük kafatasım takat getiremiyordu. Ne her parıldayan yıldıza bakacak sayıda gözlerim, ne her manayı sığdırabileceğim bir dilim vardı. Sonunda beynim iflas edecekti. Bu iflası giderecek olan, aklımdaki bölünmeye, ruhumdaki yarılmaya merhem olacak olan bir şifalı şurup yok muydu? Bir tanım lazımdı bana, bir anlam, bir isyan lazımdı sloganıma ki beni bu dipsiz hezeyandan tutsun, çıkartsın ve yerinden oynamış bulunan insan olma taşlarımı tekrar hizaya soksun...

Acaba bu mehdi kimdi?

Sabahleyin, başıma dikilmiş hastabakıcıların ikazıyla uyan-dım. Sonra yine tavandaki yazı cızırdamaya başladı beynimde. Hastabakıcıların ellerinde bir iğne... İlk Beş-Bir hayırlı olsun...

Sanki bir el, bedenimin iç kabuğundaki iç sıvaları bir kadife çarşaf gibi tutup çıkardı ve beni anlamsız bir kabuktan ibaret bıraktı. Duygularım mı? Acaba neredeydi?

İlk birkaç dakika tamamen silik olmak üzere sonradan yavaşça bulanıklığı azalan dünya tirtir titriyor! Ağzımdan dö-külen, fışkıran salyalar tüm yatağımı ıslatıyor. Gözlerimden gelen yaş da her şeyi buğuluyor. Ne zangırdayan bacaklarımı, ne dışarı çıkan dilimi zapt edebiliyorum. Bütün gün boyunca da mutlak bir kendime geliş yaşayamıyorum. Evet, artık fısıltıları duymuyorum ama duysam bundan daha mı iyiydi bilmiyorum. Sanki bir ikinci uykusundan uyanmışçasına gece yatana kadar toparlayamadığım bir sarhoşluk, bir şuursuzluk hâli... Gece olup da yatma saati gelince anlamsızca deviriyorum cesedimi yatağa ki anlamlı olan bir şey bırakmıyor bu büyü bende.

Tabi diğer delilerin deliliğini de kısmen anlamış oluyorum aslında. Dışarıdan bakınca onlarla aramda en ufak bir fark kalmadığını iyice idrak ettim. Demek ki deli olmaya bir Haldol uzaktaymışım; ulaşmışım!

Titreyerek geçti günler.

Bahçedeki iri ağaca güz mü geldi? Tepemizde esen güz rüzgârları mı? Henüz Ağustos ama bahçeye düşen kuru yapraklar... Ve benim gibi Haloperidol alan Nietzsche de bir kaldırım köşesinde titremekle meşgul... Yanımda Pertev... Bank, duvar, yazı...

“Dün, saatlerce tartıştık kapısının önünde. Hatta komşular baktı garip garip. Beni terk etmek istiyor, yeminler ediyor. Çok ağlamış kaç gündür. Gözleri kan çanağı olmuş. Beni katil olmakla suçladı. Neymiş, ben kocasının ölmesini istiyordum. Yatalak adamın sigarasını ihmal etmeyen adama denir mi bu? Söylemesi ayıp, adamın sigarasını bile ben yakıp veriyorum, yanlış anlama. Abi derim, nasıl sahip çıkarım görsen. Ben gel dedim, param var dedim, sahip çıkarım dedim. Yok, dedi. Sonra sinirlenince bir tokat vurdum. O da ağlamaya başladı tekrar. Saymadığı galiz laf kalmadı. Bütün milletin içinde rezil oldum resmen. Benim sokaklarda bir şanım var. Bir kadın harcadı resmen bunu. Bir de neymiş, bana, ona geçen hakkımı geri ödeyecekmiş. Zaten gündeliğe gidiyor, kazandığı üç kuruş para... Ettiği lafa bak! En son seviyor musun dedi, yemin ettim evet diye. Üç kere yemin ettirdi yeminle. İçi boşmuş artık bakışlarının. Ben de çektim geldim. Bu olay gece üçte oluyor. Sokakta askerler koştu peşimden hatta. Allahtan mahalleye yetiştim. Sonra oturdum, bir mektup döşedim. Yarın gidip kapısına bırakacağım. Bana attığı iftiraları, ithamları iyice anlattım tek tek. O da işte...”

Lafını kestim ifadesizce.

“Ben fısıltılarımı geri istiyorum.”

“Ne?”

“Şu ilacı vermesinler bana.”

“İyi de birader, şifan için bunlar.”

“Ben her gün daha kötüye gidiyorum.”

“Nasıl?”

“Aklıma kendimi öldürmek geliyor.”

Artık ağzımdan sarkan salıyı kolumla silmeye mecalim kalmaz vaziyetteydi. Şu Pertev de kendi hikâyelerinden sıyrılıp bana yardım edemedi gitti. Bir yıl dinlemesem bir şey kaybetmiş sayılmam. Zaten hep aynı şeyler. Pertev mi kadını bırakmıyor, o mu bunu bırakmıyor anlamadım ki.

“Bir düşünelim. Bırakırız. Ama ani bırakmanın yan etkileriyle de uğraşırsın. Buna mecalin kalır mı bilmiyorum. Ben vakit kazanırım, senin için de senin yapacağın bir şey daha var. Sanki Beş-Bir tedavisi görüyormuş gibi yerlerde yuvarlanman lazım. Teftiş edenleri görünce derhal yere yat ve kıvrın.”

“Tamam.” dedim.

Biraz zaman geçti. Bir sabah kahvaltı yapıldı edildi. Koğuşlar gezilirken Pertev geldi bu sefer iğneyle. İğneyi yatağa batırdı. “Dikkat et.” dedi. Onbaşılar odadan çıkana kadar titreme nöbeti taklidi yaptım. Aslında fena da değildim.

“Defterde de sildim ama sen gene kıvrın her gün. Göze batma fazla.”

Aynı sabah, üzerime aniden çöken garip fikirler ve volkanik duygular patlama yaptı. Bana dışarıdan bakan kişi, üşür gibi titreyen, ifadesiz bir surat görürdü. Fakat içim içeriden kaynıyordu.

O gün tenhalarda kendi fikir cümbüşümle meşgulken, kafama sürekli Müjgân gelmeye başladı yeniden. Bileğimdeki iplik parçasını çevirerek okşuyordum. İlk ve tek gerçek hediyesi... Gün içinde bir ara Pertev de geldi. Bir şeyler anlattı Firdevs hakkında. Ama dinlemedim. Bana, toparlanmamı hızlandıracak bir ilaç yutturdu. O sıra yanıma Nietzsche de geldi, “İnsan, aşılması gereken bir şeydir.” dedi. Pertev itiraz etti,

“Kimi aşacağız, yardımcı oluyoruz işte.”

Nietzsche cevap verdi: “İnsan, hayvan ve üstün insan arası-
na gerilmiş bir iptir.”

“Kim mesela, üstün insan sen misin?”

“İddia ederim ki benim üstün insan dediğime, siz şeytan di-
yeceksiniz.”

“Ne demek ulan, açık konuş! Sensin şeytan!”

Ben ilaç tesirindeyken onların bu lüzumsuz atışmasına bir
şey yapamaz oluyordum. Ama ilk birkaç günü atlattırsam, tama-
men kurtulurum diye düşündüm. İlk ödevim, ruhsuz bir kabuk
olmaktan sıyrılmak olmalıydı.

Ve ilaçsız, birkaç gün daha geçti.

Güz, sahiden de Ağustos’ta geldi.

Esintili bir güz akşamında, koğuşuna girmemiş, dışarıda
kendisiyle fısıldaşan ve azalmış titremesine rağmen hareketleri
keskinleşmiş bir delikanlı... Kollarıyla kendisini iyice sarmış ve
artık yavaşça berraklaşan şuurunun peşinden giden... O gün,
bir yaşındaki bebeğinin yirmi adamın tecavüzüne uğradığını
öğrendiğinde, saçlarını yolmuş bir acılı babayı getirdiklerini ve
elektrik şokuyla hizaya soktuklarını görmüştü delikanlı. Koğuş-
larda ölen delilerin, birkaç gün kokana kadar kimse farkına var-
mıyordu. Mesela ranzanın altında, çıplak betonda uyuyan deli,
gözleri açık bir vaziyette öleli haftalar olmuştu. Sönük ve donuk
gözleri de benim olduğum tarafa takılı kalmıştı. Ben ölümle göz
göze uzanırken, koğuş o kadar havasızdı ki ölü kokusunu kal-
dırabiliyordu uzun süre. Doktorların bile korkudan gezemedik-
leri koğuşlar vardı. Delikanlı, ilaçsız geçen günlerini saymaya
yeltendi. Sonra vazgeçip tımarhane günlerini hesaplar gibi yap-
tı. Seyrek bir güz yağmurunun altında, yağmur iniş borusuna
doğru kafasını boylu boyunca kaldırdı.

Akıl hastanesinin tepesine çıkıp, dünyayı izlemeye koyuldum.

Dışarıda, hayatının kıymetini bilmeden, yalnızca dünün tasaları ve yarının kaygılarıyla yaşıyan yığınlar var. Niçin yaşadığını bir an olsun düşünmeden, adeta sürüye uyan bir koyun gibi, hayatta hiçbir şeyi sorgulamadan bir ömür tüketenler var. Yalnızca hayatta kalmak dışında hiçbir kaygıyı gütmeyen ömür tüketenler kaygıyı gütmeyen ömür tüketenler...” Onlar, bir tanıma göre duvarlar ardında kalmalı değil mi? Bana göre bu duvarlar, oradaki aptal yığınların burada düşünmek işiyle meşgul olanları rahatsız etmemeleri için yükseltilmiş. Buradaki pek çok kişi hayatın sırrını yakalayivermiş ama “normal olmak” denen şeyi de yitirmiş. Onay görmek, aferin görmek şanslarını kaybetmişler. Ama çok değerli bir şey kazanmışlar; aramayı... Dışarıdaki sığır sürüsü bizi onaylamıyor diye adımız deli mi oluyor! Varsın onların sözcülüğünü yapan doktorlar bize deli muamelesi yapsın. Bence bizim ismimiz “arayan”, onlarınki de “sarhoşluk”... Onların kalabalık olması, onları avantajlı duruma getirmiyor. Bir milyon sinek, bir aslanı öldüremez!

Herkesin suratında bir “kimse benim sıramı kapmasın” ifadesi var. Bir “sıra bendeydi” ifadesi. Çağdaşlarımızın akşama kadar düşündükleri en ciddi şey, arkasında bekleyenlerin önünde kalmak...

Neyi neden yaptığını bilmeden vızır vızır işleyen bir insanoglu... Öylece başlayan bir varoluş ve neden aramayışlar, anlam aramayışlar... Anlamı bulmadan kavgaya tutuşmalar... Sonra ölümler ve doğumlar... Bu deliler tiyatrosuna, yeni anlam arayışlarını getirmek için yırtınışlar ve doğumlar... Yeni varoluşlar... Sorular ve yeni sorunlar...

Bu yarısı karanlıkta kalan yuvarlağın üzerindeki on milyon türden yalnız birisi olan insanoglunun her şeye sahip olma yı-

tınışı, vazgeçilmez hayatı vazgeçilir görüşü ve aklını kutsallaştırışı...

Eksiz yaratılışımızda tamlığı aramak ve kendimizi kandırmak... Hep, bir ötekine muhtaç ama ötekini de ezici, köleleştirici ve ötekileştirici tutumlarımız... Toplumda herkes toplumun parçasıyken sen zencisin, sen kadınsın, sen delisin demek... Ve tecrit etmek... Doğanın kendisine ait olmayana saldırışı gibi, toplum da abanır kendisi gibi olmayanlara. Asıl çıldırış, toplumdaki kovulmak ve toplumun, bizi toplum gibi yapmak için kanımıza kimyasalları boşaltması... Asıl budur ötekileştirmenin en hazin yüzü...

Bir toplumun gelişmişliğini ispat eden şey, ötekine yaptığı muamelede gizlidir!

Tepemizden tırnağımıza kadar hayatı yaşamaya meftun taraflarımıza rağmen, bir insanın kafasına silahı dayattıran şey, anlam bulamamak mı? Yoksa anlam kargaşası mı? Sadece kendin olmak ne zor... Ne zor yalnızca, öylesine var olmak... Toplumun o kaygan, ipeksi teninde bir sivilce muamelesi görmeden, onun anlamsız kavgalarına alet olmadan, sessizce âşık olmak, yaşamak, nefes almak ne güç! Bu güçlük içinde hâlâ tutunmak bir şeylere...

Okşamaya kıyamadığımız pembe kumaşımızı, bir tımarhane damından aşağıya fırlatmak güçtür bir güz yağmurunda. Bir çınar ağacına bakıp, güneşi ellemek için nasıl da serpildiğine hayretle nazar ederken, asla kavuşamayacağımız sevdiğimizi düşünmek güçtür! Yalnızca sevmek eylemi için bile özür dilemek zorunda hissetmek ve tam her şey düzeldi derken bir yıl içinde sarpa saran bir hayatı, bir tımarhane intiharıyla bitirmek güçtür. Bize melankolik diyenler dönüp hayata bakmalılar. Bir annesiz büyümek nedir, öksüz ismi ne demektir, bir çocuğun o köylü gözleriyle kendi babasının intihar etmiş bedenini unutmaya çalışması nedir? Bütün bunların anlamını bulamamışken,

bir yetimhanede büyümek nedir? Ve en berbatı, bir tımarhane köşesinde anlamsızca yaşamış ve anlamsızca gebermiş bir hammamböceği leşi kadar anlamsız olmak, nedir?

Tepemdeki dolunayla göz göze geldiğimde, Müjgân'ın büyümüş göz bebekleriydi hatırıma yapışan. Her ne pahasına olursa olsun o göz bebeklerine son kez bakmalı, öyle ölmeliyim diye düşündüm. O göz bebeklerini son kez büyütmeden ölünmesin diye düşündüm, ölünmedi!

Bir ıslak güz sabahında, damdan inip ağacın tepesine tırmanmış bir deliyi kimse fark etmiyordu. Gözlerini uzaklara dikmiş ve kendisine de yeterince yabancılaşmıştı.

Bendim evet.

Aşağıdan bağırın ses de Nietzsche'ninki...

"Siz yükselmek isteyince yukarı bakarsınız. Bense aşağı bakarım..."

Sessizce inip, onunla sessiz bir yürüyüşe başladık. Yerdeki yağmur birikintileri, dünkü olayı anlatmaya çalışıyor sanki şifrelice. Kollarını kavuşturmuş iki koğuş arkadaşının sessiz dostluğu... Yanımıza birazdan o geldi, benim sevgili onbaşıım. İçimdeki gereksiz sevgi can çekişmelerini görmezden gelirken ağızımdan çıkan aslında tek kelimeydi:

"Kaçacağım."

Bunu onaylamayan Pertev, bana günlerce uzaklardan sinsî bakışlar, derin süzüşler fırlatmaya başladı. Ona göre vururlarmış beni. Vursunlar!

Her gün sabah ilk işim, o ağacın tepesinden bahçeyi ve dünyayı izlemek oldu. Uzaklardan gelen bir doktor görünce de yere yatıp kıvrandım gidene kadar. Bu, nasıl da aşağılayıcıydı...

Acı şeydir dayanıklı olmak. İşkenceyi uzatır çünkü sağlamlık.

Bir gün yine üçümüz bankımızdaydık. Ellerimizde üç sigara vardı. Karşımızda da üç kelimelik bir yazı: “La ilahe illallah!”

Pertev anlatıyordu:

“Kapısında kaç saat yalvardım, beni almadı içeriye. Oysaki son kez konuşacaktım onunla. ‘Yeter artık!’ deyip açtı kapıyı ve ben de sinirle içeri daldım, sırtladım felçli kocasını. Attık arabaya, hastaneye götürecektim. ‘Artık dayanamıyorum!’ diye bağırdı Firdevs. Kocasını için yalvardı. Sonra demesin mi ki, ‘Onu öldürmeye götürüyorsun!’ diye... Ben hâlbuki iyiliğimi, iyi niyetimi ispat etmeye çalışıyorum, o ne düşünüyor. Sonra adamı tekrar battaniyeye sarıp sırtladım, evine taşıyorum. Demesin mi ki bana ‘Zalim’... Zalim dedi ya! Ben sokaklarda kimin için ölüyorum, öldürüyorum! Kafam allak bullak oldu. Ne düşüneceğimi şaşırdım. Bu kadın beni iyice delirtecek, bir gün aranıza katılacağım.”

Nietzsche söze girdi, tane tane ve hipnotik: “İnsan, bir an önce kargaşasını, kendine anlam veren bir düzene çevirmezse, yıldız doğurtmazsa karanlığına, yok olacaktır!”

“Ne demek yok olacak? Yok olmayız biz, şehit oluruz. Ayrıca benim yıldızım o kadın, bunu kafana sok!”

Yine aralarında lüzumsuz bir münakaşa başladı.

Ben söze girdim:

“Şu duvarların arkasında ne var?”

“Viranelik var ve tarla... Neden?”

“Atlayacağım gece.”

“Saçmalama! Kedi misin sen, bu duvarlar aşılır mı? Diyelim aştın; seni, sıkıyönetim komutanlığı öyle kimliksiz dolaşırken görürse gerçekten vurur.”

“Anlamıyorsun, dayanamıyorum artık”

“İlacı kes dedin kestik. Ee nedir yani? Derdin ne? Padişah macunuyla mı besleyelim?”

“Benim Müjgân’a gitmem lazım.”

“Nereden geliyor talimat; aynalardan mı?”

Alay eder hâline aldırmadım. “Yardımanın olmazsa ben burada canıma kıyacağım.” deyince ciddiyetini anlar gibi oldu.

Durdu. Düşündü biraz. Tırnaklarını yer gibi yaptı. Uzağa baktı bir süre.

“Duvarı nasıl aşacaksınız?”

“Benim hayatım tırmanarak geçti. O çok kolay. Gerisi zor.”

“Çık git kadınına. Görüş, et. Sakın belaya bulaşma. Öldü deriz burada. Kal bir iki gün. Sonra sivilde bul beni. Katıl bana. Ülküdaşımız ol, eşlik et!”

“İyi de, ben devrimciydim.”

“Olsun, kimse mükemmel değildir.”

Her ikisiyle de ikinci sigaramızı yaktıktan sonra, üçüncüye geçene kadar susup duvarı izledik. Sonra öpüştük, vedalaştık. Tüm deliler alındı koğuşlara. Benim onbaşım, beni unutmuş bulundu güya. Operasyon geceydi. Ben de öylece volkanik düşüncelerimle baş başa, bir koca paketi devirerek akşamladım bu güz gününde.

Akşam çöktü tımarhaneye.

Gözlerimi sarmaşıklı duvarların üzerine doğru kaydardım yavaşça. Hiç kimse var mı diye yavaşça etrafa bakındım. Gölgeler yalvardı “dur” diye. Hatta duvarın tepesine çıkınca “öl” diyeceklerdi. Yansıtıcı bir yüzey yok ki cesaret bulayım. Yerlerdeki karanlık su birikintilerinden birisini bulup, üzerinde kuru yaprakları elime aldım. Suratımı gördüm. “Kaç!” der gibi baktı. Desteğimi almıştım; yapması kalmıştı bir tek.

Düz yolda yürür gibi tırmandım en tepesine. Hiç de zorlanmadım. Tırmanın duvarın üzerinde ayağa dikildim. Başarısız hayatımda bir başarıydı bu sanki. Ve bir rüzgârlık işim vardı. Ayakta dikilişim bir naraydı, gorilin göğsünü dövmesi ya da şahlanan bir küheylandı. Haykırıştı, kükreyiş ve zafer narasıydı. Devasa bir sancak gibiydim. Allah'ım, nasıl da heybetliydim. "Allah bir" yazan bir duvarın üzerindeydim. Bu duvarın üzerindeki ilk, bir ve son bendim. Allah'ım nasıl da haşmetliydim! "Allah bir" yazan bir duvarın üzerindeydim!

Aşağıya inişim de pek kolaydı.

Daha dikkat çekici olunamaz. Deli pijaması, traşlı saç sakal, ayakta terlik... Karanlığa sığınarak büyük bir süratle yürümeye koyuldum. İstanbul'un bomboş sokaklarında kediler köpeklerle yürürken, yön tayinimi yapmaya çalıştım. Bir süre yürüdükten sonra yönümü anlayıp, olabilecek en hızlı adımlarla eve, evime, özgürlüğe doğru yürüdüm. Neyle karşılaşacağım konusunda en ufak fikrim de yoktu.

Belki Müjdat'la Müjgân gitmiştir de benim için geriye evi temizleyip bırakmıştır, diye düşündüm. Belki başka bir semtte, başka bir eve taşınmışlardır. Hatta belki de evlenmişlerdir. Bu durumda eve ilk gittiğimde yapacağım şey, bir güzel depresyona girmek...

Ya da Müjgân gitmiştir başka eve, yurda. Müjdat denen yüz­süz tek başına asalak parazitlik yapmaktadır. Bu durumda onunla karşılaşır karşılaşmaz yapacağım şey yine, tekrar aşağı fırlatmak... Ama bu sefer daha güzel fırlatmak...

Şayet Müjdat gitti de Müjgân kalır vaziyetteyse elbette en iyi ihtimal... Bu benim için gerçek hürriyet demek...

Yok, en belirsiz olanı ise ikisinin de evde olmasıydı ki ne yapacağım konusunda en ufak fikrim yok...

Ama daha da kötü olan ihtimal, gün ağarıncaya dek eve ulaşamamak olurdu. Işık doğunca benim hâlimi gören herhangi birisi hemen ya jandarmaya ya polise haber verirdi.

Tabi bu sırada, terlikle koşar adım evine doğru terleyen bir deli olarak görünürken, ilacın hâlâ devam eden tesiri altında da titrer bir hâldeydim. Kafamın tımarhane karışıklığı bir nebze diner gibi olmuş yerine bir amaçsallık gelmişti. Kendimi tekrardan hür hissedecek vakti henüz bulamamıştım. Duvarın arkasına geçtiğim an, mutluluk boşalışı yaşıyordum diye düşünürken tersi oldu. Bir esareten bir başkasına geçtim sanki. Vuslatı kutlamaya fırsat bulamadı şuurum. Yine gergindim ama bu kaçış, oradaki hasretten; bu korku, oradaki şüphelerden iyiydi. Hürdüm. Tanımı, niteliği, nevi ne olursa olsun ben bir hür adamdım artık.

Deliliğe gelince... Onu ne evvelinde tam düşündüm, ne de bu kan telaş yolunda... Deliydim veya değildim, her kulla aynı şeydi isteğim. Yaşamak, hürce yaşamak... Âşık olmak, hürce âşık olmak... Ve öleceğim yeri kendim seçmek...

Şu bina, bu bina derken birden karşıma bin katlı gökdelen gibi kapkara bir kule çıkıverdi. İşte benim üç katlı evim... Onu son gördüğümde aşağı doğru uçan bir kalles vardı. Ve daha da önemlisi, balkondan süzülen bir sarı ışık... Tırmansam mı kapıdan mı girsem diye düşündüm. Şu içerisinde bulunduğum şecaat yeterince sefildi ve bir ihtimalle bile kadını buradaysa, beni ilk görüşü vahşice olmamalıydı. Tımarhane kostümümdeki hayret vericiliğimi kıracak olan şey, kendi evimin kapısını nazikçe çalıp, sessizce açılmasını beklemek olabilir. Göründüğüm kadar kaba olmadığımı hayata, kendime ve Müjgân'a ispatlamalıydım.

Tak, tak.

Açan yok. Tekrar vurdum.

“Kim o?”

“Benim.”

“Kimsiniz?”

“Benim benim.”

Gecikmeli bir açıktan sonra, karşımda, iyice zayıflayıp çökmüş halde gördüm onu. O da hortlak görmüş gibi ayırdı gözlerini. Sanki hayalet görmüş gibiydi! Yarım ağız bir çığlıktan sonra ellerini yüzüne götürdü. Ah, yüzü nasıl da küçüktü...

Özlemenin en acı şekli, özlediğini söyleyemiyor olmaktır! Söyleyemedim.

Beş dakika sonra, içerideki iki somyanın üzerinde karşılıklı oturuyorduk. Üzerindeki elbise, sanki uçuşan bir paraşüt de içerisinde bir şey yokmuş gibi bol geliyordu. İskeleti andıran el bilekleri, yanlışlıkla kırılacak kadar nahif görünüyordu. Ama çok ilginçtir ki güzelliğinden değildi bir şey yitirmiş. Öylesine içli, öylesine derindi. Derin ve inceydi.

Ve hâlâ kirpikti!

Odanın sağına soluna kaçışmalar yapan bakışlarımız, beynelmilel çakışmalar ile buluşurken, zayıf bir yüzeysellikte geçirilen selamlaşma faslı içindeydik. Ben neden buradaydım, o neden buradaydı? İşte bu sorular, neden ikimizin bu evde olduğu soruları, ikimizin neden bu dünyada olduğu soruları kadar gizemliydi.

“Öldün duydum.”

Ne güzel bir anlatım bozukluğu yaptı. Bu yaptığı anlatım bozukluğu, konuya girmek konusundaki heyecanının işareti diye düşündüm. İyi ki de girdi. Yoksa gözlerim, her an bir yerlerden çıkacak olan Müjdat’ı arıyordu.

“Sağım.”

“Efendim?”

Müjgân'a meğerse çok evvel açılmış. Şu demiş bu demiş, bir şekilde ikna etmiş. Yakın zamanda devrim olacak, devrimden sonra birlikte memleketindeyiz, demiş. Müjgân zaten aileden ilgisiz... Bu ilgi ve dik duruş onu heyecanlandırmış ve vurulmuş bulunmuş. Ne zamandır da benim durumumu biliyormuş Müjgân. Nasılsa unuttur diye düşünmüşler. Benim onları bastığım gün Müjgân için de dönüm noktası olmuş.

O gün götürmüşler maktulü hastaneye. Zaten o demiş “faşist” diye. Aranan bir anarşist varmış, “odur” demiş benim için. “Evimi bastı, saldırdı...” Bu şikâyet üzerine çekmişler beni sorguya. Tabi onun da az kemiği kırılmamış. Hâlâ toparlanmış değilmiş. Önce tekerlekli iskemle, sonra çift koltuk değneği... Ama aynen devam yani... Biraz yürüyebilir olunca Müjgân'la ilişkileri garip bir hâl almaya başlamış.

Müjgân okulla alâkayı kesip, derin bir psikolojik bunalıma girmiş. Bu yakalanış onu yemiş, bitirmiş. Zaten ailesiyle de yoğun sorunlar yaşamakta olduğundan evine de gidememiş. Böylece iki arada bir derede, bu evde hayatta kalmaya devam etmiş. Anoreksiyanevroza o günler başlamış. O günden sonra Müjgân yemek yiyemez olmuş. Uyuyamaz olmuş. Dediğine göre haftada birkaç saat uyuyormuş ve onda da kâbuslar görüyormuş. Çok ciddi bir vicdan muhasebesi içinde yanıp kavruluyormuş. Kendini asla affetmeyerek zayıfladıkça zayıflıyor ve bir nevi kendisini cezalandırıyormuş. Gündüzleri balkonda düşünerek, geceleri odada sigara içerek vakit geçirir olmuş.

Dinlerken tüylerimi diken diken eden ve öfkeden çene kemiğimi kırılacak hâle getirdiğim bir şey başlamış: Müjdat, birkaç günde bir uğrayıp bağırıyormuş, hakaret ediyormuş! Ortahğı yıkıp döküyormuş, Müjgân'ı da itip kakıyormuş. Neden, nasıl ve ne amaçla olduğu belirsiz bir şiddet dönemiymiş bu. Ne kendim anlayabildim, ne de onu bunu kabullenmesini kabullebildim. Ama Müjgân, bunu bir nevi kaderi gibi görüp sahip-

leniyor ve bu düzenli şiddeti normalleştiriyordu. Gözlerinin içinde bunu nasıl olup da kabul ettiğine dair en ufak bir pırıltı, en ufak bir işaret aradım, bulamadım. Tam da detaylandırmadı, ama durum maalesef buymuş.

Hatta o bunu anlatırken, benim beden dilim hatırı sayılır bir intikam pozisyonunda, öfkeyi volkanikleştirirken, O, benim neden mesafeli durduğumu soruyordu. Bu derece uzaktı beni anlamaya. Ben O'na yapılan mide bulandırıcı haksızlığı anlamlandırmaya çalışırken, O bunu soruyordu. Sevdığım kadın, düzenli aralıklarla bir kalleş tarafından şiddet görüyor, kilo kaybediyor ve uyuyamıyor ve ben de bunlara hayret etmekten başka bir şey yapamıyordum.

İşte o an, bir an için pişman oldum kaçtığıma.

Devam etti anlatmaya, ben dinlemeyi beceremezken... Sonra akıl hastanesinden bir haber gelmiş, “koğuştta yandı, öldü” diye. Bu haberi Müjdat vermiş. Kendisi bilerek mi yalan duyurmuş, yoksa gerçekten öyle mi söylemişler belirsiz, ama beni ne zamandır öldü biliyorlarmış.

“Ölmedim. Kaçtım.”

Müjgân ayaklarına kapandı. O'nu ilk kez yalvarırken ve hatta benden bir şey isterken gördüm. Ve kontrolsüzce ağlamaya başladı ki, gözyaşları ayaklarımı ıslatmaya ve ısıtmaya başladı. Bir süre bulanık, sulu sesler çıkardıktan sonra, salya sümük kaldırdı başını gözlerimin içine.

“Sakin!” dedi. “Ona sakın görünme ve kaçtığını belli etme!”

“Şayet buraya gelirse, içeriden ne sesi duyarsan duy, kıpırdamayacaksın. Sana bunun için yalvarıyorum. İstersen kölen, cariyen, metresin olurum!” dedi.

Müjgân'ı anlamıştım. Müjdat'ın beni öğrenmesi tam bir fecaat olurdu. Benim değil buraya gelip Müjgân'ı bulduğumu öğrenmesi, hastane duvarına tırmandığımı öğrense bile ihbar

edebilecek bir ürküntü içindeydi belki. Hatta ölmediğimi öğrense, hastaneye şikâyet edebilirdi “ölsün” diye! Bu ayarda bir anksiyete içindeyken aylardır benim yokluğumda bir saldırgan şizofreni korkusu yaratmıştı kafasında. Bürgün ortaya çıkacağım ve Müjgân’ı alacağım! İşte bu ispiyoncu, benim hürriyetimi ve en önemlisi Müjgân’a sahip olmamı, O’nunla konuşmamı, dertleşmemi engelleyen bir tehlikeydi. Ona görünmemek, ona duyurmamak, ona çaktırmamak gerekiyordu.

Müjgân’ın yalvardığı şey buydu!

O yalvarmasına yalvarıyordu da ben yarı yarıya zaten intikam için kaçmış değil miydim? Müjgân’ı görmek için mi, Müjdat’ı öldürmek için mi kaçtım?

Eğer onu bulup saldırmaya, intikam almaya, yarım bıraktığımı tamamlamaya kalkarsam, o hastaneden ömür billah çıkamayabilirdim. Artık kimseye izah edecek bir şeyim de kalmazdı. Eğer beni deli saymazlar da akıl sağlığı raporu verirlerse idama kadar yolu vardı bu ikili cinayet girişiminin. Belki de şanslıydım ki deli demişlerdi! Ya demeselerdi... Ölmem neyse de Müjgân, Müjdat’ın olurdu.

Ama ruhum bunu manalandırmakta zorlandı. Ayaklarıma kapanmış olan Müjgân’ın ilk kez temas eden elleri diz kapaklarımdaydı ve göz bebekleri de benimkilerin içine değmişti! Bu değiş, tanımsız bakışları kadar soğuk ve sessizdi.

Fakat ettiği “köle, cariye, metres” lafları O’nu da rahatsız etmişti besbelli ve pişmanlığı da okunmuştu yüzünden.

O bunu deyince, kollarından tutup ayağa kalkmasını işaret ettim.

“Söz mü?” dedi. Bu yalvarışı geri çevirecek olan ben miyim?

Belki Müjgân’ın bana bahsetmediği korkusu, Müjdat’ın beni vurması olabilirdi ki, büyük ihtimalle silahlıydı. Böyle bir

sahneyi ikinci kez kaldıracak gücü kalmamıştı Müjgân'ın. Yalvarışı bundandı yani.

Kendi evimin balkonunda kurşunlanmış olarak aşağıya düşme sahnem, O'nun körpe ruhuna ağır gelebilirdi.

Gecenin ilerleyen saatlerinde üstümü değiştirdim. Hastane pijamalarını ayırdım köşeye. Sobada su ısıtıp yıkandım. Üstüme de evden temiz bir şeyler giydim. Ve tüm bu süre zarfı boyunca, balkonda arkası dönük oturan Müjgân'ın gergin ve huzursuz tavırları gözümden hiç kaçmadı.

Sonra balkona, Müjgân'ın sandalyesinin yanına oturdum. Biz iki kişi olunca, iki sandalye bulunması ne de isabetliydi. Bir paket sigarayı susarak bitirdik.

Her birimiz, yüzünü görmediğimiz, adını duymadığımız, birini çok severek doğuyoruz. O kim? Bilmiyoruz... Hayatlarımız O'nun hangisi olduğunu aramakla geçiyor. Belki aynı zaman diliminde bile yaşamıyoruz. Ama kimimiz de buluyor O'nu. Tıpkı benim kendi kirpiğimi buluşum gibi.

Biz noktalı virgülle ayrıldık: Aramıza nokta konmayacak kadar yapışık, virgül konamayacak kadar da ayrıldık.

Uyuyakaldım.

Sabah eylül girmişti. Ve güz tamamen gelmişti. Mahmur gözlerimde karşık ağaçlar vardı. Yanımda Müjgân yoktu. Te-laşla girdim içeriye. Bana mükellef bir sofraya hazırlanmıştı. Huzursuzluğu da dinmişti. O da yedi güya. Ama kuş olsa daha çok yerd. Yeşil renk bir şurubu varmış. Doktor, hem iştah açsın hem de kilo aldırсын diye vermiş. Onu kullanıyormuş sabah akşam. Güya tok karna içecek ama tok karın pek uğramıyor O'na. Gündüz vakti yüzüne bakınca morlukları iyice fark ettim. Ama fark ettiğimi fark ettirmedim. Rencide olur diye düşündüm. Geceki hararetili konuşma bittiğinde sabah daha sakindik. Ama bende

garip bir korku-şüphe hâli tekrar peyda oldu. Sanki bu evin öz dokusunda vardı bu.

Balkondaki sandalyeye geçtim. Elinde iki ince belli çay ile yanıma geldi. Bardakların içinde birer kuru üzüm tanesi vardı. Oturduk. Susa konuşa akşamladık. Onun o eşsiz tınılı, buğulu, puslu sesini dinleyerek akşamladım. Neler anlattı neler. Aslında bir nevi tekrar girdiğimi hissettim cennete. Bu muydu cennet?

Aslında ilk kez tanıdım O'nu. Bazı aforizmalar üretmiş, özlü sözler... O bunları benimle paylaştı. Anlatım bozukluğundan ibaretti. Ben cümle yapılarını düzelttim. O da gülümsedi. Evet, gülümsedi. Ne de güzel saniyelerdi.

Bileğimdeki ipi çevirerek uzun göz temasları kurdum O'nunla. O konuştuğuca ben dinledim. Dinledikçe ipi çevirdim.

Ama ona değmek... Sahip olmak ama bir yandan da yabancısı olmak... Bu girift bilmeceyi ne onda çözecek kalp vardı, ne bende... O benim gibiydi ama değil gibiydi. Destek olan, sahip çıkan, duygudaşlık yapan, empati kuran, yanında olan, onun için ölebilen, onun için yaşayan, deliren ve ondan şifa bulabilen bir ben ile kibirli bir hain arasında tercih yapmak neden zor? Bunu anlamayı o kadar çok isterdim ki... Bunu doğrudan soracak gücüm de yoktu.

Hatırıma sürekli tımarhane geliyordu. Acaba ne yapıyorlardı bensiz? Bir deli eksik, yıkılmazdı ya...

Müjgân, ailesinden ilgi alâka görmemiş. Bilmem kaç tane kardeşin en küçüğüymüş. Demiş bu yalnızlık da neyin nesi? Anlamak istemiş o da benim gibi. Ve psikolog olmak istemiş. Müjdat nedense ona babasını hatırlatmış. Bir kere bile kızının başını okşamamış olan otoriter babasını hatırlatmış. Babası da ağalığa, beyliğe, otoriteye muhalif biriymiş. Vurmuşlar köyde bir zaman. İşte Müjgân da belki Müjdat'ta bunu görmüş. Ağzından kapitalizme başkaldırışı hiç düşürmeyen bir talebe reisi

onda derin izler bırakmış. Bu yoldaş da onun zayıf duygularına hitap ettikçe artmış bu sahipleniş. O artık onun yitik babasıymış! Bu kadarcık olsun kendini çözmüş ve her şeyin de farkındaymış Müjgân. Ama yine de kurtulamıyormuş bu sevdadan. Ve babasının da annesini devamlı dövüşü hatırlıymış. Bu sahneleri çocuk gözleriyle devamlı izleyerek büyümüş.

Bütün bu hatıraları anlatırken öyle güzel bir ses tonuyla anlatıyordu ki, konuyu kaçırıp sesle uyuşsam mı diye bir hayal içinde dinledim tüm gün. Sigarasını emanet tutuşu ve üflerken geçmişinin uçtuğunu hayal etmesi... Güldüğünde gözleri kısılması ama nadiren gülmesi... Kirpiklerinin ıslanması... Ve benim yalnızca bir mest oluş ile onu seyredişim... Müjgân, bir günlük dert anlatışı ile bile toparlanmıştı sanki. Sanki tenine kan yürümüştü. Gözleri ışıldamıştı bir günde. Deli bir psikologun bir günlük dinleyişi nasıl da diriltmişti onu.

“Varoluş sancın sürüyor mu?”

“Evet.”

Durduk yere acıyan can! Yaşamının acıtması! Tende kıymık! Damarlarda böbrek taşı! Göze kaçan çakıl taşı! İyileşmeye vakit bulamayan ağız yarası! Nefessiz kalış! Boğuluş! Bulantı ve bunaltı! Var olmanın dayanılmaz sancısı! Yaşamak, mide krampları! Yaşamak, yaşamayı başaramamak! Yaşamak, dünden biraz daha ölü olmak! Yaşamak, dünden daha ölü uyanmak!

“Anlıyorum seni.” dedi Müjgân. Şu dünyada varılabilinecek en yüksek zevk kulesi, sevdiğinizin sizi anlaması.

Serin bir akşam çökünce firarımın yirmi dördüncü saatine, kapıda bir baston tıklaması duyuldu. Bu baston sesi, beklenmeyen bir misafirden... Müjgân telaşla fırladı yerinden. Gitti geldi, izlerimi yok etti. Tekrar gelip yalvardı bana.

“Burada,” dedi. “Ölümüne bekleyeceksin!”

“İçeride,” dedi. “Bomba patlasa, gelmeyeceksin!”

“Burada,” dedi. “Bir ölüyle senin aranda,” dedi. “Nefes almak dışında bir fark kalmamalı.”

Sonra dizleri üzerine çöküp, gözlerini gözlerimin içine dikti. Bakışları bakışlarıma saldırıverdi. O’nu yalvarırken görmek, devasa buz kayalarını yararcasına tesir etti bana. Gözlerinin önünde paramparça oluvermiştim bile. Kapıdan gelen baston tıklatmaları şiddetlendikçe gözlerime bakışı da şiddetlendi. Ve bir süre kalıp, birden görünmez oluverdi.

Sırtıma bir parka getirdi. Yeterli miktarda sigara bıraktı. Balkon kapısını çekti. Perdeleri çekti. Son bir kez bakar diye düşündüm ama bakmadı.

Ben ellerimin titremesini engelleyemedim. Kalp atışlarımı engelleyemedim. Göz bebeklerimi engelleyemedim.

Boğuk bir konuşma sesi uzun süre devam etti. Bu lanet ses onunkiydi.

Girip, bir daha dünyada nefes alamamacasına boğsam gırtlığını... Boynundan oksijen geçmese bir daha... Bir serçe yavrusu gibi ellerimin arasında geberse de, avuçlarımdan içinden kabir azabına girse...

Sonra bir bağırarak, bir feryat başladı o hainden. “Fahişe!” diye bağırdı. Sonra bir şaplak sesi dağıldı gecenin karanlığına... Sonra iki, sonra üç...

Tüm uzuvlarım, sedef bir örtü gibi dağıldı sandalyenin üzerine. Serildim, kaldım... Tutmadı elim, tutmadı kolum, bacağım... Evrenin en melankolik piyano konçertosunu dinlemeye koyuldum.

Ve bir, ve iki, ve üç...

Bir kalp atışı gibi kesik kesik, havai fişek gibi patırtılı, güneşin doğup batması gibi ritimli, dalganın kıyıları vurması gibi devamlı bir şaplak sesi... Her seferinde Müjgân’dan küçük bir mırıltı, vuran canavardan bir hınç sesi!

Ve bir ve iki ve üç...

Dünya tarihinde hiçbir canlıya isabet etmemiş bir öfke nöbeti, benim ateşli ruhuma isabet etti! Yandı içim, kül oldu! Hiçbir kızgınlık daha çok olamazdı. Parmaklarım arasında can çekişen sigaranın tamamının kül kaldığını fark ettim. Sonra nefes almadığımı, boğulduğumu fark ettim. Bacaklarımdaki titremenin aşırılaştığını fark ettim. Müjgân'ın bana yalvarışını hayal ettim. Buna neden tahammül ettiğimi anlamaya çalıştım. Neden yaşadığımı anlamaya çalıştım.

Ve bir, ve iki, ve üç...

İntihar edilecekse tam zamanıydı. Sanki ben neden firar ettim? Orası mıydı tımarhane burası mı?

*Tokatların şakırtısı, bastonların tıkırtısı
İntikamsızlığın mide bulantısı
Dünyadan cehenneme açılan balkonlarda
Kabir azabına eş zilletin akıntısı
Ne kadar sevmeli ki dayanmalı yıldızlara
Damladıkça kan, bin kere ölmeye eş
Ve duvarlar fazla şeffaf
Ve hayatlar fazla uzun
Rüyaların uyanıklığı bulandırması kadarlar
Ve göz sulanması ve gazez ve buhran
Sonsuza dek mutsuz yaşadılar
Ve ölmek yasaklandı onlara
Mutsuz ülkelerin mutsuz kralları
Bitmeyen gecelerde bin bir gece masalları*

Bütün bir gücüyle, haşyet ve şehvetle bana abandı ve haykırdı gölgeler... Ah gölgeler... Onların bile zoruna gitmişti. Onları bile dehşete düşürmüştü. Hemen bir kapı kulpu uzakta, benim sevdiğim kadın, benim öğrendiğim yaratıktan gönüllü olarak dayak yiyor ve bana da durup bunu dinlemek düşüyor! Bu

günleri görmeden öleydim keşke. Keşke tımarhane damından ataydım kendimi. Çünkü sokaklarda inzibat vuraydı beni. Ne büyük bir işkence! Ne elektrik şoku, ne Haldol ilacı, ne zindan ve nezarethane, ne tımarhane koşuşları bundan daha işkenceli olamazdı. Tüm duyularıma aynı anda hücum eden dikenler, iğneler, tırmıklar, ateşli cımbızlar, demir balyozlar ve cehennem ve cinnetli kâbuslar... Hiçbir kâbus olamazdı bundan hazin! Hiçbir korku olamazdı bundan büyük!

Kimse kendinden daha fazla iğrenemezdi! Ah ne iğrenç, bu içinde yaşadığım sümüksü ruh ne iğrenç! İçeride durmaksızın dayak yiyordu sevdiğim ve ben öylece duruyordum.

Bir paket sigarada eridim tamamen. Genç çağımda ihtiyar oldum. Bir insan dimağının görüp görebileceği en büyük acıları gördüm.

Sonra zamanla dindi... O dindi ama ben dinmedim.

Ama keşfettim ki öfkenin en üst limitinden sonra tüm her şey boşalıyor ve dağılıyor. Geriye öfke duyma kabiliyeti olan bir yaratık kalmıyor. İşte tüm hayatımda ilk kez bu üst limite vardım.

Sesler devam etti. Birden kesildi bir ara. Uzun süre susuldu. Kapıya uzanamadım. Yayılan ezan uyutmuş beni.

Öğleye doğru açılan balkon kapısıyla uyandım.

Hiçbir söz söylemeden, o zarif şeffaflığıyla önümden geçip, yanımdaki balkon sandalyesine süzülürdü kâğıttan bir uçak gibi. Ve ikimiz, suskunca gündüzü izledik. Biz sustuk, sigaralarımız konuştu havada.

“Bayılmışım. Hastaneye gittik gece.”

“Ne?”

“Bir de çift baston değneğiyle taşımaya çalışırken merdivenlerden düşürmüştü.”

“Ne?”

“İyiyim.” dedi.

“Bir şeyin var mı?” dedim.

“Gebeyim.” dedi.

“Ne?”

“Hamileyim.” dedi. Sustuk.

*Bizdik titreyen geceleri
Korkular ve şüphelerden dayak yiyen bizdik
Baktık belki yıldızlara
Tozlu pencerelerimizden
Evet, belki umut ettik
Âşıklar dâhil üç kişiydik
Sevilmedik ama şiir yazdık, küfrettik ama boşluğa
Sevdik, delirdik, bölündük ve öldük hatta
Korkular ve şüpheler hariç
Âşıklar hariç hatta
Hepimiz toplam bir kişiydik*

7. BÖLÜM

DERİN DARBE

O, gündüz vakti bana ailesini anlattı.

Ben de tımarhaneyi anlattım gündüzleri.

Akşam çökünce, hemen hemen her akşam, o tahta tıkırtılarıyla, mabedimize girdi bastonlu şeytanımız. Kapılar kapandı, perdeler çekildi ve dayak seansı başladı. İki bastonuyla aynı anda dövüyordu hatta. Bazen de gelen sesler sevişmelerdendi. Tımarhanenin içiyle dışını tamamen karıştırmış bir deliydi balkonda bunları dinlemeye memur kişi. Tımarhane duvarlarındaki lüzumsuzluğu anlamıştı bu kişi. Balkon kapısının içerisi ve dışarısı nasıl birse, tımarhane duvarının içiyle dışı da birdi. Delilik her yerdedi. O duvarları aşılamaz kılmamalarını anlamıştı. Ama içinde doktor olmayan balkon ile içinde akıllı(!) olmayan tımarhane arasındaki farkı hiç anlamamıştı.

İsyan etme damarlarımın bir biçimde uyuduğunu ve tuhaf bir kayıtsızlık kimyasının tüm vücudumu kapladığını hissettim. Sanki ne yapsam çare değildi. Bir yanda, durmadan devam eden aynaların teşviki ile kelle kopartış, bir yanda yerlere serilmiş ıslak gözlü Müjgân'ın yalvarışları... Bu iki nefes kesici girdap, beni muazzam bir paradoksa, ömrümün çelişkisine sokuyordu. Yaşadığım gelgiti yaşayabilmiş bir insan olamazdı belki dünyada.

Şaşkın çıldırışlarla balkondan aşağıya intihar bakışlar atan ve o günkü öfke limitine göre yanına aldığı sigara paketini ayarlayan ve bütün bu hengâmeye katlanmakla mükellef bir deli... Akıllı davranmak zorunda bırakılan bir deli...

İmsak vakitlerini az geçince, İstanbul'da yankılandı sabah ağrıları. O sıra bitiyordu eziyetim. Doğulardan fışkıran şafakları siyaha boyamak gibi, çöllerde can çekişen balıkların usul şapırtısı...

Yeterdi artık!

Bu balkon eziyetleri sırasında Sezai Karakoç'un şiiri dönüyordu aklımda. Sanki niçin yazılmışsa...

*Çocuk düşerse ölür çünkü balkon
Ölümün cesur körfezidir evlerde
Yüzünde son gülümseme kaybolurken çocukların
Anneler anneler elleri balkonların demirinde*

*İçimde ve evlerde balkon
Bir tabut kadar yer tutar
Çamaşırlarınızı asarsınız hazır kefen
Şezlongunuza uzanır ölü*

*Gelecek zamanlarda
Ölüleri balkonlara gömecekler
İnsan rahat etmeyecek
Öldükten sonra da*

*Bana sormayın böyle nereye
Koşa koşa gidiyorum
Alnından öpmeye gidiyorum
Evleri balkonsuz yapan mimarların*

Şiddetin, kayıtsızlığın, hıncın, öfkenin ve aşkın en fazlasını yaşadım gün ve gece. Gün ve gece kan revandım. Kâbuslar gördüm hiç aralıksız. Ve üzerinde konuşulmayan şeyler şiştikçe

ben psikotik oldum, depresif oldum, melankolik oldum ve deli oldum.

İşte o eylül akşamları ben gerçekten şizofreni odum.

Artık fısıltıya da içimden fıskırarak seslere de ihtiyacım kalmadı. Dünyanın orijinali yeterince çıldırtıcıydı. Onların fısıltısı sahiden de fısıltıydı, cehennemin kulak patlatıcı anırmasının yanında.

Bastonlardan birisini kırıp, o yarattığın kasıklarından başına kadar geçirdiğim fanteziler canlanıyordu gözümde.

Bazen balkon demirlerini ısıırıyordum, yumruklarımı sıkıyordum parmaklarımı kırarcasına. Tırnaklarım, parmak izlerimde derin vadiler açıyordu kıpkırmızı. Kalbim duruyor, cecetleşıyordum. Ölüyordum bazen ve birkaç defa diriliyordum. Olabileceğim kadar şizofreni oluyordum, sağlıklıyı oynuyordum, makullük yapıyordum, aklımı uyuşturuyordum ama hepsi de nafileydi...

İş bitirilir, kurban yanıma geldiğinde, bazen beni öfkeden bayılmış buluyordu. Kimin burnu kanıyorsa ona pansuman yapılırdı. Onun kaşı açılırdı, benim burnum kanardı genelde. O da belki bazen içeride bayılmış oluyordu. Sabah ezanı ayılıınca enkazı topluyorduk kan revan.

Bir iki kelam etmek isteyince de bir trilyon kelime minik dudak boşluğuma dolup sıkışıyordu. Kalabalıktan bir tanesi bile çıkamaz oluyordu sigara dumanından başka.

“Normalde bu kadar değildir.” gibi olmadık teselliler Müjgân’ın ağzından kusuluyordu. Hiçbir şey olmamacasına sabaha kadar susarak konuşmuş oluyorduk sonra.

İnsanlar dünyaya, hamile bir kadının her akşam dayak yediğini dinlemek için gelmemeli.

Hayatta acılardan kaçamazsın. Yapabileceğin tek şey, çekeceğin acının türünü seçmek. Hepsi bu. Benim seçmek için can attığım acı türü bu muydu?

Ben olmasında arıza olan kişi, kendini onarana kadar biz olmaya ara vermelidir. Bence ben henüz ben değildim ve biz olmaya muktedir hiç değildim!

Bu işitsel eziyetin on günlük dinleyicisi olduktan ve artık mecalim kalmadığını anladıktan sonra ne yapsam diye düşündüm.

*Ağır yanık bir sevdanın hafif yaralı üçlüsü...
Üç mazlum, üç ihtiras, üç maşuk ve üç âşık
Kalbiyle koku alan üç tapınak tütsüsü
Ölmek için doğarız bizler
Çiçekler gibi solmak için açan
Rengimize boyandık; tinerden ve buhurdanız
Ezilirsek topuklarla
Tekrardan doğarız
Mezarımıza gelseniz, üç ihlas okunmaz bize
Anlayamaz bizi kalpler, katranla kirlenmemiş
Rüyaların kumaşı neyden kesilmişse şayet
Bizim gerçeklerimiz de o kumaştan dikili
Hem hodbin, çok kesif, pek mahmur ve put gibi
Üç doğduk üç ölürüz,
Çıkmaz bizden
İkili*

Düşünceler döndü durdu, yuvarlandı ve kıvrandı... Yandı, tüttü, buharlandı ve bulandı. Kafatasımın içinde artık beyin diye bir çorba kaldı. Ve nihayet iflas... İlk kez evden çıktım. Ankesöre gidecektim...

Suratındaki dayak izleri ve aşırı zayıflığıyla, O'na ilk vurduğum günkü kadın değildi artık. Bir zombiye benziyordu ama

her nasılsa aşkım merhamete dönmüştü. Gözlerim de onun demesi üzerine karın bölgesine kayıyordu istemsiz. Belki de hayalim orada bir şişkinlik yaratıyordu, bilmiyorum. İnkâr mekanizmasını kullandığımı fark ettim, yoksa beynim pıhtı atacaktı. Gerçekleri kabul etmek fazlasıyla ağır geliyordu bana. Gerçeklerden kaçmaktan başka bir şey bulamadım. Gerçekler, kalbimdeki kaplara büyük geliyordu. Hakikat sığmıyordu içime. Gözlerimi yumacaktım bu şecaate. Yoksa sahiden çıldıracaktım ki çıldırdığım yere geri dönesim gelmeye başlamıştı.

Ben evden çıkarken de Müjgân'ın gözünde çalışılmamış bir yalvarış mimiği vardı. Gözleri nasıl da kaçışkandı. Sandı, gelmeyeceğim bir daha. Artık dayanamayacağımı kendisi de anlamıştı ama. Kocasını uğurlar gibi baktı peşimden kapı açık. Adı konmamış bu bulanık ilişkiyi o da anlamıyordu belli. Ben O'nun nesiydim, akşam dayakçısı O'nun nesiydi? Hangimiz O'nun neresindeydik? O belki bende merhameti ve insancılığı görüyor ve bir sonraki akşamına kadar gücünü topluyordu. Belki de sayemde ölmüyor, sayemde delirmiyordu. Bense yine O'nun yüzünden ikinci kez delirecektim.

O'nun da psikoloji okuması bir anlam taşımamıştı. Bu garip, çirkin ilişkimiz nasıl bir hâl alacaktı? Ad, isim, tanım koymak imkânsızlaştıkça, öylece, isim koymadan yaşamaya başlamıştık. Ama artık aynalara bakmaktan iyice iğrenecek hâle geldiğimde, beynimin içerisi en büyük tımarhane olmuştu.

İnsanın kendisinden tiksinererek bir parazit gibi yaşaması ne büyük solucanlık diye düşündüm. Şu dünya hayatında çıldırmamak zor iş!

Sonra garip bir hürriyet hissiyle sivil hayat... Sonra jeton alış, ankesöre yürüyüş, sarı telefon rehberini karıştırtış ve tımarhane numarası... Sonrası Pertev...

“Alo, benim.”

“Kim?”

“Ben.”

“Mektup eline ulaştı mı?”

“Hayır.”

“Vallahi çok tevafuk oldu öyleyse araman...”

“Neden ki?”

“Acilen gelmen iktiza ediyor.”

“Neden?”

“Kimse anlamadı kaçtığını. İdare ettik burada...”

“Ee?”

“Sana ulaşmaya çalıştım ama nasıl bulacağımı bilemedim. Okulundan adresini öğrendim. Sonra mektup yazdım. Bugün de aramasan adresine gelecektim akşam.”

“Neden?”

“Senin taburcu olma tarihin gelmiş. Bu Cuma hastanede son günün... Tedavin tamamlandı görünüyor. En geç yarın sabah erkenden burada olmazsan, firar görünürsün. Bir kere firar göründükten sonra, sonradan fişlenmiş olarak gelmen çok büyük sıkıntı. Gece gel, taburcunu ol, sonra özgürsün sabah. Bu arada, dikkat et. Sakın yakalanma. Duvarın aynı yerinden atla. Mümkünse sabaha karşı...”

“Tamam.”

“Nasılsın, iyi misin?”

Cevap vermeden jeton doldu. Yarı hür yarı esir bir şekilde, eve kadar yürüdüm tekrar. Kapıda beni karşılaması içimi cız ettirdi ama belli etmedim.

Bir torba... İçine, bizzat Müjgân'ın elleri tarafından yıkanmış bulunan deli pijamaları... Ve sivil kıyafetlerime son kez baktım aynada. Yüzüme değil ama... Ona baksam gene talimat gelirdi.

Sonra elime sigaramı alıp balkona geçtim. İçimden yalvardım yanıma gelsin diye. Geldi. Kayıtsızca konuştum:

“Yarın hürüm.”

“Anlamadım?”

“Hastaneye sırf taburcu olmak için gidiyorum.”

“Firar ettiğin bilinmiş mi?”

“Hayır.”

“Sonra ne yapacaksın?”

“Belki bir gece hastanedeyim. Sonra geleceğim.”

Uzunca susup, artık kaç gecedir içimi tırmıklayan soruyu da sormak zorunda kaldım.

“Peki, ben ne zamana kadar ölü taklidi yapacağım?”

“Bana sorma, bilmiyorum.”

“Yarın söyleriz artık.”

“Hayır, asla! Başına bir zarar zeval gelsin istemiyorum. Ortalık belki birkaç ay durulmalı. Ondan sonra bakılır, konuşulur. Bilmiyorum. Ama memleket şu haldeyken, herkes kim vurduya giderken, hazır ölmüşken dirilme tekrar. En azından bir süre... Sana yalvarırım bilenme Müjdat’a da. Söz, çözülecek bu durum. Ben konuşacağım. Ama biraz sabretmeliyiz. Çok gergin Müjdat da bu sıralar. Her şey bundan aslında... Bilirsin böyle birisi değildir. Şiddete filan karşıdır aslında. Her şey sosyal faşistler yüzünden. Müjdat’ın başında bir sürü dert var, polis arıyormuş. Ama lütfen sen fevrî bir şey yapma yine. Sabret, konuşuruz, düşünürüz...”

“Ben katlanamıyorum ama!”

“Sürekli kendine yalvartmak mı niyetin! O da çok sıkıntıda inan. Biz çözeriz ama sen müdahil olursan her şey karışır.”

“Peki, asıl soruna gelelim.”

“Ne?”

“Bu karnındaki doğacak mı?”

“Ne?”

“Karnındakini diyorum, doğuracak mısın?”

“Yeter artık sus!”

“Açsın, uyumuyorsun, su içmiyorsun ve durmadan dayak yiyorsun. Sürekli kan ve kilo kaybediyorsun. Bütün bunlar devam ederse bu çocuk ölecek!”

“Kes!”

Bir türlü ölemeyen bir ölümle yaşırdık

Ruhlarımız ölse

Üstünü biz tamamlardık

Doğmayanlara gelince

Kendi öldüğümüze sayardık

Başka konuşmadım. Akşamladım düşünerek. O da sustu akşama dek. Sonra o serin eylül akşamı, vedalaştık temas etmeden. Elimde pijama torbamla çıktım. Ama vakitli çıktım ki yavaş yürüyebileyim. Sokağa çıkma yaşağı gelmemişti ki yol-daydım.

“Garip bir vedalaşma...” diye düşündüm yolda. Aslında ilk ayrılışımız değildi ki, topu topu bir akşam ayrılacaktık. Yine de buruldum. Yine öfkeliydim ama O’na.

Hastanede duvarından sivil kıyafetlerle tırmandım. Atladım. Bu işte de pek mahirdim.

Bankımızın önünde kıyafetlerimi değiştirdim. Sivil kıyafetleri tekrar poşete koydum. Bankın yanına sakladım. Koğuşuma yöneldim. Kapılar kilitli olduğundan, çatıya tırmanıp girdim.

İçeri girer girmez de koku tekrar eziyete başladı. Koğuşa girince de insan yanığı kokusu hâlâ burnumdaydı. Ama yine de çok etkilenmedim. Bunun nedeni olarak önce, Müjgân ile yaşadıklarımın şiddetini gördüm. Belki dedim, o balkon san-

dalyesinde geçirdiğim on günlük cehennem işkencesi öyle derindi ki tımarhane, tatil gibi geliyordu. Ama sonra düşündüm... İnsanı korkutan şey belirsizlikmiş meğer. Yarın taburcu olacağımı bildiğim için, iğrençliğinin ve korkutuculuğunun çoğunu yitirmişti bu tımarhane. Ne zaman sona ereceğini bildiğimiz acılar, acıtıcılığını yitirir, çünkü teselli kazanır. Belirsiz bitimler en kötüsüdür.

Pek uyuyamadım. Gözüm, tavandaki yazıda sabahladım. Aslında hep tavana da bakmadım, döndüm sürekli. Ranzanın altında yatan adamı her göremeyişimde de ölümü düşündüm. Yattığı yerde izi kalmış. Her yer tozlanmış ama onun hep yattığı yer temiz kalmış. Demek ki yalnızca var olan şeyler lazım gelmiyormuş yokluğu hatırlamak için. Yok olan şeyler, yokluğu daha bir cömert anlatıyormuş. Gözlerimi yumup yok olmayı hayal ettim. Varlığım nefret etti bu yokluktan. Ben de ölümü düşünüp rahatladım. Ölüm de bir varoluş şekliydi.

Düşündüm... İçeridekiler, dışarıdakilerden az daha dayanaksız; hepsi bu... Dayanamayanları içeri alıyorlar işte... Kopuk bir sigorta telinden hariç kalan kısım bir...

Güneş, yavaşça tımarhanenin tozlu penceresinden süzülme ve nemli koğuş havasında huzmeler çizmeye başladı. Bu güneş ne kadar da güzeldi. Bu doğuş ne güzeldi. Pespembe ışıklar, odanın kirli duvarlarını okşadı. Uyuyan veya uyuyamayan deliler üzerinden sessizce kaydı gün doğumu. Uykulu hissetmiyordum kendimi. Öylece odayı tarıyordu gözlerim. Bir saniye dalar gibi olmuşum.

Dürtüş... Bu kim? Pertev elbette. Gülümseyerek uyandırdı beni. Ben de gülümsedim. Ki bu gülümseyişim, sanırım bir buçuk yılda ilk gülümseyişimdi. Yüzüm zorlandı bu mimiği yaparken.

“Allah eşiği kaybettirir, sonra da geri buldururmuş.” dedi Pertev. Ben anladım tabi espriyi. “Hiç yoktan gir tımarhaneye, sonra çık tekrar... Al sana sevinç...”

Birçok şey var ki şu hayatta, şayet var olmazlarsa üzülrüz, fakat var olmaya devam ettikleri sürece var olduklarını fark etmeyiz.

Derler ki mesela köpekler, hareket hâlinde olmayan şeyleri iyi görmezlermiş. Özellikle geceleri... Yani sabit, öylece duran nesneler yok hükmünde onlarca. İnsan bakışı da hayat açısından öyle bir nevi... Nasıl mı? Şimdi hayatımızda zaten sahip olduğumuz ya da zaten sahip olmadığımız şeyleri oldukça zor fark ederiz. Aslında etmeyiz. Düşünme, farkındalık, bilinç, şuur... Bunları kullanmazsak etmeyiz fark. Yani sağlık mesela... İlle hareket etmeli gözlerimize takılması için. Ölmeli ki yaşadığını fark edelim insanların. Ya da gitmeli hürriyet, hâlihazırda esir olmadığımızı fark edelim. Hayatımız bir şey değişmeden öylece değişikliksiz sürüp devam etse görmeyiz bir şey. Bir nevi körlüktür bu. Aslında ara sıra bir şeylerin hareket etmesi, bizde hüzün, mutluluk gibi duygu hareketlerine de sebep oluyor. Yoksa kayıtsızlık her yanımızı sarardı belki.

Ama gözümüzü diktığımız şeye varamamayı mutsuzlukla eş görürsek, mutsuzluktan çıkamıyoruz. Çünkü hedeflerimiz hep yükseliyor, tatmin yok. Önce Müjgân'ı elde etmekten şimdi yalnızca bir tımarhaneden taburcu olmayı hayal ediyorum. Asgari hürriyet haklarımı hayal ediyorum. Ne acınası...

Pertev, "Sen yokken ayıran da olmadı; Nietzsche ('niçin' diye okudu) ile fena kapıştık. O gün tutturmuş, müziği diyor, duymayan deli midir mi diyor, dans etmez mi diyor ses çıkmazsa... Nesi... Hani deli olmasa, yanlış anlama, patlatacaktım bir tane. Resmen bana deli diyor!" dedi.

"Delirmiş resmen!" dedim.

Bir buçuk yıl aradan sonra ikinci gülümseyişim oldu. "Her şey böyle gülümsetse artık!" diye geçirdim içimden. Demek ki hayatta gülümsetecek şeyler olabiliyor. Sonra da gülümsemem gerektiğine kadar verdim.

Diğer hastalarla beraber kahvaltıya geçirildik. Metal tabaklarımızla sıraya girdik. Tabaklarımıza, metal kazanlardan ekmekli çaylar dolduruldu. Masalarımıza yerleştik. Masalar-daki metal sürahilerden, metal tadındaki sularımızı bardaklara doldurduk, içtik. İlaç kokulu ve deterjan izli masalara farklı bir farkındalık ile bakındım. İnsanların yüzlerindeki ümitsizliği ve durdurulmuş hayatlarını inceledim. Sohketsiz deli masala-rı... Kahvaltısı biten ve yarı deli olanların metal tabak ve metal kaşıklarını götürüşlerini izledim. Duvardaki saate gözüm iliş-ti. Yedi küsurdu. Tabağı biten duman yaktı, dumanı biten ilaca gitti. Tam deli olanlar ise onbaşı denetimi altında hareket edi-yorlardı.

Pertev, karşımdaki sandalyeye oturdu.

‘Aradım. Firdevs’e resti çektim. Son kez ‘Ya benimle tüm bu meseleleri konuş ya da artık yüzümü göremezsin!’ dedim. ‘Tamam.’ dedi önce. Sonrasında düzeltmemiz gereken arızaları madde madde sıraladığım bir kâğıt ile kapısında bittim. Birinci sıkıntımız, ‘Kocana Allah ömür versin, ben onunla da yaşarım.’ dedim. İkinci sıkıntımız, ‘Bu eve tıkmayalım, artık hatıraların-la vedalaş!’ dedim. Üçüncüsü de, ‘Artık evlere gündelikçi olarak gitmeni istemiyorum.’ dedim. Nefret etti benden. Hiç konuları konuşamadık ki... Tuttu, vay efendim neden maddeler varmış da biz maddelerden mi ibaretiz de filan feşmekân... Çıldırıttı beni. Dayanamadım, bir tane tokat vurdum...”

Vurmaktan söz edince uyarıldığımı hissettim. Omuzlarım kalkıp indi ansızın. Pertev de onu böyle ciddi dinlememden ce-saret alarak koyulaştırdı mevzuyu.

“O da ‘Defol!’ diye bağırdı işte. Sanırım bu son görüşme-mizdi ama içim içimi yiyor. Kaç gündür uyku uyumadım. Gece gizlice kapısına gidip ‘sevgin bu kadarmış meğer’ yazılı bir kâğıt bıraktım. Yeter artık, bıktım bu işten. Ha bir de o gün diyor ki neymiş, benim yarın bir kurşunla işim bitermiş! Bak bak, lafa

bak! İnsan onur duyar... Kocakarı gibi yatakta mı ölüyoruz? Şehit oluyoruz. Neyse sen ne yaptın? Neydi adı Müjde miydi? Konuştu mu son kez?”

“Son” deyince de ikinci kez uyarıldım. Boğazıma da çaylı ekmek kaçtı, öksürmeye başladım. Sırtıma vurdular.

“Ne sonu? Yok canım ne münasebet! Sonu monu yok işte. İşte bana varacak okul bitince. Çok özlemiş beni, sarıldık. Tımarhanenin de iftira olduğunu biliyor. Annesine beni anlatmış. Tımarhane çıkışında istemeye gideceğim. Hatta bir de müjde kardeşime: Baba oluyorum!”

“Öyle mi?” dedi ve kafasından ayları hesap yapmaya başladı.

“Yani kesin olurum.” diye toparlamaya çalıştım.

“Herif?”

“Bırakmış o herifi. Ben de gittim güzel bir kalayladım. Bir de yumruk çaktım ki görme beni.”

“İşte yeter. Gidip üçüncü gözünü açayım.”

Üçüncü kez uyarıldım. Bu sefer de kaşık sertçe tabağıma çarptı. Nedense hiç fena bir fikir gibi gelmedi bu bana.

“Yok yok, sıkıntı yok. Gitmiş herif, ayrılmışlar. Kız anlamış hatasını, özür diliyor benden. Baktım mahcup oluyor, affettim. Yeminle, ayaklarıma kapandı. Bir de bu firarım çok hoşuna gitmiş.”

“Öyle mi?”

Kendime acıdım gene. Camus’nün, “Haklı olma ihtiyacı sıradan insanlara özgüdür.” sözü çınladı kafamda. Fazla okumuş olmak da yük biz günahkârlara!

Suçluluk psikolojisinden sıyrılmak adına, sansürleyerek bile olsa başımıza gelenleri anlatmak isteriz. Yalan beyan da hiç rahatlatmıyormuş.

“Tabi tabi... Sıkıntı yok. Şuradan bir çıkayım, tüm dertlerim bitecek. Aslında biraz moralsiz geldim dün. Üstelik gece de uyuyamadım. Tam dalmıştım, tünedin tepemde. Benim yegâne meselem hürriyet! Bir kurtulayım, her şey farklı olacak, gör...”

“Peki şifa buldun mu? Şizofrenin geçti mi?”

“Tam değildim zaten. Biz bunları derslerde de hep görüyoruz, dönemsel şizofreniler var. İnsan bazı travmalardan sonra bazı belirtiler gösterebiliyor. Akut deniyor.”

“Sesler devam mı?”

“Yani devam ama biraz sessizler bu sıra. Bazen artıyor yani elim ayağım bağlı olunca, her şey üstüme geldiğinde filan işte. Adamı delirtiyorlar.”

Uzundur susmakta olan Nietzsche söze girdi:

“Zordur insanlarla yaşamak, çünkü susmak zordur!”

Pertev de atıldı, “Git hayvanlarla yaşa birader. Hayvan mıyız biz!”

“İnsanlar arasında olmak, hayvanlar arasında olmaktan daha tehlikelidir.” dedi Nietzsche.

“Hayvan oğlu deli!” dedi Pertev.

Ben yine sinirlenip bahsi değiştirdim. Ben gidince ne yapacaklar diye düşünmeden edemedim. Aralarını da bulamadım. Bu kadar eğitimden, okumalardan sonra, aklıma “deliyle deli olma” dışında bir söz gelmemesi ne tuhaf!

“Deliyle deli olma!”

Birazdan seslendiler. Taburcu olacakların isimlerini okudular. Toplandı herkes.

“İnsanlar ışığın çevresinde toplanırlar. Daha iyi görmek için değil, daha iyi parıldamak için.” dedi Nietzsche.

Allahtan Pertev duymadı.

Bizi bir odaya aldılar, imza, mühür, helalleşme... Doktorlardan birisi geldi, ayaküstü birkaç soru sordu. Tamamen formaliteydi. Sonra bizi dış nizamiyeye aldılar. Burada hem ziyaretçiler olurdu, hem kantin gibi iş yapardı. Yepyeni bir televizyon alıp koymuşlardı. Tüm onbaşılar da boş vakitlerinde burada televizyon izlemeye gelirdi ve hatta doktorlar da... Hatta hasta ziyaretine gelenler de hastalarla muhabbeti bırakıp televizyon karşısında mest olurlardı. Ben de ilk televizyonumu amcamların ziyaretinde, burada görmüştüm. Görüntü ve ses veren garip bir kutucuk... Henüz radyoya alışmamış bir ülkenin ileri teknolojisi televizyon... “O insanlar bu kutuya nasıl sığıyor veya bizi görüyorlar mı?” gibi sorular herkesin kafasını kurcalayan şeylerdi...

Gözüm, dışarıda bekleyen akraba kalabalığına ilişti. Ve aralarında Müjgân’a tabi... Gelmiş, benim taburcuma o da gelmiş. Korkunç bir sevinç kapladı içimi. Ve heyecan tabi... Cama tıklattım, seslendim ama duymadı. Çevreye bakınıyordu sürekli. Öteki ailelerden sohbet meraklısı olanlar konu açıyorlar, Müjgân’ın da dikkati dağılıyordu. Sonra tekrar gözleri beni arıyordu. Bu an hiç silinmemecesine kazındı zihnime. Benim bir bekleyenim var.

Oh be...

“Sizin deliniz neyden düştü?”

“Şizofreni. Sizin?”

“Bipolar. Allah kurtarsın.”

Böyle bir sohbet hayal ettim dışarıdakiler arasında.

Bize burada ince belli çay ikram ettiler. Ve birer sigara... Taburcu olacakların sayısı on beş filan... Cuma günleri taburcu günü imiş... Taburcu olacaklar ve onbaşılar dışında yine de bir olağan üstü trafik gözleniyordu. Sonra herkesin hipnotizmasında birden bir artış gözlemlendi. Televizyona dönüp baktım.

Kenan Evren diye bir adam upuzun bir metnin içinde şunları da söyledi:

“Aziz Yurttaşlarım;

Bir defa daha belirtiyorum ki; Silahlı Kuvvetler, aziz Türk milletin hakkı olan refah ve mutluluğu, vatan ve milletin bütünlüğü ve gittikçe etkisi (azalmaya) azaltılmaya çalışılan Atatürk ilkelerine yeniden güç ve işlerlik kazandırmak, kendi kendini kontrol edemeyen demokrasiyi sağlam temeller üzerine oturtmak, kaybolan devlet otoritesini yeniden tesis etmek için yönetime el koymak zorunda kalmıştır.

Komutan, subay, astsubay ve erler olarak hepimiz vatan ve milletin refah ve mutluluğu uğruna her şeyimizi, bu arada hayatımızı dahi seve seve feda etmeye hazırız. Memlekette her zaman bulunabilen ve özellikle son zamanlarda çoğalan kötü niyetli birçok kişi ve kuruluşlar sizlere yalanlar düzerek, bunun aksini söyleyebilecekler ve menfi propagandalara başvurabileceklerdir. Bunlara asla inanmayınız. Bütün uygulamalar, milletin gözü önünde yapılacaktır.”

Herkes mırıldanmaya başladı. Bir uğultudur aldı kantini. Herkes herkese bir şeyler sorar oldu. Evren’in konuşması uzadıkça insanların yorumları da arttı. Ve birisi yüksek sesle bağırdı:

“Taburcular durdurulmuş. Tımarhane çıkışları ertelenmiş. Bütün hastalar müşahede altında kalmaya devam edecek!”

Beynimden vurulmuşa dönmüş bir hâlde uğultu furyasına ben de katıldım.

“Ne oluyor? Bu ne saçmalıktır?”

Herkes boşluğa bu soruları sorarken, bir askeri araç göründü pencereden. İçinden askerler indi ve güvenlikle konuştu. Önce, kapı önünde hastaların çıkışlarını bekleyen aileler savuşturuldu. Kısa bir tartışma da yaşandı. O sırada, Müjgân ile bir

kere göz göze gelemeyen, gitmeye başladı. Bir kerecik... İstedim ki yarım bakışla bakışalım son bir kez... Cama vurdum, içeriden seslendim ve hatta içimden... İçimden bile bağırdım. Duymadı, görmedi. Son kez gözleri aradı beni ve asker iteklemeleri eşliğinde, geldiği gibi gitti. Gözden kayboldu.

Bir süre sonra başhekim dışarı çıktı. Ayakta konuştular. Sonra anladık ki buradan sorumlu sıkıyönetim komutanı olmuş. Dışarıda ne konuşulsa hemen içeriye taşınıyordu. Ve televizyonda konuşma başa sarıp sarıp devam ediyordu. Anarşi de anarşi... Komutan sağa sola talimatlar vermeye başladı. Binbaşı bilmem kim... Burası bir hastane sonuçta, ne ilgisi olabilir ki diye düşündük... Birazdan tüm taburcu sırası bekleyenler koğuşlara gönderildi. Koğuşta daraldık. Bahçeye çıktık. Sonra bahçede bir garip bekleşme başladı. Olağanüstü hâllerde delillerin normal tepkiler verebildiğini kendi gözümle gördüm. Herkes darbe hakkında konuşmaya başladı.

Darbe aşağı, darbe yukarı...

İşin rengi bir hafta içinde çıkmaya başladı.

Duvarların üzerine boylu boyunca jiletli fens teli takıldı. Firar alarm sistemi için bir megafon montajlandı. Gece ışıklandırması güçlendirildi. Ortalıktaki asker adedi arttırıldı. Biz, bugün yarın taburcu diye günleri geçirmeye başladık. İlaç, tedavi vs. hiçbir müdahale yoktu bize ama gönderilmiyorduk da. Yani garip bir bekleyiş... Sonu olmayan bekleyişlerden de iyiden iyiyeye sıkıldığımı fark ettim.

Askerler koridorlara bazı yazıları asmaya başladılar. Bunlardı okuyup, aklımızı başımıza mı alacağız?

“Aynı şeyi yapıp farklı netice beklemek ahmaklıktır!// Einstein”

Efenim, olur mu öyle şey! Asıl aynı şeyi yapıp, aynı şeyi beklemek ahmaklıktır! Hayat ne zaman bu kadar mantikî olmuş? Hep şaşırtmakla meşgul... Ne determinist adam şu Einstein.

“Bugün, hayatımın geriye kalan kısmının ilk günü/Goethe”

Yazıyor ama neden “bundan evvelki kısmının son günüdür” demiyor? Kepaze geçen bir hayatta bir gün her şeyin son bulacağını bileyim ki moral alayım. Onu yazacaklarına Goethe’nin asıl şu sözünü yazsalarmış:

“Bazen ‘gezegenimiz evrenin tımarhanesi mi’ diye düşünmeden edemiyorum.”

Darbeden sonra birdenbire tüm psikotikler yön değiştirdi. Normalde Peygamber veya Allah olanlar artık darbe delisi Kenan Evren’in kendisi, oğlu, danışmanı, arkadaşı oluverdi. Deliler de adapte oldu darbeye yani. Deli darbesi...

İçeride inleyen bir hamilenin yediği dayığı beklemek, tımarhaneden çıkmayı beklemek, nezarethaneden çıkmayı beklemek, ilaçların tesirinin bitmesini beklemek, Müjgân’ın vadedtiği dirilme zamanının gelmesini beklemek, Müjgân’ın beni sevmeye başlamasını beklemek, iyileşmeyi beklemek, darbenin bitmesini beklemek... Beklemek de beklemek... Hayat ne çok bekleme arasında geçiyor. Hiç de öyle düz bir ilerleyiştten söz edilemiyor.

Bir hafta geçmişti geçmemişti... Herkesin herkese sorular sorduğu ve hasta alımının günden güne arttığı bir dönemde, Pertev berbat bir konuşma yaptı bize bankta.

Bir sigarayı söndürmeden ötekini yakarak, endişeli tavırlarla, çevreyi inceleyerek ve göz teması kurmadan anlattı.

“İşkencehanelere akın var. Emniyetin bodrumu dolmuş. Tüm nezarethaneler tam kapasite çalışıyor. İdamlar dönemi açıldı, hayırlı olsun. Anarşi sokaklarda bitti, başka yerde başladı. Buraya da her gün iki üç kişi getiriliyor. Artık burası bir akıl hastanesi değil, tecrit yeri. Emniyete sığmayan gariban sağcı solcular, buralara doluşturulacak. Başhekim, tam Evren’in kafasından... Sen adama bir kere deli dedikten sonra ona her

şeyi yapma hürriyetin var. İstersen zevk olsun diye işkence et, hesap soracak kimse yok. Verdiğin hiçbir ilaç işkence olarak görülmez. Denetim filan zaten yoktu, bundan sonra hiç olmaz. Lobotomiye başlamışlar onuncu koğuştta. Dışarıda öttüremediklerini, susturamadıklarını buralara tıkacaklar. Mahpus adam etmezse, tımarhane eder. Kadınlar koğuşunda kürtaj başlamış, kısırlaştırma başlamış. Varın gerisini siz düşünün. Elektroşok cihazları getirildi yeni. Hamamlardan üçü koğuşa dönüştürülüyor. Bunlar niye sizce? Artık size Allah kolaylık versin. Çok sıkıntılı günler bekliyor. Hem memleketi hem burayı... Kasalarla ilaçlar getiriliyor. Dün taşı taşı bitiremediler. Ek binalar yapılıyor yan tarafa. Gerçek hastalar, şifa bekleyenler artık kessin ümidi. Türkiye'nin en kapsamlı işkencehanesi burası. Darbenin arka bahçesi..."

Bunlar, Pertev'in kendi endişeleri miydi yoksa aslı var mıydı? Gerçekten de yeni hastalar geliyordu. Yeni koğuşlar açılıyordu. Azalan hamam sayısı yüzünden bizi yıkamayı iki üç haftaya seyreltiltiler. Tedavi filan gibi kelimeler hiç anılmaz oldu ve hasta yerine mahkûm denmeye başlandı. Herkeste bir korku hâli başladı. Acaba hangimize ne zaman ne yapılacaktı? Hatta deniyor ki, o yılki tüm mezun hemşireler bizim hastaneye tayin olmuş ülkedeki. Bahçede askerler gezmeye başladı. Yeni doktorlar getirildi. Onbaşı sayıları arttırıldı. Bunların yönetime yakın olanlarıyla, asi olanları arasında bir çekişme başladı.

İsyân ruhu içinde olan veya sesi çok çıkanları adam etmek bir haftalık şoka bakıyordu. Sonra adını söyleyemeyen, imzasını atamayan, bitkisel değilse de hayvansal yaşama dönüştürülen zavallılar yaratılıyordu. Çaylı ekmek istihkakımız azaldı. Bir tabak çayın içinde iki lokma ekmek ya oluyordu ya olmuyordu.

Pertev'in dudağından hiç takılmadan çıkan o "lobotomi" kelimesini de bilen azdı elbette. Bu şu demek: Psikiyatrinin ilk yıllarında, yani yüz sene önce icat edilmiş bir sözüm ona tedavi

yöntemi. En kaba anlatımla hastanın göz çukurundan, buz kırıcağına benzer bir ameliyat aletiyle girilir ve beynin ön lobu uyandırılır. Yani aslında hasar verilir. Ve hasta, o taşkınlık yapan hasta, aşırı bir sakinliğe girer. Yani elektroşoktan beterdir. Çünkü lobotomi yapılmış bir hasta, artık geri dönülmez olarak şuurunu, zekâsını, bilincini kaybeder. Tamamı değilse de çoğunu. Odaanın bir köşesinde günün yirmi dört saatini bir noktaya bakarak geçiren ve ağzındaki salıyı silemeyen bir canlıya dönüşür. Ne ölür, ne yaşar. Ama artık tanımlara göre “deli” değildir yani tedavisi başarılıdır! En acı tarafı da budur.

Amerikan Başkanı Kennedy’nin kız kardeşi Rosemary Kennedy, Avrupada bir sokak serserisinden hamile kalınca, hastaneye yatırılıyor ve arkasından lobotomi yaptırılıyor. Kızın sonu hastanede ölüm...

Zaman içerisinde, tıpkı benim bir zamanlar ucundan kurtardığım gibi zindan işkencesinden çıkmış insanlar getirilir oldu. Tırnakları sökülmüş, dayak yemiş... Bunlar da buradaki muameleye bir hafta içinde adapte oluyorlardı ve diğer delilerle aralarında bir fark kalmıyordu.

Mahkûm-Hasta el ele...

Darbe gecesi sonrası başlayan bir kâbus da sürekli uğrar oldu bana. Sabahlara kadar tokat sesi ve Müjgân... Buna dur diyerek uyanışım sonrası havasız koğuşum... Ve tekrar dalış ve tekrar kâbus...

Sonra rahatlatır diye Perteve’ye korumacı yapımdan filan bahsediyordum ama ıstırabım hayatta kalmaya devam ediyordu. “O’na dokunan olursa şöyle yaparım, böyle yaparım!” demekle olmuyordu bu iş. Çıkılmalı ve yapılmalıydı. Allah’ım, yaşadığım ne de büyük bir pişmanlıktı.

“Müjgân, muhtemelen dayaklar yemeye devam ediyor.” diye düşündüm. Aslında ona dair ümitlerim de zamanla sön-

meye yüz tuttu. Ama buradan bir şekilde çıksam, ilk iş olarak karşısına dikilecektim. Onun ondan hamile olmasını da kaldıramıyordum elbette. Bu tanımsız nefret bana neler yaptırıyordu...

Öğrenilmiş değil, ezberlenmiş bir çaresizliğe meftun, geçen gün ve geceler... Ne olacak, nasıl olacak veya sıra ne vakit bize gelecek diyerek geçen günler... Acıtan varlık kargaşası... Ve geçen günler... Ümitsizlik ve korku ve şüpheler, şüpheler, şüpheler...

Buz gibi bir kış... Nemli odaların camları buğulaması ve tımarhaneye doluşturulmaya devam eden mahkûmlar... İlk günler en azından yalanı olan “hasta” kelimesinin sonraları yalanı bile kalmamıştı. Mahkûm işte, kandıracak ne var!

Tuhaf insanların tek başına yürüyüşlerinden müteşekkil bahçemiz kalabalıklaştıkça tuhaflaştı. Bu kadar büyük bir kalabalığın, bu kadar büyük bir yalnızlık içinde olması ne tuhaftı. Bozuk etin üzerindeki sinekler gibi, hiçbir gruplaşma hatta yan yanalık bile göstermeden kayıtsızca, dağınıkça yürüyüş...

Bütün bunları ortadaki çınar ağacının tepesinden izleyen ben, hayatı anlamak üzereydim. Hissim buydu.

Sonra bağırdılar: “Ziyaretçi!”

Amcamların gelişi, mideme uzun süredir değmeyen zeytinle hasret gidermek hariç bir işe yaramadı. Evi sordular, kirasının olduğunu söyledim. Anarşist olup olmadığını sordular, olmadığını söyledim. Terhis tarihimi sordular, bilmediğimi belirttim. “Taburcu” diye düzelttim, duymazlıktan gelindi. Ne yaptıklarını sordum, “Almanya,” dediler, “Başvuru,” dediler... Ayakta sarıldık, ayrıldık. Ayrıldıktan sonra arkaya bakmadık.

Bankıma gidip düşünmeye koyulduğumda Pertev belirdi. Sordum:

“Ben tekrar konuşacağım Başhekim yardımcısıyla.”

“Hoppala...”

“Yaramaz diyeceksin, biliyorum.”

“Yaradı mı?”

“Bu sefer taburcum gelmiş ama...”

“Ee?”

“Yani gönderir belki...”

“Bak gene başlama. Gittin neye yaradı? Kaşınma. En azından ilaç milaç verildiği yok. Elektro şok da yok. Rahat dur yerinde. Sana kimsenin karıştığı yok. Bugün yarın gönderecekler. Sabret, bekle!”

“Bugün yarın derken Şubat geldi. Tam beş ay oldu. Reva mı bu bana?”

“Ya artık karışmıyorum, istiyorsan git konuş. Ama onun yapacağı bir şey yok. Ben doktorların yerinde olsam sana elektiriği basar, sucuk gibi kızartırım.”

Yine bir bahar yaklaşırken, yine tımarhanede olmaktan büyük bir eziyet bulunmuyordu hayatta. İki bin yataklı, beş bin hastalı sözüm ona hastanemizden çıkış yoktu! Müjgân’ın ziyaretine geldiği de yoktu. Artık sahiden çıldıracak durumdaydım.

Fakat sadaka verilir gibi bir gün affedilerek gönderilme ihtimali de bana fena koyar oldu. Çalamadığım bir hakkı teslim de almamalıyım diye düşündüm.

“Çık deseler bile çıkmam şu saatten sonra!”

“Ne!”

“Masumluğumu ispatlasınlar çıkayım! Girmek için deliliğimi ispatlamadılar, çıkmak için ispat isterim.”

“Sen sahiden delisin!”

Bir de geceleri sivrisinek tecavüzleri var tabi... Kan emen sivrisinekler, yumurtalarını besleyen dişilermiş. Her uykuya dalışında, hamile kadınlar kulağıma eğilip türküler fısıldıyordu.

Keşke sessizce alıp gitselerdi alacaklarını. Hamile sivrisineklerin benden kan emmesi, bana Müjgân'ı hatırlattı nedense. Tımarhane işkencesinin tuzu biberi, bahar sinekleri...

Bahar aylarının bir tımarhane geleneği olan, Nazım'ın şiirini düzenli aralıklarla okumak... Okundu, okudum... Neden ulan neden? Neden her bahar ayında çalınmış hürriyetimle sevişmek mecburiyetindeyim? Neden? Şu yazılmış şiirleri unutturan bir hap olsa da çıksa kafamdan. Bilmek eziyet, cehalet mutluluk...

Bütün bunlar olurken bende de bazı hâller arttı. Hastaneden çıkışımın olmadığını anladığım gün, hayır hayır, Müjgân'ın dayak yemelerine şahitliğim başladığı gün, hayır, alıştığım gün tırmanmaya başladı bu hâller. Ve zirve noktalarına yaklaşıyordu. Bu garip hâlleri de şöyle aklı başında bir doktora anlatsam çare olur muydu? İşkenceye kaçmadan tedaviye başvurur muydu? Yoksa diğerleri gibi başından mı savardı? Biraz olsun yardımcı olacak bir şeyler fısıldasa yeterdi. Ama bu kalabalıklaşma, belki de doktordan tavsiye istemek için yanlış zamandı. Evvelki zamanlarda bile şifam olmazlarken bu yeni cezaevinde kimsenin ne vakti ne enerjisi vardı. Pertev, benim buradan çıkmak için doktorla konuşacağımı sandı ama kimselere söyleyemediğim hâller bende peyda olmuştu. Ve şiddetini arttırıyordu da.

Bende bir yandan bir "alâka kurma hâli" başlarken bir yandan da onların hükümsüz olduğunu bağırان bir tarafım canlandı. Garip bir "anlam" tüm hayatımı kaplarken, içim bir parça da anlamsızlığın çığlığını atıyordu. Hangisi makulceydi? Hangisiydi hakikat?

Gölgeler ve gizlice girdiğim personel helasındaki aynalar rollerini ıslah etti, değiştirdi. Gölgeler bir anlamsızlık fıslıtısına geçerken, aynalar bana tüm evrenin tek bir mutlak vahdet içerisinde birleştiğini söylüyordu. Kesret bir illüzyondu!

“Şey”lerin alâkası ili ilgili bir kafa karışıklığı başlamıştı. Bütün bu başıma gelenlerin birbirinden bağımsızlığının azalışı ve tamamının tek bir başlıkta toplanışı güçlendi. Bütün bu darbe de dâhil her şeyin, Müjdat tarafından organize edildiği çok bariz bir hâl aldı. Evet, böyle olmalıydı. Aksi düşünülemezdi ki! Her şeyi, o, Müjgân’ı benden çalmak için tasarlamıştı. Beni ömrümün sonuna dek akıl hastanesinde yatıracaktı ve darbe görüntüsüyle de tüm sokakları temizliyordu işte. Sokağa çıkma yasağı bile onun eseri idi.

Bazen bahçede insanların yüzüne bakarken, hepsinin Müjdat tarafından gönderilmiş kişiler olduğu kanaati hâsıl oluyordu. Bazen kendime şaplattığım sert bir tokatla bunun mantıksızlığını görebilirken, bazen de beynimdeki bulamaç, içinden çıkılmaz oluyordu.

Günler geçtikçe, her geçen gün yani, bu alâkasız görünenlerin alâkalı oluşu daha da şiddetlendi. Bazen uçan bir kuş bile Müjdat’ın habercisi gibi görünüyordu. Hatta Pertev ve Nietzsche’ye bile şüpheyle bakabiliyordum. Ama içimdeki makul çılgılık, susturur gibi oluyordu beni bazen. Bu iki uç arasında, gerilmekten kopacak noktaya yaklaşıyordum.

“Şüphe duyuyorum.”

“Şüphe değil, kesinliktir insanı delirten.” dedi Nietzsche.

Durmadan düşünüp, hesap yapmakla geçmeye başladı saatler ve günler. Aslında o on günlük dibe vuruş, bende garip bir isyan duygusunu da tomurcuklandırmaya başladı. Bir gün patlamak üzere, yakıt birikiyordu içimde.

Bir gün bana “Ne kadar uzun susuyorsun.” dedi Pertev. Ben de ona “Düşünecek malzeme bulamayanlar, susmaktan sıkılır.” dedim. “Düşünecek değil ama anlatacak malzemem var.” dedi. “Gözünüz aydın, ayrıldık!” dedi.

“Çatışma her zaman hayırlıdır! Şayet çözüme muhtaç ihtilaflar varsa, hızlıca çözülür. Yok, aşılması mümkün olmayan engeller varsa, ilişki tam zamanında bitmiş olur.” dedim.

“Dinle bakalım, hayır mı şer mi...” dedi ve anlatmaya daldı.

O anlatırken daldım...

Bazen onun bu tuhaf, bir türlü bitemeyen ilişkisinin benimkinden sağlıklı olduğunu düşünüyorum. En azından üçüncü kişiler yok. Varsa bile felçli yatan bir kocayla baş etmek kolay olsa gerek. İntikam yok bir şey yok. Bir çekişme varsa bile ikinci şahıslarla var ki bunu da rahatlıkla çözerim. Yani üçüncü kişilerin olmadığı ilişkiler çok şanslı göründü gözüme. Benim katlandığım saçmalığa katlanacak kimse yoktur sanırım dünyada. Pertev olsa dakikada çıldırır, adamı da vururdu. Belki benim de çıldırmam gerekiyordu. O gün orada çıldırmadığım için bugün burada çıldırmak zorunda kalıyorum. Delirmesi gereken yerde delirmeyenlere sunulmuş akıllar, tekrar geri alınıyor yeri geldiğinde. Neden tuttum ki sanki kendimi. Düşündükçe daha da deliriyorum. Neymiş, firar olduğum çıkarmış ortaya, çıksın! Vız gelir tırıs gider... Sanki tımarhaneden çıkabildiğimiz mi var! En azından onurumla yatardım. Ama dünyadan bir kalleş eksilmiş olurdu. Baston değnekli bir sapık, benim Müjgân'ımı hamile bırakacak, günlük dövecek, ben de hem orada hem de burada buna katlanacağım! Sonra gel de şifa bul!

“Yerinde çıldıracaksın arkadaş, ben onu bunu bilmem!”

“Ne?” dedi Pertev. İçimden düşündüğümü dışımdan söylemişim. “Neyi yanlış yapmışız?” dedi. “Boş ver!” dedim.

“Senin biraz ibadetlere yönelmen lazım, yoksa sahiden kafayı yiyeceksin!”

“Biz deliyiz, bize farz değil ki!”

Pertev bir şeyler anlatmaya başladı.

Mesele firar konuma filan düşmek değildi. Bundan mı korkacaktım ben? Peh... Müjgân'ın ayaklarına kapanması beynimi uyuşturmuştu o kadar. O sahneyi beklemiyordum, yalan değil. Keşke kapanmasaydı ya da O'nu, O'nun için çiğneyebilseydim. O'na rağmen O'na karşı...

Korkak mıyım yoksa ben! Aynalar emir vermeden kimseyi balkondan atamayacak birisi miyim? Talimatsız iş yapamıyorum! Ama hayır, korkaksam bile korkaklar cesurlardan daha savaşıdır!

"Ne korkağı? Sensin korkak." dedi Pertev. "İyice saçmalamaya başladın. Kafan nerede? Sana laf anlatıyoruz..."

"İçim dışıma çıktı!" dedim. Bu espriye Nietzsche güldü yalnızca.

Erkeksi olan âşık olamaz. Erillik tamlıktır; aşk yarımlik ister. Belki benim aşkımın kutsal heybeti ve pehlivan dünyasındaki korkaklığım arasında bir ilinti vardır!

Belki de yoktur...

Kış ortasındaki boz ayı gibi, mışıl mışıl uyusa da tüm azaların, eniklerini koruyan bir anne gibi, karakterini muhafaza için savaşmalı muhafızların. Karakter, şahsiyet, kişilik... İşte böyle kıymetli şey...

Bir şahsiyet mi kurmamıştım yoksa bunu çürük mü kurmuştum? Şahsiyeti olmayan insan olur mu hiç? Şahsiyetsizlik ne demektir? Sevdiğin kadının yalvarışlarına kayıtsız kalmak şahsiyet miydi? Vicdan denen rahatsız edici kurum çılgılık atarken, onu duymak mı şahsiyetti duymamak mı? Bu kadar zaman bu meseleyi inkâr etmek beni hasta etmişti. İnkârım yeni yeni bitiyordu. İnkârdı insanı şizofren eden. Yalandı, şeffaf olmaktı. Kime? Kendine.

*Zor şeydir şahsiyet bina etmek
Bir başkasından çalivermeden*

*Öyle bir bina ki
Bu binanın hem mimarı
Hem işçisi
Hem yapı malzemesi olmak güç iş...
Güç iştir kendin olman
Bir başkasından çalmadan*

Birtakım kötüler, henüz kötülük yapacak zemin bulamadıkları için iyi sanılırlar. Ve bir takım kötülerin kötülük yapabilmeleri için en azından bir şahsiyete sahip olması gerekir. Bu yüzden, şahsiyetsiz kişileri görünce iyi insanlar sanırız. Şimdi bu durumda iyi miyim, kötü mü?

“Ne alâkası var?” dedi Pertev. Yine dışımdan düşünmüşüm.

“Boş ver!” dedim.

Bahçede öylece tek başıma yürürken ve tepemizde yükselmekte olan baharı koklarken, gözlerim sürekli fens tellerinde gezindi. Aşılabilir miydi? Mümkün müydü?

Sanki aşsam ne işe yarayacaktı? Şimdi de kendime duvarın aşılamazlığını bahane ediyorum. Sanki duvar aşılmışken, çok mu işime yaradı duvarsızlık? Çıktım, dışarıda Müjgân'ın ördüğü duvara takıldım. Allah'ım ne de korkağım! Duvarları aştım ama balkon kapılarına takıldım!

Günler geçti ve bir haber: “Taburcusu gelmiş hastalar da antidepresan veya antipsikotik ilaçlardan birisini, düşük dozlarda bile olsa kullanmak durumundalar. Doktorlar ilgilenecek. İlaç verilmeyen hastaların müracaat etmeleri gerekmektedir. İlaç, hepimizin asayışı içindir. Ve anarşiye karşı en iyi savunmadır. Devlet, ilaçları adam başı gönderiyor. Ve son kullanma tarihleri de yaklaşıyor. Burada ye iç yat, ilaçsız dolaş! Yasak! Başhekimin emri!”

Koridorlara ve duvarlara “Bugün ilacını içtin mi?” yazıları asıldı.

Ve tekrar Diazem'e başladım.

Bahçede öylece yürüyüş yapan mavi gözlü doktoru gördüm. Uzun uzun baktım uzaktan. O da insanlara özgüvenli bakışlar atıyordu. Fişek fişek gözleri etrafta geziniyor... Mavi, bıçak gözler... Ve sonra fark ettim ki her gün dolaşıyor aynı yerde. Kafaya koydum ve neler konuşacağımı geçirdim kafamdan. Gün gün plan yaptım! Uzaklardan izledim, hareketlerini gözledim. Bana ne kadar hayrı dokunur, anlamaya çalıştım. Uzaktan izledikçe, isyanım arttı. İsyanim arttıkça, konuşma konum değişti. Artık kurtulmaktansa deliliği sorgulamaya kaydı kafam. Belki de delilik iyi bir şeydi!

“Tarih boyunca, beyni, kalbi, yüreği büyük meselelerin ıstırabına talip, cinnetli bir kafatasının sahibi bulunan niceleri geldi geçti. Bu insanlar, kendilerinden evvelki neslin kaba bir yığınak hâline getirdiği fikir çöplüğünün, kabalığını yonttular. Onların dimağları ince fikirlere memurdu. Narin bir bayrak yarısını sessizce yaptılar. Bu insanlar; sanat, felsefe ve estetik ve düşünce ve derinlik getirdiler. Bu insanlar düşündüler. Düşünebildiler. Bu insanlar yaptılar. Bu insanlara “deli” dendi. Meczip, çılgın ve berduş dendi. Mecnun dendi. Bu insanlar kaba düşünce plastiğini incelten, kibarlaştıran, duyarlılaştıran insanlardı. Şiir nasıl çıktı? Fikir nasıl çıktı? Kim sordu tabiatı? Günümüzün geçici buhranı olan psikiyatri ve onun arka bahçesi olan tımarhaneler, o günler var olsaydı, o insanlar ilaçlanıp uyuşturulurdu. Normalleşmiş, koyunlaşmış, sıradanlaşmış ve yavanlaşmış bir dahi ne işe yarar? İnsanlığın ve toplumun ne işine yarar? Bizi sürükleyenleri yok etmek için mi geldi deli bilimi? Topluma zarar veren varsa, edin tecrit. Ama sırf hâli tavrı olağan dışı diye deli dersen düşünenlere, düşünemeyen normaller sürüsü ancak bizi mezbahaya sürükler.”

“Anlamadım söylediklerini? Yani deliler aslında akıllı mı oluyor?” dedi Pertev.

“Hayır, öyle değil, izah edeyim. Ben bunu buraya girene kadar bilmiyordum. İlaçla turşuya çevrildiğim dönemde de düşünecek mecalim yoktu. Ama şimdi net görüyorum. Hâsılı toplumda birtakım sivri yönlerimiz var. Bunlar bizi özel, güzel yapan şeyler. Sıra dışılık kabilinden, hayata ruh veren, çeşitlilik katan şeyler... Nitekim bir insan melankolik olabilir. Mesela Baba... ‘Meselem’ demen için melankolik olman lazım. Sen melankolik diye sok tımarhaneye, ilaçla canlandırmaya kalk! O zaman ne oldu? Şimdi bu ortaya yeni çıkan şey, Baba değil ki! Karakteri ilaçla değiştirilmiş bir adam. Sen Charlie Chaplin’i, Şarlo’yu uyuştur ilaçla. Hindu ineği gibi sakın yap. Turşu gibi otursun dursun köşede. Güler misin? Güldürür mü? Lenin, ‘Ben tek bir adama hayranım, o da Şarlo.’ demiş. İlaçlı Şarlo’ya, Lenin olur muydu hayran bilmem. Anlasana Pertev, kimse tor-na kalıbından çıkmış gibi ortalıkta dolaşan kopyalara, taklitlere olmaz hayran. Sebzenin bile doğasını istiyorsun. Hormonla aynılaştınca, şişince hoşuna gitmiyor.”

“Komünist komünist konuşuyorsun gene. İyi de bunun delilikle ne ilgisi var?”

“İşte modern psikiyatrinin yediği en büyük halt, hastalığın tanımını genişletip, sağlık tanımını daraltmak... Düne kadar bipolarmış, şizofreniymiş, maniymiş, bunlar toplumun çok azını etkisine alan dar bir tanım bölgesindeydi. Şimdi her yüz kişiden birisi şizofreni diyorsun. Doğru mu bu peki? Anlasana, psikiyatrinin yaptığı şey, hastalık tanımıyla oynamak oldu. Nitekim ‘katatonik şizofreni’ dediğimiz tür, mesela tamamen ilaçların yan etkisindeki ferttir. Bunlar bilinmiyor. Sen bile git-sen bir hastalık bulurlar. Biraz telaşlıysan ‘mani’ derler, canın sıkınsa ‘depresyon’ derler, iki hâli de yaşıyorsan ‘bipolar bozukluk’ derler. Depresyonun fenaysa ‘majör depresyon’, ilaçla bünyen canlanmıyorsa, antipsikotiği dayarlar ki zaten zamanla şizofreni belirtileri göstermeye başlarsın.”

Gülümsedi Pertev, “Senin çenen açıldı. Konuşur muydun böyle... Ayrıca bana deli diyecek adamın alnını karışlarım. Biz bunları ne zamandır söylüyoruz da abarttın sen de sanki biraz... Biz bu hastaneye kızıyoruz, yoksa hakkıyla tedavi eden vardır muhakkak.”

“Ya bir düşün, dün gelen adama ne yaptılar?”

“Hangi?”

“Şu tıknaz olan, İstanbullu...”

“EKT’ye gitmiş”

“Neden sence?”

“Adamı görmedin mi? Daha çişini nereye yapacağını bilmiyor, söyletme şimdi!”

“Ya adam gariban bir vatandaş... Alıkoymuşlar zindanda kırk gün. Kırk gün! En sağlıklıyı koy, çıldırır. Işık yok, ses yok, insan yok, soğuk, pis, rutubetli... Kırk gün! Sonra dayak, işkence, sorgu... Çoluk çocuğunu, karını, ananı babanı görmek de yok... Ee ne çıkacak oradan kırk gün sonra? Veli mi olacak adam? Gene iyi, ölmemiş, dayanmış.”

“Tamam, herif delirdiyse tedavi bir umut işte... Ne yapalım, kafasına mı sıkalım?”

“Ne yapacaksın, dinlenecek, ailesini görecektir, düzgünce beslenecek, kafayı toplayacak bir iki hafta. Belki o sırada psikolojik danışmanlık vereceksin. Tamam... Oldu sana sağlıklı birey. Yok, varsa o adamda kalan kalıntılar, o da normal. Neler yaşamış sonuçta, izi kalabilir. Vücut bir stres tepkisi verebilir, normal... Anormallik, o garibanı sorgusuz sualsiz elektrikle pişirmektir!”

Dakikalardır susan Nietzsche şöyle buyurdu:

“Öldürmüyorsa güçlendirir.”

Tam Pertev lafa girecekken,

“İyi de Nietzsche’cim, ne öldüren ne güçlendiren acılar yok mu? O tip acıları yiyen güçlenmez de ölmez de! Ama bizler güçlendirirken öldürmeyen acıların müptelası olmalıyız evrilmek için!”

“Hadi buna cevap ver!” dedi Pertev.

Bana dönerek “Ağzına sağlık!” dedi.

“Unutan iyileşir.” diye buyurdu Nietzsche.

“Unutkanlık, bir özgürlük biçimidir, demiş Halil Cibran. Unutmak için, unutabilecek bir kafa lazım. Kafana veda ettiğin zaman neyi hatırlayacaksın ki unutasın! Elektrikle pişirsinler beynini bakalım ne hatırlayacaksın...”

Pertev bize gülerek, “Deli deliyi görünce çomağını saklar-mış.” dedi. Bu espriye bir tek o güldü.

Bir yandan bu tartışmalar içerisindeyken, uzaktan da o doktorun hareketlerini gözlemliyordum.

Sonra, bugün konuşacağım, yarın konuşacağım derken, ağacın tepesinden tımarhane bahçesini izleyerek geçti. Günler birbirini kovaladı. Bahçede diğer doktorlar nadir dolaşırdı. Fakat bu doktorun halkçı tavırları vardı sanki. Hastalarla göz göze geliyor, beden teması kuruyordu. Aramızda geçen kötü görüşmeyi unutmalıyım, diye düşündüm. Belki o vakit iyi gününde değildi. Kendimle yaptım söz antrenmanlarımı. Kestirdim gözüme ve zamanını bekledim. Aynalar da bu konuda ısrarda bulunmaya başlamıştı. Geceleri uyanışım, onların yüksek sesle konuşması yüzündendi. Yanlarına çağırır ve bu doktorla konuşmamı söylerlerdi. Kafa salları, çıkardım tuvaletten. Pertev’e rağmen, ikna oldum iyice zamanla.

Aynalar... Kendime hakaret... Cesaret... Ve mayıs gelmişti.

“Hocam, bizi neden çıkarmıyorlar?”

“Hastasın demek ki.”

“Hocam, taburcum geldi, darbeden sonra kaldık burada. Göndermiyorlar da!”

“Hastalığın nedir?”

“Fakire Paranoid şizofreni imiş demiştiniz ama...”

“Öyle dediysek öylesindir. Tamam, işte, müşahede altında-sındır.”

“Efendim, bunun vakti yok mu?”

“Bakılır... Biz karar vereceğiz iyileştigiğine.”

“Efendim, berbat durumdayım, ne iyileşmesi? Hayatımdan çalışıyor bu tımarhane. Ne yapıyoruz burada? Üstelik tekrar ilaca başlattılar, boş gezmeyelim diye.”

“Rehabilitasyon çocuğum. Sen, şu her şeye itiraz eden psikologsun. Hatırladım seni!”

“Tıp, beni delirten koşulları ortadan kaldıracığına, o koşulları görmemi uyuşturmaya çalışıyor. Hiç kimsenin burada gerçeklerle işi yok!”

“Gerçek neymiş?”

“Dışarıda kötülük var, savaş var, zulüm var, açlık, sefalet, ideoloji mücadelesi var. İnsanlara anormal yaftası yapıştırmaktansa onlara şifa verilmesi lazım... Tıp bunu yapmıyor.”

Doktorun durduğu pozisyonundan gözüme şiddetle güneş geliyordu. Kapkara bir sinek suratımda geziyordu. Ara sıra ön-lüğüne dikkatim kayarken, onun mavi gözlerine uzunca bakamadığımı fark ettim. Ara sıra dudaklarını yalaması ve omuzumun üzerine elini koyarak üstünlük sağlamaya çalışması dikkatimi dağıttı sürekli. Garip aksanı, burnunu çekişi ve etrafın bize dik bakması da dikkatimi dağıttı. Çevremize toplanan delilerin hareketleri de dağıttı biraz. Birisi burnuyla oynuyordu. Konudan kopuverdim. Upuzun bir şey anlattı ve tek kelimesi bile kulağıma ulaşmadı. Kopmuştum andan. Bunun beni deli gibi

gösterdiğini düşündüm. Kendimi muazzam derece kastım konuda tutmak için. Ama zihnimi işgal eden milyonlarca düşünce, şuurumu iyice bulandırdı. İç seslerim güçlendi. Adaminkini bastırdı. Artık dış dünyada bir uyarım zenginliği, algı sarhoşluğu başladı. Sözcükler ilerliyor ve ben kafa sallıyordum. Lanet olsun, şu sinek de suratıma konuyordu. Güya beş on dakika boyunca konuştuk ama tek kelime de kalmadı zihnimde.

Kâh eliyle, koluyla bir şeyler izah etti. Kâh gülümser gibi oldu bir ara, bir ara sesini kıstı. Karnına koydu tek elini. Hapşır-
dı hatta... Ve ben öylece baktım suratına. Beynime ne olmuştu.

Doktor yanımdan uzaklaşırken iç sesim de kıstı kendisini.

Sanırım “çıkamazsın” demişti.

Tekrar kaçma planları yeşillendi bende.

Bir iki gün geçti geçmedi, çağırdılar. Gittim; taburcu! An-
sızın gelen taburcu da pek bir afallatmıştı beni. Elime bir ceket
tutuşturdular. Hamile bir kadın, bir anahtar bırakmış. Bir de
kafakâğıdımı verdiler, gönderdiler. Çıktım çok ağır adımlarla.
Dışarı, bıraktığım gibi değildi sanki. Hastanenin önünde du-
rup devasa duvarlarını izledim uzunca.

Doğduğum, delirdiğim, öldüğüm yer

*Pek bereketli, pek bakir, pek hüznü ve savaş dolu şu mem-
leketim*

Üç tarafı sağcı, solcu, orta yolcuyla

Dört tarafı delilerle çevrili

Yazları sıcak ve kavgalı

Kışları kurak darbeli

Arzdan gök kubbeye yükselen tımarhane duvarları

Memleketimle çevrili

8. BÖLÜM

DELİRİUM

15 Mayıs 1981’de tımarhaneden henüz mezun olmuş bir adam, evine doğru yürümeye çalışıyor, güçlü bir fırtınada. San-ki karşısından gelen herkes ona doğru bakıyor. Herkes onun deli olduğunu biliyor. O var ve diğerleri... Kendisini yoğun bir ötekileştirilme mağduru hissediyor. Tımarhane içerisi elbette zordu ama en azından herkes gibiydi, herkesten biriydi. Artık neyi yarım bıraktığını, dışarı çıkınca ne yapacağını hatırlamıyor. Evine geldiğinde, yorgun adımlarla üçüncü kata çıkıyor. İstemsizce kapıyı tıklatıyor. Açan olmayınca hayal kırıklığına uğruyor bir an. Titreyen elleri anahtarına gidiyor ve ne zamandır kendi evini anahtarla açmadığını hatırlıyor. Anahtarın kilitte dönüşü çıtırdarken, içeride nasıl bir manzarayla karşılaşacağı konusunda çok kaygılı... Kapı aralandığında tertemiz toplanmış, düzenlenmiş bir ev buluyor karşısında. Koku... Kokuyu çekiyor içine. Koku, haşlanmış patates ile kurutulmuş nane kokusunun karışımı gibi. Biraz da naftalin... Adamın hafızası tekrar hizaya giriyor kokuyu çekince içine. Pencerede vızırdayan bir sinek, camı delmeye çalışıyor. Odalar arasında yavaşça, misafircce gezinirken, her an karşısına birisi çıkacak gibi hissediyor. Balkona doğru yaklaşırken kalp atışlarında şiddetli bir atış hissetmeye başlıyor. Duraksıyor bir an balkon kapısının önünde.

Gidemeyeceğini sanıyor. Çıkıyor balkona ve iki boş sandalyeden birisine oturuyor. Yo hayır, tercihi gelişigüzel değil: O'nun sandalyesine oturuyor bilerek. Sandalyenin hâlâ ılık olduğunu hayal ediyor. Sonra bakışlarını akşama doğrultuyor. Akşam, ıslak bir balkondan bakınca daha bir akşam... Sandalyede hissettiği ıslaklık, yeni atıştırmış bir bahar yağmurundan olsa gerek. Pantolonundaki ıslanmaya aldırış etmiyor.

*Akşam, buzdağı ışıklarıyla beni yaktığında akşam
Benliğim, ne zaman paltomu çıkarıp gökyüzüne bakar?
Zaman,
Beni evime götüren rüzgârdan sonra başlar.*

*Kapılar bir anda çıkar ama sonsuza dek kalmaz
Kendimi, arkasında gibi hissetmek burası için.
Gözlerim,
Eğlenceliği, şimdilik görmemi sağlayan beynimin
Geçtiğim yollar ölçü olsa, bu balkonda oturmazdım.
Bir çift sandalye güneşi bekliyor, ıslak
Yarın,
Yolcularını bekleyen sandalyeler yine orada olacak.*

*Bir zaman oturuldu burada; doğaya içten sevgi, manzara vs.
Göz gördüğüyle kaldı, bulutlar uzakta güzeldi.
Oysa sandalyeler,
Tek vasıfları, gökyüzüne yükselmekti.*

*Gece yağmur yağdı, boş balkonun kendisi manzara oldu
Yükseltmedi kimseyi sandalyeler, işe yaramadılar
Karanlık
Hediyelerini alacak bir el bulamadığı için karanlık
Sabah, bir çift sandalye güneşi bekliyor, ıslak
Yine yalnız ama sabırla oradalar
Benliğim,*

Artık benim; çift gidip, tek gelebildiğim için

Bir gece böylece uykusuz oturarak geçti balkonda. Anlam-sız düşünceler ve boşluk duygusuyla... Balkondaki ve evdeki kötü anılar fazlasıyla boğuyordu. Sabah ezanıyla irkilerek uyan-dım. Yine kalp atışlarım aşırılaştı. Hatta ezan bitimine yakın, yanıma O gelecekmiş gibi başımı çevirip kontrol ettim sürekli. Tekrar dalışımdan, beni bu sefer güneş sıyırdı. Ve bu ruh bulan-tısı çok daraltmıştı beni. Ne yapacağımı düşünmek için amcam-lara gitmeye karar verdim. Belki de bu diyarı terk etmeliydim.

Tak tak... Kim o? Yeğen!

Çok kalabalık bir ev ahalisi ile oturup yemek yedik. Am-cam evliydi zaten, bir kere daha evlenmiş. Sonra bir kere daha... İkinci karısının çocukları, üçüncü karısının yeğenleri var. İşte üç karısıyla ve kalabalık bir ev ahalisiyle oturuyorlar. Sofra kurdular bana. Hastane anılarımı anlatmamı istediler. Pek anlatmadım. Onlar Almanya'ya gurbetçi gitmek için başvur-a-caklarmış. Bana da gel dediler. Onlar bu teklifi yapınca, aylardır içimde kıvrılmış bir şeyin uyandığını hissettim. Hem burada ne yapacaktım? Müjgân yok, ben deli, okul yarım, kanlım dışarı-da... Bütün bunlar olurken belki de en iyisi terk-i diyar etmek-tir diye düşündüm. Hem, tebdili mekânda da ferahlık vardı.

“Tamam!”

Sonrasında birkaç günü onların sıkışık evinde geçirdim. Hep beraber başvuruya gittik. Darbeden sonra gidişler artmıştı zaten. Bir de gidenler memlekete, Mercedes ile marklar ile he-diyeler ile dönünce, bunlara şahit olanların iştahı daha da ka-barıyordu.

Niyetlenildi, çıkıldı. Muayene, belge, upuzun kuyruklar vs. Tıpkı o günlerin halk müziği sanatçısı Ruhi Su gibi ben de muayenede takıldım. Benden istedikleri akıl sağlığı kontrolü sı-rasında, Alman doktor bir şeylerin ters gittiğini hemen anladı.

Belki de belgelerde çıkmıştır; bilmiyorum. Her neyse, ben geri çevrildim, amcam kabul edildi. Yine evlerinde kaldım birkaç gün; sonra baktım, gözümün içine bakmaya başlamışlar. Döndüm.

Eve tekrar, istemeye istemeye geldiğimde, garip bir yalnızlık hissine büründüm. Kimse zaten hiç olmamıştı hayatımda ama şimdi daha bir yoksular sanki. Tımarhanede deliler bile olsa insanlar vardı. Balık istifi koğuşlardan sonra tekrar ev hayatı garip hissettirdi bana. Odada yalnız uyumaya yeltendiğimde çok güçlü bir haziran yağmuru başladı dışarıda. Uyuyamadım. İlaçların üzerimde bıraktığı el titremesi bir yana, temiz ev kokusu bir tuhaf hissettirtiyordu. Havada uçuşan sinekleri gözümle takip ettim anlamsızca. Ama kesintisiz edemiyordum. Maalesef bu da bir şizofreni belirtisiydi.

İkinci vakti bir ara daldığımda gözümü karanlıkta bir açtım ki odanın içinde deliler yatıyor. Şiddetle irkildim. Aynaları saymazsak, sanırım ilk net görsel halüsinasyonumdu. Perdeden sızan dolunay ışığı, odanın içerisinde bembeyaz bir gelinlik gibi uzanıyor. Kulak verdim: Tüm odada şiddetli fısıltılar kol geziyor. Baktım ki oda zıvanadan çıkıyor. Kalktım. Dolaştım evin içinde. İki elimle kulaklarımı tıkadım ama maalesef kulağımdan değil, beynimden geliyor sesler. Beynimi nasıl tıkayacaktım? Ben şiddetle bağırınca dinler gibi oluyor ama sonra yavaş yavaş tekrar artıyor.

Sonra yatağın üzerinde öylece, anlamsızca oturup, karanlık düşüncelere daldım. Uzun saatler geçmiş olacak ki bir kâğıt hışırtısı ve rüzgâr uğultusu, beni kendime getirdi. Ay ışığı odayı terk etmiş. Biraz korktuğumu hissettim. Bu sefer korkularım, şüphelerimi galebe çalmış... Sonra ihtişamla sabah ezanı başladı. Ezan başlayınca korkum dindi ve ben de Pavlov'un şartlanmış köpeği gibi Müjgân'ı beklemeye koyuldum.

Evin içindeki cereyan yüzünden havada uçuşan bir kâğıt fark ettim. Kalkıp, yakaladım ki bu bir mektup.

“Geçmişten gelen hayaletlere inanır mısın? Ben memleketi gidiyorum. Daha önce de kalmıştım, filanca oteldeyim. Orada yaşayacağım. İnşallah yer vardır. Evime gidemiyorum. Çok acil bir durum var; beni falanca numaradan aramalısın. Sen arayana kadar oradayım, bekleyeceğim. Maalesef Dünya...”

Sabah ezanı ve ardından çıkan Müjgân! Ne şiirsel ama!

Yağmurun altında koşar adım ankesöre doğru giderken, askerlerin sokakta geziniyor olmasına aldırış etmedim. Telefonu açtığı anda acil gelmemi söyledi. Yolculuk O’nun şehrineydi.

Sokağa çıkma yasağında ankesörün başında ellerimi kaldırmamı söyleyen askere de ustalıkla yarı deli taklidimi yaptım. Bıraktı.

Yarı yağmurlu bir haziran sabahında, devlette birikmiş olan bursunu çekip, ceplerini biraz kapitalizmle doldurduktan sonra, camdan dışarıyı izleyerek bir otobüsle seyahat eden şizofren vardı; bendim. Camdan aşağı doğru akan damlaların, bir sinek eziğinde duraksamalarını izledim. Kırık ve parçalı olan yüz aksimi izledim damlacıklarda. Camın buğulanmasını, gözlerim buğulanarak izledim. O’nu düşünmeden edemiyordum. Beni neden çağırdı ve çağırdığı neden bendim? Mesela Müjdat’ı çağırabilirdi. Ama beni çağırdı. Belki onu da çağırdı da o gelmedi. Ya da belki umarım Müjdat’a bir şey olmuştur. Kendi şehrinde, ailesini çağırmadı, beni çağırdı. Yoksa ailesini kapsayan bir sıkıntı mı çıkmıştı? Ve benim ne vakit taburcu olacağımı nasıl öğrendi? Yoksa o notu bırakalı aylar mı oldu? Beni ne kadardır bekliyordu? Milyonlarca cevapsız soru... Hayır, ağlamadım; işte gözlerim, bu soruların çokluğundan buğulandı. Belki de gözüme çöp kaçtı.

Bozuk bir radyo yayını gibi bir şeyler çınılıyordu beynimde ama büsbütün susmuyordu. Fakat evde olduğum dakikalarda sesler yükselmişti. Müjgân'ın sesini duyunca daha da yükseldi. Ve kendi suratımı gördüğüm otobüs camında eziyetim katlandı. Ve yanımdakine rica ettim:

“Yer mi değişsek?”

Yer değiştik.

Gözlerimi yumunca gölgelerin ılgılığı artıyor, aynalar susuyordu. Biraz uyumaya çalıştım ama olmadı. En azından aynalar sustu biraz olsun.

O'nun sesini hayatımda ilk defa telefonda duymuştum. Nasıl da çaresizdi sesi, nasıl da dışı...

“Kalk, geldik!” diye bir ses beni kısa uykumdan uyandırdı. Elimdeki ıslak kâğıtla sağa sola koşturuş, soruş ediş... Hava kararmaya yakın, bir otelin önünde dikiliyorum. Eh, biraz da yağmur atıştırıyor...

O'nu sordum otele. Aradılar. “Çık” dediler, “206”.

Gidip kapısını tıklatırken içeriden olmadık bir ses geliyordu. Doğru kapı degildir diye bakındım sağa sola. Anlamsızca döndüm. Kararsızlığım şiddetlendi düşeceğine. Sonra tekrar yaklaştım beyaz otel odası kapısına. İçeriden bir masumiyet zırlıtısı...

“Kapı açık!” diye bir ses geldi içeriden. Yavaşça girdim. Solgun bir otel odasında solgun bir ışık... Sanki yerleşilmiş gibi izlenim... Komodin üzerinde meyve kabukları, yarısı su dolu bardaklar, eş olmayan terlik, sigara kokusu, kapağı açık duran bir şurup, sinekler, yerlerde iç çamaşırları... Dağınık yatağın üzerinde, memesini bebesine yapıştırmış bir anne... Emmeyen, ağlayan bir bebe... Gözlerimin içinde tanımsızca bakan bir iskelet... Tanımsız evet... İskeletin bakışı gibi kendisi de tanımsız.

Bu iskelet geçmişten gelen bir hayalet... Bir zamanlar sevdiğim kadın. Yüzü, 100 yaşında bir kadını andıracak kadar sarkıklarla dolu, boynu, iki parmağımı rahatça dolayabileceğim kadar küçülmüş bulunan, insandan çok bir kılçığı, yaşayan bir ölüyü andıran bir canlı... Müjgân, aynı Müjgân mıydı? Yoksa bu hastalık O'nu başka bir canlıya mı dönüştürmüştü. O'nu bu hâlde görüp de düşüp ölmek bir mucizeydi. Kucağındaki kendi bebeği miydi? Onu bu hâliyle nasıl doğurmuştu?

Dünyada tüm âşık olunan şeyler, kendilerine yöneltilmiş mana yüklü bakışları kaybederlerse, bir hiçe dönüşürler. Evet, aşk nedir ki... Manaya sahip olan eşya değildir, manaları nesnelere yükleyen nazardır, bakıştır! Ya Müjgân, O da öyle miydi? O'nun sahip olduğu güzellik, benim bakışlarımın O'na yakıştırdığı bir şey miydi? Yoksa O sahiden de âşık olunası, peşinden koşulası, kölesi olunası bir kadın mıydı? Şu bendeki bakış olmasa kalır mıydı kıymeti, kalmaz mıydı?

İlk kelimeyi kim söyleyecekti acaba? Böyle bir sahne beklemiyordum doğrusu. Oturduğu yerden sıyrılmış olan bacağı benim parmağım kalınlığındaydı. Ten rengi koyulaşmış, cansızlaşmıştı. Sürekli cızırtı yapan, yanıp sönen sarı ampul de iyice korkunçlaştırıyordu karşımdakini. Mosmor olmuş dudaklarıyla bir cümle söyledi. Bu cümle, “Var mıyız, yoksa yok muyuz?” cinnetini bize sataştıran, yıllar önce felsefenin en çetrefilli konularının üstesinden gelen, çatlarcasına cayır cayır çalışan beyinleri bile tutuşturan bir zekânın ve aklın ürünüydü:

“Geldin mi?”

Evet, bunu dedi. Üzerinde düşünmelik bir laftı.

O kadar uzun dikildim ki ayakta... Ve O da o kadar uzun girmede konuya ki... Ve bebek o kadar uzun ağladı ki... Artık ikimiz de ne yapacağımızı iyice şaşırmış bir hâldeydik.

Çok uzun susuşmadan sonra, bebek de yavaş yavaş emmeye başladı.

“Evet... Gelmiştin o gün. Darbe sabahı. Pencereden izledim seni. Seslendim ama duymadın.”

“Evet, terhis olduğun gün.”

“Taburcu olamadım o gün, ihtilal oldu.”

“Darbe... Evet...”

Müjgân da yere doğru bakarak cansızca konuştu.

“Ben gelmiştim o gün. Şimdi de sen geldin demek... Sana bu yakıştırdı... Tahliye günün oradaydım. Ama darbe oldu, almadılar. Neyse, o yine gelmeye gitmeye devam etti. Ben okula hiç gitmedim o dönem. Karnım iyice şişince dayaklar ağır gelmeye başladı. Yalvardım, Müjdat yapma dedim. Sonra artık koltuk değneklerinden kurtulunca artırdı dayığı. Başı da o sıra epey dertteydi. Zaten o dönemler oldu alkolik. Gece gündüz içer olmuştı. Evet, çok dövdü beni. Ama utanmıyorum, kendisi utansın. Dayak benim kabahatim değil.”

“İyi de onu tutan sensin sonuçta. Nasıl senin kabahatin değil!”

“Sus! Bu onun ayıbı. Haberin olsun bu arada, hâlâ bilmiyor yaşadığını. Kaç defa konun geçti; seni hastanede yanarak öldü biliyor. Neyse... Sonra beş altı aylık hamileyken, ‘Ne olacak bu bebek?’ dedim. Döndü bana, hiç unutmam, ‘Senin piçine ben mi bakacağım!’ dedi. Ben de dayanamadım, kalçasından meyve bıçağını soktum. Çok ağır patlattı birkaç tane ama ona bir şey olmadı. Topallayarak çıktı gitti. Sonra gelmedi birkaç hafta. Ben de o evde daha çok durmak istemedim. Ailem de para yollayamaz olmuştı. İstanbul’u terk ettim. Terk etmeden evvel de ne vakit çıkacağını bilmediğimden, gideceğim yerin adresini bıraktım masanın üstüne. Buraya geleceğimi biliyordum, çünkü gelmiştim evvelinde. İşte bu otele tıkıldım, tüm paramı da har-

cadım. Sonra ikiz doğurdum. Bebeklerden birisi öldü bir hafta içinde. Bunun da bacakları eğri işte, belli oluyor, bak.”

Çocuklar, bizim yüzümüzden dünyaya gelmiştir, ama bizim sayemizde değil. Her doğum da bir ölümün habercisidir ayrıca! Yaşam, bir bebeğe daha mı yakındır, bir ihtiyara olduğundan? Peki ya ölüm? Elbette ki ikisi de yarın ölebilir ama ölmeme ihtimalleri, onları yaşamda tutan şeydir. Ve bizleri de...

“Yazık... Oğlan mı?”

“Kız.”

“Yazık...”

“Neyse sonra birisi çıktı karşıma. Ahlaksız iş teklif etti. Hiç param olmadığı hâlde geri çevirdim. Ama sonra başka bir şey teklif etti. Tek böbreğim karşılığında, beni epey idare edecek parayı ayarlayacaktı. Aldılar tek böbreğimi. İnan bunu bebeğim için yaptım. Mama almakti niyetim, pek sütüm yok. Adamlar ameliyatla aldılar tek böbreğimi ama paramı alamadım, az bir avans dışında. Adamlar belaymış meğerse. Bir dolu kişiyi dolandırmışlar şerefsizler. İşte buraya dört haftalık borcum var.”

“Ben sana veri...”

“Benim senden çok mühim bir isteğim var. Kalbin çok güzel biliyorum. Kalbi güzel olmayandan istenecek şey değil bu.”

“Benim param va...”

“Dur, para istemiyorum.” dedi ve duraksadı bir an Müjgân. Kupkuru dudaklarını yaladı. Ağız kuruluşundan konuşamıyordu. Az bir yudum şurup içti dudaklarını ıslatmalık. Yeşile boyandı dudakları. Gözleri de artık iyice zayıflamış, yüzünde sabit duramıyordu sanki. Düşecek gibi görünüyorlardı. Patlak bakışlarını bana doğru dikti.

“Ailem, benim bu anoreksiya nervoza meselesini bilmiyor. Hoş, ben de ilacımı hanidir kullanamıyorum. Otuz kilo bıraktım İstanbul’a. Artık tartıya çıkmaya korkuyorum. Tuvalete

gitmeyi unuttum, haftada bir çıkıyorum. Geceleri hiç uyuyamıyorum, belki yarım saat... Onda da kâbus görüyorum. Uykuya dalar dalmaz dayak yediğimi görüyorum. Gözlerim zayıfladı. Çok kötü durumdayım. Sancılarım çok fena tutuyor. Tüplerim tıkanmış, bir daha da çocuğum olmayacaktı. Ben bu vaziyetteyken, aileme gidemem. Eğer bebeği görürlerse beni anında vururlar. Hemen öldürürler, inan bana. Yok, gitmez de bebeğimi burada yalnız büyütürsem, bu sefer ben ölüp gideceğim. Bebeğim yine sahipsiz kalacak. Kaç aydır düşünmekten çıldıracağım. Bebeğimin bakımsızlıktan öleceği ihtimali beni çıldırtıyor. İnan, korkudan isim bile vermedim kızıma nasılsa ölecek diye! Düşünmekten çıldıracak hâldeyken sen çıktın karşıma. Ve bu düğümü çözebilecek tek kişi sensin.”

“Buyur, ne yapabilirim?”

“İçerden çıktın mı, kaçtın mı?”

“Taburcu.”

“Fırar değil yani?”

“Yok, bitti.”

“Hah tahliye... Tamam, bu iyi... Oh... Bebeğimi alacaksın. Sahip çıkacaksın. İstanbul’a götüreceksin. Bakacaksın bir iki ay. Ben de o sırada ailemin yanına geçeceğim. Bir süre bana yardımcı olup sahip çıkmaya tenezzül ederlerse güçlenirim. Onlara aile denmez aslında ama neyse...”

“Ne oldu ki?”

“Boş ver. Onlar saymaz beni. Oğlan değilim ya... Sen dediğimi anladın mı? Bebeğimi sana emanet ediyorum. Ailemle sıkıntımı halledip, para meselesini çözünce, okuluma döneceğim. Okulumuza döneceğiz. Bebek o vakte kadar sende.” dedi ve ben tepkisiz bakmayı sürdürünce devam etti:

“Sen ne yapmayı düşünüyorsun?”

“Çalışmayı... Okula şu dakikadan sonra dönemem. Ne derler...”

“Tamamdır. Bu iyiliği benim için yapar mısın? Bu sevaba girer misin? Sen mama alacaksın. Ağlarsa pışpışla. Gazı oluyor bazen. Altını temizleyeceksin. Çok zor değil. Alışınca çok kolay... Biraz kilosundan düşük doğdu ama güçlüdür kızım.”

“Tamam.” dedim yarım ağızla.

“İnan o senin tırnağın etmez.” dedi.

O gece yatağın üzerinde oturakaldım, yol yorgunluğuyla. Bebeğin arada aynaya dönüp bakması dikkatimi çekti. İlk altı aya varıncaya kadar, aynadaki ile kendisi arasındaki farkı bilemezlermiş. Dünya onlarca yek ve tekmiş, mutlak bir birlikmiş. Anne de tüm uzayı dolduran bir eter gibi, hava gibi bir şeymiş.

Yol yormuştu. Bir ara uyuyakalmışım. Bebeğin ağlamasıyla uyandım. Kendimi önce tımarhanede sandım. Etrafıma baktığımda, Müjgân'ın yattığını fark ettim yanımda. Sahne şu: Ucuz bir hotelin bir kırmızı yatağında, en sağda ben, ortada benim olmayan bebeğimiz, en solda benim olamayan kadın, Müjgân, uyuyakalmışız. Ben beynimi toplamaya çalışırken bebek vızıldıyordu hâlâ. Işık sönüktü. Sonra yatakta bir sıvı fark ettim. Bebek tuvaletini yaptı sandım önce. Elimle yokladım ıslaklığı. Gözüm seçmedi. Sonra dikkatle baktım, kaynağı Müjgân'ın ağzı! Kusmuş Müjgân ve ölü gibi yatıyor.

Fal taşı gibi aralandı gözlerim! Derhal ışığı yaktım. Işığı yakınca, bebek de ağlamasını arttırdı.

Elinde şurubu, bomboş... Komodinin üzerinde de yığınla ilaç kabı... Sehpanın üzerinde de bir not:

“Hayat, bazılarımız için haddinden fazla karmaşık ve ağır. Ben buna kendi başıma dayanamıyorum artık. Ölümle kucaklaşmaktan başka çarem kalmış değil. Yalvarırım kızıma iyi bak. O artık senin kızın! Bizim kızımız say. Büyüt onu. Öğret ona.

Hayırsız babasıyla da günü gelince tanışır. Bunlar bir annenin son dileğidir. Keşke babası sen olsaydın. Maalesef Dünya...”

Son yıllarda kapıldığım en büyük dehşete garip bir duygu boşalması ile kapıldım. Ne oldu, ne oluyor böyle? Yoksa durun, Müjgân öldü mü? Müjgân ölür mü? Hem ölmüş olsa, dünyanın da batması gerekmez mi? Kıyamet neden kopmadı?

Otel odasının boğuk havasında boğulurken, aynaya bakacak şekilde oturdum yatağa. Suratıma doğru çok, çok uzun bir bakış yaptım. Deli olan ben miydim dünya mıydı? Milyonlarca fısıltı sağır etmeye başladı beni. Ama o fısıltıları bastıran, bebeğin ağlaması oldu. Elim bir an etine değer gibi oldu Müjgân'ın. Buz gibi oldum. Kalbim dondu sandım. Sanki bir ölüye değil, ölümün kendisine temas ettim. Yaşarken bile yaşaması ölümü temsil eden bir kadının ölüsü nasıldır? Hem, ben bu kadına âşık mıydım? O artık Müjgân değildi. Bir zamanlar aşkımın binek olarak kullandığı bir et parçasıydı. Ne yapmalıydım? Bebek vızıldamaya başladı. Kafamı yavaşça çevirip, bu insan yavrusuna baktım. Bakmakta iken, dün gece yüklediğim manayı aramaya başladım. Mana... Manadan güçlü bir işkenceci yoktur. Bir acıma ve merhamet duyguları zaten kendiliğinden kabarıyordu ama bu insan yavrusu kimindi? Öncelikle Müjgân'ın... Yani ilk aşkımın... Peki, tohum kimindi? Baş düşmanımın... Şimdi bu bebek ne kadar O'nun, ne kadar ötekinindi? Hem bacaklarının sakat olması, babasının kabahatiydi. Kendi babasının sahip çıkmadığı, “piç” dediği bebeğe ben mi sahip çıkacaktım? Ama Müjgân onu nihayet terk etmiş, hatta bıçaklamıştı. Bu bir müjdeydi. Acıma, tiksinti, isyan ve tuhaf ki babalık duyguları sardı her yanıma. “Hangi duygu diğerinden baskındı?” diye düşünmeye koyuldum. Keşke çıkmasaydım hastaneden. Asıl tımarhane dışarıyıymış. Bebeği ve Müjgân'ı otel odasında bırakıp son sürat uzaklaşmalıyım diye düşündüm. “Ne İstanbul'a gideyim ne burada kalayım; memleketime, doğduğum yere gi-

deyim!” diye düşündüm... Müjgân’ı da bebeği de Müjdat’ı da tımarhaneyi de unutayım ve kendime yeni baştan, sıfırdan bir hayat kurayım... Hatırlamak ne büyük bir eziyettir. Hatırlamayı unutsak her şeyi başarırız.

Tercih yapmak gerer insanı. Kaderimizi izlerken gerilmeyiz hiç. Ne kadar kepaze olsa da...

Hem bebeği hem kendimi öldürüp, bu sevimli aileyi, artık fazla yorulmuş olan dünyadan azade etmeli belki de.

Otelden çıkarken adam benden dört haftalık hesabı istedi. Kucağımdaki bebeğe de uzun uzadıya baktı.

“Babası mıydın?” diye sordu.

Tüm paramı hotele bıraktım.

Sıcaktan, havasızlıktan, sigaradan veya trenin tıkırtısından yol boyunca pek susmayan bir bebekle İstanbul’a yolculuk... İnsanlar suratıma ve bebeğe dik dik bakarak sual yağmuruna tuttu. Hatta karşıma oturan bir kadın, bebeği kucağına alıp susturmayı başardı. Sonra geri verdi. Keşke vermeseydi hiç.

“Annesi nerede?”

“Bacağına ne oldu?”

“Kaç aylık?”

Bu sorular bitmedi. Ve de şu laf:

“Yazık!”

Eve bebekle yürürken, sokağa çıkma yasağından dolayı askerler birkaç defa durdurup kafakâğıdı sordu. Ben de koşar adım girdim eve. Sabaha kadar çıldırma sınırında yaşadım. Tam olarak ne yaptığımda bebeğin susacağını bir türlü bulamadım. Oysa tımarhaneden alıştım uyutmayan çığlıklara ama bu başkaydı. Bir bebeği ne sustururdu ki? Bir o odaya, bir öteki odaya yatırdım. Annesinin kokusunu özler diye, onun sandalyesine yatırdım. Sanırım üşüdü. Sonra kucağıma alıp oturdum

sandalyeye. Fark ettim ki balkon bebeğe de bana da iyi gelmedi. Ev de öyle.

Müjgân ile balkon oturmalarımızda bahsettiği halkevinin hiç unutmadım. Kırmızı surat oradaymış genelde.

Halkevinin karşiki kaldırımında, parmaklarında sigara eskiten bir delikanlı... Kucağında bir bebek... Geceleyin bebe zırlıtısından ve yaşadığı sarsıntıdan uyutamadığı gözleri kan çanağı... Halkevine girip, kırmızı surat ile ne konuşacağını halyinde canlandırmaya çalışan... Kendine sabrı ve kontrollü olmayı telkin eden...

Gürültülü bir fısıltı, konuşmanın çok manasız bir girişim olduğunu söylemekte... Hem, konuşulacak da ne olacak sanki! Ve ne konuşulacak! Bebeğini almasını mı söyleyeceğim? Alacak mı? Sanki bilmiyor mu? Üzülür mü Müjgân'ın öldüğünü öğrense? Konuyu dayaklara ne vakit getirsem? Acaba doğumundan haberdar mı? Hâlâ yeterince insan mı? Belki de en acısı, bebeğe sahip çıkması için yalvarmalıyım. Ben, kendi aşkımanın tohumunu göz göre göre baş düşmanıma teslim etmeliyim. Bu kadar yüce bir ruha mı sahibim? Yoksa geçtiğim ateşli cımbız bana bu garip şeyleri mi söyletiyor? İçeride geçirdiğim yıllar, bu insanlara neler yaptı böyle... Hiç girmeseydim keşke. Bir zamanlar ikisi de aklı başında insanlardı.

Güya onlar sağlıklı, şizofreni olan benim!

Akıllının biri kuyuya bir taş atmış, kırk deli çıkartamamış.

“Biraz konuşabilir miyiz?”

Bu lafı, cesaretimi toplayıp içeri girdiğimde ve göz kamaşmamı giderdiğimde, kalabalık bir masada devrimcilerle sohbet eden bastonlu kırmızı suratı gördüğümde, kırmızı suratına dik dik bakarak söyledim.

Kırmızı suratlı canavar tökezleye seke bir yandaki masaya geçti. Ben de diğer devrimcilere baktım bir an. Tam oturmadan

da elini uzatıp benim yumruk hâlindeki sol elimi terli avucuna alıp sımsıkı tuttu. Garip bir tokalaşmaydı.

Müjdat, emince suratıma doğru bakmaya başladı oturunca. Bir de çay söyledi. Kendi çayını kendisi almadan oturmuştu öteki masadan. Tökezediğinden olsa gerek diye düşündüm. Arkadaşları uzattı. Benim ince bellim de geldi bir dal sigarayla. Toz şeker koymuşlar masaya. Sırf zihnimi oyalamak için, toz şeker üzerindeki sinekle uğraştım. İki kaşık şeker attım. Karıştırdım. Karıştırırken hüznümlendim. Çayın içinde kendi suratımı gördüm ama görmezden geldim. Suratım bana doğru bağırıyordu. Sakin kalmaya çalıştım. Hatta bir an gözlerimi yumdum. Köpükleri kaşıklı aldım. Kaşığı emdim ve yavaşça tabağa dayadım. Çaydan bir yudum aldım. Sigarayı ağzıma koyup, ateş aranır gibi yaptım. Yaktı Müjdat. Sağ ol hareketi yaptım. O da kendisine yaktı bir tane. Hafifçe geriye yaslandım. Duvardaki resimleri incelemeye koyuldum. O sırada tırnaklarımda bir şey varmış gibi dişlerimle oynadım. Bebeği iyice göğsüme yatırdım. Uyumuştı. Ya da sadece susuyordu, bilmiyorum. Pıspışladım. Nasıl da babacandım... Bu da iyi bir zihin oyalayıcı oldu benim için.

“Öncelikle hoş geldin. Başına gelen sıkıntıları duydum, geçmiş olsun. Hatta öldü diye bir haber geldi. Hastaneden yargın mı ne çıkmış... O sıra işte...”

“Yok ölmedim.”

“Ölmedin ha... Oh buradasın. Aslı yokmuş neyse ki... Tekrar geçmiş olsun... İyi gördüm seni.”

“Sağ ol. Ölmedim, evet.” Sonra ikimiz aynı anda çaylarımızdan birer yudum aldık, duman çektik.

“Geçmiş olsun.” dedi. “Hayırlısı olsun.” dedim. Birer yudum daha aldık.

“Darbe oldu.” dedim. “Cunta düşecek.” dedi. Birer yudum daha aldık.

“Bebek?” dedi korkarak. “Müjgân...” dedim.

“Ölmedi mi?” dedi.

“Öldü.” dedim.

“Bebek?” dedi.

“O sağ.” dedim.

“Yani onun bebeği değil mi?”

“Evet.”

“Ölüyken nasıl yapmış ki doğum?” diye saçmaladı ve kırmızı suratına saçma bir ifade bürüdü.

“Yeni öldü.” dedim.

“Ben evvel biliyordum.” dedi.

Çaylarımızdan birer yudum daha aldık.

“Bak arkadaş, sen sormadan ben sana meseleyi baştan anlatabayım. Vicdan azabı beni çok sıkıntıya sokuyor, bilemezsin. Bu kızın aramıza ilk girdiği günleri biliyorsun. Ne yaptı ne etti aldı aklımı başımdan. Âşık olmuş bana. Ben olmaz dedim, seni bir seven var dedim. Seni söyledim. Kız kafayı bana iyice takmış. Sonra olanlar oldu. Neyse sen benim canıma kastettiğinde, belki tabi haklısın kendine göre, çok acı çektim. Ben de hastanelerden çıkamadım aylarca. İki bastonla gezdim, bilemezsin. Neler geldi başıma. Bu kız gene bırakmadı peşimi. Her gün aradı. Sonra duyduk ki işte hastaneye almışlar seni. Bak ona da çok üzüldüm. Biraz sıkıntıların vardı ama tutup şizofreni teşhisi filan... Yani aşırı şeyler bunlar. Evren’in işleri bak inan. Kendi muhaliflerini deli diye tıkıyor tımarhaneye. Sizin başhekim de cuntadan çok cuntacıymış. Hepsini biliyorum, anlıyorum. Yoksa senin o kadar ağır ne durumun vardı sanki? Biz de psikologuz iyi kötü. Neyse... Sonra biraz kendime gelir gibi oldum.

Bununla her akşam kavga ediyoruz. Neler söylüyor bana. Artık canıma tak etti benim de. Kesinlikle olacak gibi değiliz, ‘Senin yüzünden yoldaşıma ihanet ettim!’ dedim. ‘Aklımı aldın, beni kandırdın!’ dedim. Taktı bıçağı kalçama. Sonra hop tekrar hastane... Bak gene yürüyemiyorum. Yoldaş, anla bak ne hâldeyim. Ben her şeyin bedelini fazla fazla ödedim. Bu da sırf onu bırakmamam için yapmadığını demediğini bırakmadı. Hatta bir ara açlık grevi filan yaptı da sonra yemek yiyemez oldu. Sen de hatta ona destek veriyormuşsun fikir olarak. Ben, ‘Yoldaşıma da kandırmışsın!’ dedim. İşte baktı, ben ona hiç yüz vermiyorum. Tutturdu hamileyim diye. Bak sen yabancı değilsin, ben kendimi bilmiyorum muyum? Mümkün değil yani... Neyse, karşısında salak var sanki... Neyse... Yalancı yani düpedüz... Neyse... Memlekete gitti geldi. Sonra gerçekten de hamile kaldı kimden kim bilir! Tutturdu senin bebeğin! Ya diyorum güzellikle, bu imkânsız. Git babasını bul. Evlenin, çocuğunuzu da büyütün. Beni de bulaştırmayın, yoldaşıma da... İntihar edeceğim diye tutturdun. En büyük yeminleri etti. Gelip kapıma intihar edecekmiş. Ses seda çıkmayınca da öldü diye düşündüm. Belki yaptı bir delilik dedim. Hayırlısı olsun dedim. Ölümü hak eden bir hayat yaşadı. Sana da tekrar geçmiş olsun.”

Suratına uzun uzun baktım. Bebek, sigara dumanından rahatsız olmaya başladı. Müjdat’ın çıkardığı sesler tanımsız, anlamsız bir hâl almaya başladı. Dudaklarını oynatıyordu ama ben onu anlamıyordum. Kafamın içinde bir şeyler yankılanmaya başladı.

Kafaya diktim çayı. Yoksa olmadık emirlere başlamıştı çaydaki adam. “Bir anne intihar etti.” dedim. Çıktım gittim.

Üç kişi... Üçü de sefil durumda. Üçü de kayıp yaşadı. Peki, bu durumda ahlak nedir? Suçlu var mı? Varsa hangimiz? Yoksa her birimiz masum muyuz? Bizler masum insanlar mıyız?

Yolda, boynumun üstünde taşıdığım et parçası, dünyanın en karışmış şeyiydi.

Ve bebek kucağında, dişlerim kenetli, gözlerim kanlı, ku-lağım fısıltılı bir vaziyette, bir vapur seyahati ile karşıya geçtim. Pembe İstanbul sularına gözlerim daldı gitti. İnsanların yüzleri-ni inceledim. Vapurdaki çaycılara baktım uzunca. Bir ince belli çay içtim. Vapurdan sarkarken, kucağımdaki pembe teni, pem-be sulara atmayı ya da yanlışlıkla düşürmeyi hayal ettim. Suda-ki köpüklerde Müjgân'ın yüzünü gördüm sandım. Sonra birden korktum kendimden. Onu fırlatıp atmaktan korktum. Sarıldım sımsıkı. Müjgân'a hiç sarılamadığım gibi sıkı sarıldım. Onu O mu saymalıyım?

Kucağımdaki şey hiç durmadan ağlarken ve ben çıldırma sınırındayken, mütemadiyen etraftan beni gören annelerin el yordamı müdahaleleri ile bu iş olacak gibi değildi. Ve ben bu cinnetli hâlîmle ne anne ne baba olabilirdim. Babası sandığım adamın reddettiği, annesi olan kadının bana verip öldüğü bir bebek... Bu kadar talihsiz bir doğuş ki, kendisini hapishaneler-de, tımarhanelerde çürümüş bir şizofreni hastasının kucağında buluyor. Onu, olmayan memesiyle emziren anne intihar etmez-den evvel bir şizofreni hastasından başka emanet edecek kimse-yi bulamıyor. Kendi hayatımdaki dertleri çözememişken, bir de onları ona katlayan bu yavrucağı gidip yetimhaneye bırakmak-tan başka çarem yoktu. Oturup aşkımın yasını mı tutayım, gidip Müjdat'ın gırtlığına mı çökeyim, babalık rolü mü yapayım? Ben baba mıyım? Müjdat, bebeğin kendinin olduğunu reddediyor. Ya bensem babası? Ben ne diyorum böyle... Bebeği nazikçe, uy-gun bir üslupla yetimhaneye uzatacağım; ya almazlarsa?

Zor hatırladığım yollardan, kaybola kaybola, gençliğimin taş annesine gittim, yetimhaneye.

“Alın!”

“Kimin bu?”

“Bilmiyorum, buldum.”

“Nerede?”

“Camide”

“Durun, Müdire Hanım’ı çağırayım”

“Çağırmayın!”

“Bakması lazım birader...”

“Bacakları kırık.”

“Tamam, durun çağırayım.” diyerek içeri geçti. “İsmi Yazık” diye seslendim ve uygun bir yere ağlaması için bıraktım bebeği ve kaçtım. Yazık, yani annesine âşık olduğum kız bebek, benimle ikinci kez aynı kaderi paylaşarak benim büyüdüğüm yetimhanede büyümek üzere kolları sıvamış vaziyette. Böyle bebeklerin kurduğu bir toplumdan ne beklenir ki... Yazık... Adı Yazık olsun bu kızın.

Yazık!

Gün batımı süzülürken İstanbul’un göğünden, rengi değişen denizi, bir eski vapurdan izliyordum. Kafam plan yapmak konusunda fazlasıyla yorulmuştu.

Eve girip, tekrar bir yalnızlık çarpışması yaşadım. Ben terk edilerek değil, seçerek yalnızlığa mahkûm oldum diye düşündüm! Sanki odaların içinde O’nu yürürken gördüm. Bir gece daha uykusuz geçti. Balkon, benim için dert sığınağı oluvermişti. Yıldızları izledim. Biraz kitap okumayı denedim ama başaramadım. Ellerim titriyordu. Dişlerim gıcırdıyordu. Bu kadar derdimin arasında bir de ilaç yan etkileriyle uğraşıyordum. Ve olanları düşünmeden edemiyordum.

Gece ola, içine bin ay sığa; bin aylık ömür ola, içinde tek gece bulunmaya...

Gözlerimi her yumduğumda, o solgun otel odasında besini emziren kadını görüyordum. Gözlerimi açtığım anda da

yanımdaki sandalyeye gelip oturacakmış gibi sanrılar görmeye başladım. Odanın içine kafamı uzattım ki tüm oda fısıltılar cümbüşü olmuş. Gürültüden durulmuyor. İyi ki balkon var... Hayatımdan, hayata açılan bakış!

Halkevinde içtiğim çayda gördüğüm akis, bana hâlâ bağıyordu. Taa oradan tesir ediyordu kulağıma. Beni oraya çağırıyordu.

“Sen nasıl bir korkaksın böyle! Adam sana yapmadığını bırakmamış! Mesleğinin, gençliğinin, hayatının katili olmuş! Seni geri dönülmez bir biçimde sabıkalı olmaya mahkûm etmiş! Hem deli, hem sabıkalısın. Sevdiğin kadını göz göre göre elinden almış, çalmış! Ona yapmadığı şey kalmamış! Bir kere senin gözünle ona baktığı an, gidip o şerefsizde delik açman gerekirken, adam sevdiğin kadını hamile bırakıyor; sende gık yok! Gece gündüz eşek sudan gelene kadar dövüyor, sende gık yok! Kırdığın bacakları ona ders olması gerekirken, o kırık bacaklar için kullandığı bastonu sevdiğin kadının hamile karnında kırıyor; sende gık yok! Senin gibi bir yetimin, bin bir emeklerle alınıp dizilmiş evinde bedava oturuyor, örgüt evi gibi kullanıyor, giriyor çıkıyor kafasına göre, sende gık yok! Sevdiğin kadın aç aç geziyor derdinden, kız o hâllerle gelmiş ki ağzına bir lokma yemek koyamaz olmuş! Bebeğini bile emziremez olmuş. Bu şerefsiz, kadına sahip çıkmadığı gibi, kendi bebeğine de sahip çıkmıyor. O da senin başına kalıyor! Sevdiğin kadın, tüm dertler üstüne beş parasız kalmaktan böbreğini satıyor! Güya meslek sahibi olmak için geldiği İstanbul’dan kaçıyor. Ailesine gidip sığınmak zorunda kalıyor. Sevdiğin kadın, hayatta ilk ve son kez âşık olduğun kadın, ölümle kucaklaşıyor be! Müjdat, Müjgân’ı öldürüyor. Katlediyor! Bir de tüm bunların mutlak müsebbibi suratına baka baka, pişkince, ona buna iftira atıyor, sen yine gı-kını çıkartmıyorsun! Sen ne korkak, ne miskin şeysin! Pısırsıksın sen! Senin sabrının taşması için ne olması gerekiyor! Dünya ter-

sine dönse boş boş bakacaksın. Sen var ya, sahiden şizofrenisin. Delisin hatta zırdelisin. Deliliğin bile bir onuru olur be! Sendeki sinmişlik kimsede yok şu âlemede. Ya o çalışmayan kafana sık, ya da ezikliğin bu kadarına katlanma, dur de! Neymiş, geçmiş olsunmuş... Ne geçmesi! Sana bunları yapan adam, suratına baka baka geçmiş olsun diyor ya! Ben bu kadar kepezeliği hayatımda görmedim. Sen de görmedin. Sen, kendi hayatında tanıdığın en kepeze yaratıksın! Git gebert o iti. Yeter artık! Katlanma her şeye, katlanmayacaksın! Sana hakaret ede ede isyan etmeyi öğreteceğim. Sevgilinin kanını yerde bırakma. Bu kan ya senden akacak ya ondan! Ya gebert kendini, ya da onu...”

Bu dikte o kadar uzun sürmüştü ki kendi tükürüğümün, yakamı iyice ıslattığını sonradan fark ettim. Artık ağzından salyalar akan bir deli miydim?

Başka bir felaket daha vardı: Benim kaçır gibi çıktığım otel odasındaki ölü kadın! Arkamda bir ceset bırakmışım. Ya bana iftira atarlarsa!

Timarhaneden yeni çıkmış bir deli, bir kadının bebeğini çalıp öldürmüş. Bebeği de satmış! Bu sefer de içeriye bundan mı düşeceğim?

Tüm bunlar beynimi öylesine işgal etti ki... Çıldırmanın gerçek sınırlarına ulaşmışım artık.

Yalnızlık... Öyle bir yalnızlık ki, bomboş evimde, kendi kendime bağırdığımda, yankılanan sesim bile bana tekrar dönmek istemiyor. Uzayda yaşasam daha az hissederdim bu korkunç yalnızlığı. Zehir dozda... Belirli bir dozdan sonra yalnızlık da öldürücü... Çünkü insan kendisine tahammül edebilecek şekilde yaratılmış değil. Şikâyetçi görüldüğümüze bakmayın; birbirimize meftunuz biz hepimiz!

Gerçek bir yalnızlığın sanırım en kötü tarafı, öldüğünde bunu kimsenin fark etmeyeceğini bilmektir. Küçükken derdim:

ölsem kimse beni umursamaz. Fark edilmemek mi kötü umursanmamak mı bilmiyorum.

Yalnızlar kalabalıkları daima korkutmuştur ve bir kişi ne kadar yalnızsa, o kadar korkutucudur!

Yemek bitti, sigaralarım bitti, param bitti, ümidim de bitti. Evde öylece uykusuz kala kala, aynalardan köşe bucak kaç kaç, vicdan azabımla kucak kucağa daha fazla yapamayacağı mı anladım. O bebeği, gidip tekrar geri almak ve götürüp Müjgân'ın mezarına koymak gibi acayip fikirler vıdırdamaya başladı beynimde.

Hayatta yaptığım her on işin dokuzundan pişman oluyordum. Birinden de şüphe duyuyordum. Dedim ki kendi kendime: "Her şeyi değiştirebilecek güçte yalnızca aşk vardır hayatta." Bir de ölüm elbette...

Ah Müjgân... Sana reva mı bu? O nazik avuçlarından fırlayan sıcacık parmakları, buzlukta bekletilmiş kurşun kalem gibidir şimdi... Kendi kusmuğunda boğularak can vermek... Bebeğine baka baka... Bebeği tarafından izlene izlene...

Maddenin yapı taşı olan atomların yalnızca küçük bir kısmı dolu ve yoğundur. Maddenin de atomun da çoğunluğu boşluktan müteşekkil. İnsanın yaşamı da bu şekildedir. Çoğunluğu kapkara bir hiçlik... İnsanların hayatları da atomlar gibi; ufacık birkaç nokta dışında çoğunluğu boşluk, çoğunluğu hiçlik... İşte ben de hiçbir insanın düşemeyeceği bir hiçliğin ortasında, bir uzay boşluğunda öylece yüzüyordum. Önüm, arkam, sağım, solum sobe! Hiçliğe ebe... Gözlerim, bu hiçlik karşısında dehşete kapılıp, yuvalarında tam arkasına dönüp, kabuğumun içine, kelle boşluğuma baktığı zaman, orada da karanlık bir uzay görüyor. İki hiç arasında bir şey olur mu ki hiç!

Necip Fazıl demiş bunu.

Ben de mi hiçim? Madem içim hiç, dışım hiç; öyleyse kabuğum da hiç...

Hayat ne hep, ne de hiçtir; hep ve hiç arasına gerilmiş bir iptir. Yani “hep” diyenler de “hiç” diyenler kadar yalancıdır. Müjgân ne hepti, ne de şimdi hiç oldu.

Hayat, iki güzellik arasında geçen bir süredir. Hayat, sizin güldüğünüzden çok daha komik ve sizin ağladığınızdan çok daha hüznü... Hayat varsa umut da var, hayat varsa ölüm de var! Ama bu hayatta umuttan daha çok ölüm var!

Düşler sona ermeden, kişi uyanamaz uykusundan. Hayaller kırılmak için, rüyalar uyanmak için var! Öldü benim düşlerim işte... Bununla çırlıçıplak yüzleşmem de ilk kez evde oldu. Öldü... Vuslatım öldü... Peki, tüm bunların manası ne? Uyancak mıyım?

Tüm hayallerim ve kalp çarpıntım çelik çomakmış, tel arabası ve naylon oyuncakmış! Karton bir evde şişme yatakmış!

Ölümü hak eden hayatlar mı yaşıyoruz da hepimiz sırayla, tek tek ölüyoruz?

Dibi çatlayıp düşen bardağın ani boşalışı gibi keskin bir tükeniş ve boşalış sonrası, düşünen bir duvara dönüşmem, sineğin kanat çırpması zamanında gerçekleşti. Sonrası manasız, adsız, fikirsiz bir oluş, öylesine bir varoluş... Anlamdan daha güçlü bir işkenceci yoktur!

Yapabilsek, keşke yapabilsek... Manasız yaşayabilsek... Bizi mahveden şey mana ve mana arayışı... Aramasak manayı, hayat aslında görüldüğü kadar...

Kadınlar erkeklerden, çocuklar yetişkinlerden, fakirler zenginlerden, dertliler kaygısızlardan, dindarlar dinsizlerden, sanatçılar bilim adamlarından, filozoflar mantıkçılardan, deliler akıllılardan, anneler bakirelerden, diriler ölülerden daha çok mana arar.

Her nikâh, bir nevi muta nikâhıdır. Başlayan her ilişki, bir yerinde mutlaka bitmelidir. Hiçbir şey bir ömür verilecek kadar kıymetli değildir. Hayat bile bir ayrılık ile başlar ve yine bir ayrılık ile biter. Ve hayat ortasında da ayrılıklarla doludur. Masallardaki “sonsuz dek mutlu yaşadılar” lafından sonra yine bir ayrılma yaşarız, çünkü masal bitmiştir artık. Gördünüz mü? Bir yalan bile sonsuz değil, bırakın hakikati. Keşke diye düşündüm, evvelinde unutsaydım O’nu da bunları yaşamasaydım!

İsmet Özel şunu yazmış:

*Ne gümüş bir çocukluk ölümün mavi cinleri
Uykusunda bıraktığı saçlarındaki yangın
O balçıkla beslenen saçlarındaki yangın
Ona doğru uzanınca akşamın kanlı eli
Sönmüş ateşlerini öptü tapınağımın*

*Ona cinleri sığındıran ay korkusudur
Ne gümüş bir çocukluk ölümler gibi sağlam
Ölümler gibi soyunmuş artık korkularından
Onu ben ne kadar buldum desem yok olur
Çünkü girilmez tarlasına ay kokusundan*

*Ya güneş ya da morluk onu ben yağmurladım
Takvimlere kinle baktığı zamansızlık içinde
Belki de yumuşak tüylerini öptü akşamın
Ya da oğlaklar sığınmıyor çiçekliğine.*

Korkular, şüpheler, bebek ağlaması sanrıları, Müjgân sanrıları, Müjdat sanrıları içinde kıvranırken, artık dayanamıyordum. Üçünü de odanın içinde yan yana oturmuş görmeye başladığım gün, yani üçüncü günün sabahında evden fırladım. Halkevinde bitiverdim. Bu sefer kucağımda bebek yoktu tabi.

Yine kendi içimde bin bir kararsızlık içindeydim. Kapının camında suratımı görüverdim. Görmezlikten geliverdim. Daldım içeriye.

“Konuşalım mı?” dedim. Biraz duraksadım. Suratının kırmızı olan sol yarısı bana dönüktü Müjdat’ın. “Mevzu?” diye bir sual yöneltti. O an koptum işte. Daha doğrusu kopmuşum. Sonra üzerine saldırdım. Devrimciler bana saldırdı. Hep birlikte camdan dışarıya uçtuk. Kavga gürültü... Bu olayı siyasi çatışma sanan yoldan geçenler de dâhil oldu... Halkevinde kavga var! Daha da büyüdü. Asker gördü bizi. Derken polis, soruşturma, zabıt, tutanak, sabıka, sorgu, dayak, derken tımarhane...

Cinnetin derinliğini net hatırlayamıyorum. Tam olarak hangi noktada geçtim kendimden ve ne kadar geçtim... Lakin sanki nasılsa gideceğim yer deli koğuşuymuşçasına, tutup kollarımdan teslim ettiler paket gibi. Ve yaşanan tüm kâbuslar aynen yaşandı tekrar. Bu sefer yıkanmadım ama tıraş edildim. İteklen-dim edildim derken, eski koğuşuma konuverdim. Fakat duvarlarını yıkmışlar komşu koğuşun, yatakları birleştirmişler. Çok hasta sığmış ve zaten havasız olan oda, daha da havasızlaşmış. Bu sefer alt ranza denk geldi ve şükür ki kurtuldum Kafka’nın kepaze hayat yazısından. Bu sefer de ranzanın alt demirlerine tükenmez kalemle yazmışlar şunu: “Düşler sona ermedikçe kişi uyanmaz uykusundan/Kafka”. Gene Kafka... Ama olsun; bu sefer düş filan diyor, daha ümitli yani...

Dün çıkmış gibiydim. Koğuşta kokum, yatakta sıcakım gitmeden dönmüş gibiydim. Delilere şöyle bir bakınca, hayatımı döngüsel görmeye başladım. Ömer Hayyam da şunu yazmış:

Hep bu çember dolanıp durduğumuz

Ne önümüz belli, ne sonumuz

Bilen varsa çıksın söylesin

Nereden geldik, nereye gidiyoruz?

Arkadaşlarıma rastlamak da huzursuz ediyordu beni. Bana müzmin deli gözüyle bakacaklar... Sanki değilmişim gibi... Bahçeye çıkar çıkmaz Pertev dikildi karşıma:

“Hoppala... Sen gene mi geldin?”

“Geldim, ne yapayım...” dedim.

“Öldü.” dedi ve ben şiddetle irkildim! Müjgân’ı nereden biliyordu? Ona bunu kim söylemişti? Yoksa Müjdat’a mı gitmişti? Hep delik açmaktan söz ediyordu. Yoksa Müjdat’ı öldürmeye gitti de oradan mı öğrendi? Yoksa öldüğünü söylediği Müjdat mıydı? Hastanede mi ölmüştü? “Umarım kalbine cam saplanmıştı.” diye düşündüm. Ama bunu bilse benim gelişime şaşır-mazdı herhalde. Demek ki ölen Müjdat değil. Belki, evet, Müj-gân’ı kastediyordu. Hangisi ölmüştü?

“Kim?” diye kükredim gayriihtiyari.

“Kocası.” dedi. Müjgân’ın kocası mı varmış diye düşünür-ken kalbim duracaktı. Yoksa Müjdat’tan mı söz ediyordu? Onlar evlenmiş de benim mi haberim yok? Pertev, Müjdat’ı mı öldür-müş?

“Kimin?” diye püskürdüm.

“Kimin olacak, Firdevs’in.”

Bir oh çektim içimden. Espri bile yaptım.

“Ölüye bir gün ağlanır, deliye her gün.” dedim ama gülme-di. Olsun, rahatlamak için söyledim. Yoksa rahatlamadım mı?

“E, sen gene niye geldin bir hafta dolmadan?” dedi.

“Öldü.” dedim.

“Kim?” diye haykırdı Pertev. Müjdat’ı öldürdüğümü dü-şündü sanırım. Bunu düşünmesi çok hoşuma gitti. Ah keşke... Nerede o günler...

“O...” dedim fısıltıyla.

“Kim?”

“Müjgân.” dedim daha da sessiz.

“Kim kim?”

“Kadın vardı ya...”

“Kim öldürdü?” diye bağırdı. Müjdat’ın öldürdüğünü düşündü. Acaba haklı mıydı? Belki de bir parça haklıydı.

“Sessiz ol, deliler bize bakıyor. Kendi canına kıymış, öldü.” dedim. Tabi fiilin tekine “mış” eklemişken ötekini “dü” diye devam ettirerek saçmalamam, buna şahit olduğumu saklamak için.

“Yazık...”

“Evet... Yazık...”

“Yazık... Sen niye geldin?”

“Öldürmeye çalıştığım için.”

“Kimi?” diye heyecanlandı Pertev. Müjgân’a kastettiğimi düşündü herhalde. Ben ona kıyar mıyım?

“Kimi olacak, Müjdat’ı. Ben her sene kimi öldürmeye çalışıp tımarhaneye düşüyorum? O işte, kim olacak...”

“Öldü mü bu sefer?”

“Yok ölmedi. Tımarhaneye tıktılar.”

“Onu da mı?”

“Ya yok... Gene o hastaneye ben tımarhaneye işte... Keşke tam tersi olsa da beni hastaneye onu tımarhaneye tıksalar... Herifin hiç bana saldırdığı yok ki hep ben saldırıyorum. Sonra deli oluyorum. Öldü sanıyormuş.”

“Kadını mı?”

“Yok beni... Benim öldüğümü sanıyormuş.”

“Niye?”

“Yangın çıktı ya... Yandı biliyormuş.”

“İlk seferinde öldürsen şimdi tekrar düşmezdin. Yarım bırakıp duruyorsun, vaktine yazık. Senin öldüğünü sanan adamı öldürmeyi beceremiyorsun. Sen ne biçim delisin? Zaten tımarhaneye tıkacaklar, adam gibi öldür bari. Ya da müsaade et bari ben halledeyim.”

“Yok, tamam, boş ver.”

“Bir daha seni öldü sanırsa, sana sormadan gidip sıkacağım kafasına. Öldü sansınlar.”

“Tamam tamam, sanmaz.”

Ölüm, ikimizin kafasını da fazlasıyla doldurmuştu. Bunları konuşunca kısa bir süre için dalıverdik.

Ölmek insana mahsustur, geberen hayvandır. Hep ölmüşlerin ardından iyi şeyler söyleyesimiz gelir. Hepsi iyi öldü de bu kadar kötülüğün kaynağı nedir? Çoğumuz kötüyüz işte... Bir de yaşarken ölmekten söz edilir. Oysa konuşulması gereken, ölmüşlerin ölmesidir. Her neyse... Pertev’in iyi oynayamadığı yaşlı rolünün Türkçesi şu yani: Firdevs, onun kadını artık! Nokta. Hemen pat diye de sorulmaz; o konuya girmedim ama artık kadınla arasında, kendi geçimsizlikleri dışında engel kalmamıştı yani. Kocasının hazin(!) ölümü, kadını, Pertev’in kucasına hop diye düşürüveriyordu. Neyse, Pertev de sıkın görünmek zorundaydı.

Ölüm, Pertev’in hayatına hayat getirirken, benim hayatımdaki ölüm, benim hayatıma ölüm getirdi! Hoş, hayatım da yarı ölüydü ya...

“Kocasının öldüğü gün çok fena kavga ettik Firdevs’le.”

Bunu gerçekten dinlemek istemediğimi fark ettim.

Tımarhane... Bir ay evvel bıraktığım gibi... Fakat dışarı çıkıp girince daha tuhaf görünüyor insanın gözüne. Bazı iğneler değiştirilmiş. Bu da hastaların çıplak gezmesine sebep oluyor. Elbise gibi tene değen şeyler bile çıldırıyor, bu iğneyi yiyenleri.

Vita kutularında çiçek yetiştirmeye başlamış hastalar. Yeni bir teyp almışlar. Baba'nın o yangın gününe kadar çalan kasetini tekrar gece gündüz çalmaya başlamışlar. Kaset çala çala yavaşlamış artık. Kasetçaların yanına bir de kurşun kalem koymuşlar sarmak için. Zaten her müzik, siyasi müzik sayıldığı için dinlenilecek şeyler çok azalmış. Hasta sayısı artınca ve hepsiyle uğraşmak zorlaşınca, EKT uygulaması da artmış. Bir haftalık şok sonucu iyice etkisizleşen hastaların bakımı da kolaylaşıyor, malum... Bir koğuştta uyuyan iki yüz kişiyi nasıl zapt edeceksin! Major Depresyon teşhisini, Katatonik Şizofreni teşhisini koydunuz mu, EKT'yi dayarsınız, ilaçlar tesir etmedi diye.

Aslında, hastane, bir bakıma da giren çıkanlarla da kendi meşhurluğuna sahip... Mesela şair Neyzen Tevfik, 1940'lardan beri onlarca kez girip çıkmış. Onun sorunu alkolizmmiş. Zaten alkolizm diye girersin, şizofreni diye çıkarsın o ilaçlardan sonra.

Hastane delilerinin yazdıkları şiirler "İnilti" diye bir kitapta, bir doktor tarafından derlenmiş. Derlenmiş şiir kitabı da bırakmışlar yemekhaneye, elden ele geziyor. Şiir yazamayan deliler, şiir yazabilen delilerin şiirlerini okuyor. Orada yer alan bir şiir de Erkin Koray tarafından şarkı yapılmış. Meşhurdur:

*Şarkı söyledim hece hece
Fazla içtim de dün gece
Caka yaparken sokaklarda
Aşkımı düşürmüşüm
Sabahleyin adım adım
Yolları hep aradım
Kör olası çöpçüler
Aşkımı süpürmüşler
Fakat ne zararı var
Bir kopyası, o da kızda var
Hakkımı ararım yine
Gider belediye reisine*

*Derim senin işgüzar çöpçüler
Aşkımı süpürmüşler*

33 B Servisinden N.C.

Günler ve geceler birbirini kovalamaya başladı tekrar.

Timarhanede, nereye gitsem ne yapsam diye bir şey yok. Seçim yapmak hürriyetiniz elinizden alınınca garip bir esaret huzuru çöküveriyor. Özgürlük mahkûmiyetinizden kurtulunca, kutlu köleliğiniz ile kucaklaşıyorsunuz. Merhaba bankım, merhaba düşünceli hâlim. Bankta otururken, hiç konuşmadan, gelip yanıma ilişti Nietzsche. “La ilahe illallah” yazısına daldık gene. İkimizin arasında da bir gazete... Elim ilişti. Gazetenin baş sayfasında Prof. Ayhan Songar’ın çektiği meşhur Necip Fazıl fotosu var. Foto, gözlerden sigara ile delinmiş. Ayhan Songar, fotoğrafçılık merakıyla da tanınır ama bize kullandırılan ilaçların Türkiye’deki en büyük araştırmacısı, bir psikiyatridir. Hastalar üzerinde de çok denemeler yaptığı söylenir. Bu denemeler de Amerika’daki dergilerde yayımlanır. Gizli kahramanız yani deli ırkı olarak.

Bir de Türkiye’ye psikanalizi getiren kişi, meşhur sinema sanatçımız Münir Özkul’un dayısı İzzeddin Şadan var. Nam-ı diğer Doktor Ramiz... Ahmet Hamdi’nin “Saatleri Ayarlama Enstitüsü” romanındaki doktor. Onun teknikleri, tabi bu ilacın yalancı şifasına aykırı idi. O da ilaç karşıtları arasında anılır.

“Psikanaliz, devrimizin en mühim keşfidir.” demiştir.

“Azizim! Psikanaliz icat edildiğinden beri herkes az çok hastadır.” demiştir.

İzzeddin Şadan da bizzat Freud’un talebesidir ve tek Türk talebesidir. Yani Mazhar Osman’ın muhalifidir ki o da Türkiye’ye ilk akıl hastanesi kuran kişidir. İnsanların hastanelere tıkmaması, ilaçlanması vs. yanlıştır İzzeddin Şadan’a göre.

Ben hayatımda vuramayacağım kadar dibe vurmuşken, acaba ilaçların yalancı mutluluğuna mı kendimi bıraksam diye düşündüm. (İşte o gözleri sigara ile delik fotoğrafa bakarken, çocukluğumda aynamın üzerinde duran “aynalar” şiirini hatırladım). Ya da gitsem de EKT olacağım mı desem! Pişirseler beynimi de kurtulsam. Hem pişik beyinle ne Müjdat’ı düşünürüm, ne Müjgân’ı... Ne de zaten dolu olan beynime yeni eklenen Yalık Bebek’i...

Müjgân’ın beni terk edişiyle birlikte, içimde de bir şeylerin donduğunu hissettim. Zaten delik bir kalple doğmuş ve can çekişmekte olan şairliğim de şiirler de beni terk ediverdi. Artık o günden sonra ne şiir yazabildim ne de okuyabildim. Gitti... Şiirler de Müjgân’la birlikte gitti.

Böyle ileri geri düşünürken Nietzsche bana döndü:

“Arzularımız o kadar şiddetlidir ki, bazen birbirimizi parçalamak isteriz. Ama topluluk duygusu bizi durdurur. Lütfen not et: İşte bu, neredeyse ahlakın tanımıdır.”

“Nietzsche; delirmek belki de hâlihazırda bünyemizde bulunan bir savunma mekanizmasıdır. Belki delirmek, bizi ölmekten koruyor.”

“Şüphe değil, kesinliktir insanı deli eden! Çobansız bir sürü! Herkes aynı şeyi ister, herkes birdir: Kendini farklı hissedenden, gönüllüdür tımarhaneye. Ve dans ederken görülenler deli sanıldı, müziği duyamayanlar tarafından.”

“Bizler müziği duyduğumuz için mi farklıyız? Bu fark iyi mi kötü mü?”

“Bir genci bozmanın en iyi yolu, ona aynı düşüneni, farklı düşünenenden daha çok saymayı öğretmek.”

“Buradaki şartlar bizim farklılığımızı mı törpülüyor sen-ce?”

“Sürekli mutluluk arayışı ineklere mahsustur! Acı çeken dostuna dinlenmesi için yer göster, ama dikkat et yatak sert olsun.”

“Sen demek ki dostunun iyiliğini isteyen bir dost değilsin!”

“İnsan, sadece düşmanlarını sevmekle kalmamalı, dostlarından nefret edebilmeyi de öğrenmeli.”

“Benim tek bir kişiye püskürttüğüm aşk öyle yüksek bir dozaj ki, kimseye ayıracak ne bir sevgim ne bir nefretim kalıyor. Evet, seni bilmem de buraya beni mahkûm eden şey aşk ben-
ce. İlk baştan beri... Aşkım doğdu, buraya düştüm; aşkım öldü, tekrar düştüm.”

“Bir başkasını sevmek, kendini terk etmekle aynı şeydir. Benim hayalimdeki aşk, iki insanın birbirini sahiplenme duygusundan çok daha öte bir şey.”

“Ne sahipliği be... Uzaktan uzağa delirmek hariç, adı sanı olmayan bir kepezelik benimki...”

“Aşkta her zaman biraz delilik vardır. Ama delilikte de her zaman biraz mantık vardır. Biz arzulanana değil, arzulamanın kendisine âşığızdır.”

“Ben kendi arzuladığıma âşığım. Adıma konuşma. Sahip olsam sorun da kalmazdı.”

“Evlilikleri mutsuz kılan, sevginin eksikliği değil, arkadaşlığın eksikliğidir...”

“Arkadaşlığı kuramıyoruz değil ki! İmkân bulamıyoruz o arkadaşlığı kurmaya.”

“Yaşamak için bir ‘neden’i olan, neredeyse tüm ‘nasıl’ları kaldırabilir.”

“Nasıl ve neden yaşıyordum? O’nun için. Öldü. Şimdi ise sebepsiz...”

“Başkaları yararına çok şey yapıldığı için dünya mükemmel değildir.”

“O’nun için yaşamak başka, O’nun yararına yaşamak başka. Ben isteyerek böyle olmadım. Hayatımı duysan dilini yutarsın. Şartlar beni bu hâle getirdi. Hayatımın bir değil, bin tane katili var.”

“Birini suçlamak üzere ileri uzattığın elinin, üç parmağının seni gösterdiğini unutma!”

Hep onu bunu suçlayan hayatım için vurulmuş bir darbe ve atılmış tehlikeli tohumlardı bunlar. Pertev’in sinirlenmekten konuşturmadığı Nietzsche, gerçekten can acıtıcı fikirlere sahipmiş. Adam okumuş hatmetmiş de Nietzsche’nin külliyatı dışında tek kelime konuşmuyor; pes! O neyse de... Hayatım hakkında kast ettiği doğru muydu? Bu leş rezaletin müsebbibi ben miydim? Bu çirkin çamur heykelin sanatçısı ben miydim? Ya da hiç mi suçlu değildim?

Bir yandan da kendime itiraf etmektense ölmeyi tercih edeceğim kadar tehlikeli şeyler anlatmıştı bana Müjdat. Nasıl da güzel inkâr ettim... Gidip ona saldırmak filan bu korkutucu fitneyi öldürüyor muydu? Her şey mi yalandı söylediği? Ben aslında ona mı saldırdım yoksa içimdeki şüphelere mi? Müjdat, orada benim Müjgân’a duyduğum güvensizliği mi sembolize ediyor? Bir parça doğru olma ihtimali yok muydu? Müjgân’ın, seve seve her gece dayağını yemek üzere onu beklemesinin başka hangi açıklaması olabilirdi ki? Müjgân ona kör kütük âşıktı işte. Müjdat mı? O, O’nu umursamıyordu bile. Kucağına sakat bir çocuk tutuşturmuş, basmış gitmişti. Bu kadar hazin bir eşleşmede hiç mi kabahati yoktu Müjgân’ın? Ölmek, O’nu masum mu yaptı? İntiharı suçsuz mu kıldı? Ya benim suçlarım? Masum muydum yani... Vicdan azabım artık dayanılmaz noktalara tırmanmaya başlamıştı. Bu kadar eziyetli bir hayata bir açıklama getiremezsem, düşünmekten ölüp gidecektim. İçimde küçük, bir deri altı kıymığı gibi, bir damak yarası gibi, bir baş sivilcesi gibi, ince-

den acıtan, oynadıkça kabaran tuhaf bir sızı tomurcuklanıverdi. Bunca hengâmenin sorumluluğunun ne kadarı üstümdeydi? Yoksa her şey benim dışımda mıydı? Bir kader kurbanı değil miydim? Hangisi daha gerçek, hangisi daha rahatlatıcı?

Bu yoğun sorular ve kendimi suçlayış sonucunda, nasılsa bir hastanedeyim, doktorlar çözer diye düşündüm.

“Ben çektiğim acıları taşıyamıyorum.” dedim Nietzsche’ye.

“İnsan öyle bir iptir ki, hayvanla insanüstü arasına gerilmiştir. Uçurum üstünde bir ip... İnsana göre maymun nedir? Gülünecek bir şey ya da acı bir utanç... İşte üstinsana göre de insan aynen böyle olacak; Gülünecek bir şey ya da acı bir utanç! Yaratıcılık ve keşif, acıda ve yalnızlıkta saklıdır. İnsanoğlu hayatta o kadar acı çeker ki, canlılar arasında yalnız o, gülmeyi icat etmek zorunda kalmıştır. İnsan kahkahalarla güldüğü zaman da kabalığı ile tüm hayvanları geride bırakır.”

Arkamızdan bize doğru yaklaşmakta olan Pertev’i hissettim. Döndük Nietzsche ile ikimiz de. Fakat garip bir şey vardı. Pertev deli pijaması giymişti. Saçları traşlıydı. Bıyıkları gitmişti. Gelip yanımıza ilişiverdi.

“Ne hakkında konuşuyorsunuz?”

“Sana ne oldu böyle?”

Pertev de artık bir deliydi.

9. BÖLÜM

DİBE VURUŞ

Birkaç hafta önce şu oldu:

Pertev, geceleyin koğuşuma gelip hışım ile beni uyandırdı. Bir tabanca verdi. Yatağımın altında saklamamı söyledi. Kendisinin de başının belada olduğunu, bir süre izinli olduğunu söyledi. Kimseye bir şey dememem için de yemin ettirdi.

“Ederim.” dedim. Gitti.

O geceler benim hezeyanlarım zirvedeydi. Hayatta her şeyin bir tuzak olduğu hissiyle uyuyamaz olmuştum. Verilen ilaçlar, rüyalarımı bloke ediyordu. Günlerce uyuduğum oluyordu. Kafamın içi savaş meydanıydı. Koğuşun her yerini fısıltılar kaplamıştı. Gölgeler süzülüyordu odada. Koğuşta geceleyin birbirlerini boğarak öldürenler olmuştu. Bir hastanın gözünü oydu bir diğeri. Horladığı için gırtlığı kesildi bir delinin. Kim kesti? Başka bir deli... Ve kasetçalar hiç susmuyordu gece gündüz. Delirip gelmişlerle, gelip delirmişler iyice karışmıştı artık. Hayatta tüm amaçlarımı anlamsızca yitirmiştim.

Ayrıca Müjdat'ın dediklerinin onda birisinin bile doğru olması fikri beni dipsiz korkulara gark ediyordu. Her yerimi ıstırap kaplıyordu. Göz kapaklarımın iç yüzeyinde filmler oynuyordu. Şunu mu yapsaydım, bunu mu etseydim derken,

alternatif geçmişler arasında sünüyor, uzuyordum. Katran rengindeki karaltıların içinde Müjgân'ı görüyordum gece gözümü açtığımda. Ama o denli küçülmüştü ki diz kapağıma geliyordu boyu. İnceikti, sopa gibi. Bazen uykudan bir bebek ağlamasıyla ırkılıyordum. İki yüz kişilik koğuşun içinde bebek ararken buluyordum kendimi. Koğuşun en delisi bendim bence! Yere uzanıp ranzaların altında, kırık bacaklarıyla sürünen bir bebeği arıyordum, olmayan! Bir köşeye uzanıp zangırtıyla titriyordum sonra. Uyandığımda kendimi titrer hâlde buluyordum. Birkaç defa, artık nasıl gidilmişse, ağacın tepesinde buldum kendimi. Birkaç defa tımarhanenin çatısında uyandım. Uyanınca, "İntihar mı etsem?" diye düşündüm.

Bir gece, daha tuhafı oldu... Göz kapaklarımı yukarıya fırlayan sac kepenkler gibi salıverdim kirpiğimden ki karşımda kendim. Tuvalettayım. Hangisi? Tabi aynasız deli helasında benim kendimle hesaplaşmamı istemediklerinden, personel helasına girmişim gene. Aynaya bakıyorum. Karanlıktayım. Elimde tabanca. Kendime doğrultmuş. Ve sayıklamaktayım:

"Kimsin sen? Kimsin sen? Kimsin sen?"

Kendimle şiddetle hesaplaştım saatlerce. Kavga dövüş, öfke ve harp... Kezzap tadında ithamlar ve nefretler ve tiksinti ve Delirium! Aynadaki ben değilim. Yaşlı bir adam bana bir tabanca doğrultmuş! Şunları söyledim:

Tanımlaması acı gerçek, yokluğun, varlığı

Kim bilir,

Kim olurum bakınca, varlığımın tadına...

Saydamca,

Ne zaman çıkarım kendime,

Gerçekliğin şiddetini kim bilir ne zaman duyarım...

Arasında biz varsak, ya hiçeyiz ya hiçten...

Varlığımız sorunsalken, sonumuzu mu göreceğiz!

*Bir varı, ancak bir yokluk varlar
Sona, başa, belki yok'a göreceyiz*

*Unutmayalım eskiyi: bizim özümüz yoktan
Kim bilir,
Ne sen görecesin belki, ne ben...
Sınırlarımız tanımlıyorsa eğer bizleri,
Güneş batırılınca, ne sen kalırsın ne ben...*

*Sıyrılıp ikimizden, kim olduğunu sordun mu?
Ümitler boşuna ümitler, batışı bekler gibiyiz
Işık, gölge karanlığa; biz tersimizle biziz;
Boşuna ümitlenmeyelim,
En az birimiz yokuz...*

Tırnaklarımı kafa derime geçirip bir kepçenin toprağı kazması gibi tırnak aralarım kelle etlerimi yığdırdım! Elimdeki tabancayı bir kafama dayadım, bir aynaya doğrulttum. Tüm uzak mesafelerini bir saniyede kat ettim, uçtum. Nasıl da hızlıydım, nasıl da sergüzeşt! Bir intihar mektubunu bir anda geçirdim dimağımdan. Aynadaki adamın hakikat olduğunu benim akis olduğumu, yansıma olduğumu düşündüm. Kulak mememin hemen dibinde bir küçük yaratık, bana durmadan bir şeyler söylüyordu. Cinnetin, delirmenin, çıldırışın ve cezbenin tüm sınırlarını fethettim. Akıllılık ve delilik memleketlerinin arasındaki kıldan ince kılıçtan keskin hududa, bir üfürmede devrilecek bir çadır kurdum. Ben o çadırdaki nefes alamazken, geçmişim beni oraya buraya sürüklüyordu. Kafatasımın içi tamamen soru işaretleri ile dolmuştu. Sıcaklıktan beynim eriyip genzime kaçtı, yuttum. Evet, beynimi yuttum. İçimde piçleşmiş tüm makullüğü kulak deliğimden kürtajlayarak aldırdım parça parça. Yerine derin bir sorgulayışın kustuğu rüyalar âlemini tıkıştırdım! Ben bu hengâme içinde, yaka paça kendimle boğuşurken, elimdeki tabanca pat

diye patlayıverdi. Aynada hâlâ kendim yerine yaşlı bir adam vardı. Tabanca patlayınca içimde de bir şeyler ölüverdi.

Karşımdaki ayna yere indi! Adam bir tıslama çıkardı ölüren. Sonra bayılmışım.

Ayıldığımda, birkaç gündür uyuduğumu fark ettim. Tabancayı almışlar. Bana da çok ağır bir iğne yapmışlar. Aynı gün kendime geldim, Nietzsche ile bankta oturduk. İşte Pertev'in deli kostümüyle bizi şaşırtması o gün!

"Kaç zamandır polis bizimle uğraşıyor. Sorgudan, aramadan başımızı kaldıramadık. Üzerimde yakalanırsam sıkıntıya girerim diye tabancayı sana bıraktım. En güvenilir yer burasıydı, en güvenilir kişi sendin. Firdevs bana söz vermişti, evlenecektik. Bana üç çocuk verecekti, rahmetli babamın evinde yaşayacaktık. Hatta iki oğlan bir kız..."

"İyi de sen niye..."

"Lafımı kesme! Yemin etti diyorum sana. Buraya kadar tamam... Kocasını öldüğü gün tartıştık biraz ama boş ver... Yıldıırım nikâhı kıymaya gittim. Kıydık. Kimsenin de haberi yok. Birkaç gün Firdevs ile yaşadık. Ben, her şey cennet gibi olacak, artık aramızda bir engel de kalmadı derken, benimle son kez konuşmak istediğini söyledi! Beynimden vurulmuşa döndüm! Kocasının hatırasına saygısızlık olurmuş beni hayatına alması. Hatta kocasını bir nevi ben öldürmüşüm gibi hissediyormuş. Hatta yemin ettirdi. Önce sevinmediğime ettirdi. Yemin ettim. Sonra benim öldürmediğime... Öldüğüne sevinen tek kişi benmişim. Gaddarmışım, zalimmişim, hainmişim. Bana baktıkça kocasını görüyormuş. O yüzden gözünün önünden gitmem gerekiyormuş. Ben ki onun hasta kocasını bile yıllarca sahiplenilen insanım. Ölene kadar kocasına sigarasını şeyini eksik etmeyen adamım. Yani nikâhı kıydık kıymasına da bu sefer de Firdevs saçmalamaya başladı."

“Ee? Deli pijamasını niye giydin?”

“Dur sabret. Sonraki akşam Firdevs bana ekmek bıçağıyla yürüdü, ‘Evden çık!’ diye. ‘Gitmem!’ dedim. Bu sefer ekmek bıçağını kendisine doğrulttu. Kan beynime sıçradı. ‘Nasıl olur?’ dedim. ‘Yapma etme, artık karımsın!’ dedim. Dinlemedi. Ben de çıktım gittim. Bizim kahvenin oralara gittim tekrar. Bir paket sigarayı bitirdim sabaha kadar. Ne yapacağım, ne edeceğim diye düşünmekten çıldıracaktım.”

“Ee? Çabuk anlat; meraklandırma.”

“Efendim... Benim hâlimi gören arkadaşlar konuşmaya gitmişler habersiz. Demişler böyle olmaz. Yapmayın, etmeyin. Onları da kovmuş. Sobadan çıkarttığı sıcak maşayla üstlerine yürümüş. Neyse, Firdevs de benim icraatları, kavgaları filan iyi kötü biliyor. Aramış polisi, beni ihbar etmiş. Saymış, dökmüş. Asker bizim oraya bir geliyor. Büyük kavga çıkıyor. Aslında ben başlatmadım, arkadaşlardan birisi taşkınlık yaptı. Sonra da asker taşkınlık yapana taşkınlık yaptı... Sonra sandalyeler havada uçtu.”

“Sonra?”

“İşte sonra, bizi içeriye attılar. Hepimizi. Beni çağırdılar sabah, telefon var diye. Bir baktım bu. Benimle son kez konuşmak istiyormuş. ‘Boşa beni!’ diyor. ‘Böyle olmaz.’ diyor. ‘Ayrılmanın bile gururu vardır.’ dedim. ‘Bitti işte, uzatma dedi.’ çok sinirlendim. Ankesöre yumruk attım. Gören asker yanıma geldi, ona da yumruk attım.”

“Buraya nasıl geldin?”

“Dur işte... Ne diyordum...”

“Askere yumruk attın...”

“Evet, işte ankesöre de attım. Bu kadın böyle yapınca, bizim de başımız belaya daha çok girdi. Çıkardılar mahkemeye. Karşımıza hısımları getirmişler, tek tek dinliyor hâkim. Bize tık

yok. Sinirlenip küfrettim hâkime. Onu etmesem iyiydi ama etmiş bulundum. Kafam attı, onun için ettim. Arkadaşların bir kısmı serbest, bir kısmı işkenceye, bir kısmı cezaevine, ben de akıl hastanesine işte... Tam yer yokmuş o yüzden paylaştırdılar bizi. Ben de burası rahat olur diye burayı seçtim, yoksa gitsem cezaevine de giderdim. ”

“Ne yani, sen şimdi hasta olarak mı geldin?”

“İşte girişte de personelimi diye kart gösterdim. Ona da son kez bir mektup yazdım hemen nizamiyede. Tutuklanıp hastaneye götürüldüğümü...”

“Anlamadım, sen şimdi deli misin birader?”

“Evet!”

“Hoppala...”

“Evet maalesef... Delilikten mezun olunca, sigortam, izin haklarım filan yanar mı dedim. Duruma göre değişmiş. Neyse o değil de telefon hakkım ilk başta olmayacakmış. Bir de yarın işneye başlanacak işte, saldırgan eğilimlerim yüzünden. Ama Firdevs burada olduğumu bilmiyor henüz. Mektup da hemen ulaşmaz, malum. Sana numarayı versem arar mısın?”

“Evinde telefon mu var?” Şaşkınlık insana lüzumsuz detayları da sordurtuyor böyle.

“Yok, Almancı komşusunun var. Onlar çağırıyor Firdevs’i.”

Nietzsche de ben de ağzımız açık bakakaldık. “Olur.” dedim.

“Tabanca duruyor değil mi?”

“O duruyor da şu başhekim yardımcısıyla mı konuşsan? Beni çıkartmamıştı ama belki seni çıkartır. Ben deli değilim de, sen hiç deli değilsin.”

“Yok,” dedi. “İşe yaramaz.”

“Ya, hastabakıcıdan deli mi olurmuş?”

“Psikologdan şizofren oluyor ama...”

“Doğru ya...”

“Şimdilik böyle de, zamanı gelsin, bakarız...”

Sonra aradan geçen zamanda iki deli, bir onbaşı olan cema-
atimiz oldu sana üç deli... Yeni delimiz Pertev de aldığı ilaçların
tesiriyle iyice uyuştı, kolunu kaldıramaz oldu. Firdevs hakkın-
da konuşması bile değişti. Ben dediğini yaptım, aradım dediği
numarayı. Telefona çıkan kadın yalvardı bana gelsin diye. Çok
çekmiş, çok yalnızmış... İlle Pertev diyor, başka da bir şey de-
miyor. Pertev de ilgilenmeyi bıraktı. Bir banka yan yana oturan
üç yan etki kurbanı... Birimizin eli titrer, birimizin akli karı-
şır... Artık Pertev’in de “son kez konuşacağım” sohbetlerini öz-
ler olduk. Hatta dile de getirdik ama sürekli her şeye “kısmet”
filan demeye başladı. Acaba dedik biz mi son kez konuşsak!

“Pertev, neden onunla son kez konuşmuyorsun?”

“Kısmet...”

Artık Firdevs’in haftalık rutin aramalarına gitmez oldu.
Yalvarıyoruz, yakarıyoruz, ankesöre kadar yürütemiyoruz. Ar-
tık ben gidiyordum. “Müsait değil.” gibi şeyler diyordum. “Te-
davide, psikoterapide...” diyordum. Yersen... Kadın, bir terslik
olduğunu zaten anlamıştı. Telefona Pertev’i çıkartmayı başarır-
sak da zaten konuşmadığı için, bir terslik olduğu gün gibi orta-
daydı.

O kadar derdim yetmez gibi bir de Firdevs’in yakınıklarını
dinlemeye başlamıştım. Beni çağırıyordu telefona. Dakikalar-
ca, Pertev ile son kez konuşmak istediğini anlatıyordu. İlişkileri
şöyle güzelmiş, böyle efsaneymiş... Bir iki sıkıntı varmış, onu
da Pertev söz vermiş güya... Bilmiyorum artık... Dinlemiyor-
dum genelde. Yaptığım susmaktı.

“Kocam kanepede can verir vermez tutturdu hemen evle-
neceğiz diye. Ben hele bir kırkı çıksın dedim ama beni bu sefer

beni kaypak olmakla suçladı. Sonra gitti geldi, mahallede kavga çıkarttı. O kadar yalvardım sakın ol diye. Sonra tüm mahalleyi üstüme yollamış. Tek başıma dul kadını, ne işim var? Senin adın neydi abi? Geçmiş olsun... Af edersin, hakiki deli misin yoksa Pertev gibi mi?”

Sonraki günlerde çıplak gezmeye başladı Pertev. Bu duruma alışmak elbette zordu bizim için. Nietzsche’nin aldığı psiko-tik ilaçlar, onda bu tesiri yapmıyordu nedense. O hep giyinikti. Benim tenimi de elbise acıtıyordu ama hiç tam soyunmadım. Pertev bankımıza gelip, çırlıçıplak oturmaya başladı. Nietzsche de imrenip üstünü çıkarttı ama o kadar.

Pertev için gidip mavi gözlü Başhekim yardımcısıyla konuştum.

“Gene mi düştün sen buralara? Hani taburcu olmuştun? Gene mi rahat durmadın?”

“Yok, ufak bir olaya karıştık efendim, ama bu sefer kendim için gelmedim.”

“Kim için geldin?”

“Arkadaşım Pertev’in hâline bakın hele... Adamcağız burada hastabakıcıydı ki en akli başında olan oydu, sizden akli başında olmasın. Sivilde ufak tefek işlere bulaştı diye atmışlar içeri, ilaçlıyorlar. Adamın kişiliği değişti. Böyle değildi. Bence ilaçlar fena yan tesir yaptı Pertev’e. Lütfen bari bu sefer yardımcı olun. Tamam, bana olmak istememenizi anlıyorum. Ama ona bir bakın hele, adam sahiden deli değil.”

“Hiç yılmıyorsun birader. Kendinden ümidi kestin de şimdi eşin dostun için mi geliyorsun? İlaçlarını düzgünce alırsa sıkıntı yok, iyileşir. Hasta bakıcılar delilikten münezzeh mi?”

“Efenim bir de yakından bakın lütfen. Aynı kanaate varacaksınız.”

Döndü gitti. Gözleri nasıl da maviydi.

Norodol-Akineton-Largactil kokteyli iğnesi vardır. Baş harfleri NAL... Nallamak derler hatta... Beton iğnesi de denir. Vururlar, betona dönersiniz. Psikotik hastalara çok verilir. Bunan da bir Fransız'mış; lanet olsun neden bulmuşsa...

Bana yapılan buydu. Pertev'e yapılan da buydu.

Bir şekilde haptan ve iğneden kurtulmanın çaresini buluyordum. Ustalaştım iyice. Yanıma iki bardak ile gelirlerdi. Bir bardağa ilaçları, bir bardağa suyu koyarak... Ben ilaçları yutmuş taklidi yapıyordum, dilimin altında saklayarak. Ama bazen de kaçmayı beceremiyordum. Özellikle iğneden. Nallıyorlardı yani. Ama kişiye göre tesiri değişiyordu. Bende tesiri de bir kullanıp bir kullanmamak yüzünden feciydi sanırım benim üstümde.

Aynaların arkasının gerçek dünya, bu dünyanın yalan olduğu fikrine kapıldım... Sonraları, benim yalan, aynadan gördüğüm adamın da gerçek ben olduğum fikri iyice yerleşti kafamda. Upuzun uykular ve upuzun uyanıklıklar, el titremeleri, hareket hâlinde hayali gölgeler, koğuşı evim sanmalar, sahipsiz fısıltılar, derinlerden emirler, aynadakinden azarlama... Hepsi bir arada...

Günler ve geceler sonra dostumuzun bu durumuna da alıştık. Kullandığı ilaçlar yüzünden iyice şişmanlayan ve çıplak dolaşması yüzünden, dibine oturmak istemediğimiz Pertev ile oturuyorduk bankımızda. Ben giyinik, Nietzsche yarı çıplak ve Pertev tam çıplak...

Arkamızdan bize doğru yaklaşmakta olan bir şey fark ettik. Kafamı bir an çevirdim ki ne göreyim!

Deli pijaması, deli tıraşıyla bize doğru gelmekte olan, başhekim yardımcısı mavi gözlü doktor... Çekingen adımlarla bize doğru yaklaşıyordu.

"Bu da nesi!" dedim, onlar da döndü.

Elindeki sigarayı durmadan çekiştiren, bizimle göz teması kurmayan pek sayın çok muhterem Doktor Bey de artık bizden birisi mi? Bunun halüsinasyon olması dışında bir ihtimal görünmüyordu. şizofrenim bana sanrılar mı grdryor? Ben de diğerk şizofreni arkadaşlara sordum.

“Bu gördüğüm gerçek mi?” dedim.

“Bizzat kendimizde olan bir değeri övdüğü, okşadığ zaman mucizeyi de, usdışını da kabul ederiz.” dedi Nietzsche.

“O deli, yoksa gördüğüm doktor mu?” dedi Pertev.

Duyuma mesafemize gelip dikildi. Yine de kibirliydi. Artık gerçekten bir tımarhanede olduğumu kabul etmeye başlamıştım. Sıradanlık ve olağın dışılık kelimelerini tekrar sorgulamalıyım diye düşündüm. Sıkılarak lafa girdi.

“Başhekim çok sıkıntılı bir adam... Birçok konuda zaten takışıyoruz. Biliyorsunuz Nazi'dir kendisi. Almanyada kaldığı yıllar, Nazi kamplarını ve sistemini yakından inceleme fırsatı olmuş. Kellecidir. Burada da n açıldı. Her şeyi yapma imkânı elde etti. İstediğ adama istediğ teşhisi koyuyor. Kimseden itiraz yok. Edecek kurum da yok. Özellikle siyasi mahkmlara... Teşhisi koy, sonra da üzerinde ilaç denemeleri yap. Lobotomi yap. Kimse ve hiçbir yasa bu insanların teşhisine itiraz edebilecek güçte değil. Hele ki şu Evren döneminde... Depresyondaki adamı İsa Mesih'e evirirsin birkaç ay içinde. Çok kolay. İşte hangi ilaç nerede nasıl kullanılır konusunda iyi niyet önemli. Baş edemediğ radikal görüşlü kişilere de ‘manı’ de, ver elektiriği. Oldu sana hangi kaba koysan şeklini alacak bir pamuk... Çok yazık çok...”

“Efenim, iyi de siz neden bizim kıyafetlerimizi giydiniz?” dedim.

“Lafımı kesme çocuğum. Çok acayip bir doğal seleksiyona inanır o. Bu adam, hastayı yarı hayvan gibi görür. Çıplak gezi-

yorsunuz, aptalsınız, kendi ihtiyaçlarınıza bile göremiyorsunuz. Sen hayvansın mesela. Elenmelisin. Zenciler, deliler, hastalar, sakatlar, engelliler vs. Hepsi de elenmelidir ona göre. İnsan ırkının evrimi için bunlara yardım etmemeliyiz. Bu aşağı ırklar üzerinde deneyler yapıp, insan bedeni hakkında bir şeyler öğrenebilirsin. Başka bir i e yaramazlar. O buna inanır. Deney faresi gibi yani...”

“Siz...”

“Sabret. Ben onun bu uygulamalarına karşı çıktım hep. Artık tarti malarımız çok ileri bir noktaya gelmişti. Sabah tarti tık. Kafama  urup  i esini fırlattı. Ben de sırtına enjektörü batırdım.   te arbede sırasında g zl   kırıldı. Kırık camla bo azımı kesti. Hakkında suç duyurusu yapacaktım. Bunu  ğrenmi . Paldır küldür bir rapor düzenlemiş ve sabah i e gelir gelmez kendi yanda larına işlemi başlattı. Hasta muamelesine ba ladılar derhal. Bana ‘ izotipal kişilik bozukluğu’ yazmış utanmadan. ‘Erotomani yazmazsan adam değilsin!’ dedim. Onun bana açık olduğunu iddia ettiğimi yazmış, erotomani teşhisi koymuş. Yani anlayaca ınız bu savaşı şimdilik kazanmış görünüyor. Ama yok öyle ya ma. Bu sını cı adama kendimizi s m rtmeyece iz.”

Hâlâ doktor y r y  n , doktor bakışını, doktor tavırlarını bırakamadı. Aramızda olmayı bir türlü kabullenemedi. Belki de sadece bu bile onu deli yapmaya yeten şeydi. Bize bakışları hep kaçamak ve kibirliydi. Bir doktorun deli olması ne de deliceydi! Bizimle birlikte tazyikli suyun altında çırılçıplak yıkanırken, bitlenmeye karşı beyaz toza bulanırken ve yanımıza oturup çayın içinde yüzen ekmek parçalarını ka ıkla içerken isyank rdı. Ama  ırıl ıplakken bile asil duruşunu bozmamaya çalıştı. Deliler onu tanıdı ından sürekli bakışları üzerindeydi. Tavırlarını hep belli etmek istese de aradan geçen zaman onu fazlasıyla bizden birisi yapmıştı. Artık o da bankımızın müdavimlerinden

birisi oldu. Zamanla o da kendi kendisiyle fısıldaşmaya, yarı çıplak gezmeye, ağzını bozmaya başladı. Jargonu değişti.

Duvardaki “La ilahe illallah” yazısına doğru sigara tellen-diren dört deli... Üç giyinik kişi için tasarlanmış bir banka, zor bela sıkışmış dört yarı çıplak... İçlerinden birisi de ayağa kalka-yım da sıkışmayalım demiyor. Deliyiz ya işte... Garip gelmiyor yani... Hepsi de kafasında tuhaf hesaplar yapıyor. Ama günden güne de tuhaflaşan bir cemaat oluyor.

“Suçun ne birader?” dedi Doktor, Pertev’e bakarak.

“Bipolar bozukluk.”

“Şafak kaç?”

“Karanlık.” dedi Pertev.

“Allah kurtarsın.” dedi Doktor. Nietzsche’ye dönüp, “Sen niye damdasın?”

“Sadece deli! Sadece şair!

Sadece parlak parlak laf eden,

Deli maskelerinden dışarı renkli renkli konuşan,

Yalancı söz köprülerine tırmanan,

Yalandan gökkuşakları üstünde

Kalp gökler arasında

Dolanıp duran, sürünüp duran-

Sadece deli! Sadece şair!”

Dedi Nietzsche. Doktor, anlamaz gözlerle bakınca ben dü-zeltiltim.

“Hebefrenik Şizofreni yazmışlar.”

“Bence başka.” diye geçitirdi doktor. “Bu herif ciddi ciddi Nietzsche’nin şiirini okumadı mı? Kendini Alman filozof sanı-yor değil mi?”

“Evet, o zaten. Değilsin deme kızar. Okur. Hep külliyattan konuşur.”

“Kaç yıl yedi?”

“Müebbet.”

“Yani kendinden bir ‘evet’ ‘hayır’ filan bile demiyor mu boş bulunup?”

“Zinhar demez. Çok dikkatlidir.”

“Bu kadarını görmemiştim.”

“İçeri tıkarken iyi bakmıyorsunuz demek ki. İşte ben de paranoid şizofreniden düştüm.”

“Allah kurtarsın.”

Doktor’a artık “Deli Doktor” demeye başladık. Tabi yüzüne karşı değil. Onu da ilaçlara başlatmışlardı ve düzgün içirildiğinden emin olunuyordu. Onun kullandığı ilaçları Başhekim özenle seçmişti. Ve kişiliğinde bariz değişimler oldu.

Gözümün önüne hiç durmadan, o ağlayan bebeği, yetimhaneye verişim geliyordu. Ve bunun, hayatımda yaptığım en kötü iş olduğunu düşünüyordum. Sanki ben bunu neden yaptım? Bu vicdan muhasebesi asla bitmeyecekti. Bana emanet edilmiş bir bebektir o... Ben de yarı babaydım güya... Müjgân’ın benden son isteği de bebeğine yapmamı beklediği babalık idi.

“Çocukların var mı Doktor?” dedim.

“Var.” dedi.

“Sen doktorsun. Onları nasıl yetiştiriyorsun?”

“Çocuklarımı deli olduğumdan beri göremiyorum da evvelini soruyorsun sen...”

“Evet.”

“Onları her türlü fenalıktan muhafaza ediyorum. Ben iyi bir babayım.”

“Nasıl?”

“Mesela fenalık ihtiva eden meseleleri onlara anlatmam. Mecmuada filan görsem kapatırım, göstermem. Ajansta fenalık çıksa, kulaklarını tıkarım.”

“Ölüm haberi gibi mi?”

“Evet. Mesela ölüm haberleri çıkınca çocuklarımın kulaklarını kapatırım.”

“Böylece onları ölümden mi koruyorsunuz?”

“Onları kötülükten koruyorum.”

“Onları kötülükten koruyamazsın, kötü olmaktan koru. Bir baba, evladına önce ölümü ve susmayı öğretmeli. O nasılsa yaşamayacağı ve konuşmayacağı öğrenir.”

“İşte benim terbiyemden geçince olmazlar kötü.”

“Vallahi ben kaç yıldır düşüp duruyorum buralara. Şunu gördüm: Evlatlarımıza kavgasızlığı değil, doğru sebepler için kavga etmeyi öğretmeliyiz. Çocuklara yalnızca mutluluğu, ümidi ve başarıyı öğretmeyin. Hayatın çoğunu kaplayan şey çirkinlik ve acıdır. Kontrollü dozajlarda almış olduğu hayal kırıklığı, ona kırılmayacak bir hayat verir.”

Nietzsche, kafasını sallamaya başladı onaylar gibi. Pertev titreyişti.

“Hayallerini mi kırayım evlatlarımın?” dedi Doktor.

“Öldürmeyen güçlendirir” dedim Nietzsche’nin başını sallaması iyice şiddetlendi.

“Tanıdığım bütün büyük insanların karakterinde küçük bir şey vardı; onları eylemsizlikten, delilikten ya da intihardan korusun buydu. Evlatlarımızın içlerine o cesareti ve güzelliği ektimiz zaman cemiyete en faydalı fert olurlar.”

“Sıradan olmanın verdiği basitlik duygusunun zevki, ilginç olmanın ağırlığında yoktur. Olabildiğine basit, olabildiğine sı-

radan olmaya çalışmak öyle sıra dışı ki bu ihtiras dünyasında...
Bu denli sıra dışılara kolay rastlanmıyor.”

“Vallahi, sıradanlık diyorsun, bir akıl hastanesine düşüp duruyorsun. Sevdiği kadının ölümüne izin verensin. Kendin dedin.”

“Sıradan hayatımdaki en özel şeydi.” diye içimden düşündüm sanarak dışımdan düşündüm.

“O kadar özelse neden öldürdün?”

“Öldürdüm demedim. Benim yüzümden öldüğü için ben sorumluyum dedim. Öldürdüysem bile, O, benim hayatta öldürdüğüm ilk ve son kişidir. Bu da onu özel ve tek yapıyor.”

Pertev, başını onaylar gibi salladı.

“Gerçek bir sevgi kendi kendisine yön verendir. Sevdin mi peki?”

“Sevdim!”

“Seviyorum demiyorsun. Sevmen, bir feyz ile başlayıp zevk ile bitiyorsa şayet, o artık sevgi değil hazdır.”

“Doktorum, sen de deli oldun olalı bu aforizmacılar kervanına katıldın, bilmiş ol... İlaçlar mı yapıyor bunu nedir! Timarhaneye düşen, filozof kesiliyor. Düzgün, sıralı bir cümle kuran yok. Soruna gelirse... Ben hiç haz alan birisi değilim, inanmayacaksın da... Mutluluğu kısa kısa da olsa yaşadım ama içimde devam eden acı yüzünden hep bir huzursuzluk hâli içindeyim.”

Doktor, kendini gülmekten alamamıştı. “Hâlâ sesler duyuyor musun? Ne acısı bu arada?”

“Bana aynalar ve gölgelerin söyleyeceği daha çok söz var belli ki, çünkü susmuyorlar. Lafları hâlâ bitmedi.”

“Acı dedin, ne acısı?”

“Yaşam işte!”

“Nasıl yani?”

“Yaşamak acı veriyor.”

“Yaşamak mı acıtıyor seni?”

“Evet.”

“Nasıl mesela, her an bir şey olacak gibi mi? Anksiyete mi?”

“Hayır, yaşamak acıtıyor, kokutuyor. Durduk yere varlık yakıyor beni devamlı.”

“Başka?”

“Yani işte hiç ait olamıyor gibiyim. Hiç kendimi hayata iliş-tiremiyorum.”

“Ne zamandır?”

“Başladığı günü hatırlıyorum.”

“Anlat!”

“Hatta başladığı anı...”

“Anlat anlat.”

“Çocuktum. Kıp kıpızıl bir yaz günüydü, ateş gibiydi ortalık. Devasa bir ağacın tepesine tırmanmıştım. Biraz da unutup, fazla tırmanmışım ve uzayda hissettim kendimi. İnemeyecek gibi hissettim korktum. Tüm köyü gördüm ayaklarımın dibinde. Ve tabi uzak dağların ardını gördüm. Hatırlıyorum, insan yoktu ortalıkta. Sonra bir şeyler hissettim. Korku dönüştü, şekil değişti. Bilmiyorum; yaşamak gibi, varlık gibi, acı gibi... Var olmak gibi, nefes almayı fark etmek gibi, farkındalık gibi, geçmekte olan zamanı gözlerime algılamak gibi... Yani acıttı işte yaşamak. Sonra radyo yayını gibi hep devam etti o gün bu gün. Ve bu his, birkaç hafta, birkaç ay ve birkaç yıl bitmeyince dedim ki: ‘Psikolog olacağım.’ Ben gülerken de bu his var, severken de var, yıkanırken de, yerken de, içerken de... Yani sadece uyurken yok. İşte böyle acıtıyor yaşamak.”

“Şu anda da var mı?”

“Var. Nasıl biliyor musun? Sanki bir dalda avuçlarınla asılı bekler gibi. Yani bekledikçe acı çekiyorsun.”

“Hâlâ doktor olsam sana bir antidepresan yazardım.”

“Bu mu şimdi yorumun? Varlık acısına iyi mi geliyormuş?”

“Ama sizin zaviyenizden bakınca çok garip görünüyor, farkındayım.”

“Garip görünen ne?”

“Yani böyle derin, felsefi, varoluşsal bir krize kimyasal müdahale...”

“Peki, doktor olmasan ne dermişsin?”

“Sen yaşamayı keşfetmişsin derdim. Sartre gibi, Camus gibi...”

“Yani demek ki onlar da sana hasta olarak gelse ilaçlayıp göndereceksin.”

“Ee... Her gelen de onlar gibi değil ama.”

“Yani Doktor, şimdi benim bu hâlim nedir? Ha bir de sürekli ağaç rüyaları görüyorum.”

“Rüyalarını değil, hayallerini anlat bana. Onlar ruhun hakkında daha çok malumat verecektir.”

“Ümit edemeyen kişi nasıl hayal kursun? Hâlimi anlat doktor. Nedir bu?”

“Bu hâl, senin var olduğunu tüm çıplaklığıyla fark etmen-den geliyor. Sana ne sinyal verdiğine kulak kabart. Varlığının neresine bakmanı işaret ediyorsa orasına bak.”

“İlaçla filan olacak iş değil... Hem aklımı hem moralimi koruyan bir ilaç yok mu? Moralimi korurken aklımı harcıyor-sun. Aklım varken moralim gidiyor; demek ki o vaziyet içerisinde moralli olmam hiç de akıllıca değil. Ya da akıllı olmam hiç morallice değil!”

Mavi gözleri güldü Doktor’un.

“İlaçların etkileri muğlak... Bak sana bir şey anlatayım. Hitler’in sonunu, stresten dolayı kullandığı Pervitin adlı ilaç getirdi. Bu ilacın yan etkisi Parkinson ve aşırı özgüvendir. Sovyetlere saldırdığında bu ilacın tesirindeydi ve yenildi. İlaçtan önce fethetmediği yer kalmamıştı Hitler’in. Son fethetmediği şey, kendi aklıydı.”

“Valla doktorum, bakın ben devrimci koğuşunda yattım; devrimciler devrimi yasakladı. Hırsızlar koğuşunda, hırsızlar hırsızlığı yasakladı. Deliler koğuşunda da fazla delirmek yasak, yoksa iğne yaparlar. Ben bu işe akıl erdiremiyorum.”

“Sen buraya bakma. Deli dediğin kişi, bir vatandaş olduğu için dilekçe hakkı vardır. Deliyle, delinin rızasıyla bile cinsel birleşme suç unsurudur. Bunları boş ver de... Bak ne anlatacağım. İnsanoğlu ötekine öylesine düşmandır ki, ötekileri topladığı koğuşlarda bile ötekileşmeyi yasaklar. Melankolik kadınları kocaları getirir. Manik kızları da babaları... Bak, biz en yakınımızdaki ötekine bile tahammül edemiyoruz. Mesela eşcinsel çocuk sahibi olmayı reddeder, kabul etmeyiz de oğlum hastanede şizofreni tedavisi görüyor demek daha kolaydır el âleme. Tıkarız içeri. Anladın mı? El âlem bize öteki gibi bakmasın yeter. Dert, gözümüzün önünden bir gitsin de nasıl gidere gitsin. İtibar deriz mesela. Ne demek itibar? El âlemin verdiği puandır bize. E bundan bize ne? Mançurya Kobayı diye bir şey vardır. Saçlı deriyi kazırsın kafadan. Ters yapıştırırsın. Saçlar uzadıkça beyne saplanır. Adam artık düşünemeyen, sadece itaat eden bir makine olur. Psikiyatri de bu ilkel kabilelerin yaptığı işlemin bir benzerini lobotomi ile yapar, EKT’yle yapar. Doğanın kendisine ait olmayana saldırışı gibi, cemiyet de abanır kendisi gibi olmayanlara. Cemiyette ötekini göreceğimize; düşünemeyen, hayvanlaşmış insanlar görmek yeğdir. Ha onları görmek değil, tıkmak isteriz tımarhaneye.”

“Delilik sana yaradı Doktor!” dedim.

Pertev birden kakhaha attı.

Doktor, biraz kızmış bir şekilde ortaya şunu söyledi: “Kokain çek, erotik izle, viski iç, âşık ol... Yoksa var olduğunu fark etmek zorunda kalırsın. Var olduğunu fark edince de ya delirirsin, ya filozof kesilirsin!”

Günler böylece bu sevimli dörtlü ile geçti. Ne de şirindik! Kendimi, bizi sevmemek için zor tutuyordum. Tımarhaneyi sevmemek için zor tutuyordum. En akli başında deliler bizdik. Sonra bir gün bankta sıkışmak yüzünden Pertev ile Nietzsche yumruklaşmaya başladı. Pertev, Nietzsche’nin kaşını açtı yumrukla. Pertev’i ben tutunca da Nietzsche, Pertev’in karnına bir yumruk attı. Sonra bıyıklarını göbeğine sürttü Pertev’in. Doktor da Nietzsche’yi tuttu. Zor ayırdık. Küstüler. Vaziyet böyle olunca, başka bir dinlenme yeri aramak gerekti. Volta bize göre değildi. Koğuş bize göre değildi. Onlara, ağaca tırmanmayı öğrettim. İlaçlı ve ayakta zor duran üç hasta, gayet heves ve iştiaqla ağaca tırmandı peşimden. Hatta bizi gören diğer deliler de heveslendi. İlerleyen günlerde ağaçta oturup sohbetler ettik. En yükseğe çıkıp ötekilere cesaret veren bendim. Diğer deliler, aşağıdan bizim sohbetlerimize kulak kabarttılar. Çok da dikkatli dinledi deliler bizi. Hatta nereye gitsek, peşimizden gelip ne yaptığımızı gözlemlediler.

Yine ağaçtaydık. En üstte ben, bir altta Pertev, onun altında Nietzsche, en altta altında Doktor...

“İnsan ağaca benzer. Ne kadar yükseğe ve aydınlığa çıkmak isterse, o kadar kök salar yere, aşağılara, karanlığa, derinlere kötülüğe...” dedi Nietzsche. Herkes, kendi oturduğu dalda susup düşündü bunu sessizce. Pertev, Nietzsche’ye bir dal parçası fırlattı. “Ne alâkası var?” dedi. Sonra da bunu düşündük sessizce.

Günler keyifli bile geçmeye başlamıştı. İçimdeki vicdan ısırtılabı kısa sürelerle de olsa diniyordu.

*Vicdanın sana ne yapabilir ki?
Kafana tokmakla vuramaz, teninde kıymık olmaz...
İçindeki peygamberin bir yaptırımı varsa
O da sabah seni mutsuz uyandırmaktır
Mutsuz uyanıştan bir şeyler çıkartamıyorsan
O, bunu yapmaya devam edecektir
Çünkü elinden bundan ötesi gelebiliyor değildir
Farkındalığın patlayana dek uyanacaksın mutsuzca
Sen bu dibe vuruşlardan sonra iki şey yapabilirsin
Ya git bir uyuşturucuyla, bir suni haz pamuğuyla kulaklarını tıka
Ya da bu çöküşe kulak kabart
Ve dinle
Böylece
Sana fısıldadığı öğütleri duyacaksın içindeki adamın
O seni çilek kokulu pembe pamuklara sarıyor olmayacak
Şefkat tokadını sana senin için yapıştıran bir anne olacak
Korkma
Yarın sabah mahmur gözlerine umutlar dolacak
Yeni umutlar...*

Doktor, “Yapmayın, barışın artık.” filan diyerek barıştırdı Pertev ile Nietzsche’yi. Sarıldılar. Sarılırken çıplaktılar. Tuhaf göründü, ayırdık. Birazcık gülümsediler.

Başhekim tarafından vazifelendirilen onbaşılar, bizi sürekli gözlüyordu. Nietzsche’nin kavga meselesini duymuş olmalılar ki EKT’ye alacaklarını söylediler. Birkaç gün aramızdan yok oldu Nietzsche. Bir gün boyunca aç susuz bırakılmış. Sonra elektrik şokuna sokulmuş. İki hasta bakıcı, koluna girmiş vaziyette getirip yanımıza oturttu. Artık hiç konuşmaz olmuştu. Ağaca da tırmanamaz olduğundan, tekrar yeni yerimiz bank oldu. Keşke öldürmeyen güçlendirseydi.

Doktorla yaptığım sohbetler bende çürümüş bir şeylerle diriltmeye başlamıştı. Bir tımarhane güzüne daha merhaba

derken artık ben bir şeylere hamile olduğumu hissediyordum. Dibe vuruş ve isyan duyguları birbirinin içinde can çekişiyordu. Sanki çok büyük bir şeylerin olması arifesindeymişim gibi. Müjgân'ın ölümü, içimde bir şeyleri dondurmıştu. Artık sanki hiçbir şey isteyemez olmuştum. İnsanlara düşmanlığım da birden kayboluyor, birden diriliyordu. Diğer üç deli dostumla bankta yaptığım sohbetlerde, geceleri geçirdiğim cinnetlerden bahsetmiyordum. Oysa hiçbir uykum ve gecem normal değildi artık. Rüyalarıma sıklıkla uğruyordu Müjgân. Ama O'nu öylesine şiddetle inkâr etmiş ve bastırmıştım ki, doktorun “öldürdün” demeleri bile beni üzmüyordu artık. O'nun yokluğu, bir şekilde unutulmuştu tarafımdan. Aslında unuttuğum şey hırslarımdı. Saplantım ve aşkımdı. Arzularım, hayallerimdi. Yoksa unutmamıştım da derinlere mi gömmüştüm? Ruhum, bir devrime nasıl da muhtaçtı. Patlayacak bir bomba olmaya doğru yuvarlandığımı hissediyordum. Tekâmül ettireceğine inandığım her şeye razıydım.

Doktor'daki değişim de akıllara zarardı. Daha geçen yıl, bana o kibirli mavi bakışlarıyla eziyet eden ve aşağılık muamelesi yapan adam, şimdi sözümü kesmeden dinlemeyi öğrenmiş, deli üniformasıyla aramızda oturuyor. Öylesine adapte ki, ben bu uyumu yok olur da savunmaya geçer diye fazla hatırlatmıyorum bu değişimi.

“Çocuklarım benimle konuşmuyor.” dedi Doktor.

“Deli olduğun için mi?”

“Doktor olmadığım için.”

“Karın?”

“Boşanma davası açmış.”

Hangi insana, hangi toplum öteki muamelesi yaparsa, filozof üretmiş olur. Çünkü öteki olan kişinin artık kurtarması gereken bir forsu ve toplumsal itibarı yoktur. Geriye kalan tek se-

çenek, hayatı sorgulamaktır. Bir zamanlar Sokrates'in pazarda, sopasıyla ve çirkin suratıyla dolaşıp olur olmaz herkese "Sen! Hayatın anlamını söyle bakalım!" dediğini hatırladım. O beyefendiliğini bozmayan Eski Yunanlılar hatırlanmıyor da, Sokrates'i bugün bilmeyen yok. Ona deli diyenlerin ne adı ne sanı... Hangisi deli, hangisi akıllı?

Bizi, yani buradaki insanları deli eden de biraz belki fazla dürüst oluşumuzdu. Dışarıdaki sürü kendisini mutlu gibi pazarlıyor, biz de bunu yiyorduk.

Yine banka sıkışmış, sigara içiyorduk.

"Dürüst insanlar, yalancılara mutluluk masallarıyla mutsuz olmaya mahkûmdur." dedim Doktor'a.

"Dışarıdaki insanlar hakkında çok emin konuşuyorsun; bunları okuduğun kitaplardan mı öğreniyorsun?"

"Ben de dışarıdan geldim, unutma. Biz deli doğmadık. Her kederli oluş, bir parça, mazide ölmüş bir kutlamaya tutulan yastır."

"Kuştüyü yataklarda uyuyanların düşleri, toprağın üzerinde uyuyanların düşlerinden hiç de daha güzel olmadığına göre, yaşamın adaletine olan inancını nasıl yitirebilirsin?"

"Gerçek bir adil, dünyanın öteki ucunda bir çocuğun ölümünden, yarı yarıya kendisini suçlayandır."

"Suçla öyleyse... Sanki kendini az suçluyormuşsun gibi..."

"Dibe vurmadan tekâmül edemezsin Doktor!"

"Seni bu kadar dibe vurduran şey, buradaki muameleyse bunu yapma. Dik görün. Onlar ancak içinizde yeşerttikleri korku kadar güçlüler."

"Onlardan korkmayı bıraktım... Yani yanlış anlama, aramıza sen de dâhil olunca bıraktım. Her şey, içinde zıddından bir parçayı taşıyor demek ki."

“Şu etrafına bak... Ne görüyorsun? Ben onlara bu zaviye-den bakınca ve onların kanına zerk ettiğim bana zerk edilince uyandım. Onlarla geçirdiğim ilk gece kafayı yıyorum sandım. Sabaha kadar ağladım. Çocuklarımı düşündüm, ağladım. Kim-se bilmez bunu. Kendime telkinde bulundum ama kâr etmedi. Etrafımda gizli eşcinseller, travma yaşayanlar, dayak yiyenler, istismar görenler, aşırı yoksulluk çekenler, işkenceden geçenler, sağcılar, solcular, yanlış ilaç kullandırılanlar, memleketinden koparılanlar, ailesinden koparılanlar, üvey anne baba elinde büyüyenler ve zekâ geriliği olanlar var. Ama onlar deli değil! Ben bu farkındalığı yaşıyorum burada. Ve şifaları da burası değil. Şuradan çıktığım gün, burayı kapatmak için ömrümü vakfedeceğim. Burayı toptan taburcu edip kapatacağım. Bu insanları buralara tıkanları da buraya kapatacağım. Ha, arkalarından da kilit... Kim deli görsünler.”

“İyi de iki ay önce yeltensek sen de güme giderdin, bırak şimdi... Ne çabuk değiştin.”

Biz bunları konuşurken, Nietzsche hırıldamaya başladı. Nefes alış şekli değişti. Üçümüz de kafamızı ona çevirdik.

“Yaşadığımız zorluklardan utanç duymamalıyız ama eğer bu zorlukları işleyip bunlardan güzel bir şey ortaya çıkaramadıysak, belki o zaman utanabiliriz.” diye harfleri yavaşlatarak konuştu. Sonra biraz susup tekrar, “Ceza insanı eğitmez, sadece evcilleştirir.” dedi. Sonra omuzlarını düşürdü. Parmakları arasındaki sigarasını uzundur çekmediği belliydi. Gözlerinin beyazı kanlıydı. Göz bebekleri kocamandı. Duvardaki yazıya baktı göz ucuyla. Son gördüğü, “Allah” yazan bir duvar oldu. Son sözcüğü anlaşılmadı. Otuz yılda büyüttüğü devasa bıyıklarını taşıyamayan zarif boynu büküldü ve başı göğsünün üzerine yavaşça yaslanıverdi. Son bir hırıltı daha çıkardı ve gözleri yarımca yumuldu.

Nietzsche öldü!

Bu sefer güçlenmedi!

Bizim dörtlümüzü sürekli takip eden on-on beş kadar genç çıplak deli, yanımıza baş sağlığı için geldi. Bizim laflarımızı filan öğrenmeye çalışmışlar, bizi taklit etmeye çalışıyorlar. Nietzsche'nin arkasından, "İyi deliydi." filan dediler. Sırayla bizim elimizi sıkıp, sarıldılar.

Artık üç kalmıştık ve susmaya başladık ilerleyen günlerde. Nefes alışlarımız değişti. Göz kırpmalarımız arttı. Kekelemelerimiz arttı. Karnımız ağrıdı. El titremelerimiz arttı. Sigaramız arttı. Onun son baktığı yazıya doğru bakarken ben tam "Ağaca mı tırmansak?" diyecekken Pertev sertçe lafa girdi ve irkildik.

"Tabancam nerede?"

Bunu bir gün soracağını biliyordum.

"Ne yapacaksın ki?" dedim.

"Buraya tabanca mı soktunuz?" dedi Doktor.

"Onunla son kez konuşup kafama sıkacağım." dedi Pertev.

"Saçmalama!" dedim.

"Saçmalama!" dedi Doktor.

"Tamam, öyleyse konuşmadan sıkarım. Ama ona sıkarım." dedi.

"Tabancayı yakaladılar, almışlar." dedim.

"O zaman sana sıkarım!" deyip üzerime saldırdı Pertev. Doktor zor ayırdı. Sonra bizi gözleyen hastabakıcılar yetişti. Pertev'i sakinleştiremediler. "Onunla son kez konuşacağım!" diye bağırdı sürüklenirken. Hiçbir şey yapamadık. Öylece şaşkın gözlerle baktık. Dudağımda da kan tadı vardı. Beni de epey hırpalamıştı.

Sabahları kahvaltıda, bahçede, ilaç saatinde Pertev'i göremedik. Sorduk, soruşturduk. Kimseden bir haber alamadık. Doktor da iyiden iyiye telaşlanmaya başlamıştı ve bana belli et-

meden tahmin ettiği şeyler vardı. Aradan günler geçti, artık Per-tev'in de öldüğünü düşünmeye başladık. Zavallı arkadaşım... Yıllarca her şeye katlan, sevdiğin kadının kocasının ölümünü mü bile kutlayamadan tımarhaneye düş. Şu düştüğü hâllere bak.

Ya sahiden öldüyse!

Artık kendi hâlimi düşünemiyordum. Etrafımda olan bi-tenler öyle acayip şeylerdi ki... Sen yıllarca hasta bakıcılığı yap. Sonra ufacık bir hadiseden, kendi baktığın insanların arasına düş. Sevdiğin kadına kavuşmadan, vuslatı yaşayamadan öl. Doktora ne demeli? Kendi koyduğu teşhisler şimdi de ona ko-nuyor. Şu hâle, şu rezalete bak... Adamın nasıl zoruna gider... Nasıl dayanabiliyor, hayret... Deliler ona öyle aşağılayıcı bakı-yor ki. Ya Nietzsche... Genç çağında, ilaç yüklemesi yüzünden, elektrik şoku yüzünden öldü gitti. Kimseye zararı yoktu. Biraz uyum sağlasa, ne büyük hoca olurdu kim bilir.

Doktor'la karşılıklı susma çağı da pek eziyetli olmaya baş-lamıştı. Hayattaki belirsizlikler artık öyle çoğalmıştı ki, hayatı-mız kocaman bir belirsizlik vezikülü hâline gelmiş vaziyetteydi! Bu sefer bankımızda yan yanaydık. Rahat sığıyorduk. Birimiz bir soru soruyor, ötekimiz buna bir saat sonra cevap veriyordu. İkimizin kafasında da sorular vardı. Ağaca tırmanmayı ben is-tesem o istemiyordu, o istese ben istemiyordum. Birbirimizin suratına sigara üflüyorduk. Felsefe yapmalarımız da azalmıştı. Aforizma üretmelerimiz, hayatı çözmelerimiz azalmıştı. Sitemi eleştirmemiz... Hepsi azalmıştı. Var mıydık? Zayıf bir formda vardık.

Tekrar şizofrenim ve şüpheci dünyam şaha kalktı. Tüm hayatımın tüm bu aksiliklerini Müjdat organize etmişti. Her nasılsa o yapmıştı. Allah kahretsin nasıl da mantıksızdı buna inanmak! Ama garip bir lezzeti vardı işte. Şüphe denen şey, bir hayatta kalma mekanizmasına karşılık geliyor olmalı. Bir şey-

lerden koruyor olmalı. Belki çıldırıştan... Bunu saatlerce düşündükten sonra sordum:

“Şizofreniyi nasıl tedavi edeceksin?”

Tam bir saat sonra cevap verdi soruma.

“Bilmem.”

Ben de tam bir saat sonra cevap verdim:

“Anladım.”

Doktor’la ikimizi çağırdılar bir gün. Ameliyathanelerin oraya götürdüler bizi. İki kişi koluna girmiş bir vaziyette, diz kapağına kadar sarkan salyalar ve ameliyat gömleğiyle, Pertev’i çıkarttılar. “Götürün!” dediler. Koluna girdik. Ayakları yere sürünmekten simsiyah olmuştu. Et kokuyordu, yanmış et. Saçları tıraşlıydı. Hastabakıcılar bize refakat etti ama Doktor’la ben kolundaydık Pertev’in. Yol boyunca da kimse hiçbir soruya cevap vermedi. Pertev’i de hafifçe tokatlayarak “İyi misin?” dedim ama cevap alamadım. Göz kapaklarının birisi daha düşüktü. Fakat bir an Doktor’un yüz ifadesini gördüm. Ne olduğunu bilir bir hâli vardı. Sordum.

“Lobotomi yapmışlar!” dedi. Yani göz çukurundan ameliyat bıçağıyla girip beynin ön lobundaki sinirleri kesmişler.”

Yani beynini doğramışlar Pertev’in. Geçenki kavgamız, Pertev ile son konuşmamız mıydı? Son bir kez daha konuşmayacak mıydı?

Getirip bankta aramıza oturttuk. Hiç konuşmadı. Anlamsızca karşıya bakıyordu.

Birkaç gün sonra, kendi tuvalet ihtiyacını bile zor gideren bir canlıya dönüştü Pertev. Nasıl geri getiririz diye konuşup duruyorduk Doktor’la. Fakat çözüm bulamıyorduk. Ona bildiği sohbetlerden, kişilerden, yerlerden söz ediyorduk. Uzun uzun, bize anlattığından aklımızda kaldığı kadarıyla, Firdevs’ten söz

ediyorduk. Anlamsızca bakmaya devam ediyordu. Tokat attık, yüzünü yıkadık, ilaçlarını kestik... Aynı...

Müjgân'ın ölümü, bebeğin durumu, Müjdat'ın sağ salım dolaşıyor olması, Nietzsche'nin ölümü, Pertev'in durumu, gece krizlerim... Bunları düşünmekten gözümü kırpamıyordum geceleri. Hiç aralıksız düşünerek sabahladığım bir gecenin sonunda sabah Doktor'a dedim ki:

“Başhekimle konuşacağım!”

Deli Doktor bana tek kelime etmedi. O, Pertev'e kaşıkla kahvaltısını içirme işiyle meşguldü. “Ham yap, ham yap!” filan diyordu sesini çocuklaştırarak.

Birkaç gün sonra bahçede yakaladım.

“Efendim.” dedim, “Rütbene saygım büyük. Yaşına hürmetim sonsuz. Büyüğömsün, ellerinden öperim. Meramımı yanlış anlamayasın. En doğrusunu tabi sen bilirsin. Burada verilen ilaçlarla bir delinin iyileşmişliği yok. Verilen elektrik şoklarıyla daha kötüye gidiyorlar. Bu tedavi, semptomları bile bastıramıyor. Gelin bu insanların kullandığı şu ilaçların dozajını azaltalım. Çünkü kimsede bir kıdım değişim olmadığı açık. Bir de teşhis konusunda dar davranalım, herkese deli demeyelim. Adam karısını dayısıyla basıyor, biz de adama Torazin'i basıyoruz. Kadıncağızın çocuğu gözlerinin önünde boğulmuş denizde, hayat şoka uğratmış zaten; biz de veriyoruz elektrik şokunu, iyileşsin diye... Bu istikamette kimsenin şifa bulmadığı en bariz bir gerçektir. İstirham ederim.”

“O tıbbın yüz karası mı öğretti bunları. Rezil herifler!” dedi.

Bu nutku tek nefeste çıkarmıştım ağzımdan. Ve nerede yanlış yaptım diye düşündüğüm yer, tek kişilik hücre cezasıydı. Sanırım bir hafta kalacaktım.

Hücrenin ufacık, camsız, önünde milyonlarca sineğin ölüp yığıldığı penceresinden, bahçedeki büyük ağacı izledim dur-

dum. Ağaçta sanki kendi hayalimi görüyordum. Oradan tımarhaneyi izliyordu hayalimdeki ben. Ne zevkli bir halüsinasyon! Hatta ağacın üzerinde Nietzsche, Pertev ve Doktor'u da gördüm. Onlar da sağlıklıydı ve ben dâhil dört kişi, aralarında sohbet ediyorlardı. Nasıl da mutlulardı. Gülüyorlardı. Sigara dağıttı doktor onlara. Oradaki ben sigarayı yaktı ve sanki dudaklarıma tadı geldi. Ah, nasıl da gerçekçiydi. Özlemişim... Ne de şen günlerdi. Ne gitmeyesiydi... Sanki benimle aynı hayali kurar gibi çıplak deli tarikatımız da ağacın etrafına toplanmış, kafalarını kaldırmış, olmayan bir şeyi izliyordu. Bir tımarhanenin hücrelerinde olmak bana fena bastı ve gurbet acısını çok derinden yaşadım.

Dokundu!

Pencereli bir hücre, penceresiz bir hücreden daha eziyetlidir çünkü kendisinde eksik olan hürriyeti zorla izletir.

Sıvaları yerlerde sürünen ve ayaklarımı bastığım her yerde kopuk kitap yapraklarının olduğu, soğuk, rutubetli hücrem... Ah nasıl bir yalnızlık böyle... Çok dokundu.

Bir şeylerin değişmesi muhakkak gerekiyordu. Kimse bundan daha fazla dibe vuramazdı. Gerçi, ne vakit daha fazla dibe vurulmaz diye düşünsem daha fazlasına vurmuştum. Hücrenin demir kapısının üzerinde tebeşirle bir şiir yazılmış:

*"Aşkımın şiddetinden koptu gönlün freni!..
Doktor beni sanıyor hala şizofreni!..
Üsküdar taburculuk hasretiyle derinden
Kalbimi hoplatıyor Bakırköy'ün treni!..
Ta uzaktan Marmara aşkla çekiyor beni
Hayretle karşılarım beni deli göreni
Taburcu olmak için kullanmalı dümeni
Aşkımın şiddetinden koptu gönlün freni
Doktor beni sanıyor hâlâ şizofreni.*

RECEP GÜNGÖR

Altına da roman yazarı Sait Faik'in bir notunu düşmüşler: "Yazmasam çıldıracaktım."

Bir hafta boyunca, etrafı sınırlarla çevrili olmayan helayı kullandıktan ve demir kapının altından bir tabakla beslendikten sonra, hücrenin içinde birileri dolaşmaya başladı. Rüyalar ve uyanıklık iyice girdi birbirine. Ve dümdüz tuğla duvarda ayna gibi yansımanı görmeye başladıktan sonra iyice çıldırdığım kanaatine vardım!

Dışarıdaki delileri izlemek bile bana özgürlüğü özletti ve hatırlattı. "Ah," dedim. "Keşke diğer delilerin arasında ben de özgür ve özcelce yürüsem avluda... Onlar gibi kahvaltı salonuna gitsem... Onlardan birisi olsam... Nasıl da memnunlar hayatlarından... Doktor ve Pertev kol kola gezip duruyor. Onları izlemek beni kendimi gerçekten esir gibi hissettiriyor. Razıyım, ah razıyım... Tımarhaneden çıkmasam bile, avluya çıkmaya razıyım...

Bağırdım, çığlık attım, yumrukladım ve sadece iki gün geçti. Beş gün nasıl geçecekti?

Sonraki günün sabahı "Bugün mangal varmış." diye deliler bayramda... Benim için eziyet daha da katlandı. Ben kapı altından, bir soğuk tabakta soğuk çaya doğranmış ekmeği kaşıklıyorum, onlar mangal yapacaklarmış! Çıldırmamak elde değildi! Her şey bana göre tezgâhlaniyor deyince de adımız şizofrene çıkıyor.

Deliler akşama kadar oynadılar, coştular, mutlu oldular, sevindiler, kahkaha attılar.

"Müziğin sesini duymayanlar, dans edenleri deli sanır."

Şimdi Nietzsche hayatta olsaydı bunu söylerdi!

Gün batımı yavaşça, odam yani hücrem yani hayatımın içinde süzölmeye başladı. Yerdeki kâğıtları karıştırmaya başla-

dım sıkılmaktan. Eski bir kütüphanenin ardında kalanlar gibi görünüyordu. Sayfaların bazılarına ayakkabı basmış, bazılarına postal. Kimisi yırtık, kimisi kırışık. Kimi deliler ağzında çiğneyip tükürmüş, belli! Her kitabın yaprakları birbirine girmiş. Bazılarına resimler çizilmiş, yazılar yazılmış.

Birinde şu yazıyordu:

”Bir zaman ihtiyarlığımın mebdeinde bir inziva arzusu ile İstanbul’un Yuşa Tepesi’nde yalnızlıkla ruhum bir istirahat aradı. Bir gün o yüksek tepede daire-i ufka etrafa baktım. Gayet hazin ve rikkatli bir levha-i zeval ve firakı ihtiyarlığın ihtarı ile gördüm. Secere-i ömrümün kırk beşinci senesi olan kırk beşinci dalındaki yüksek makamından ta hayatımın aşağı tabakalarına göz gezdirdim. Gördüm ki o aşağıda her dalında her bir senenin zarfında sevdiklerimden ve alâkadarlarımdan ve tanıştıklarımdan hadsiz cenazeler var. Ve o firak ve iftiraktan gelen gayet rikkatli bir manevi teessürat içinde Fuzuli-i Bağda-di gibi müfarakat eden dostları düşünerek enin edip;

‘Vaslını yâd eyledikçe ağlarım, ta nefes varsa kuru cismimde feryad eylerim.’

Diyerek bir teselli bir nur, bir rica kapısı aradım. Birden ahirete iman nuru imdada yetiştirdi, hiç sönmez bir nur, hiç kırılmaz bir rica verdi.”

Okuduktan sonra başımı bahçeye doğru çevirdim. Uzatma kablolarıyla tam teçhizat bahçeye çıkartılmış EKT düzenekleri. Bir sedye üzerinde yatırılmış vaziyette zamanın mavi gözlü Başhekim Yardımcısı’nı sürüklüyorlar. Getirip, bahçedeki büyük ağacın yanına koydular. Birkaç hastabakıcı da bazı cihazlar getirdi. Sonra tüm deliler etrafında toplandı. Bizim çıplak takipçilerimiz bu sefer giyinikti. Saygılandı. Garip bir bekleyiş başladı. Ağır hareketlerle, yatana bazı sıvılar sürdüler. Ellerine kollarına bir şeyler bağladılar. Ağzına bir bez parçası taktılar. Yatanın mavi bakışları, hafifçe başını çevirip benim hücre penceremi

buldu. Bana anlamlı bakışlarla baktı. Acı mı vardı o bakışlarda? Nasıl da uzaktı bakışları, nasıl da yakın...

Sonra makine çalışmaya başladı. Muazzam bir gürültü çıkardı. Hafifçe dumanlar çıkararak yerinden sıçradı mavi gözlü hasta. Her yerinden kemerlerle sabit olduğu hâlde nasıl da fırlamıştı. Sanki havalanıp yere düşmüştü. Sonra yeniden bir göz teması kurdu benimle. Biraz bekleyip, ikinci kez verdiler şoku. Bu sefer dumanlar iyice gözle görülür olmuştu. Bir süre gözleri kapalı kaldı. Zor bela açtı gözlerini ve tekrardan bana doğru baktı. Üçüncü şok dalgası için aralarında bir şakalaşma yaptı hastabakıcılar. Deliler de bunu bağırarak izliyordu. Sonra üçüncü şoku verdiler. Şok gelince deliler çılgık attı hep birlikte. Havalanıp yere indiğinde, yavaşça ağzından bir sıvı akmaya başladı. Uzun ve sessiz bir bekleyişten sonra gözleri aralanır gibi oldu ve mavi gözleri benim gözlerime dala dala söndü. İki yüz metre mesafeden göz bebeklerinin büyüdüğünü gördüm. Uzuvarını yatağa iyice yaydı, gevşetti... Ta oradan burnuma kadar bir yanık et kokusu gelmeye başladı. Doktorumuzu delirtenler, bu sefer de pişirmiştir. Ama son sönen şeyi, mavi gözleri olmuştu.

Tüm hastane bahçesi sustu ve dondu. Bir süre kimseden bir çıt çıkmadı. İzleyenlerden çırılçıplak bir deli, Konfüçyüs'ten alıntı yaptı: "İnsanları neden öldürüyorsunuz? Biraz bekleyin, zaten ölecekler!" diyerek başhekime baktı. Herkes birbirine bakmaya başladı. Sonra yavaşça herkes dağıldı. Bahçede acı bir yel kaldı.

Evet, Atila İlhan şunu yazmıştı:

Şenlik dağıldı bir acı yel kaldı bahçede yalnız

O mahur beste çalar Müjgân'la ben ağlarız

İnsanlar ölümden korkar; ben hayatta kalan tek kişi olmaktan korkuyorum. Tanıdığım sevdiğim kim varsa sırayla ölüp gidiyor. Benim sevgim bir mikrop gibi, insanları öldürüyor.

Hücremde yere çöktüm. Çenem titredi, sesim titredi, ruhum titredi. Ama tuttum kendimi, ıslanmadı bakışlarım. Islanmadı yanaklarım. İçimizde beslediğimiz korku kadar güçlüydüler. Göğüs kafesimin içinde bir boşluk hissettim. İşte o an gençliğim öldü, ihtiyarladığım doğdu. Gençliğimde okuduğum son şey, İhtiyar Risalesi oldu.

10. BÖLÜM

İKİNCİ HAYAT

Ölüm, insanı diri tutan şeydir!

Bir sabah, tüm koğuş boylu boyunca bahçeye çıkmış. Ve ben, Pertev ile karşılıklı iki yatakta oturmuş, yere bakıyoruz sessizce. Koğuş, olması gerekenden ılık ama bedenlerimizden soğuk. Havada uçuşan toz zerrecikleri sapsarı yanıyor, ısıldıyor. Hastanede genel bir dinginlik var nedense. İkimizde de bir öğrenilmiş çaresizlik hâli mevcut dıştan bakınca. Ama benim içimde patlayan volkandan henüz herkes habersiz. Son haftalarda delilerle yaptığım sohbetlerden habersiz. Aldığım kararlardan habersiz. Ne yaptım, ne düşündüm, neler planlıyorum acaba? Pertev ise her şeyden habersiz. Odanın içindeki garip koku, burunlarımıza öylesine yapışmış ki artık hiç alamaz olmuşuz. Deli yataklarının delice tütüşü... Pertev'in kurduğu son anlamlı cümle neydi diye düşünmeden edemiyorum. Hatırıma sürekli bu geliyor. Ya da hangi ilaç öldürüyor, hangi doz hayatta bırakıyor? Nasıl bir elektrik şoku öldürür de hangisi zombiye çevirir? Son bir yılda hayatımdan üç kişi ölerек ayrıldı ki birisi sevdiğim kadındı. Pertev de aklı gidince ayrılmış oldu, bir de bebek ayrıldı elbette... Yorulsam mı artık? Bilmiyorum. Hayatta başımızdan geçen bir anormallik belki bizi yasa boğabilir.

Ama ardı arkası kesilmeyen çılgınlıklar, dinginleştiriyor, kayıtsızlaştırıyor. Bu saçmalıklar aklımda dönerken, bir onbaşı kapıdan kafasını uzatıp seslendi:

“Siz, haydi!”

Bu zil, bizim birlikte taburcumuzun sesi. Nedense sevinmekte zorluk çekiyorum. Pertev’in ne hâle geldiğini kısmen bilen, kısmen bilmeyen ve onunla son kez konuşma fırsatı bile bulamayan Firdevs’in evine gideceğiz.

Doktorlardan birisi bizim çıkışla ilgileniyor.

“Şimdiye kadar ben toprak yiyen bir solucandım. Her günü aynıysını yaşadığım bir hayattan azat oluyorum ben Doktor. Başka bir yaşamak var benim karşımda artık; yeni bir yaşamak...”

Demeyi hayal ettim. Ama tek kelime etmedim. Ve Yusuf Peygamber gibi şunu demeyi:

“Masumiyetimi ispat edin de öyle çıkayım.” veya şunu:

“Özlük haklarımı hediye etmeyin! Kendi haklarımı çalmak benim de hakkım!”

Nerede o korkusuz yaşamak... Gevşetilmiş avuçtan fırlayan serçe gibi fırlayacaktım!

Mühür, imza, onay, belge, sarılma, sırt sıvazı, tokalaşış, “hayırlısı” deyiş, “bir daha yapma” deyiş, uğurlayış ve taburcu... Eski bir kirpiğin “terhis” dediği, “tahliye” dediği taburcu. Ve çıkarken istemsizce gözümüze ilişen televizyon ve hatırlanan Evren ve darbe... Ve darbe sabahı beni kapıda bekleyen Müjgân’ın göremediğim görüntüsü...

İçeri girerken tıklattığımız kapıyı neden dışarı çıkarken tıklatmayız ki? Çıkmak, aslında dışarı girmek değil midir? Bir tımarhane müdavimi dünyaya giriyor işte; üstelik kapıyı tıklatmadan, pat diye giriyor. Dünya bana hazır mı? Benim ona hazır olduğum kadar...

Çıktık. Karşımızda kim var? Pür ve duru ve üzüm buğusu ve durgun su, yarım ayak hayatta, kısmen de öte âlemde bir genç kadın.

Firdevs bize koştu.

Mütevazılığın ve sadeliğin ihtişamında boğulmuş olan Firdevs, üzerine sinmiş yan mahalle kokusunun içerisindeyken, Pertev'e ne olduğunu anlamaya çalışıyordu. Gerçi biraz bekliyordu ama bu kadarını değil sanırım. Benimle selamlaşmaya filan sıra gelmeden onun için telaşlanmak, endişelenmek gibi işlere yumuldu. Ve hiç susmadan ona ve bana soru yağdırdı. Yarısını cevapladım, yarısına sustum. Ve sanırım bir cevap değil, Pertev'i istiyordu.

Bir süre sonra onun evine gittik. Firdevs'in rahmetli kocasının oturduğu köşeye, onun kullandığı battaniyeye, bu sefer Pertev kuruldu. Hiç konuşamayan ve devamlı ağzından salya akıtan Pertev, bakıma muhtaçlık bakımından rahmetli kocayla aynı seviyedeydi.

"Ona ne oldu?"

"Lobotomi."

"O ne?"

"Ameliyat işte..."

"Ona ne oldu?"

"Ameliyat."

"O ne?"

Sonra günler hızla akmaya başladı. Benim neden orada oturduğumu soran da yoktu, konuşulan pek bir mevzu da yoktu, hayatta kalmak dışında hiçbir şey yoktu. Bir miktar yokluk vardı, bolca sadelik ve acılar ve anılar... Pertev hayatta bırakılıyordu Firdevs tarafından ve ben de bunu izliyordum işte. Evin içindeki garip üç fert... Biz birbirimizin neyi oluyorduk? Ve

bizler kimlerdik? Birbirimize nasıl hitap edecektik? Ölen kocasının yasını hâlâ tutmakta olan Firdevs'in hayatına şimdi de yeni bir felçli girdi. Ve bir de eşantiyon: Ben! Yaklaşık iki yılını akıl hastanesinde geçirmiş bir adam, yeni kocasıyla birlikte eve giriyor ve çıkmak bilmiyor. Ben bu evde ne arıyordum?

Pertev şöyle yiğit adammış, böyle civanmış, aslanmış, kaplanmış... Bunları dinliyoruz...

Rahmetli kocasının sigarasını bile almış filan... Sonra ben de gittim Pertev'e sigara almaya başladım. Acaba bunu mu demek istedi?

Haftalar geçiyordu. Okula mı dönsem diye düşünceler dönüyordu kafamda. Ya deli derlerse? Öylece düşünüyordum ve koltukta oturuyordum. Gece olunca da gün boyu oturmakta olduğum koltuğa uzanıyordum. Sabah olunca tekrar oturuyordum. Sonra bu garip bekleyişim ve yük oluşum bana son derece saçma gelmeye başladı ki kafamda da planlar vardı zaten. Firdevs, Pertev ile son kez konuşuyordu elindeki mamayı yedirerek. Pertev ise anlamsız gözlerle ve tek kelime edemeden ve ağzından akan salyayı silemeden öylece boşluğa bakıyordu.

"Geleceğim." dedim. Cevap veren olmadı.

Yetimhaneye gittim, bebek bana geri verilmedi. Talep, ısrar, yalvarış... Netice yok! Aile olması ve akıl sağlığı yerinde raporu gerekiyormuş. Yani tek başına yaşayan, tımarhaneye iki defa düşmüş, işsiz bir paranoid şizofreni hastasına bebek evlatlık verilmeyormuş. Şaşıtm doğrusu!

Amcamgilin kapısında bittim.

Tak tak, vurdum. Açtılar. "Amcam." dedim. Henüz izne gelmemiş ama yakında gelecekmiş. Tarih verdiler. "Karlar erirken gel." dediler. "Nasılınız?" dedim. "Hayat işte." dediler.

Sonra eski evime gidip baktım aşağıdan. Balkondaki sandalyeleri görmeyecek şekilde baktım. Yine bir soğuk havada,

yine bu balkona aşığıdan bakarken, aldığım saldırma kararı yüzünden tüm bu belalar bizim başımıza gelmişti. Sandalyeler... Ah... Onları görseydim, hastalanırdım. Balkona tırmanıp tırmanmamakta kararsız kaldım. Tırmanmadığımı fark ettim. Sırtımı dönmüş yürümekteydim bile.

Firdevs'in tek gözlü küçük gecekondu, dışarının tüm soğuşunu daha da arttırarak içeri alıyordu. Pertev ve ben karşılıklı koltuklarda uyuyorduk. Daha doğrusu uyumaya çalışıyorduk. Tımarhane daha mı rahattı ne! Üstelik yaylar ses çıkartıyordu. Tam sığamıyordum. Yerdeki halı buz gibiydi. Tuvalet dışarıdaydı. Pertev'in sürekli titremesi ile uyanıyordum. Soğuktan mıydı ilaçtan mı? Firdevs'in uyuduğı yer, perdeyle ayrılıydı. O da yerde yatıyordu. Bu rezillik içinde uyumaya çalışırken, tımarhane-den çıkmadan aldığım çok sert kararlar aklımdan çıkmıyordu. Hem ahlaklı ve mutlu yaşamanın herhangi bir yolu yoktu, fakat ahlaklı yaşamanın birçok yolu mevcuttu. Sivilde hayalim belki de bu olmalıydı. Gece her uyanışında tımarhanede sanıyordum kendimi. Oraları düşünmeden edemiyordum. Hayatımdan çıkan insanları düşünmeden edemiyordum. Ve bahçede bir tıkırtı hissettim. Kayıtsız kaldım. Bir tıkırtı daha... Bizi uyuyor sanarak, sessizce önümden geçip cama gitti Firdevs. Elbisesinin koluyla sildi camı. Ani bir çığlık attı. Bu çığlık ikimizi de zıplattı.

“Ne oluyor?” dedim.

Bir ses çıkarmadı. Yanına gidip camdan baktım. Tüm bahçeyi doldurmuş olan beş on kadar deli gömlekli adam, karanlıkta sessizce ayakta dikilmekteydi. İçeriye doğru bakmaktaydı. Hiçbirisinin yüzü algılanmıyordu. Zifiri karanlığı aydınlatan şey, ay ışığıydı. Ve onların çakal gibi gözleri yanıyordu bembeyaz. Evet, gözlerinden ışık çıkıyordu. Camın buğuşunu sildikçe sayılarınin çoğalması ödümüzü patlattı. Firdevs ile ben öylece donakaldık! Ne yapacağımızı bilemedim. Aklıma yalnızca mutfaktan bıçak alıp beklemek geldi. Firdevs'in aklına da soba ma-

şası gelmiştir diye düşündüm. Soğuğu hissetmez olmuştum. Ne yapacaktık? Bunlar sanırım halüsinasyonum, hezeyanım filan değildi. Sonuçta Firdevs de görüyordu. Yoksa onun bunları görmesi de mi hayaldi? Ben değil, hayattı şizofren olan. Ne yapacaktık?

Bu olaydan iki ay sonra...

Amcamın homurdanması eşliğinde, yengelerimden birisi ve ben bir vapur seyahatindeyiz. Denizden yüzümüze soğuk esiyor. Havalarda yavaşça yumuşuyor. Ben söylenenleri duymamaya çalışıyorum ama amcam hiç susmuyor.

“Kendin çocuksun, ne çocuğu be...”

Homurdanışı bu minvalde...

Sonra yetimhane... Talep, ısrar, form, imza, tokalaşış, adres beyanı, vedalaşma... Dönüş yolunda bebek kucağında.

“Dikkat et!” dedi amcam ve bana bir amelelik işi ayarladı. “Hayat işte!” dedim.

Gidip, bacakları eğri büğrü olan, annesinin karnında yediği darbelerden bu hâle gelmiş olan, asla yürüyemeyecek olan, zekâ geriliği ihtimali bulunan, sağlıksız ve kilosunun altındaki bebeği, yani Müjgân’ın bana tek hatırasını Firdevs’in kucağına verdim.

“Ben çalışacağım.” dedim. Suratıma garipçe bakmasını, Pertev’in sigarasını masaya koyarak azaltabildim.

Sonra amcamın ayarladığı ameleliğe gittim ve iş çıkışlarında da eski evime bir saatliğine uğruyordum. Örgüt evi gibi kullanmaya başlamıştım. Akıl hastanesinden kaçmış olan ve ölü olarak kayıtlardan düşmüş olan on iki hasta, benim gençlik evimde yaşıyordu. Her akşam buluşup plan proje üretiyorduk. Hastalıklarımızın kökenini bulmaya çalışıyorduk. Araştırmalar yapıyorduk ve çıldırmış gibi okuyorduk. Ve sayımızı arttırıyorduk. Onlar sivil hayata çok adapte olamadılar başta. Mesela çay-

lı ekmek yapmaya devam ettiler. On üç kişinin oturabileceği bir masa aldık ve çaylı ekmek başında dünyayı kurtardık akşamları. Bu oluşum, zamanla benim hezeyanlarımı azaltmaya başladı. Uykularımı kolaylaştırdı.

Ben onlara on “iki havari” dedim. Onlar kendilerine “zır-deli” dedi. Ben kendime “devrimci” dedim. Onlar bana “devrimci” dedi. Ama bu devrim başka bir mecrada yapılacaktı. Ne yapacağımı biliyordum. Yalnızca nasıl yapacağımı bilmiyordum. Ama gerekli tüm felsefi donanımı, tımarhane eğitimim sırasında edinmiştim. Bana biraz hayat, biraz da şans gerekiyordu. Gerisi kafamdaydı.

Hem Pertev’e, hem bana, hem bebeğe bakmak zorunda olan Firdevs, nedense çok ses çıkartmıyordu. Pek mütevekkildi. Zaten tek göz olan eve dört nüfus, bir şekilde sığıyorduk. Pertev ile Firdevs’in köşedeki parası ve benim günlük yevmiyem ile geçinmeye başladık.

Zaman zaman aynalar sesleniyordu ama susturmayı başardım. Gölgele inliyordu, duymamayı başardım. Zamanla iki ses de varlığını azalttı. Müjdat’a olan kinim de azaldı. Yeni hezeyanlarım vardı, mesela bir kadının bizi uzaktan gözlediği hissi... Bazen o kadının Müjdat olduğu paranoyası içine giriyordum. Bizi izlediğini düşündüğüm kadına doğru koşunca kayboluyordu. Uzaktan, yüzünde kırmızılık olan birisini görsem, düşmanlığım kabarıyordu Müjdat’a. Zayıf bir kadın görsem, sarılasım geliyordu Müjgân diye. Anılarım canlandıkça her şey karışıyordu. İşin sırrı, hiçbir şey hatırlamamaktı. Hatırlamayı unuttum ben de zamanla.

Vazgeçmek... Nasıl da güçlü bir kelimeydi. Söylerken bile kalbi titremeli insanın. Vazgeçtim... Neyden? Hayallerimden, pek çok şeyden... Vazgeçtim Müjgân’dan... Vazgeçtim intikamdan, hırstan, “Neden ben?” diye sormaktan... Vazgeçtim!

Hatırlayarak hayatta kalır, vazgeçerek devam ederiz!

Vazgeçmeliyiz!

Ve vazgeçmek beni güçlü kıldı! Vazgeçmek beni özgür kıldı! Ve vazgeçmek beni tehlikeli kıldı!

Akşam iş çıkışları, eski evimde yaptığımız toplantılar bana çok iyi gelmişti. Diğer deliler de evin ferdi gibiydi. Fakat balkon girmeleri ve sandalyelerden birisine oturmaları yasaktı. Çırılçıplak gezmeleri, birbirlerini dövmeleri, evin içinde sigaradan ateş çıkarmaları yasaktı. İlaç kullanmaları yasaktı, şiir okumaları da. Çalışmamak yasaktı. Temizlik yapmamak yasaktı. Küfretmek ve halüsinasyon görmek de yasaktı. Bu sonuncu kural, en çok çiğnenen oldu. Onların da kendi anahtarları vardı. Bir anahtarcıda on iki kopya çıkartıldı. Delilerin hepsi de muhtelif yerlerde kaçak ameleiydi.

Firdevs'in evinde, uyuma saatimizin yaklaştığı akşamlardan birinde, bebek ağlamasından başka bir sesin gelmediği, durgun bir bahar akşamında, bu tabloya bakıyordum. Aslında bu tabloyu ilk kez bu denli net görüyordum. Ne görüyordum? Yağlı boya gibiydik: Donmuş bir mutluluk... Bu üzüm buğusuna benzeyen kadın ve kucağındaki bebek ve ben, aslında bir bütüne benziyorduk. Hani ben vazgeçmiştim? Felçli arkadaşımı saymazsak, biz bir şeye benziyorduk. Ama neye? Dilim varmıyor muydu? Müjgân ile olamadığımız bir şeye. Yani aileye. Evet, Firdevs, ben ve Müjgân'ın bana emaneti kırık bacaklı kız bebek, üçümüz bir aileydik. Felçli adamı saymazsak tabi...

Sahi, ahlak ne demekti?

Bu garip farkındalık ile koltuğa uzandığımda uyku tutmadı. Gecenin orta vaktine kadar aralıksız düşünceler yağdı beynime. Dışarıdan bir sesin beni çağırdığını hissettim. Gidip baktığımda, bana ayna bir şeyler söylüyordu. Ne diyordu? Dinlemese miydim?

O sabah, felçli adamın cenazesi kaldırıldı.

11. BÖLÜM

HAYALET

2018 yılının bahar ayında, Türkiye'nin en büyük seminerlerinden birisi düzenleniyor. Türkiye Şizofreni Vakfı'nın İstanbul'da düzenlediği organizasyona, Türkiye'den ve dünyadan çeşitli psikiyatri dernek üyeleri, yöneticileri adeta akıyor. Konu, şizofreni başta olmak üzere, genel akıl hastalıkları. Bunun yanında psikiyatriye ilgi duyan birçok kişi de salonu doldurmuş. Konuşmacılar arasında önemli isimler de mevcut.

Yaklaşık bir hafta devam edecek bu etkinlik. Ve kendi isteğiyle ikinci günün sabahında konuşma yapmak isteyen Dernek Başkanı, büyük bir alkış tufanıyla sahneye doğru ilerliyor. Altmış yaşlarında görünen, kır saçlı, orta boylu, orta kilolu, sakalsız, ceketini pantolonunun içine tepıştirmiş bir adam... Pek yorgun görünen omuzlarına rağmen, gözlerinden ateşler saçan... Yüzü, yüzyıldır asılı kalmaktan biraz sertçe kalmış ama hareketleri pek ince, nahif, kırılğan... Kürsüye çıkıp, kürsüdeki kâğıtları karıştırır gibi yapıyor. Aslında belki binlerce kez yaptığı konuşmalardan birisini yapacak ama yine de çok heyecanlı görünüyor.

Türkiye Şizofreni Vakfı Başkanı Behnan Bey söze girdi:

“Hepiniz hoş geldiniz. D n buraya çıkanlar, ışılı şeyler anlattılar. Parıldayan yıldızlar gibiydiler, yaldızlıydılar. Anlatılan pek çok hayat gibi hedefler ve başarılarla doluydular. Kusura bakmayın. Ben sizlere bugün burada, kaybetmiş bir adamın hik yesini anlatacağım.

Platon’a göre yalnızca  ııkken, sarhoşken ve r yadayken doğruları s ylermişiz. Ben de bugün doğruları söylemeye geldim; birincisi olmaya talibim doğrusu.

Sanat ne içindir? Sanat, felsefeyi ehlileştirmek için vardır. Sanatçı, kendisine bahşedilmiş olan gerçeği anlatma yeteneğinin bedelini, ömrü boyunca acılar çekerek ödemek zorundadır. Ne bu gerçekten, ne de bu acıdan bir kaçış, kurtuluş yoktur. Biz de bir parça sanatçı sayılırsak ne mutlu. Ruh sanatçısı...

Bana bakınca yılda on bin kişinin yardım istediği bir kurumun başındaki adamı görmeyiniz. Sayemizde şıfa bulanların minnetlerini dinlediniz. Onların alkışları da kendilerine gitsin, çünkü ortada bir başarı varsa şayet, onlara aittir. Benim bu kurumun başında bulunma sebebim de bu müzmin hastalıktan en çok şey öğrenmiş kişi olmam değil, en çok çekmiş kişi olmamdır belki de. Bugünlere gelmemde desteklerini esirgemeyen herkese sonsuz şükranlarımı sunuyorum. Ve her başarılı erkeğin arkasında duran bir kadın olduğu gerçeğini de atlamayalım. Benim arkamda iki kadın birden var; onun için daha g  l y m. İlk kez beni dinlemeye gelen eşim Firuze Hanım’a ve kızım Yazık Hanım’a da ilk kez sahneden teşekkür ediyorum. Onların büyük sabrı olmadan hiçbir şey gerçekleşmezdi.”

Salonda alkış duyuldu. Sonra da başkanın soluğu...

“Bu arada kızım da Türkiye Engelliler Vakfı’nın y neticilerindendir.

Bir şeyleri anlıyorsunuz anlamasına da, anladığınızda koca bir ömrü izlemekte olduğunuzu fark ediyorsunuz. Bana bugün

bildiklerimi kırk yıl önce gelip birisi fısıldasa çok şey değişirdi. Ama işte o vakit de bu yaşadığım acıları yaşamamış olacağımdan, duyduklarım bana sulu boya etkisi yapacaktı. Unutmayın, acı en büyük öğretmendir. Tamam, acıya koşmayın ama acıdan da kaçmayın. Bu ne demek? O kadar kişi içinden gelip sizi bulan acıyla güzelce yüzleşin ve sevişin. Sevişin ki o acı size en güzel dersleri versin de gitsin. Yoksa yediğiniz dayak yanınıza kâr kalır. Acıdan öğrenin. Bilmenin de katları var bakın mesela. Dedim ya, bu bildiklerimi gelip birisi gençliğime fısıldasa diye... İşte o kabukta kalırdı. Ateşi kartpostalından tanımak gibidir, yani yanmak gerek. Yanacaksınız ki pişesin. Öze inmeden, müşahede edilmeden, deneyimlenmeden öğrenilen her bilgi unutulmaya ve kabukta kalmaya mahkûmdur. Bu neye benzer? Yarınki sınavda geçmek için, son akşam soru ezberlemeye...

Çernişevski, hayatta iki önemli soru vardır, der: 'Ne yapmalı ve nasıl yapmalı?'

Bu çok uzun yıllarda deliliği gördüm. Delice aşkı, delice intikamı ve ölümleri, kayıpları gördüm. Sadakati, bağlılığı da gördüm ben. Şu altmış yıllık tarihten geriye şunu diyebilirim; şu dünyaya gelmiş, insan bedeniyle doğmuş bir kişinin, delirmemesi bir mucizedir! Var olduğunu anlamış, yaşamın farkına varmış bir kişinin, aklına sahip çıkması yegâne ödevidir. Çünkü farkındalık, beraberinde deliliği de getirir.

İnsan, delirmek denen şeye yatkındır, evet. Şartlar ve bunlara yönelik önlem zayıflığı, onu delilik ve cinnete kolaylıkla sürükler. Yani deli dediğimiz kişiyle sağlıklı kişi arasındaki fark niteliksel değil nicelikselidir. İki önemli parametre vardır: Birincisi, başınıza gelen olaylar yani külli irade ve ikincisi de bu olaylara karşı tutumunuz yani cüzi irade. Şayet kendinizi hayat, acılar, imtihan, ölüm, özgürlük, bu konularda eğitmişseniz ve yeterli donanımları edinmişseniz acılarla baş etmeniz kolaylaşır. Bizler, doğru savunmaları geliştiremediğimiz için

olaylar karşısında apışıp kalıyoruz. Ya da dertleri atlatmak için göstereceğimiz sabrı kendi ellerimizle arttırıyoruz. ‘İnsanlar, akılsızlıkları yüzünden alınlarında yazılı olandan daha çok acı çekerler.’ der Platon.

Şimdi başımıza geleni ele alalım. O olayı biz kendi elimizle mi çektik yoksa kontrolümüz dışında mı gerçekleşti? Yani ne kadar sorumluluğumuz var? Doğuştan ailenizden şiddet görüyorsanız, bu olayda hiç sorumluluğumuz yok. Sadece sabır derecenizi ayarlayacaksınız. Yani doğru yaklaşımlar geliştireceksiniz. Bunu da birazdan konuşacağız.

Ya da başınıza gelen hadiselerde rolünüz vardır da bunu görmüyor olabilirsiniz. Mesela filanca beni sinirlendiriyor diye bir şey yok; sinirlenen sizsiniz! Kendi düşüncelerinizin, fikirlerinizin, duygularınızın, davranışlarınızın sorumluluğunu alın! İşte efendim, borçları yüzünden intihar eden adam diye bir şey olmaz. Şahıs, bizzat kendisi intihar etmiştir. Neydi, Frank Sinatra’nın ‘my way’ diye şarkısı vardı. İntihara sürüklediği için yasaklandı filan. Öyle şey mi olur! Yani neymiş ilk iş; bir olaydaki sorumluluk payını hesap etmek.

Değiştirebileceğim şeyi yani cüzi irade kısmını da yani sorumluluğuma dâhil kısmı değiştireceğim. Değiştiremeyeceğim kısma sağlıklı dayanmanın formülü var dedik.

Büyük İslam filozofu Bediüzzaman şunu der: “Allah, içerisinde bulunduğumuz tek bir an için yeterli miktarda sabrı herkese vermiştir. Fakat insanlar, sabrını gelecek kaygılara ve geçmiş tasalara böler ve bu da orduyu üçe bölmek demektir. Sol kanat, yani geçmiş ölmüştür, yani yok hükmündedir. Sağ ise yani gelecek, henüz gelmemiştir ve o kaygılar da faydasızdır. O yüzden tüm sabır tek anda toplanmalıdır. İşte, orduyu sağ ve sol cenaha ayırmadan, tek noktada topladığımızda çok daha güçlü olur, dayanırız her şeye.

Gelecek filan diyoruz... Gelecek planlarını da hep cesedinin yerini hayal ederek yapıyorsun. Şu kadar yıl sonra şu memlekette, şu işi yapacağım diyorsun. Sen ruhunu inşa et, cesedin kendi başının çaresine bakar zaten.

Bizler, aslında ciddi bir duygusal kirlilik içindeyiz. Duygularımızı dikkatli kullanmalıyız, çünkü onlar kolay parlayan yakıtlardır. Yanıverirler. Ve söndürmekle uğraşırsın. Mesela ‘millet ne düşünür’ gibi bir mikrobu bilerek ruhuna davet ediyorsun. Bu bir kalp mikrobudur. Acilen temizlemek gerek. Şunu unutmamak gerek ki toplum topyekûn seni hiç alkışlamaz. Onu memnun edersin, öteki küser. Ona kendimi sevdireyim dersin, arkanı dönersin, arkandan konuşurlar. Toplum böyledir. O yüzden doğru olduğuna vicdanen inandığın yolda dümdüz ilerle. Zaten her halükârda cemiyetin yüzde ellisi hazzetmeyecek senden. Ya da hazmedemeyecek. Bari hak yolda ilerle de hazzetmeyeceklerse ‘hakta olmayanlar’ hazzetmesin!

Etrafınıza bakınız. İnce ince işlenmiş, bir dantela gibi örülmüş, kurgulanmış bir hayat var. Öyle büyük, öyle masraflı ki bu kadar dekor, eskiyip yok olmak için yapılmamış. Bir insan hayatı, bu upuzun evren süresi içinde yanıp sönen ışık kadar... Ya da bir insanın uzayda kapladığı yer, tüm evrenin yanında nokta gibi. İşte, doğup ölen her insan da bu devasa dekora şöyle bir göz atıp gidiyor. Bu kadar muhteşemliği görüp, bir kere ‘Allah var’ demiyorsa, yalnızlıktan çıldırması işten midir? Çünkü ‘Allah yok’ diyenin evreni, kupkuru bir manasızlık ve hiçlik kaosu içinde, öylesine bir varoluş ve yanlışlıkla bir oluştan ibarettir. Böylesi bir kâbusu bir ömür izleyip, söyleyin, çıldırmamak mümkün müdür?

Yani bir insanı cinnetten koruyan şey öncelikle ‘Allah var’ demektir. Bunu demek için de az biraz düşünmek şart. Hiç mesela bilir misiniz, Kur’an’da ‘akıl’ kelimesi hiç isim hâliyle geç-

mez. Hep fiildir. Neden? Çünkü durmakta olan akıl, yok hük-mündedir.

Son iki yüz yıldır bir şey oldu. Öyle bir şey oldu ki, insan artık eski insan değil. Tüm hayatı değişti ve insan tabiatı bu değişime uyum sağlayamadı. Gün aydınlanınca karnını doyurup çalışmaya giden, hava karardıktan birkaç saat sonra da uyuyan insan, bugün tamamen bir robota dönüşmüş durumda. Aşının icadıyla ölmemeyi başaran insanoğlu, çok yüksek bir hızla gezegeni kapladı. Dünyadaki kaynaklar yetişememeye başladı ve dünyayı doyurmak için seri üretim denen şey ortaya çıktı. Buhar makinası ile ulaşım, seri üretim, makineleşme vs. süreci başladı. Işıkla birlikte, insanoğlu karanlıkta da çalışabilmeyi başardı. Bankaların icadı, akıl yakan felsefi hareketler, tüm dünyayı cephe yapan savaşlar, pozitivizm ve sömürü çağı... İnsanoğlu güya ilerledi ama mevcut teknik imkânlar, tüm dünya çağlarında görülmemiş bir köleleşme hareketini yarattı. Bugün dünyadaki mevcut küresel kapitalizm krallığı, inanılmaz bir sömürü ve köleleştirme sistemi kurdu. Şeytanın bile aklına gelmeyecek bu sistem, eski köleliklerden farklı çalışıyor. Siz bir toplum sınıfı içinde doğuyorsunuz. Çok sınıflı ve sınıflar arası geçişin mümkün olduğu bir sistem bu. Hayatınız boyunca bir üst sınıfın imkânlarına imrenerek yaşıyorsunuz. Gününüzün üçte birini, tiksindiğiniz bir işte çalışarak geçiriyorsunuz. Gününüzün yaklaşık yüzde onu, o tiksindiğiniz işe gitmeye çalışarak geçiyor. Gününüzün üçte biri uykuda geçiyor. Geriye kalan zaman dilimi de yemek yemek, ailenizle vakit geçirmek, kendinizi geliştirmek ve bir üst sınıfı hayal etmekle geçiyor. Ve tüm bu köleliğe ancak hayatta kalmak ve çocuklarınızı beslemek için katlanıyorsunuz. Ancak bir matematik profesörü iseniz üst sınıfa atlayacak parayı arttırabilirsiniz.

Fakat tüm bu telaş içinde durup düşünmenize yetecek kadar zaman bırakılmıyor. Yoksa bir şeylerin ters gittiğini anlar-

sınız. Cebinizdeki parayı hayatta kalmaya zor yetirirken, resimlerde bir üst sınıfın mutluluğunu görüyorsunuz. Hasbelkader bir üst sınıfa geçerseniz de bu sefer sizden bir üstüne gözünüzü dikiyorsunuz. Ve bu böyle gidiyor. Bütün bu sömürü çağından da birileri kârlı çıkıyor muhakkak. Tüm dünyayı, çalışan bir hizmetkâra dönüştüren görünmez krallar, sizler üzerinden büyük hesaplar yapıyor. Her şeyi sektörelleştirerek, her şeyi ürünleştirerek sizlere hedefler gösteriyor. En çekici ürün de ‘mutluluk’ şüphesiz.

Bakın Cahit Zarifoğlu ne demiş: ‘Biliyor musunuz? Ben bu çağdan nefret ettim. Etimle, kemiğimle nefret ettim.’

Şehir ve şehirleşme nedir? Büyük bir hayvanat bahçesidir. İnsan, doğadaki en pis tecritçidir. Tüm doğayı ettiği gibi kendisini de tecrit etmiştir.

The Matrix filminde bir sahne vardır. Yapay zekâ, insana şu mealde konuşur: ‘İnsan, canlılar içinde en fazla virüslere benzer. Bir yere yerleşip kaynaklarını yok edene kadar orada kalır. Yani insan, dünya için bir işgalci hastalıktır.’

Bu sistem, insanları son derece mutsuz etti. İnsanlık, tüm tarihi boyunca çok acılar ve savaşlar gördü ama böylesi bir toplu mutsuzluğa hiç uğramamıştı. Alkol, uyuşturucu gibi maddeler de köleleri mutlu ediyordu, fakat bu küresel kralların işine gelmiyordu; çünkü çalışacak dermanları kalmıyordu. Onları hem çalıştıracak hem de mutlu edecek bir şeylere ihtiyaç vardı; anti-depresanları buldular.

Bakın, depresyon doğal bir tepkidir. Bir şeylerin ters gittiğinin işaretidir. Depresyona giren göçmen kuşlar göç eder. Bir deneyde o kuşlara antidepresan veriyorlar, kuşlar göç etmeyip ölüyor. Duygusal çöküntü, canlı ve insan doğasının bir parçasıdır. Baban ölür, üzülürsün ve bir süre yas tutarsın. Yas doğal bir tepki. Bu dönemde gidip neden antidepresan alıyorsun? Çünkü işine gidemiyorsun, gittiğin işte çalışamıyorsun vs. Bu-

lunuş gayesi de çıktı işte ortaya. Normal bir insan yas tutarken çalışmaz zaten. Çalışsa bile performansı düşer. Bu da neden olur? Beyin, ölüm üzerine düşünüp bir değerlendirme yapman için seni otuz kırk gün tefekküre alır. Sen ne yapıyorsun? Anti-depresan alıyorsun. Bunun kafayı çekmekten farkı yok. Ayılınca sorunlar düzeliyor mu? Hayır.

Depresyon, bir savunma mekanizmasıdır; ruhun kendini hayatta tutmak için bir otomatik refleksidir. Ağır dertler altında beyin kendisini intihardan korumak için depresyona sokar, bu sayede dibe vurur ve tekrar sıçrar. Duygusal çöküntü, kişinin kendisini yenilemesi ve ıslahı için lüzumlu ve faydalıdır. Siz bireyi ilaçla depresyondan kurtarırsanız, bu sefer intihar etmek zorunda kalır ve de eder. Yani antidepresanları, intihar etmeye mecali olmayan kişiye intihar etmekte kullanacağı cesareti, enerjiyi ve eylemciliği verir. Ki prospektüslerinde yan etki olarak da ‘intihar eğilimini arttırır’ yazar zaten.

Yani neymiş? Doğal çöküşüne kulak ver. Onun sana söylemek istediği bir şeyler var. Gidip hemen beynini uyuşturma. Acıların eğiticiliğine teslim ol.

Ne dedik? Önce cüzi-külli ayırımı, sonra geçmişle, gelecekle meşgul olmadan bugüne gelmek, Allah’a inanmak ve uyuşturuculara kaçmamak... Şimdi tabi bunları uygularken bir şey daha var: Affetmek.

Affetmenin iki türlüğü var. İnsanın hayatında, ona azap veren çok kişi olmuştur şüphesiz. Onları affetmek... İkincisi de insanın kendisini affedebilmesi...

Ben mesela kendi hayatıma bakıyorum, ona buna kızayım derken bütün bir hayatım heba olmuş. Oysa kızdıklarım bu ateşin kıvılcımı bile ulaşmazken beni yakmış da yakmış. Ben doğarken öldü diye anneme kin duyduğumu keşfettim mesela içe bakışla. Bunu keşfettiğimde kırk yaşında adamdım. Ne olmuş? Kırk yılım, bilinçaltında bu enerji israfıyla geçmiş. Sonra

babam intihar etti ben çocukken. Onu affedememişim uzun süre. İnsan affettikçe hafifliyor. Sonra bir baktım, içim sanki tertemiz bir sayfa gibi. Sanki yeniden doğmuşum. Kin, öfke, kızgınlık, sahibine zarar verir. Öfke dediğin şey nedir? Bastırılmış iç yetersizliktir. Mesele öfkelenilen nesnede değil yani. Sonra Haşir'e inanmak yani dirilmeye, yani büyük mahkeme-ye... Bu da insanı çok rahatlatır. Affettiğin kişiyi affetmen, onu suçlarından azade etmiyor. Şayet gerçekten bir kabahati varsa, büyük mahkemede tartılacak zaten. Sen affederek, kendi sırtındaki yükü sonsuz adalet sahibi Allah'a devretmiş oluyorsun. Yani merak etme, sen affederek onu cennete sokmazsın. Adama diyorsun, 'İki elim yakanda öteki tarafta!'

Ya adam cehennemdeyse sen onun yakasını nereden tutacaksın, bir şöyle hele...

İkinci af da kendine...

'Hepimizin, olabildiğince çabuk uykuya dalarak kaçmaya çalıştığı bir vicdan azabı var...' demiş Kafka.

Bakın, hayatımın en çetin hadiselerinden birisini paylaşayım. Darbe zamanları, 1981'de, masum genç bir kız benim yüzümden... Affedersiniz... Duygulanıyorum... Benim yüzümden hayatına son verdi. Bana da armağan olarak şu an otuz yedi yaşındaki kızımı bırakarak sonsuzluğa gitti. Şu an gözlerime bakıyor. Ben o kadar uzun yıllar boyu kendimi suçladım ki... Hâlâ düşündükçe gözlerim dolar ve biraz boş bulunsam, yine suçlarım kendimi. Ama işte böyle bir meselede ne yapmalı? Sen bir kabahati bilerek işlememişsen şayet, zaten kabahatin yok. Yani ortada affedilecek bir mevzu yok. Kantçı ahlak bunu söyler. Ki mesela peygamberlerin bile zellesi vardır. Zelle, bil-meyerek işlenmiş kabahat demek. Yok, olayda kabahatin varsa ki başta da dediğim külli-cüzi ayrımına geliyor konu, kendi cüzi kısmından fazlasını sırtına yüklenme. Ve cüzi olan kısmından da alacağın dersleri al ve kendini güzelce affet, hafifle. Tevbe

diye bir şey bunun için var. Tevbe, aslında yemin değil, pişmanlıktır. Pişmanlık yanışını yaşaman bile kendini affetmen için yeter sebeptir. İnsan, ömrü boyunca hata işlemeye mahkûmdur. Bakın ne diyorum, mahkûmdur! Kendini affetmeyi beceremezsen Yaratıcı'dan nasıl af dileneceksin? İşte ben de bu suçluluk duygusuyla çok uzun zaman boyunca acı çektim. Ve diyebilirim ki, hayat enerjimin yarısını almış götürmüş.

Bu arada affetmek kime mahsustur? Kendisinde öfkelenme hakkını görenlere. Sen kendine kızmayı çok görüyorsan, o yaptığın affetmek değil, içine atmaktır.

Bizi akıl hastanesine şizofreni diye aldılar. Yaklaşık iki yıl kaldım ben. Bize içeride kontrolsüzce ilaç verdiler. O zamanlar, dünya sahiden de siyah beyazdı. Sadece televizyonlarda değil, sahiden de renkli değildi! Neyse... İlaç ne yapıyor? Nöronların dopamin reseptörlerini inhibe ederek, dopaminin beyin içinde kalmasını sağlıyor. Aslında tüm psikiyatri bilimini çökertecek tek bir şey söyleyeyim size. Psikiyatri şuna dayanır: Beyinde bazı kimyasallar var ve bunların dengesizliği bazı algı ve duygulanım bozukluklarına yol açar. Ya öyle değilse? Yani beyin kimyası dengesizliği neden değil sonuçsa? Şimdi soru şu, bu dayanak ispatlanmış mıdır? Hayır. Kanıt dedikleri şeyler çok muğlak. Peki bu dengesizliği giderdiğini söyledikleri ilaçlar sahiden işe yarıyor mu? İşte bu tam bir soru işareti. Bu ilaçlar, belirtileri bastırır. Bakın tekrar söylüyorum, belirtileri bastırır! Yani semptomları giderir yalnızca. Yani semptomatik tedavidir, yani palyatif tedavi. Yani şifa değildir. Hastalığa iyi gelmez, yalnızca hastalık belirtilerini azaltır. Ateşin çıkınca ateş düşürücü alman gibi bir şeydir bu. Ateşini çıkartan şey, mikropların ideal ölme sıcaklığıdır. Sen ateş düşürücü aldığın zaman mikroplar hayatta kalır ama ateşin düşer.

Şimdi bakın deli filan diyoruz. Bu tanım, şu an o denli esnek ki en mutlu ve uyumlunuz bir psikiyatri kliniğine gitsin,

oradan ilaç almadan çıkamaz. Hiçbir teşhis konmazsa, malumunuz depresyon denir. Bakın kim psikolog biliyor musunuz? Neşet Ertaş. ‘Cahildim dünyanın rengine kandım.’ diyor. Sadece bu laf bile bir sürü psikolojik problemin kökenindeki şeydir.

Bugün öyle komik bir çağda yaşıyoruz ki yas reaksiyonu bile hastalık olarak görülüyor. Yas ya, yas! Anlattık... Daha büyük komedi de şu ki, ilaç ve psikoterapiyi birlikte götür derler. Psikoterapi bana sorunlarla başa çıkmayı öğretmeyecek mi? Öğretecek. İyi de ben ilaçlar yüzünden sorunlarımı göremiyorum ki, bana bunu nasıl öğretecek? Ringe çıkmadan boks mu öğreneceğim? Bırak ben rahatça dibe vurayım da sonra sen gel bana savaşmayı öğret, ona lafımız yok.

Bugün dünyada iki büyük ekonomik güç, silah ve ilaç sanayi ise şapkamızı önümüze alalım. Bunlar basit sorular mı? Yani yıkım ve sahte yapıma çok paralar döküyoruz çok... Sahte yapım dediğim nedir? İlaçlar işte... Sahtedir faydaları. Bir de biliyorsunuz; önce piyasaya ilaç çıkar, arkasından ona uygun hastalıklar icat olur. Zamanında bir antidepresan ilaç çıkmıştı piyasaya, tam elli bin ‘depresyon teşhisi nasıl verilir?’ kitapçığı dağıttılar bedava. Gerçi bedava değil, geri dönüşü oldu onlara elbette.

Ne diyordum, yarıda kaldı. Akıl hastanesi diyorduk... ‘Psikiyatri, zenginin nevrozunu tedavi eder, fakirin psikozunu akıl hastanesine yollar.’ demiş Freud. TRT’nin tek kanal olduğu dönemde Uğur Dünder bir tımarhane belgeseli çekmişti de sansüre uğramıştı. Biz yattık oralarda. Akıl hastanesinden çıktık ve kafamda bu hareket filan yoktu. Yoktu da içimde yanan şeyler vardı. Arkadaşlarımı kaybettim, başıma neler geldi. Hayatımın en sert dibe çöküşünü yaşadım. Anlatsam ağlarsınız. Dışarıda bahar cıvı cıvı... Biz de delilerle soğuk koğuşlarda çürüyoruz. Tam bir çürüme, kokuşma başladı bizde. Beyin, ruh, hayaller, ümitler... En büyük cinayet, ümidi öldürmek... Nazım diyor ya

‘...ve böylelikle umut etme kabiliyetimizi aldılar elimizden’ diye, öyle işte. Ümidimizi aldılar bizim. Kızım yetimhanede. Hayatta kimsem yok. Sevdığım kadın, gözümün önünde intihar etmiş. En melankolik şarkı bile yetmiyor, en güçlü çığlık bile yetmiyor. Anlatamıyorum, o dibe vuruşun derinliği ve çaresizliğini, çürümüşlüğümü anlatamıyorum. İntihar bile yetmez... İntiharın sınırını filan çoktan geçmiştiz, mecalim yok. Öyle takatsiz, güçsüzüm, anlayın işte. Bir bir tüm sevdiklerim ölüyor gözümün önünde. Allah rahmet etsin, akıl hastanesindeki hastabakıcı arkadaşımı hastaneye tıktılar, lobotomi yaptılar. Dayanamadı, aramızdan ayrıldı bir süre sonra.”

Dedi ve ön sıradaki hanımefendi ile göz göze geldi konuşmacı. Duraksar gibi oldu ve devam etti:

“Mesela bir hasta vardı, adamın tek kabahati var: Kendini filozof Friedrich Nietzsche sanıyor. Ama öyle içselleştirmiş yani, inanmış. Görmeniz lazım, düşünmeden cevap veriyor filan. O adam da ilaçlar yüzünden gözümün önünde öldü. Şimdi bakın, o şartlar altında ben inim inim inliyordum. Bir gün bahçede çöktüm. İki üç gündür ne sigara, ne yemek geçmemiş kursaktan... Yalnızca kupkuru ilaçları yutmuşuz... Biraz rüzgârlı bir gün, yapraklar uçuşuyor filan. Bahçede kendi kendime otururken -bizim bir bankımız vardı- bir kelebeğin rüzgâra nazır uçmaya çalıştığını gördüm. Bu beni düşündürdü epey. Karşımda, sürekli okuduğum bir yazı vardı duvarda. Onu farklı gördüm o an, bilmiyorum. Yani bu kelebeğin rüzgâra ters uçup, yaprağın rüzgâra teslim oluşu, o yaşıma kadar hiç fark etmediğim bir şeyi fark ettirdi. Duvarda ‘La ilahe illallah’ yazıyordu. Şimdi düşündüm, ilk kelime ne? ‘La’. Ne demek? ‘Yok’ demek, ‘hayır’ demek... Yani din bile önce bir reddediş ile başlıyor. Allah’ın kartvizitinde ilk kelime ‘hayır’. Kelime-i şehadette nasıl? Orada da Arap dilinden gelen bir varoluş sırası var, bakın ilginçtir. Önce ‘şahitlik’ var, sonra ‘ben’, sonra ise ‘hayır’ geliyor. Yani benden

sonra hemen ilk gelen şey ‘hayır’. Yani reddetmek. Neyi, önüne, sen koyunmuşsun gibi sunulanları. Reddet önce! Bir baktım ki kendi hayatıma, benim ‘hayır’ dediğim bir şey yok. Hayatta bu kelimenin siftahını açmamışım. Ambalajıyla duruyor bu laf. Tıpkı o yaprak gibi. Teslim olmuşum rüzgâra. Rüzgâr git diyor, gidiyorum. Gel diyor geliyorum. Ya o kelebek! Onun da en fazla yaprak kadar cürmü var. Ama azmi, onu yapraktan ayıran şey işte... Ben o kelebek kadar olamamıştım. O kelebek rüzgâra hayır diyordu! Ben ise rüzgâr başlamadan ‘evet’ demeye yeminliydim ki başka da bir kelime bilmiyordum.

Hiçbir zaman rüzgârda sürüklenme, uçamıyorsan koş, koşamıyorsan yürü, yürüyemiyorsan sürün ama kendin git! İşte ‘hayır’ demek budur!

Hayır diyemediğin için evet demen de isyanı ertelemendir unutma. Ancak ‘hayır’ diyebilmeyi başarabilen kişinin ‘evet’inin anlamı vardır. İşinizde ‘hayır’ diyemiyorsanız işinizi terk edin, ilişkinizse ilişkinizi, memleketse memleketinizi... Yani olmadığınız yerde durmayın! Yokluktan varlığa hicret edin. Unutmayın, yalnız var olanlar ‘hayır’ diyebilir. Her şeye ‘evet’ diyen kişi aslında yok demektir.

Hayatta tanıdığım, sevdiğim herkesin tek tek ölüşüne şahit olduğum o akıl hastanesi bahçesinde, ben bir ‘hayır’ diye böğürmüşüm ki duysa ölümler dirilirdi. Ama kimse duymadı! Kendi kendime demiştim. Öylesine bir vızıltıydı bu yani dünya için benim ‘hayır’ ım. O kadar uzun ağladım ki... Yapayalnızdım ve gözümde yaş tükenene kadar ağladım. Ne duyan vardı ne umursayan... İnsanın gözyaşı psikiyatrik ilaç kokar mı ya! Kokuyordu yeminle. Gözyaşım ilaç kokuyordu!

Hani bebek ağlar ağlar da yanına gitmezseniz ağlamamayı öğrenir ya, işte ben de o gün o an, tımarhanede hayatı çözdüm.

Gel zaman git zaman hastane çıkışında, işsiz güçsüz bir adamım, kimse beni adamdan saymıyor. Sonra yine benim

gibi hastaneden tiksiniş hastalar geldi, buldu beni. Onlar da benimle aynı düşünüyordu. Artık hayır demeyi öğrenmiştim ve ilk reddimi yapmam gerekiyordu. İşte o on iki kişi bugün aramızdalar. Lütfen ayağa kalkın. O gün onlarla evde toplaşp yaptığımız grup terapileri olmasaydı, neler yapabileceğimizi düşünmeseydik, bugün bu Türkiye Şizofreni Derneği'ni kuramamış olacaktık. Otuz beş yıl geçmiş. Bugün binlerce insana yardım elini uzatan, hayatlarına değen bu derneği bugünlere getiren, bu on iki şizofreni hastasıdır.”

Hepsi de önde oturuyordu ve ayağa kalktı. Tüm salon onları ayakta alkışladı. Sahnedeki konuşmacı da elleriyle alkış tutuyordu. Salonu öyle bir alkış tufanı aldı ki bir süre oturamadılar. Konuşmacı birazcık susup önünü ilikledi.

“Siz bizim böyle ihtiyar heyeti gibi dolaştığımıza bakmayın. Antipsikotik tedavi gören bir kişi çok nadir elli yaşı görür. Biz maşallah aynen devam... Teşekkür ediyorum sizlere ben de.”

Sonra içlerinden birisini işaret etti.

“Gerçi şu arkadaşın teşhisi şizoaffektif bozukluk pardon... Düzelmeyen bir o kaldı aramızda...”

Salonu bir gülme aldı. İşaret ettiği kişi gülererek bir şey dedi ama tam anlaşılmadı.

“Bakınız, şizofreni filan diyoruz. Deli nedir? ‘Duyguların aşırı güçlü oluşunu delilik zannediyorsunuz.’ demiş Allan Poe. ‘Delilik, en sağlam dokunulmazlıktır.’ demiş Aziz nesin. ‘İçinde bir tutam delilik olmayan hayat, eksik hayattır.’ demiş Paulo Coelho. Neden akıl hastaları bu denli dışlanası oldu? Dünya tarihine baktığınız zaman, batılı toplumlarda bir cadı kültürü var. Yani zekâ geriliği olan ya da biraz sıra dışı olan herkesi ‘cadı’ ya da ‘içine şeytan girdi’ diye yakmıştır. Batı az canı değildir. Yıllarca müthiş bir ötekileştirme ile devam etti Batı. Akıl hastaneleri de onların bu cadı kültürünün bir sonucudur. Korkar çünkü

Batı kendisi gibi olmayandan. Zenciye katleder, deliyi katleder, Aborjin'i katleder... Batı budur. Doğu nedir? Meczup, mecnun, divane, deli, abdal filan mesela bize çirkin kavramlar gibi gelmemiş ki hiç. Her köyün bir delisi varmış. Sevmişiz o insanları, aramıza almışız. Meczup, mesela cezbeden gelir. Meczup, Arapçada cezbden yani çekilmekten gelir; 'kendi içine doğru çekilmiş; bir tarafa ya da bir varlığa doğru çekilmiş' anlamındadır. Eş anlam olarak 'divane' deriz, 'abdal' deriz. Mecnun da Arapçada 'cin' kökünden geliyor. Yani 'cinlenmiş' demektir. Divane ise, Farsçadaki 'şeytan, cin' anlamına gelen 'div' dir. 'Div', Türkçede 'dev' olmuş. Kocaman adam manasında... Ne var ki, Alaattin'in Lambası'ndan çıkan dev gibi, 'cin' olma özelliğini de bir ölçüde kaybetmemiş. Mehmet Salâhî'nin meşhur sözlüğü vardır, 'divane' karşılığı olarak 'div tutmuş, delirmiş, deli' yazar. Budala kelimesi de 'bedil'den gelir.

Bizde yoğun bir tasavvuf ateşi var. Hatta tasavvuf erbabı, asıl cezbe hâlinde yaşamayı methetmiş, akli başında olmayı yermiştir. Dağları, aşkı için delen deliyi biz hayranlıkla okumuşuz. Ferhatlar bizim işte. Bugün Batı buna 'erotomani' der. Psikopatoloji ona göre. Biz böyle aşkları bağrımıza basmışız. Aşkın halleri aslında bunlar. Ya, akli başında aşk mı olur? Romeo, Juliet için balkonların altından şiir okumakla meşgulken, Mecnun çöllerde sürünüyordu. Hangisi yüce, sorarım ben size? Hangisi gerçek aşık? Batı'nın maddeciliğini anlamak için aşkını anlayın. Romeo, balkon aşağı bakan Juliet'e bakar ve şunu der: 'Keşke elindeki eldiven olsaydım.'

Anladınız mı? Dokunmak, vuslatıdır Batı'nın. Ayrıca Romeo, son derece akli başında bir adamdır. Öyle Mecnun gibi aşkı için çöllere düşmez. Mecnun da sırtındaki çibanı kesmek üzere olan hekime 'dur' der. 'İçimdeki Leyla'yı incittin!'

Hallâc-ı Mansur, 'Enel Hak' yani 'Ben Tanrı'yım' diye konuşmuş. Bu, bir cezbe hâlidir işte. Kendisinin Tanrı olduğunu

iddia etmiyor, ince mevzular bunlar, Halik ile Mahlûk arasındaki farkı kaldırmış, göremiyor. Öyle bir aşka ermiş ki Vahdet-i Vücut görüyor her şeyi, yani tek. Modern tıp, buna aşk filan demez, paranoid şizofreni der...

Aslında bu topraklarda muazzam bir acıyla boca edilmiş, çok yoğun duygu gölleri var. Arayıp bulmalı onları. Siz bir gezin, dolaşın Anadolu'da. O yoğunluğu türkülerde, yüzlerde, yaşanmış hikâyelerde bulursunuz. Neler konuşuluyor köylerinde kasabalarında. Biz o yasların, o ağıtların çocuğuyuz. Hiç duygu ithal etmenize filan gerek yok yani. Bizim duygumuz da bize yeter, duygudaşlığımız da. Batı da; arkadaşlık, eş, dost, akraba, misafir, anane, kültür, bunlar eksik olduğu için yalnızlıktan ne yapacağını şaşırmış.

Bilirsiniz Kemal Sunal'ın bir filmi vardır, 'Deli Deli Küpeli' diye. Ne anlatır orada? Kendini kaymakam sanan bir deli, işleri normalden daha iyi yürütür. Doğru'nun deliye bakışı işte budur.

İnsan türünün önemli bir bölümü, 'toplum' dediğimiz bölümden müteşekkil. Toplumun da önemli bir kısmı sürü. Sürü nedir? Farklıyı kınayan, dışlayan, hor gören, alay eden, cahil ve sistem savunucusu insanlar topluluğu... İçerisine geldiği toplum tarafından 'deli' yaftasını yememiş peygamber var mıdır? Hâlbuki en akli başında onlar değil mi? Bir de 'şair' denmiş tabi. Şair ve deli arasında fazla fark yoktur, anlayan anladı. Eğer normallik bir çoğulluk meselesiye, hak yol her zaman azınlıktır.

Şimdi efendim, Batı, pis-pasaklı bir kadını gördü mü, biraz da garipse tavırları, kazığa bağlayıp yakıyor halkın gözünün önünde onu. İşte o günlerde biz müzikle, dikkat buyurunuz, müzikle tedavi etmişiz. Bakın tedavi diyorum. Semptomları bastırmaktan söz etmiyorum. Bazı bitkiler de var elbette, kediotu vs. Ama bunlar yandan destekler sadece. Asıl olan şey, rehabilitasyon ve su sesi, ney sesi... Mesela dalga sesi de sakinleştirir insanı. Ağaca bakmak, yeşile bakmak... Toprağa değmek...

İnsan tam madde değil ki maddeyle çözesin. İnsan bir madde mana karışımıdır. Sen insanı bir kimya denklemleri gibi görürsen, böyle çözümler üretir ve sınıfta kalırsın.

Maddecilik dedik madem... Bakın beyinden söz edeyim.

Psikiyatri ilk ortaya çıktığında hastaların ön lobuna hasar vererek güya tedavi ettiğini öne süren Lobotomi'yi buldular. Bu-lan Antonio Egas Moniz, Nobel Tıp Ödülü'nü aldı. Sonra hastalar bir bir beyin kanamasından ölmeye başlayınca bu tedavi yasaklandı. Bu, insanları zombiye çeviriyordu. Sonra 'Kimyasal Lobotomi' denen şeyi çıkardılar, yani ilk antipsikotik ilacı. Klorpromazin, beyin ön lobunu küçültür ve insan kişiliğinde kayda değer hasarlar yaratır. Ve geri dönüşü de yoktur.

Bir de mesela tüm olay beyinde değil ki. Bağırsağa hiç duygusal beyin dendiğini duydunuz mu? Vücuttaki serotoninin yüzde doksan beşini ince bağırsaklar üretir. Beyin dediğiniz organ, bir buçuk kilodur. Ama bağırsaklar üç yüz metre kare yüzey alanına sahip. Yani siz probiyotik, GDO'suz, katkısız, doğal ve sağlıklı beslendiniz mi zaten vücut mutluluk hormonları üretiyor. Sen alıyorsun antibiyotiği, yararlı bakterilerin de ölüyor. Sonra mutsuzluk basınca da antidepresana yöneliyorsun.

Şizofreni diyoruz... Bize yıllarca gelip giden çok kişi oldu. Hayatı problemsiz, ailesi problemsiz, madde bağımlılığı olmayan, travması olmayan bir tane şizofreni hastası görmedim. Bu insanlar istismara uğramış, şiddet görmüş, ensest yaşamış ve ilaç mağduru olmuşlar. Bize şizofreni teşhisi konmuş olarak gelenlerin önemli bir bölümünde, hayatlarının bir döneminde alkolizm var, istismar var. Bazıları aileden işkence görmüş. Depresyon diye başlamışlar ilaç serüvenine, şizofreni olup çıkmışlar ve ilaç bağımlısı olmuşlar. Devamlı doz artırımı içindeler. Bize başvurduklarında önce hemen ilaçlarını kes demiyoruz. Kontrollü şekilde, bir hekim kontrolünde bırak diyoruz. Madde bağımlılığı varsa onu çözüyoruz. Hayatlarını zehir eden, elle tutulur bir problem

varsa ona müdahale ediyoruz. Tabir yerindeyse kafayı dinleyebileceği bir rehabilitasyona tabi tutuyoruz. Az evvel özetini verdiğim teknikleri içeren grup terapileri yapıyoruz. Travmalarını çözüyoruz, affetme problemi varsa konuşuyoruz, külli meselelerde kendisini sorumlu tutuyorsa sorumluluklarını hatırlatıyoruz vs. Bu insanların zaman içerisinde ilaca filan gerek kalmadan şizofreniden kurtulduğuna dair yüzlerce tanık var.

Şimdi soruyorum, kimler şizofreni olmaz? Ya da kimlere şizofreni teşhisi konamamıştır? Cevap: Elit burjuvalara ve hayvanlara! Elitlerde ve hayvanlarda depresyon, intihar, narsisizm, eşcinsellik, ensest vs. vardır, görülmüştür. Ama şizofreni görülmemiştir. Neden sizce?

Buna cevap veren ben olmayayım. Amerikalı ünlü Psikiyatri Profesörü Thomas Szasz, ‘Şizofreni diye bir hastalık yoktur!’ der. Bir de espri yapar: ‘Siz Tanrı’yla konuşursanız bu bir duadır, fakat Tanrı sizinle konuşursa bu bir şizofrenidir.’

Afedersiniz...”

Konuşmacı, kürsü üzerindeki kâğıtları karıştırmaktayken bir kâğıda rastladı. Bu kâğıt, isimsiz bir mektuptu. Konuşmaya dikkati dağılmış bir şekilde devam ederken birden sustu. Mektubu hızlıca okudu. Öylece donakaldı. Dinleyiciler önce çok şaşırdı, sonra fısıltılar başladı. Bir süre sonra kısılmış bir sesle mikrofona yöneldi:

“Beni dinlediğiniz için teşekkür ederim.”

Bunu söyleyip nezaketsizce uzaklaşan başkanı, seyirciler çok alkışlayamadı. Herkes bir şaşkınlık içerisindeydi. Sahneden ayrılmadan da en önde tekerlekli iskemledeki Yazık Hanım’a ve onun yanındaki ufak tefek yaşlı kadın Firuze’ye son bir kez bakıverdi.

“Hocam, iyi misiniz?” sesleri geldi bir yerlerden.

Dışarıdan bakınca, son derece dikkat çekici bu yaşlı adam, elindeki mektubu kim bilir kaçınıcı kez okudu. Öylesine düşün-

celiydi ki... Bir taksi, bir uçak, yine bir taksi ile gitmek istediği varoş mahalleye beş saatte ulaştı. Gecekonduya yaklaşırken cebinden çıkartıp, bir kez daha okudu mektubu.

“Geçmişten gelen hayaletlere inanır mısın? Otuz beş yıllık kararsızlığım sona erdi ve belki de şu aşağıda yazan yere gelip, ölmekte olan bir kanser hastasını son kez görmek istersin... Maalesef Dünya...”

Her okuyuşunda acayip sahneler canlanıyordu gözündeki. Ve dengesini kaybediyordu. Şaka mıydı? Elbette öyle olmalı... Ama çok kötü bir şakaydı. Her kim yaptıysa, o şakayı yapanı bulmak için gelmişti ne de olsa. İnanacak hâli yoktu ya... Hem ölümler dirilmez ki. Kaç yıl, insan ölü taklidi yapar? Bu şakayı yapanı bulmalı ve haddini bildirmeliydi. Belki de yanlış bir adres verildi. Sırf eğlencesine, gülmek için yapıldı bu Behnan Bey'e. Onun sahneden öylece kaçtığını görüp gülmüştü belki şakayı yapanlar. Belki kameraya filan çekmişti. Kendini çok acınası hissetti Behnan Bey. Yıllardır kurduğu heybetli güven kuleleri bir anda yıkılmıştı. Kendini aptal gibi hissediyordu. Belki de geri dönmeli ve bundan kimseye bahsetmemeliydi. Hastalandığını söylemeli ve detay vermemeliydi. Karısı ve kızına da uydu-racak bir şey bulurdu. Zararın neresinden dönse kârdı.

“Peki, ya bir ihtimal de olsa gerçekse?” diye düşündü Behnan Bey. Cevap basit: O vaziyette zaten derhal ölürdü, çünkü yorgun kalbi artık heyecana gelemiyordu. Birkaç defa atlattığı kalp krizi, ona heyecandan uzak kalması gerektiğini söylemişti. Doktoru onu kaç defa uyarmıştı heyecan yapma diye. Oysa Behnan Bey'in kalbi yerinden fırlayacak gibiydi. Ağzında ola-ola, bir nikotin sakızı daha açtı.

Mavi mi yeşil mi, bir türlü isimlendiremeyeceğiniz bir renk ile boyanmış bir demir kapının önündeydi Behnan Bey. Demir kapıdan fırlamış bir telin ucuna bir tahta iştirilmişti. Onu tutup çekerse, bir daha geri dönüş olmayacağını hissetti. Buradan

çıkamayacaktı. Belki bu düşmanlarının tezgâhıydı. Teli çekti, gürültülü bir sesle kapının aralandığını gördü. Bahçesinde üç dört ağacın olduğu bir eve izinsizce dalış yaptı. Bakımsız bir bahçeydi bu. Sağa sola savrulmuş yapraklar vardı. Bahçede bir kedinin dolaştığını gördü. Yavaş adımlarla, kapı yerine perde ile kapalı olan eve yaklaştıkça, oda penceresinde bir hareketlenme gördü. Hafifçe durur gibi oldu. Kalbi yerinden çıkacak gibiydi. Cebinden bir nikotin sakızı daha çıkartıp attı ağzına. Bunun onu rahatlatacağını düşündü. Bakımsız, bir küçük havuzun yanından geçti. İçeriden radyo sesi geliyordu. Kapının önüne gittiğinde, yoğun bir ev kokusu aldı. Fakat bu koku içinde tanıdık bir şeyler de vardı. Kapının önünde eşi parçalanmış bir lastik terlik gördü. Perde üzerinde yeşil sinekler vardı. Tülün yer yer delik olduğu dikkatini çekti. Birkaç yerinde sigara deliği vardı. Tül, sigara kokuyordu. Ayakkabılarını çıkarttı. Pantolonunun içine teptiği ceket dışına saldı. Boğazını temizler gibi oldu. Son derece aptalca ama gayriihtiyari bir şekilde, tıpkı bir kapıymış gibi tıklattı perdeye. Kafasını yavaş yavaş kaldırdığında ve gözü ışıktan karanlığa alışır gibi olduğunda, tam dibinde, perdenin hemen ardında, ayakta dikilen bir karaltı fark etti. Bu kimdi? O muydu? Behnan Bey, birden nefes almayı da nikotin sakızını çiğnemeyi de unuttu. Kalbini attırmayı da unuttu. Bu O muydu? Gözünü kırpmayı kesti. Birden, unuttuğu her şey zihninde canlanıverdi. O hotel odasında bıraktığı kadın bu muydu? Lanet olsun, bu O muydu? Bir süre karşılıklı durup nefes aldılar. Kaç dakika geçmişti acaba, kaç nefes... Bu O muydu?

Derhal dönüp gitmeli ve bu hadiseden kimseye söz etmemeliydi.

Tıpkı Behnan Bey'in hayatı gibi kesik kesik, "Hoş geldin." dedi O ses.

İçeri geçti Behnan Bey. Radyo ile göz göze, ayakta dikiliyordu. Ve O'nun yanına gelmesini bekliyordu. Ev öylesine mü-

kemmel, öylesine topluydu ki... Bu, Behnan Bey'in dikkatinden kaçmamıştı. Belki pahalı abajurlar, lüks etajerler yoktu. İran halılarıyla bezenmemişti ev. Ve tavanında Barok süslemeler yoktu. Ama yoksulluğun tüm sınırlarını zorlayan bir simetri ve obsesyon ile derlenmişti. Her şey hizalı ve paraleldi. Düzgün, temiz ve tozsuzdu. Bayramlıklarla ayakta dikilseniz bile kendinizi evde bir leke hissedebilirdiniz. Ev, öylesine bitmiş tamamlanmış görünüyordu ki, ne olursanız olun fazlalıktınız. Ve yavaşça odaya sokulan kadın, eve öylesine aitti ki O'nu, kamufle olmuş bir ev mobilyası sanabilirdiniz. Ev gibi kokan, tefriş gibi duran o kadından daha fazla bu eve hiçbir şey yakışamazdı. Ve de o kadına bu ev kadar yakışan bir şey olamazdı... Bakımsız bir bahçede bir simetrik evin, hangi psikolojik duruma işaret ettiğini düşünecek hâli yoktu Behnan Bey'in. Onun şuurundan geçen şeyler, başka şeyler...

Bembeyaz teni, yorgun bakışları ile bu O'ydu işte. Saçları yoktu, kafasında bir bone vardı. Kirpikleri de yoktu. Bakışları nasıl da değiştiriyordu bu kirpiksizlik. İsmi "Kirpik" olan bol kirpikli bir kadının yaşlılığı kirpiksizdi! Beyaz bir kalemle, el yordamıyla çizilmiş yapay kaşları ne tuhaftı.

"Zaman nasıl da her şeyi değiştiriyor ve bir şeyleri bırakıyor." diye düşündü Behnan Bey. Böyle bir söze nasıl girilir ki...

"Ölmemişsin." dedi Behnan Bey.

"Sen de..." dedi yaşlı kadın.

Bir süre daha sustular.

"Kızım?" dedi yaşlı kadın.

"Hayatta." dedi Behnan Bey. Yaşlı kadın gülümser gibi oldu.

"Amcanlar?" dedi yaşlı kadın. "Öldü." dedi Behnan Bey.

"Başın sağ olsun." dedi yaşlı kadın.

"Ailen?" dedi Behnan Bey

“Öldü.” dedi yaşlı kadın

Behnan Bey, başını taziye iletir gibi salladı. Biraz durup tekrar konuştu yaşlı kadın:

“Evlenmişsin.”

“Evet.” dedi Behnan Bey.

“Gölgelerin emirleri?” dedi yaşlı kadın.

“Artık onlar da yaşlandı.” dedi Behnan Bey. “Emri bırakıp ricaya geçtiler.”

Gülümsediler birlikte.

Behnan Bey, unuttuğu her şeyin dirildiğini fark etmişti. Bütün ömründe ilk defa birinin karşısında ağladığını da... Kendini tutar gibi oldu ama başaramayacaktı. Hıçkırık ve kasış ve sarsılış ve serzeniş dolu bir hüznü... Otuz beş yıldır şiir yazmayan, yazamayan bir adamın ilaç kokmayan gözyaşları... Bunları gören yaşlı kadın da titreyen dudaklar ile konuşmaya başladı.

“Her şeyi hatırlıyor musun?”

“Unutulan hatırlanır. Ben hiç unutmadım ki!”

“Senden özür dilemeye mecalim yok. Gücüm yok... Anlatacağım her şeyi. O gün, o gece... Biliyorsun işte, hotelde... Artık hiçbir şeye dayanacak gücüm yoktu. Pes ettim o gece. Sen uyuyordun. Bir sana baktım, bir de bebeğe. Ve yapacak bir şeyim kalmamıştı. Ne bulduysam içtim, yuttum. Sabah hastaneye götürmüşler. Hayattan hiçbir beklentim ve umudum yoktu hastanede gözlerimi açtığımda. Midemi yıkamışlar. Beni hayata döndürmüşler. Gözlerim çöl gibiydi Behnan, kupkuruydu. Ağlamaktan... Anladım ki beni öldü biliyorsun ve kızım sende. Bunu bozmak istemedim. Çok direndim. İçimden çığlıklar koptu bir bilsen. Ama çıkamadım karşına. Aileme gittim. Çok dövdüler beni. Hapsettiler eve. Kaçtım. İstanbul’da size yakın bir muhite taşındım. Uzaktan izlemek istedim sizi. Baktım ki karın var; kızım, karının kucığında. Yaklaşamadım size. Gelip

ne diyecektim? Diyecek bir söz bulamadım. Gündelikçilik yaptım, fahişelik yaptım, her şeyi yaptım. Çok utandım o günler. Çok denedim intiharı da tekrar. Ama olmadı. Evet, fahişelik yaptım. Utanmıyorum bunu söylerken. Çünkü ben değil, toplumdu fahişe olan. Kadına bunu yaptıran fahişe toplumdur.”

“Keşke çıksaydın karşıma... Kim bilir her şey nasıl değişirdi...”

“Daha kötü olurdu. Bana hakaret etmenden korktum. Kızmandan korktum. Uzaktan sizi izledim yıllar boyu. Karın, izlediğimi fark etti. Bence kim olduğumu da fark etti. Ama söylemedi sanırım sana. Birkaç defa öfkeli öfkeli baktı bana, tehdit eder gibi. Kaçıp saklandım. Düzeninizi bozmak istemedim. Sonra, yıllar boyunca kızımın büyümesini, senin kendini toparlamanı izledim. Nasıl sevindim bilemezsin. Bir zamanlar sokaklarda sürünen insan, kurtardın kendini. Gittin koca dernek kurdun, başına geçtin. İnanılmaz bir hadise aslında. Çok imrendim sana. Çok kıskandım. Nasıl gelmek istedim bir bilsen.”

“Keşke gelseydin...”

“Nasıl böyle zirveye çıktın, otuz yıldır atamadım şaşkınlığımı.”

“Zirve filan değil, kendimin sırtını yere çaldım sadece. Beni, kaç yıldır ayakta alkışlayan o psikolog efendilerin bazılarına da fırsat versen bir kaşık suda boğarlar. Akıl hastanesinden çıkıp mesleklerini elinden almam onları çıldırtıyor. Ama benim niyetim başka... Niyetim, benim çektiğimi kimse çekmesin. Neyse... Sen anlat, boş ver bunları.”

“Sonra günden güne kızımın da kocaman kadın olmasını, başarıdan başarıya koşmasını izledim. Evlendiğini gördüm, gidemedim. Siz taşındığınızda, yine yakınınızdaydım. Bir temizlik şirketinde çalıştım. Sonra gidip, yarım bıraktığım okulu bitirmeye kalktım ama olacak gibi değildi. Talebelerle aramda on yaş vardı.

Cesaret edemedim. Alay etmelerinden korktum. İşte o sıralarda bir doğum daha yaptım. Aslında tüplerim tıkalıydı. Belgeli kısırdım yani. Ama oldu işte... Allah'ın işi... Babası yok. Cezaevinde şimdi oğlum. Görüş günlerinde çıkmıyor karşıma. Onun da canı sağ olsun. Aklıma seni cezaevinde ziyaretim geliyor her gittiğimde. Ben yine ümitle gidiyorum ama çıkmıyor karşıma.”

“Bana bir bileklik getirmiştin. Evde kaybettim. Çok üzül-düm, çok aradım sonra...”

“Kötü bir ipti. Ama hatıra işte... Hanımlar bazen yanlışlıkla(!) kaybeder öyle şeyleri... Seviyor musun onu?”

“İyi biri... Keşke bu kadar beklemeseydin...”

“Ne kadar istedim bilemezsin. Öylece uzaktan izlemek kahretti beni. Artık seni yakından izlemek istemedim. Ama gazetelerde, televizyonda filan görmek bir tuhaf etti beni. Dayanamadım.”

“Henüz ölmeden geç değildir. Hayatına çeki düzen vereceğiz. Sana güçlü olmayı öğreteceğim. Ben öğrendim, sana da öğreteceğim!”

“Ben bir kanser hastasıyım. Meme kanseriyim. Tedaviyle şununla bununla uğraşamıyorum. Zaten param da yok, yarıda kestim. Vaktim yakın. Seni de aslında bu yüzden çağırdım.”

“Ölümünü ikinci kez seyrettirmek için mi çağırdın! Seni ikinci kez mi kaybedeceğim? Kusura bakma hiç niyetim yok. Ne yapılması gerekiyorsa yapılacak. Ve seni yaşatacağız!”

“Sen anlat... Ne yaptın? Tekrar nasıl sevdin?”

“Sen gittin. Ben, aşk, şizofreni ve yalnızlık... Sonra aşkın şizofrenisinden sıyrıldım ama imkânsızlığa takıldı paçalarım. Neler çektim. Neyse... Tıpkı adet günü yaklaşan kadınların gerginleşmesi gibi ağlayışımın gelmesini bekliyordum. Ben o sene hiç ağlamamıştım. Patlayışım çok sert oldu. Yarım güne yakın böğürmüşüm. Tımarhaneden çıktığımda, içeride bana kol ka-

nat geren bir arkadaşım vardı. Onun evine geçtik. O da felçliydi. Karısı baktı etti. Aylar geçtikçe ben arkadaşşıma vefamı her türlü gösterdim. İhtiyaçlarını giderdim, sigarasını bile eksik etmedim yatalak arkadaşşımanın. Geldim gittim, ilgilemdim. Sonra kızımı da yanıma aldım. Sonra işte o kadın...”

“Firdevs değil mi adı?”

“Hayır Firuze. Ama eski adı Firdevs idi evet. Nereden biliyorsun? Ben değıştirdim nikâhtan önce. İşte ne diyordum, kızına filan da annelik etti. Sonra arkadaşşıma daha fazla dayanamadı bu dünyada. Göçtü. Ben de kadını sahipsiz bırakmak istemedim ki zaten çok da emeğı geçmişti. Nikâhıma aldım, baktım, sahip çıktım. Yıllardır kızım la da çok iyi anlaştılar. Anne kız gibi oldular.”

“Benim kızım a...”

“Evet. Aslında senden tamamen sıyrılmam çok uzun sürdü. Her köşebaşında seni gördüm. Rüyalarım da, halüsinasyonlarım da... Çok aradım bilemezsin. Vele v ki o balkon sandalyesinde yaşadığım şecaatin tekrarı olsun, yeter ki sen olsun! O derecelere düştüm. Gidip balkonda tek başıma oturdum senin sandalyende. Sandalyeni herkeslere haram ettim. Senin geçtiğin yollarda başım yerde izmarit aradım; belki senin dudağına değmiştir diye her bulduğum izmariti sonuna kadar içtim. Sırf içinde sen vardın diye en kötü günlerimi özler oldum. Kızım da seni gördüm, Firuze’de gördüm, aynalarda gördüm. Seni unutmak için çılgınlar gibi çalıştım. Kendimi sakatlayana kadar amelelik yaptım. Avazım çıktığı kadar bağırdım. Kendimden kaçtım. Terk ettim ara sıra her yeri. Hatta delileri ziyaret ettim. Onlarda bile seni ve kendimi gördüm. Aramak ne zormuş, vazgeçmek ne zormuş anladım. Seksen sekiz yılında ‘unut beni de her yalan gibi unut’ diye bir şarkı tüm kasetçileri doldurunca, bu bana çok derin tesir etti. Sonra bir bakmışım, unutmuşum!

Bir şiir vardı dilimde.

*Zeytin tadındaki çekirdeklerin irili ufağından
Ve Yusuf'suz kuyulardan ümidi kesmek gibi
Çöl kokulu kirpiklerinden feragat eden bendim
Senden özür dilerim
Bizden vazgeçtim*

Bunu okuyup durdum o yıllar.”

Kadın bir süre sustu.

“Düzenini bozmak için ortaya çıkmadım.”

“Saçmalama! Kimsenin sana laf edeceği yok. Ortaya çıkmışsın, şu saatten sonra tekrardan kaybedecek değilim seni. Senin başına gelenlerde kabahatin çoğu o herifin. Ama ben insanlara ve kendime kin gütmeyi bırakalı otuz sene oldu. Bu yükü attım sırtımdan.”

“İntihar ettiğim gün, son dileğimi hatırlıyor musun?”

“Evet.”

“Kızımı babasıyla tanıştıracaktın büyüyünce.”

“Yapmadım.”

“Kırk yaşına dayanmış, bu onun en doğal hakkı!”

“Tanıştırmadım.”

“Öldüğü için mi?”

“Yo!”

“Gazetede okudum. Sanırım doksan yılında mıydı neydi, hani o çatışmada...”

“Şaşıracaksın ama sağ.”

“Ne?” dedi yaşlı kadın gözlerini ayırarak.

“Sağ.”

“Nasıl sağ?”

“Bildğin sağ. Hayatta. Yaşıyor.”

“İyi de mecmualarda bile boy boy kimlikleri çıktı ölenlerin. ‘Militan Psikolog’ diye manşetlere çıktı!”

“O dediğin çatışmada, ölenler arasında kimliği bulundu evet. Ama kaçmayı başarmıştı. Yangında cesetleri karıştırdılar. Yaralıydı, kaçaktı, çok perişan hâldeydi. Bizim derneğe geldi, sığındı. Yalvardı. Bir sahte kimlik ayarlandı. Kayıtlarda ölü biri aslında... Öyle birisi yok. Görsen, ellerimi öptü. Tutmasam, ayaklarıma kapanacaktı. İşte temizlik işlerine, ufak tefek işlere bakıyor dernekte. Küçük de bir oda verildi, gece de bekçi gibi duruyor işte. Orada illegal olarak çalışıyor yani.”

“Çok şaşırdım. O sağ yani.”

“Ya... Allah süründürüyor işte. Kim derdi bu günlere gelecek? Kaç defa aldım karşıma, konuştum. Aklını başına al dedim. Gerçi bıraktı o militan işleri. Kendi yandaşları bile ölü biliyor. İşte onun da bir gizli ailesi var. Torunları bile kocaman oldu. Benden büyüktü o; işte altmış iki yaşında olması lazım. Elli altıydı o. Arada ailesini gizlice görmeye gidiyor. Böyle bir adamla da kızını tanıştırmak istemedim. Yazık için yıkım olurdu. Bildiğin kaçak ya işte kaç yıldır. Altımızda çalışıyor. Geçmişini hatırlayınca ben de şaşıyorum. Kıpırmızı bir ihtiyar şimdi... Bazen oturup çay kahve içiyoruz da o yılları konuşmuyoruz hiç. Ne seni, ne o yılları... Sanki yeminli gibiyiz.”

Biraz susuldu.

“Seni kızınla tanıştıracam. Çok şeyler olacak. İkinci hayatına hazır ol. Seni tedavi ettireceğiz. Çevremiz var, gücümüz var. Yapamayacağımız bir şey yok. Çok kişiye hakkımız geçti. Yardımcı olacak önemli kişiler var. Sen merak etme.” dedi Behnan Bey. Ağzındaki nikotin sakızı kalabalığından da konuşması peltekleşiyordu.

Kadın bir şey demeden arka odaya geçti. Bir bardağın çevresine peçete sarılmış hâlde bir bardak soğuk su getirdi. “Sen otur, geliyorum.” deyip içeri giderken,

“Nuh Peygamber kadar ömrüm olacağını bilsem, yine tek atımlık platonik hakkımı sende harcardım. Ömrümün sonuna kadar senin acına maruz bırakılmayı seçiyorum.” demek istedi Behnan Bey. Hatta hayalini bile kurdu. Ama diyemedi. Fakat bir şey demek istediği suratından belliydi. Dudaklarının kıpırdamayışından belliydi.

Yaşlı kadın tuhafça baktı kirpiksiz gözlerle ve içeri gitti. Oturur oturmaz, çok yorucu bir yoldan geldiğini hissetti Behnan Bey. Ama gözünde büyük hayaller vardı. Tabi bir yandan da olacıklardan kaygılıydı. Karısı ne diyecekti bu duruma? Onu nasıl tanıtmalıydı? Ya da tanıtmalı mıydı? Yazık Hanım’a, kızına neler diyecekti? Otuz küsur yaşındaki bir kadın, hiç görmediği annesini böylece görse ne düşünecekti? Bu sorular, Behnan Bey’in beynini yemeye başladı.

Bunları düşünürken, yol yorgunluğunun da tesiriyle uykuya daldı.

Düşünde bir ağaç gördü. Tırmanıyor. Epey tırmanmış. Ama aşağı dallarda bir meyve fark ediyor. Ona eğilmeye çalışıyor, yetişemiyor. Yukarı dallardaki meyveler varken aşağı daldaki o meyveye gözünü dikeyiyor. İyice iki büklüm zorluyor kendini. Tam koparmaya çalışırken aşağı düşmeye başlıyor. O kadar uzun ve korkunç bir düşüş ki bu... Tam bu sırada sıçrayarak uyanıyor.

Akşam ezanı okunurken, birden gözlerini açıyor. Ceketle uyumanın ne kötü bir şey olduğunu düşünüyor, terlediğini fark ederek. Ağzında birikip tatsızlaşmış nikotin sakızlarını çıkartıyor. Etrafına bakınıyor. Saati ve mekânı idrak etmede epey zorlanıyor. Etrafına bakınması ve sersemliğini uzun süre atamıyor. Otuz beş senedir olduğu gibi kendisini tımarhanede uyanmış

hissediyor önce. Sonra evinde sanıyor kendini. Gözlerini kır-pıştırdıkça daha iyi idrak etmeye başlıyor. Bir şeyler hatırlar gibi oluyor. Elini cebine atıp mektubu çıkartınca, kendisini oraya ge-tiren şeyi hatırlıyor.

“Kimse var mı?” diye sesleniyor karanlıklaşmış eve. Mus-luk damlaması sesinden başka cevap alamayınca bir daha ses-leniyor:

“Kimse var mı?”

Sonra, “Bu musluğun damlaması da ne sinir bozucu!” diye düşünüyor. Kalkıp evin odalarında yavaşça dolaşmaya başlıyor. Bu sırada ezan bitiyor. İçini bir korku basıyor. Ev de iyice ka-ranlığa gömülüyor. Yalnızca ay ışığının aydınlattığı bir sehpa ve üzerinde bir kül tablasının altına konmuş mektubu görüyor.

“Maalesef dünya... Geçmişe tekrar dönen hayaletlere ina-nır mısın? Benim az zamanım var Behnan. Anlaşılan hepimiz ölümü hak eden hayatlar yaşıyoruz ki her birimiz ölüyoruz. Ma-dem affetmeyi, kin tutmamayı öğrendin; lütfen beni de affet. Bir kez daha ve son kez affet. Ben aşkımı bulmalıyım. Ölüm bana aşktan önce erişmesin. Bu kararımı anlayacağını düşünüyorum. Çünkü sen de aşkın için sana verilen emeği terk ettin de geldin! Şimdi ben de aşkım için, bana verilen emeği terk ediyorum! Ve içinde aşkın olduğu bir ölümü seçiyorum. Sen de karına yani emeğe dön. Sevmek için çok geç, ölmek için çok erken; karınla öl Behnan. Bu dünyada sana son kez ‘maalesef dünya’ diyorum.”

Sessizce evin içinde yürümeye başladı yaşlı adam. Bu denli simetrik bir ev, ancak bir fahişeye ait olabilir diye düşündü. Hiç-bir heyecan belirtisi yoktu. Nefes alışverişi farklıydı ama. Pen-cerenin yanına oturup biraz bahçeyi seyretti. Karanlıkta hareket eden kedilere baktı. Camdan çıkmaya çalışan sineğe baktı. Ve denizliğin üzerindeki ters dönmüş böceklerle... Camın üzerin-de iz yapmış su damlacıklarına baktı. Parmaklarını kıtlattı. Du-dağını yolmaya başladı. Yıldızları seyretti. Karanlık bulutları...

Bulutlar arasından bir çıkıp bir görünen Ay'ı... Lacivert gökyüzünü seyretti... Bu kadar karanlık bir gökyüzü altında aydınlık insan bulmak mümkün müydü? Dünya kötü müydü? Yaşanması mıydı? İçeriden kendisini çağıran bir ses işitti. O tarafa doğru yavaşça yöneldi. Genç bir adamın sesiydi bu. Sanki yürümüyor da uzayda yüzer gibi süzülüyordu. Sesin geldiği tarafa vardığında, karşısında bir boy aynası gördü. Aynada ise, deli pijaması giymiş ve cinnetli bakışlarla bir tabancayı elinde tutan genç bir adam vardı. Bir şiir okuyordu çıldırmış gibi. Elindeki tabancayı sallamaya başladı genç adam. Sonra delikanlı kafasına dayadı. Yaşlı adam, kendi başında hissetti soğukluğu. Ve sordu:

“Ne istiyorsun delikanlı?”

“Boşuna ümitlenmeyelim, en az birimiz yokuz!” dedi ve tabancayı ateşledi delikanlı. Ayna paramparça dağıldı. Son yansıttığı şey bir ihtiyardı. İhtiyarın, kahverengi çizgili kumaş pantolonu haliya çarptı sertçe. Dizlerindeki acıyı pek hissetmedi ihtiyar adam. Bir ücra köyün, bir gölgeli odasında yaşanan sönüşü anımsadı nedense. Cinnetli yıllarını anımsadı. Yaşamak da çok can acıtıcıydı. Gerçekten sevmiş miydi bir zamanlar? Anlık bir düşünmeyle “Evet.” dedi içinden. Hısımları bile olmuştu. İşkencehaneler görmüştü. Tüm sevdikleri gözlerinin önünde öle öle ayrılmıştı tek tek. Yeni insanlar sevmişti ihtiyar adam. Hayatı ona çok zor gelmişti. Üç filozofla yan yana oturup var olmayı izlemişti bir zamanlar. Şimdi üçü de ölüydü. Ölmek nasıl bir histi? Düşünceleri yavaşlamaya başladı. Farklı bir farkındalık başlıyordu onun için. Altmış yıldır puslandığı ve baktığı yerin ötesini gören ihtiyar bakışları, sönmeye yüz tuttu sessizce. Yavaşça büyüdü gözbebekleri. Yansıttığı son şey, gölgeli bir odaydı. Odanın en gölgeli karanlığına hafifçe uzandı ve zaten tam da kendisine ait olmayan ruhunu teslim ediverdi isteksizce. Diz kapakları üzerinden geriye devrilip sırt üstü yattı. Dudakları bir an kıpırdar gibi oldu. Acaba ne demeye çalışmıştı? Nasıl da hızlı kurumuştı! Yapayalnız ölüverdi bir gölgede. Ve gölgelere karıştı gitti.

12. BÖLÜM

ÜZÜM BUĞUSU

“Yanlış zamanda karşılaştığımız mükemmel insanlar vardır. Bir de doğru zamanda karşılaştığımız yanlış insanlar.” der La Delicatesse.

O gece felçli adam garip sesler çıkarmaya başlamıştı ve benim de onun iyiliğinin ne olduğunu düşünme vaktim iyice gelmişti. Ona uzunca anlamsızca baktım. Sonra dışarıdaki tuvaletten bir ses beni çağırdı. O sese doğru gittiğimde, duvara çapraz bir şekilde iştirilmiş bir aynadan bana hitap vardı:

“Şapşal... Aklından ne geçtiğini biliyorum. Bırak şu felçliyi artık. Onun bakımına yardımcı olman, onun tekâmülü için zardır. Ona güçlenme fırsatı vermelisin. Onu kendi ellerinle bir bebek gibi beslersen şayet, doğaya ihanet edersin. Lazım gelen seleksiyonu doğa kendisi yapmalı. Ölmesi gerekiyorsa ölmeli, yaşaması gerekiyorsa yaşamalıdır. O, yeterince güçlü olup olmadığını kendisi ispat etmelidir”

“Ya güçlenmez de ölürse?”

“Öyleyse elenmeli! Yaşamak için yaşamı hak etmelisin!”

“İyi de bana çok hakkı geçti onun.”

“Sana yaptığı tüm iyilikler aslında kötülüktü. Eğer elinden tutmasaydı, belki sen daha güçlü olacaktın!”

“Ne münasebet!”

“Sence hiç, aslandan kaçamayan ceylanı gidip kurtarmak etik mi? O ceylan, aslandan kaçabilecek güçte olsa kaçardı. Elinden son anda kurtulabilse, güçlenerek yaşamına devam ederdi. Peki, sen o ceylanı gidip aslanın ağzından kurtarırsan ne olur? Bu sefer aslana kötülük olur. Yani her yardım, aslında bir başkasına kötülüktür.”

“Saçmalama! İkisi aynı şey mi? Ben ona Allah ölümü nasip edene kadar iyilik etmekle mükellefim.”

“Ya kadın? Onu istemiyor musun?”

“Kadını çalmak için katil mi olayım?”

“Katil değil, anlamıyorsun. Peki, tamam. Bunu ona iyilik gibi düşün. Bak, güçleneceği filan da yok. Durmadan acı çekiyor. Acılarına bir son ver artık! Bu, ona karşı son görevindir!”

“Adam hâlâ hayatta! Gidip sokaktan birini öldürmekten bir farkı yok bu da cinayet!”

Sonra arkamda Firdevs'i hissettim. Işığı açtı. Ve bana şaşkın gözlerle bakakaldı.

“Sese geldim. Tuvaletle mi konuşuyorsun?”

Ben içeri geçtim, Firdevs tuvalete girdi.

Hâlâ felçli adamdan garip sesler çıkıyordu. Felçli adam can çekişirken, bana hastanede kol kanat germiş kişi, bana milyonlarca yardımı dokunmuş ve hayatımı belki milyonlarca kez kurtarmış olan kişi can çekişirken, gözlerimin önünde ölürken ve ölmemeye çalışırken, onun hayatta kalmasını sağlayabilir miydim? Ama bunu yapmak istemedim. Çünkü eğer ona yardım elimi uzatırsam, onun güçlenmesine engel olurudum. Ve tekâmülünü durdururdum. Şayet yardım etmezsem ölecekti; fakat

onun ölmesini doğal seleksiyon istiyor demek ki. Yani hayatta kalmayı başaramadıysa, o, bu sistemden elenmeli, yok olmalı. Sistem demek ki onun kalemını kırmış, imzasını atmış. İşte bu yüzden, ölecek mi yoksa daha güçlü olarak hayatta mı kalacak, bunu görmek için can çekişmelerini kayıtsızca seyretmeliydim. Sonra hem elimden ne gelir ki diye düşündüm! Ben doktor degildim. Hem aynalar haklıydı. Onun acıları son bulmalıydı!

Böylece birkaç dakika kıvrandı.

Gölgelerden bir ses bana “Katil!” dedi. Ve ben irkiliverdim!

“Hayır!” demek aklıma geldi. Onun ölüşüne “hayır” demeliydim. Derhal önünde duran su bardağını suratına serpmeye ve yakasını aşmaya çalıştım. Boğazına bir şey mi kaçtı diye eğdim, sırtına vurdum. Bu sırada Firdevs geldi. İkimiz de canhıraş bir mücadele verdik ama sönen sönmüş, giden gitmişti. Ömrü mermilerin kavgaların içinde geçen bir adam, yatağında ölmüştü. Evet, arkadaşım sönmüştü.

Ve gölgeler bana yıllarca “katil” demeye devam etti.

O olaydan birkaç ay sonra Firdevs, ben ve Firdevs’in kucağındaki Müjgân’ın yadigârı kız bebek ile İstanbul sokaklarında yürüyoruz. Tüm sokaklarda, köşe başlarında “Üzüm buğusu gibisin sen Firuze” çalıyor. Kasetçilerin önünden geçtikçe aksimle göz göze geliyorum ve kendimi alamıyorum. Ve ben de düşündüm. Üzüm buğusu gibi olan birisi, neden eski hayatını geride bırakmak için ismini değiştirmesin ki! Bir kasetçinin önünde durduk. Döndüm Firdevs’e şunu dedim:

“Üzüm buğusu gibisin.”

Tamam diyemedi çünkü felçlinin ölümünden sonra, benim ve bebeğin gözünün önünde diline kızgın soba maşasını cıs diye basarak, sessizlik yemini etmişti. Ufak tefek sesler dışında da bir ses çıkartamaz oldu üzüm buğusu o günden beri. Ama tamam der gibi başını salladı. Mahkemeye ismini değiştik. Dedim ki ona:

“Firuze, tek başına yalnızlık ne işine yarayacak? Gel onu birlikte paylaşalım!”

Paylaştık.

Bu olaydan tam on yıl sonra, 1992’de, aynı kasetçi dükkânının önünde, kasetlere bakar gibi camekândan kendi yüzünü izleyen birisi vardı. Diğer kasetçilerde “Şeffaf bir maske taktı, deli mi ne...” çalarken, burada çalan farklıydı:

Yanımdasın susuyorsun

Susuyor, konuşmuyorsun

Bakıyor, görmüyorsun

Dokunsan donacağım!

İçimde intihar korkusu var

Bir gülsen ağlayacağım, bir gülsen

Kendimi bulacağım

Depremler oluyor beynimde

Dışarda siren sesi var

Her yanımda susmuş insanlar, insanlar susmuş

İçimde ölen biri var!

- SON -

“Bir son vermek, yeni bir dize yazmaktan daha çok cesaret ister.” (Nietzsche)

Haşiye: Bu kitap on iki bölümdür. On üçüncü bölüm sizsiniz.